

ความคิดเห็นของประชาชนต่อการให้บริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
ตามหลักสังคหัตถุ ๔ : กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบล
ในอำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก

PEOPLE 'S OPINIONS TOWARD LOCAL ADMINISTRATION IN
ACCORDANCE WITH SANGHAVATHU IV : A CASE STUDY OF
SUBDISTRICT ADMINISTRATIVE ORGANIZATION UMPHANG DISTRICT,
TAK PROVINCE

พระปลัดปิยศักดิ์ ปิยธมฺโม (พินิจวงษ์)

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พุทธศักราช ๒๕๕๓

ความคิดเห็นของประชาชนต่อการให้บริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
ตามหลักสังคหวัตถุ ๔ : กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบล
ในอำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก

พระปลัดปิยศักดิ์ ปิยธมฺโม (พืรมณีนวงศ์)

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พุทธศักราช ๒๕๕๓

(ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย)

**PEOPLE 'S OPINIONS TOWARD LOCAL ADMINISTRATION IN
ACCORDANCE WITH SANGHAVATHU IV : A CASE STUDY OF
SUBDISTRICT ADMINISTRATIVE ORGANIZATION UMPHANG DISTRICT,
TAK PROVINCE**

PHRAPALAD PIYASAK PIYADHAMMO (PEERAMANEEVONG)

**A Thesis Submitted in partial Fulfillment of
The Requirement for The Degree of
Master of Arts
(Public Administration)**

**Graduate School
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
Bangkok, Thailand**

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัย
ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา
รัฐประศาสนศาสตร์

.....
(พระสุธีธรรมานุวัตร, ผศ.ดร.)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการตรวจสอบวิทยานิพนธ์ .....ประธานกรรมการ
(พระครูปริยัติกิตติธำรง, ผศ.ดร.)

..... กรรมการ
(รศ.ประณต นันทิยะกุล)

..... กรรมการ
(ผศ.ดร.สุรพล สุยะพรหม)

..... กรรมการ
(พระครูสังฆรักษ์เกียรติศักดิ์ กิตติปัญญา)

..... กรรมการ
(ดร.ยุทธนา ปราณีต)

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์	ผศ.ดร.สุรพล สุยะพรหม	ประธานกรรมการ
	พระครูสังฆรักษ์เกียรติศักดิ์ กิตติปัญญา	กรรมการ
	ดร. ยุทธนา ปราณีต	กรรมการ

- ชื่อวิทยานิพนธ์** : ความคิดเห็นของประชาชนต่อการให้บริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักสังคหวัตถุ ๔ : กรณีศึกษาองค์กรการบริหารส่วนตำบลในอำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก
- ผู้วิจัย** : พระปลัดปิยศักดิ์ ปิยธมฺโม (พิรมณีวงศ์)
- ปริญญา** : พุทธศาสตรมหาบัณฑิต (รัฐประศาสนศาสตร์)
- คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์**
- : ผศ.ดร. สุรพล สุขะพรหม พธ.บ., M.A. Ph.D.(Pol.Sc.)
  - : พระครูสังฆรักษ์เกียรติศักดิ์ กิตติปัญญา ประโยค ๑ – ๒, น.ธ.เอก, พธ.บ. (เกียรตินิยมอันดับหนึ่ง), ศศ.ม. (พัฒนาสังคม)
  - : ดร. ยุทธนา ปราณีต พธ.บ.,ร.บ., M.A. Ph.D.(Pol.Sc.)
- วันสำเร็จการศึกษา** : ๑๗ มกราคม พ.ศ ๒๕๕๔

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (๑) ศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อการให้บริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักสังคหวัตถุ ๔ (๒) เปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการให้บริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ในองค์กรบริหารส่วนตำบลในอำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล และ (๓) ศึกษาแนวการพัฒนาและข้อเสนอแนะการให้บริการขององค์กรบริหารส่วนตำบลในอำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก ตามหลักสังคหวัตถุ ๔ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ประชาชนที่มาใช้บริการในองค์กรบริหารส่วนตำบล ๓ ตำบลคือ ๑. ตำบลแม่กลอง ๒.ตำบลโมโกร และ ๓.ตำบลแม่ละมุ้ง จำนวน ๓๘๖ คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามการให้บริการของเจ้าหน้าที่ ซึ่งแบ่งเป็น ๔ ตอน คือตอนที่ ๑ เป็นข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ ๒ เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประเมินค่า ๕ ระดับเกี่ยวกับความคิดเห็นของประชาชนต่อการให้บริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ในองค์กรบริหารส่วนตำบลในอำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก และตอนที่ ๓ เป็นแบบสอบถามปลายเปิดเกี่ยวกับข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงและพัฒนาการให้บริการประชาชน ตามหลักสังคหวัตถุ ๔ : กรณีศึกษาการบริหารส่วนตำบลในอำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป เพื่อการวิจัยความสังคศาสตร์ สถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และใช้สถิติทดสอบสมมติฐานโดยใช้การทดสอบค่าที (t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA)

ผลการวิจัย พบว่า

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุระหว่าง ๓๑-๔๐ ปีมีการศึกษต่ำกว่าระดับปริญญาตรี มีอาชีพเกษตรกรรม มีรายได้ต่อเดือนระหว่าง ๑๐,๐๐๑-๒๐,๐๐๐ บาท และจำนวนครั้งของประชาชนที่มาใช้บริการมากที่สุดจำนวน ๑-๒ ครั้ง

ความคิดเห็นของประชาชนต่อการให้บริการของเจ้าหน้าที่ในองค์การบริหารส่วนตำบล ตามหลักสังคหวัตถุ ๔ คือ ด้านทาน ด้านปิยวาจา ด้านอรรถจริยา และสมานัตตตา พบว่าประชาชนมีความคิดเห็นต่อการให้บริการของเจ้าหน้าที่โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัยผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะซึ่งเป็นแนวทางในการยกระดับความคิดเห็นในการให้บริการประชาชน ตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ดังนี้

๑. ในการให้ความคิดเห็นของประชาชนควรมีการพัฒนาด้านการบริการอย่างไม่หยุดยั้งและเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานให้ดียิ่งขึ้น

๒. เจ้าหน้าที่ที่มีการแสดงออกที่เป็นมิตรและจริงใจมีความยืดหยุ่นในการให้บริการ

๓. ในการให้ความคิดเห็นของประชาชนควรมีการเน้นการบริการที่สามารถนำมาซึ่งความพึงพอใจแก่ผู้รับและส่งผลย้อนกลับไปยังผู้ให้บริการ โดยทำให้รู้สึกว่าการได้ช่วยเหลือผู้อื่นเป็นสิ่งที่มีความสำคัญ

๔. ในการให้ความคิดเห็นของประชาชนควรมีการยึดหลักสังคหวัตถุ ๔ ในด้านทาน โดยการเสียสละประโยชน์สุขของตนเองและยึดประโยชน์สุขของประชาชนที่มาใช้บริการเป็นกิจหลัก

๕. ในการให้ความคิดเห็นของประชาชนควรมีการสนทนาและให้คำชี้แนะแก่ผู้ที่มาใช้บริการด้วยปิยวาจา

๖. ในการให้บริการประชาชนควรมีการสงเคราะห์และอนุเคราะห์ในสิ่งที่ก่อประโยชน์ ให้แก่ประชาชนทุกคนอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกัน อันเป็นการยึดตามหลักอรรถจริยา

๗. ในการให้บริการประชาชนควรมีความสม่ำเสมอในการปฏิบัติหน้าที่ หรือมีการประพฤตินในสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่นด้านการให้บริการอย่างเสมอต้นเสมอปลาย ถือเป็นที่ยึดตามหลักสมานัตตตา ซึ่งจะช่วยให้ผู้ปฏิบัติมีจิตใจหนักแน่นไม่โลเล รวมทั้งเป็นการสร้างค่านิยมและไว้วางใจให้แก่ผู้อื่นอีกด้วย

Thesis Title : The People's Opinions towards Local Administrative Organization's Services in accordance with Sangahavatthu IV : A Case Study of Tambon Administrative Organizations in Umphang District, Tak Province.

Researcher : Phrapalad Piyasak Piyadhammo (Peeramaneevong)

Degree : Master of Arts (Public Administration)

Thesis Supervisory Committee

- : Asst.Prof.Dr.Surapon Suyaprom B.A., M.A., Ph.D. (Pol.Sc.)
- : Phrakhrusangharakkiettisak Kittipaño B.A. (๑st Class), M.A. (Social Development)
- : Dr.Yuttana Praneet B.A., M.A., Ph.D. (Pol.Sc.)

Date of Graduation : ๑๗ January ๒๐๑๐

ABSTRACT

The main objectives of this research are : i) to study the people's opinions towards Local Administrative Organization's services in accordance with Sangahavatthu IV; ii) to compare the people's opinions towards services in accordance with Sangahavatthu IV of Tambon Administrative Organizations in Umphang District, Tak Province, classified by personal characteristics; and iii) to study the guidelines and suggestions for development and improvement of services in accordance with Sangahavatthu IV carried out by Tambon Administrative Organizations in Umphang District, Tak Province. The samples in the research are ๓๘๖ people who came to take services rendered by three Tambon Administrative Organizations namely, Tambon Maeklong, Tambon Mokro, and Tambon Lamung, being drawn by simple random sampling technique. The tool employed for collecting data is the questionnaire which divided into four parts. Program for social science research was employed for data analysis by using statistical techniques such as frequencies, percentage, average, standard deviation(S.D) for describing data from variables or personal characteristics. The analysis was also done through t-test for analysis the hypotheses in order to test the average difference between the two groups and f-test by one-way analysis of variance (One-way ANOVA) for testing the difference between the averages from three or more groups.

The findings of this study are concluded as follows :

Majority of respondents are male, and aged between ๓๑-๔๐ years old. For social-economic status of respondents, it was found that majority of them had completed Bachelor degree, worked in agricultural careers with monthly income between ๑๐,๐๐๑ – ๒๐,๐๐๐ baht. Most of respondents ever came to get District services twice.

Overall people's opinions towards Local Administrative Organization's services in accordance with Sangahavatthu IV are rated at moderate level, when being considered in each aspect of Sangahavatthu, it was also found at moderate level in all aspects.

With regard to comparison of the people's opinions towards services in accordance with Sangahavatthu IV of Tambon Administrative Organizations in Umphang District, Tak Province, classified by personal factors, it was noticed that sex, age, level of education, occupation, monthly income, and number of times getting services found significant differences at .๐๕ level.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลงได้ด้วยอาศัยความช่วยเหลือเมตตาอนุเคราะห์จากผู้มีอุปการคุณหลายท่านด้วยกัน ผู้วิจัยขออนุโมทนา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุขะพรหม พระครูสังฆรักษ์เกียรติศักดิ์ กิตติปัญญา และดร.ยุทธนา ปราณีต ที่รับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และได้ให้คำปรึกษาชี้แนะแนวทางด้วยดีโดยตลอด ทั้งได้ตรวจสอบและแก้ไขในการเขียนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ด้วยดีเสมอมา และขอขอบพระคุณคณาจารย์ผู้เชี่ยวชาญช่วยตรวจเกี่ยวกับเครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ พระครูปลัดสุวัฒนจริยคุณ รองอธิการบดีฝ่ายประชาสัมพันธ์ และเผยแพร่ ผศ.พิเศษ ร้อยเอก ดร.ประมาณเลิศ อัจฉริยปัญญากุล ผู้เชี่ยวชาญด้านกฎหมาย อาจารย์พิเศษ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ผศ.ดร.พรรษา พุฒยงกูร ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ ดร. พิเชฐ ทังโต รักษาการรองหัวหน้าภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ผศ.ดร.ภัทรพล ใจเย็น รักษาการหัวหน้าภาควิชาเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

กราบขอบพระคุณ/อนุโมทนา คณาจารย์คณะสังคมศาสตร์ทุกท่านที่ประสิทธิ์ประสาทศาสตร์วิชาความรู้ที่ช่วยให้เกิดแสงสว่างนำทางชีวิตแก่ผู้วิจัยได้เรียนรู้ถึงความจริงในสิ่งที่ท่านได้พำร่ำสอนมาอย่างดี

กราบขอบพระคุณหลวงพ่อบุญคุณ เจ้าคุณ พระศรีวิสุทธิดิลก เจ้าอาวาสวัดวิเศษการบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ที่ให้โอกาสผู้วิจัยได้มาพักอาศัยในเพื่อศึกษาเล่าเรียนทั้งทางโลกและทางธรรม เพื่อส่งเสริมในการศึกษามาโดยตลอด

ขออนุโมทนา คุณโยมอนุญา พงศ์พุกษา นางรัตนธัญญา ตันอมตยรัตน์ และญาติโยมที่ได้ถวายอาหารบิณฑบาตกับอาตมา ตั้งแต่นั้นจนถึงปัจจุบัน ที่ได้เมตตาสนับสนุนทุนการศึกษามาโดยตลอดตั้งแต่เริ่มเข้าศึกษาจนถึงสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี และปริญญาโท ทั้งนี้ขอบคุณเพื่อนสหธรรมิกทุกท่านที่เป็นกำลังใจในการศึกษามาโดยตลอด ที่ช่วยคิดค้นตำราในการทำวิจัยในครั้งนี้รวมถึงหลายๆ ท่านที่ไม่สามารถเอ่ยนามได้หมด

ขออนุโมทนา บิดามารดาผู้ให้กำเนิดที่คอยแนะนำพำร่ำสอนอยู่ตลอดเวลา แม้ในขณะที่เป็นสามเณรและเป็นพระภิกษุอยู่ก็ตามท่านทั้งสองคอยจุมพรีกายให้มีกำลังใจที่จะศึกษาเล่าเรียนเสมอมา บุญกุศลที่เกิดจากการทำวิจัยครั้งนี้ขอบิดามารดาทั้งสองท่านจงมีส่วนทุกๆ ประการ

พระปลัดปิยศักดิ์ ปิยธมโม (ไพรมณีวงศ์)

๑๗ เดือนมกราคม พ.ศ.๒๕๕๔

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	(๑)
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	(๓)
กิตติกรรมประกาศ	(๕)
สารบัญ	(๖)
สารบัญตาราง	(๘)
สารบัญแผนภูมิ	(๑๑)
คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ	(๑๒)
บทที่ ๑ บทนำ	๑
๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย	๕
๑.๓ ขอบเขตการวิจัย	๕
๑.๔ ปัญหาที่ต้องการทราบ	๖
๑.๕ สมมติฐานการวิจัย	๖
๑.๖ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย	๖
๑.๗ ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	๗
บทที่ ๒ เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๘
๒.๑ แนวคิด เกี่ยวกับความคิดเห็น	๙
๒.๒ แนวคิด เกี่ยวกับการบริการ	๑๕
๒.๓ แนวคิด เกี่ยวกับการกระจายอำนาจ	๓๔
๒.๔ แนวคิด เกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่น	๕๔
๒.๕ แนวคิด เกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบล	๖๖
๒.๖ ประวัติความเป็นมาของการปกครองส่วนตำบล	๘๐
๒.๗ แนวคิดเกี่ยวกับหลักสังคหวัตถุ ๔	๙๔
๒.๘ ข้อมูลเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก	๑๐๔
๒.๘.๑ องค์การบริหารส่วนตำบลแม่กลอง	๑๐๖
๒.๘.๒ องค์การบริหารส่วนตำบลโมโกร	๑๑๐
๒.๘.๓ องค์การบริหารส่วนตำบลแม่ละมั่ง	๑๑๑
๒.๙ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๑๑๒
๒.๑๐ กรอบแนวคิดในการวิจัย	๑๒๖

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง	หน้า
บทที่ ๓ วิธีดำเนินการวิจัย	๑๒๗
๓.๑ รูปแบบการวิจัย	๑๒๗
๓.๒ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	๑๒๗
๓.๓ เครื่องมือในการวิจัย	๑๒๘
๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล	๑๓๑
๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	๑๓๑
บทที่ ๔ ผลการศึกษา	๑๓๒
๔.๑ ข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม	๑๓๒
๔.๒ ความคิดเห็นของประชาชนต่อการให้บริหารงานขององค์กรบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก	๑๓๕
๔.๓ การเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการให้บริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น : กรณีศึกษาการบริหารส่วนตำบลในอำเภออุ้มผาง จังหวัด จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล	๑๔๐
๔.๔ ข้อเสนอแนะเพื่อศึกษาแนวการพัฒนาและการให้บริการขององค์กรบริหารส่วนตำบลในอำเภออุ้มผาง จังหวัดตากตามหลักสังคหวัดฤๅ ๔	๑๖๔
บทที่ ๕ สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	๑๖๖
๕.๑ สรุปผลการวิจัย	๑๖๗
๕.๒ อภิปรายผลการวิจัย	๑๗๒
๕.๓ ข้อเสนอแนะ	๑๗๔
บรรณานุกรม	๑๗๖
ภาคผนวก	๑๘๔
ภาคผนวก ก	๑๘๕
ภาคผนวก ข	๑๙๑
ภาคผนวก ค	๑๙๖
ภาคผนวก ง	๑๙๖
ประวัติผู้วิจัย	๒๑๐

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
๔.๑	จำนวน ร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล	๑๓๓
๔.๒	ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานแสดงระดับความคิดเห็น ของประชาชนต่อการให้บริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามหลักสังคหวัตถุ ๔ โดยภาพรวม	๑๓๕
๔.๓	แสดงระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อการให้บริการของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ด้านทาน	๑๓๖
๔.๔	แสดงระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อการให้บริการของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ด้านปิยวาจา	๑๓๗
๔.๕	แสดงระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อการให้บริการของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ด้านอัถถจริยา	๑๓๘
๔.๖	แสดงระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อการให้บริการขององค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ด้านสมานัตตตา	๑๓๙
๔.๗	ประชาชน ที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการให้บริการของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักสังคหวัตถุ ๔ แตกต่างกัน จำแนกตามเพศ	๑๔๐
๔.๘	ประชาชน ที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการให้บริการของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักสังคหวัตถุ ๔ แตกต่างกัน จำแนกตามอายุ	๑๔๑
๔.๙	การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยยะสำคัญ น้อยที่สุด โดยรวม	๑๔๒
๔.๑๐	การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยยะสำคัญ น้อยที่สุดด้านทาน	๑๔๓
๔.๑๑	การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยยะสำคัญ น้อยที่สุดด้านปิยวาจา	๑๔๓
๔.๑๒	การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยยะสำคัญ น้อยที่สุดด้านอัถถจริยา	๑๔๔
๔.๑๓	การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยยะสำคัญ น้อยที่สุดด้านสมานัตตตา	๑๔๔

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
๔.๑๔	ประชาชน ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการให้บริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักสังคหวัตถุ ๔ แ ตกต่างกันจำแนกตาม ระดับการศึกษา	๑๔๕
๔.๑๕	การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยยะสำคัญ น้อยที่สุดโดยรวม	๑๔๖
๔.๑๖	การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยยะสำคัญ น้อยที่สุด ด้านทาน	๑๔๖
๔.๑๗	การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยยะสำคัญ น้อยที่สุด ด้านปิยวาจา	๑๔๗
๔.๑๘	การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยยะสำคัญ น้อยที่สุดด้านอึดถจริยา	๑๔๗
๔.๑๙	ประชาชน ที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการให้บริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักสังคหวัตถุ ๔ แ ตกต่างกัน จำแนกตามอาชีพ	๑๔๘
๔.๒๐	การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยยะสำคัญ น้อยที่สุดโดยรวม	๑๔๙
๔.๒๑	การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยยะสำคัญ น้อยที่สุดด้านทาน	๑๕๐
๔.๒๒	การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยยะ สำคัญ น้อยที่สุดด้านปิยวาจา	๑๕๑
๔.๒๓	การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยยะสำคัญ น้อยที่สุดด้านอึดถจริยา	๑๕๒
๔.๒๔	ประชาชน ที่มีรายได้ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการให้บริการของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักสังคหวัตถุ ๔ แ ตกต่างกัน จำแนกตามรายได้	๑๕๓
๔.๒๕	การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยยะ สำคัญ น้อยที่สุดโดยรวม	๑๕๔

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
๔.๒๖	การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยยะสำคัญน้อยที่สุดด้านทาน	๑๕๕
๔.๒๗	การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยยะสำคัญน้อยที่สุดด้านปิยวาจา	๑๕๖
๔.๒๘	การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยยะสำคัญน้อยที่สุดด้านอรรถจริยา	๑๕๗
๔.๒๙	ประชาชน ที่มีจำนวนครั้งที่มาใช้บริการต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการให้บริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักสังคหวัตถุ ๔ แตกต่างกัน จำแนกตามจำนวนครั้งที่มาใช้บริการ	๑๕๘
๔.๓๐	การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยยะสำคัญน้อยที่สุดโดยรวม	๑๕๙
๔.๓๑	การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยยะสำคัญน้อยที่สุดด้านทาน	๑๖๐
๔.๓๒	การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยยะสำคัญน้อยที่สุดด้านปิยวาจา	๑๖๑
๔.๓๓	การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยยะสำคัญน้อยที่สุดด้านอรรถจริยา	๑๖๒
๔.๓๔	การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยยะสำคัญน้อยที่สุดด้านสมานัตตตา	๑๖๓

สารบัญแนภูมิ

แผนภูมิ		ที่หน้า
๒.๑	สามเหลี่ยมแห่งบริการ (The Service Triangle)	๒๐
๒.๒	การเก็บภาษีอากรและค่าธรรมเนียมตามบัญญัติของกฎหมาย เก็บเพิ่มประเภทภาษีค่าธรรมเนียม หมายเหตุ	๗๓
๒.๓	หน้าที่ของเจ้าหน้าที่การบัญชีและการเงิน	๗๙
๒.๔	สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล	๘๓
๒.๕	โครงสร้างขององค์การบริหารส่วนตำบลตามพระราชบัญญัติ สภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗	๙๔
๒.๖	ประชากร ณ เดือน กันยายน ๒๕๕๒ จำนวนครัวเรือน ทั้งสิ้น ๑,๖๕๕ ครัวเรือน ประชากรรวม ๔,๔๑๔ คน	๑๑๑
๒.๗	จำแนกประชากรและจำนวนครัวเรือนในแต่ละหมู่บ้านหมู่ที่ ชื่อหมู่บ้าน ครัวเรือน ๑.๘ แสดงกรอบแนวคิดการวิจัย	๑๒๖

คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ

๑. คำย่อชื่อคัมภีร์พระไตรปิฎก

อักษรย่อในวิทยานิพนธ์เล่มนี้ ใช้อ้างอิงจากพระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๓๙ เป็นหลัก โดยใช้ระบบย่อคำ ดังต่อไปนี้

พระสุตตันตปิฎก

ที.ม.	(ไทย) =	สุตตันตปิฎก	ทีฆนิกาย	มหาวรรค	(ภาษาไทย)
ม.มู.	(ไทย) =	สุตตันตปิฎก	มัชฌิมนิกาย	มูลปัญญาสาร	(ภาษาไทย)
ส.ส.	(ไทย) =	สุตตันตปิฎก	สังยุตตนิกาย	สคาถวรรค	(ภาษาไทย)
ส.นิ.	(ไทย) =	สุตตันตปิฎก	สังยุตตนิกาย	นิทานวรรค	(ภาษาไทย)
อ.จ.ติก.	(ไทย) =	สุตตันตปิฎก	อังคุตตรนิกาย	ติกกนิบาต	(ภาษาไทย)
อ.จ.ปญจก.	(ไทย) =	สุตตันตปิฎก	อังคุตตรนิกาย	ปัญจกนิบาต	(ภาษาไทย)
อ.จ.ทสก.	(ไทย) =	สุตตันตปิฎก	อังคุตตรนิกาย	ทสกนิบาต	(ภาษาไทย)
ข.ธ.	(ไทย) =	สุตตันตปิฎก	ขุททกนิกาย	ธรรมบท	(ภาษาไทย)
ข.สุ.	(ไทย) =	สุตตันตปิฎก	ขุททกนิกาย	สุตตนิบาต	(ภาษาไทย)
ข.เถร.	(ไทย) =	สุตตันตปิฎก	ขุททกนิกาย	เถรคาถา	(ภาษาไทย)
ข.ม.	(ไทย) =	สุตตันตปิฎก	ขุททกนิกาย	มหานิทเทศ	(ภาษาไทย)

๒. การระบุเลขหมายพระไตรปิฎก

ในงานวิจัยฉบับนี้ ได้ใช้พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๓๙ เป็นหลักในการอ้างอิง ซึ่งพระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย จะระบุ เล่ม/ข้อ/หน้า. เช่น ขุ.ธ. (ไทย) ๒๕/๓๗/๓๗. หมายความว่า ระบุถึง สุตตันตปิฎก ขุททกนิกาย ธรรมบท ฉบับภาษาไทย พระไตรปิฎก เล่มที่ ๒๕ ข้อที่ ๓๗ หน้าที่ ๓๗ เป็นต้น

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การปกครองตนเองในระบอบประชาธิปไตยในยุคสมัยนี้ รัฐบาลมีนโยบายส่งเสริมให้ชุมชนได้เข้ามามีบทบาทและส่วนร่วมในการปกครองตนเอง ซึ่งเป็นรากฐานที่สำคัญอย่างยิ่งในการกระจายอำนาจสู่การปกครองท้องถิ่น เมื่อประชาชนได้เข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้อย่างทั่วถึง จะทำให้เกิดองค์ความรู้ในชุมชน เกิดความสนใจเข้าใจสภาพแวดล้อมของสังคมรอบด้าน เกิดการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาและกำหนดนโยบายต่าง ๆ เพื่อให้เกิดการดำเนินการพัฒนาชุมชนที่เข้มแข็งต่อไป

แนวคิดนี้เองที่ทำให้เกิดองค์การบริหารส่วนตำบล โดยมีการตราไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ปีพุทธศักราช ๒๕๕๐ ได้บัญญัติถึงความสำคัญของการกระจายอำนาจสำหรับการบริหารจัดการจำเป็นต้องมี “หลักยึดเหนี่ยว” จากหลักธรรมของพระพุทธศาสนาให้ “ผู้บริหาร” และ “ประชาคมท้องถิ่น” มีธรรมะสำหรับการเป็นผู้บริหารท้องถิ่นที่ดี ขอฝากในสิ่งที่ยั่งยืนและใกล้ตัว โดย ขอหยิบยกมาให้สดับ ดังนี้ องค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอำเภอหนึ่งที่ต้องดำเนินการให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ ดังนั้นจึงเป็นประเด็นที่น่าสนใจที่จะศึกษาและวิจัยว่า คณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก “มีความรู้และความเข้าใจในหลักสังคหวัดฤ ๔ มากน้อยเพียงใดในการทำงาน”

การปฏิบัติงานในระดับพื้นที่เป็นบทบาทของผู้นำท้องถิ่น จึงเป็นสิ่งที่ต้องมีการศึกษาวิจัยขึ้นมารองรับ โดยเฉพาะให้เป็นตัวแทนของคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดตาก และเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลแห่งหนึ่งในประเทศไทย และจะได้นำผลการวิจัยมานำเสนอเป็นข้อเสนอแนะในโอกาสต่อไปการปกครองท้องถิ่นสามารถสนองความต้องการของท้องถิ่นตรงเป้าหมาย และมีประสิทธิภาพ เนื่องจากท้องถิ่นมีความแตกต่างกันไม่ว่าทางสภาพภูมิศาสตร์ ทรัพยากร ประชาชน ความต้องการ และปัญหาย่อมต่างกันออกไป ผู้ที่ให้บริการหรือแก้ไขปัญหาให้ถูกจุด และสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนก็ต้องเป็นผู้ที่รู้ถึงปัญหาและความต้องการ ของประชาชนเป็นอย่างดี การบริหารงานจึงจะเป็นไปอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ ไม่ต้องเสียเวลาเสนอเรื่องขออนุมัติ ไปยังส่วนเหนือขึ้นไปท้องถิ่นจะบริหารงานให้เสร็จสิ้นลง ภายในท้องถิ่นนั่นเอง ไม่ต้องสิ้นเปลืองเวลาและค่าใช้จ่ายโดยไม่จำเป็นหลักธรรมของพระพุทธศาสนามีมาก พุทธศาสนิกชนเข้าวัดฟังธรรม ส่วนใหญ่ได้รับฟังแต่บทสวดภาษาบาลี เว้นบทเทศน์ของพระเถรานุเถระ หรือพระคุณเจ้าผู้ปรารถนาดี

ที่จะถ่ายทอด อย่างกระจ่างแจ้ง เห็นจริง เป็นรูปธรรม ก็พอจะช่วยในการซึมซับได้ส่วนหนึ่ง สำหรับการบริหารจัดการจำต้องมี “หลักยึดเหนี่ยว” จากหลักธรรมของพระพุทธศาสนา ให้ “ผู้บริหาร” และ “ประชาคมท้องถิ่น” มีธรรมะสำหรับการเป็นผู้บริหารท้องถิ่นที่ดี ขอฝากในสิ่ง ที่ง่ายและใกล้ตัว โดย ขอหยิบยกมาให้สดับ

ดังนั้น องค์การบริหารส่วนตำบลมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และในปีพ.ศ. ๒๕๕๐ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยก็ยังคงให้ความสำคัญในการปกครองท้องถิ่นทุก ๆ ด้านเช่นเดียวกับที่ผ่านมา หลักการก็เพื่อให้เกิดการกระจายอำนาจ สนองความเป็นอยู่ของ ประชาชนให้ดีขึ้น การตอบสนองต่อการพัฒนาประเทศ และการให้บริการประชาชนได้อย่างมี ประสิทธิภาพยิ่งขึ้น บริการของรัฐลงสู่ประชาชนได้อย่างรวดเร็ว ดังนั้น รัฐบาลจึงมี แนวนโยบายให้ส่วนราชการและองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นมีการบริหารงานจัดการบ้านเมือง ที่ดีตามหลักธรรมาภิบาล จะเห็นได้ว่าส่วนราชการเริ่มตระหนักถึงการนำหลักธรรมะมาใช้ในการ บริหารงาน และ หลักสังคหวัตถุ ๔ ก็เป็นหลักธรรมอันหนึ่งที่ช่วยให้การบริหารงานในองค์การ เป็นไปด้วยความราบรื่น หลักสังคหวัตถุ ๔ นั้นประกอบด้วย ทาน ปิยวาจา อัตถจริยา และ สมานัตตตา เป็นหลักการสงเคราะห์ หรือเป็นธรรมเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจคน และประสาน หมูชนไว้ในความสามัคคี^๑ เป็นธรรมที่จะช่วยให้องค์การมีการบริหารงานที่ดี เพราะเมื่อคนใน องค์การมีการใช้สังคหวัตถุ ๔ ในการปฏิบัติงานอย่างถูกต้อง มีการร่วมมือกันด้วยความเต็มใจ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีความเสมอภาคกัน ขยันขันแข็งในการทำงาน สิ่งเหล่านี้จะเป็นปัจจัยที่จะทำให้ การทำงานมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากขึ้นองค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก เป็นองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นอำเภอหนึ่งที่ต้องดำเนินการให้เป็นไปตาม รัฐธรรมนูญ

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองภายใต้ระบอบประชาธิปไตย ทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับประเทศ และนอกจากนี้ยังได้ให้ความสำคัญกับการกระจายอำนาจ ด้านการปกครองตลอดจนโครงสร้างพื้นฐานสารสนเทศในท้องถิ่นให้ทั่วถึง และเท่าเทียมกันทั่ว ประเทศ รวมทั้งพัฒนาจังหวัดที่มีความพร้อมในองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดใหญ่ ที่ให้ความสำคัญอิสระแก่ท้องถิ่นตามหลักแห่งการปกครองตนเอง ตามเจตนารมณ์ของประชาชน ในท้องถิ่น โดยองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งหลายย่อมมีอิสระในการกำหนดนโยบายการ ปกครองการบริหาร การบริหารงานบุคคล การเงินและการคลัง และมีอำนาจหน้าที่ของตนเอง โดยเฉพาะ ทั้งนี้รัฐบาล เป็นผู้กำกับดูแลองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นเท่าที่จำเป็นภายในกรอบ ของกฎหมาย รวมทั้งกำหนดวิสัยทัศน์การกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น ได้ศึกษาองค์การบริหารส่วน ตำบลในอำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก ครอบคลุมพื้นที่ ๓ ตำบล การศึกษาในครั้งนี้จะทำให้ทราบ

^๑ พระธรรมปิฎก(ป.อ. ปยุตโต), ธรรมบุญชีวิต, (กรุงเทพมหานคร : มหาจุฬารัตนบวรวิหาร, ๒๕๔๓), หน้า ๑๑.

ถึงแนวทางและรูปแบบของการ ทราบความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ และผู้บริหารในองค์กรส่วนท้องถิ่น ทั้งฝ่ายบริหารและฝ่ายราชการส่วนท้องถิ่น ให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นว่า เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยอย่างไร โครงสร้างการบริหารงานองค์กรปกครองส่วนตำบล จะเข้าไปอยู่ตรงส่วนไหนขององค์กรปกครองส่วนตำบล ปัญหาที่เกิดขึ้นในขณะนี้ในแต่ละพื้นที่เป็นอย่างไร รวมทั้งข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหา เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินการ สู้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดตากให้เสร็จสิ้นภายในปี พ.ศ. ๒๕๕๓ ต่อไป ดังรายชื่อองค์กรปกครองส่วนตำบลและในองค์กรปกครองส่วนตำบลแม่กลอง, องค์กรปกครองส่วนตำบลแม่ละมุ้ง และองค์กรปกครองส่วนตำบลโมโกร ดังนี้

ผู้วิจัยได้พบปัญหาการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนตำบลทั้ง ๓ ตำบล คือ องค์กรปกครองส่วนตำบลแม่กลอง องค์กรปกครองส่วนตำบลโมโกร และองค์กรปกครองส่วนตำบลแม่ละมุ้ง ว่ามีปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาองค์กรปกครองท้องถิ่น ได้ส่วนกลางยังไม่จริงจังที่จะกระจายอำนาจให้กับท้องถิ่น หน่วยราชการกลางยังลังเลที่จะถ่ายโอนงานให้ แม้ได้ระบุไว้ใน พรบ.แผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจ กลไกส่งเสริมกระจายอำนาจ ยังไม่เป็นเอกภาพ การเตรียมความพร้อมให้ องค์กรปกครองท้องถิ่น นับว่าทำได้น้อย เมื่อเทียบกับปัญหาและความต้องการของ องค์กรปกครองท้องถิ่น ท่ามกลางข้อจำกัด องค์กรปกครองท้องถิ่น ได้ ช่วยตัวเองอย่างเต็มที่ในการสนองความต้องการของประชาชนในพื้นที่ องค์กรปกครองท้องถิ่น ได้เรียนรู้จากการทำงาน การผลักดันงานข้ามพ้นอุปสรรคจากระบบราชการ ข้อดีขององค์กรปกครองท้องถิ่น ก็คือ การเข้าถึงชาวบ้าน สร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ ในการพัฒนาท้องถิ่น อย่างมีความหลากหลาย และบูรณาการขยายผลสำเร็จ จุดอ่อนของ องค์กรปกครองท้องถิ่น ก็คือ ยังเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามีส่วนร่วมน้อย องค์กรพัฒนาไม่ทันกับความต้องการของชาวบ้าน ซึ่งมีความตื่นตัวสูงขึ้นตามกระแสประชาธิปไตยโดยภาพรวม อีกเรื่องหนึ่งก็คือ ปัญหาความไม่โปร่งใส ซึ่งถูกตั้งข้อสังเกตโดยราชการส่วนกลาง และสาธารณชนทั่วไป มีส่วนทำให้การกระจายอำนาจการปกครองที่ผ่านมายังไม่ถึงมือประชาชนอย่างแท้จริง เหตุผลประการแรกคือวัฒนธรรมทาง การเมือง ที่ผู้บริหารประเทศยังยึดติดอยู่กับอำนาจในการบริหาร การตัดสินใจใด ๆ ก็ตามยังคงอยู่ในอำนาจของการบริหารระดับกระทรวง ทบวง กรม สาเหตุอีกประการหนึ่ง คือ ปัญหาและอุปสรรคหลาย ๆ ประการในการบริหารราชการตามกฎหมาย งานหลายลักษณะและหลายประเภทมีหลายหน่วยงานรับผิดชอบ แต่ละหน่วยงานต่างก็มีอำนาจในการวินิจฉัยสั่งการได้ ค่อนข้างเอกเทศก่อให้เกิดความซ้ำซ้อน ข้าราชการยังมีความคิดว่าเป็นเจ้านายประชาชน

ดังนั้น จึงเป็นการสมควรที่จะศึกษาถึงกฎเกณฑ์และกระบวนการตรวจสอบรวมทั้งการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเข้าไปมีส่วนร่วมการดำเนินงานขององค์กรปกครอง

ส่วนท้องถิ่นในรูปแบบลักษณะต่าง ๆ ตามระบอบประชาธิปไตย และหาความเชื่อมโยงระหว่างระบบควบคุม กำกับ ตรวจสอบ และองค์กรภาครัฐที่มีต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับการตรวจสอบในส่วนของภาคประชาชน เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อไปในอนาคต

อัมผางเดิมทีเป็นที่อยู่ของชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยง ต่อมามีคนไทยจากภาคเหนือคือ เชียงใหม่ ลำปาง ลำพูน แพร่ ได้อพยพพหาคำทำกินใหม่มาบุกเบิกป่าอัมผางเป็นที่อยู่อาศัย และเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๓๒ ได้ถูกกำหนดให้เป็นเมืองหน้าด่านชายแดนตะวันตก ขึ้นตรงกับ จ.อุทัยธานีและเป็นจุดตรวจตราชาวพม่าที่เดินทางเข้ามาค้าขาย ในประเทศไทยโดยมีเจ้าหน้าที่คอยตรวจเอกสารเดินทาง เนื่องจากภูมิประเทศเป็นป่าเขารกทึบ การเดินทางค่อนข้างลำบาก และเอกสารฉีกขาดได้ง่าย ดังนั้นการเก็บเอกสารจึงม้วนเก็บในกระบอกไม้ไผ่และมีฝาจุปิดมิดชิด เมื่อเดินทางมาถึงด่านตรวจก็จะเปิดกระบอกไม้ไผ่เพื่อแสดงเอกสาร ชาวกะเหรี่ยงจะเรียกเอกสารนี้ว่า "อัมผะ" ซึ่งต่อมาได้ออกเสียงเพี้ยนมาเป็น "อัมผาง" จึงได้กลายมาเป็นชื่ออำเภอในปัจจุบัน พ.ศ. ๒๔๖๙ ทางกรมได้ยุบอำเภอแม่กลองเป็นกิ่ง อ.แม่กลองและโอนการปกครองจาก จ.อุทัยธานีให้ไปขึ้น กับ จ.กำแพงเพชร และในปี พ.ศ. ๒๔๙๙ ได้ย้ายที่ว่าการอำเภอไปอยู่บ้านอัมผาง พร้อมเปลี่ยนชื่อเป็น กิ่ง อ.อัมผางใน วันที่ ๒๒ เมษายน ๒๕๐๒ ทางกรมได้มีพระราชกฤษฎีกายกฐานะจากกิ่งอำเภอ เป็น อ.อัมผางและให้ขึ้นกับ พ.ศ. ๒๕๑๔ พรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทยได้เริ่มการเคลื่อนไหวทางการเมือง ได้มีการสู้รบกันบ้างระหว่าง เจ้าหน้าที่ของรัฐคือตำรวจตระเวนชายแดน น.ป.พ. และ อ.ส. ด้วยการใช้นโยบาย ๖๖/๒๕๒๓ จึงนำความสงบสุขมาสู่ชาว อัมผางและมวลชนที่เข้ามาอพยพตัวเป็นผู้ร่วมพัฒนาชาติไทยประมาณสองพันกว่าคนในช่วง พ.ศ. ๒๕๒๗ การปกครองท้องถิ่นสามารถสนองความต้องการของท้องถิ่นตรงเป้าหมาย และมีประสิทธิภาพ เนื่องจากท้องถิ่นมีความแตกต่างกันไม่ว่าทางสภาพภูมิศาสตร์ ทรัพยากร ประชาชน ความต้องการ และปัญหาภัยต่างกันออกไป ผู้ที่ให้บริการหรือแก้ไขปัญหาให้ถูกจุด และสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนก็ต้องเป็นผู้ที่รู้ถึงปัญหาและความต้องการ ของประชาชนเป็นอย่างดี การบริหารงานจึงจะเป็นไปอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ ไม่ต้องเสียเวลาเสนอเรื่องขออนุมัติ ไปยังส่วนเหนือขึ้นไป ท้องถิ่นจะบริหารงานให้เสร็จสิ้นลง ภายในท้องถิ่นนั่นเอง^๒

ดังนั้นจึงเป็นประเด็นที่น่าสนใจที่จะศึกษาและวิจัยว่า คณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภออัมผาง จังหวัดตาก “มีความรู้และความเข้าใจในหลักสังคหวัดตุ ๔ มากน้อยเพียงใดในการทำงาน” การปฏิบัติงานในระดับพื้นที่เป็นบทบาทของผู้นำท้องถิ่น จึงเป็นสิ่ง

---

^๒ ดร.พิเชษฐ์ วงศ์เกียรติขจร, แนวคิด ยุทธศาสตร์ การบริหารการพัฒนา องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท) ในยุคโลกาภิวัตน์, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ปัญญาชน, ๒๕๕๒), หน้า ๖.

ที่ต้องมีการศึกษาวิจัยขึ้นมารองรับ โดยเฉพาะให้เป็นตัวแทนของคณะผู้บริหารองค์การบริหาร ส่วนตำบล ในจังหวัดตาก และเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลแห่งหนึ่งในประเทศไทย และจะได้นำผลการวิจัยมานำเสนอเป็นข้อเสนอแนะในโอกาสต่อไป

๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑.๒.๑ เพื่อศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อการให้บริการขององค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่นตามหลักสังคหวัตถุ ๔

๑.๒.๒ เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการให้บริการขององค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ในองค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

๑.๒.๓ เพื่อศึกษาแนวการพัฒนาและข้อเสนอแนะการให้บริการขององค์การบริหาร ส่วนตำบลในอำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก ตามหลักสังคหวัตถุ ๔

๑.๓ ขอบเขตการวิจัย

๑.๓.๑ ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของประชาชนต่อการให้บริการขององค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักสังคหวัตถุ ๔ กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอ อุ้มผาง จังหวัดตาก ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎีจากเอกสาร ตำรา วิทยานิพนธ์ วารสาร และ อื่นๆ ที่เกี่ยวกับความคิดเห็น การให้บริการ และสังคหวัตถุ ๔ ได้แก่ ทาน ปิยวาจา อัตถจริยา และสมานัตตตา

๑.๓.๒ ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชาชนที่มีอายุตั้งแต่ ๑๘ ปีขึ้นไปซึ่งมีสิทธิ์ เลือกตั้งสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก มีอยู่ ๓ องค์การ บริหารส่วนตำบล

๑.๓.๓ ขอบเขตด้านสถานที่

องค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก ประกอบด้วยองค์การ บริหารส่วนตำบลแม่กลอง องค์การบริหารส่วนตำบลโมโกร และองค์การบริหารส่วนตำบล แม่ละมุ้ง

๑.๓.๔ ขอบเขตด้านระยะเวลา

ดำเนินการวิจัยตั้งแต่เดือนมีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๓ ถึงเดือนสิงหาคม พ.ศ.๒๕๕๓ รวม เป็นระยะเวลา ๖ เดือน

๑.๔ ปัญหาที่ต้องการทราบ

๑.๔.๑ ความคิดเห็นของประชาชนต่อการให้บริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามหลักสังคหวัตถุ ๔ : กรณีศึกษาองค์กรบริหารส่วนตำบลในอำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก เป็นอย่างไร

๑.๔.๒ ความคิดเห็นของประชาชนต่อการให้บริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามหลักสังคหวัตถุ ๔ : กรณีศึกษาองค์กรบริหารส่วนตำบลในอำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก

๑.๔.๓

มีความแตกต่างกันตามปัจจัยส่วนบุคคลหรือไม่ อย่างไร

๑.๔.๔ แนวทางการพัฒนาและข้อเสนอแนะการให้บริการขององค์กรบริหารส่วนตำบลในอำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก ตามหลักสังคหวัตถุ ๔ มีอะไรบ้าง

๑.๕ สมมติฐานการวิจัย

๑.๕.๑ ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการให้บริการขององค์กรบริหารส่วนตำบลในอำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก แตกต่างกัน

๑.๕.๒ ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการให้บริการขององค์กรบริหารส่วนตำบลในอำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก แตกต่างกัน

๑.๕.๓ ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการให้บริการขององค์กรบริหารส่วนตำบลในอำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก แตกต่างกัน

๑.๕.๔ ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการให้บริการขององค์กรบริหารส่วนตำบลในอำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก แตกต่างกัน

๑.๕.๕ ประชาชนที่มีรายได้ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการให้บริการขององค์กรบริหารส่วนตำบลในอำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก แตกต่างกัน

๑.๖ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

ความคิดเห็น หมายถึง ความรู้สึกของประชาชนต่อการให้บริการขององค์กรบริหารส่วนตำบลในอำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก

ประชาชน หมายถึง ผู้ที่มีอายุตั้งแต่ ๑๘ ปีขึ้นไปซึ่งมีสิทธิ์เลือกตั้งสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก

การให้บริการ หมายถึง การให้บริการขององค์กรบริหารส่วนตำบลในอำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก ตามหลักสังคหวัตถุ ๔

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หมายถึง หน่วยงานราชการส่วนท้องถิ่นที่ได้รับการเลือกตั้งจากประชาชนในท้องถิ่นนั้น มีอำนาจหน้าที่ในการบริหารจัดการบริการสาธารณะ

ตามกฎหมาย เพื่อประโยชน์สุขของชุมชนในท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก

องค์การบริหารส่วนตำบล หมายถึง องค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก

สังคหวัตถุ ๔ หมายถึง หลักการสงเคราะห์ หรือเป็นธรรมเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจคน และประสานหมู่ชนไว้ในความสามัคคี ประกอบด้วย ทาน ปิยวาจา อตถจริยา สمانัตตตา

ทาน หมายถึง ความมีน้ำใจ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เสียสละ แบ่งปัน ช่วยเหลือด้านเงินทุน ทรัพย์สินสิ่งของ รวมทั้งวิชาความรู้ ศิลปะวิทยาการ

ปิยวาจา หมายถึง ถ้อยคำที่สุภาพ ไพเราะอ่อนหวาน คำแนะนำชี้แจงสิ่งที่เป็น ประโยชน์ มีเหตุมีผล มีหลักฐาน ชักจูงให้ประชาชนเกิดความสามัคคี ประองตอง เห็นอกเห็นใจ เกื้อกูลกัน

อตถจริยา หมายถึง ช่วยเหลือด้านร่างกาย และชวนชายช่วยเหลือกิจการต่าง ๆ บำเพ็ญสาธารณประโยชน์ รวมทั้งช่วยแก้ไขปัญหา ปรับปรุงส่งเสริมด้านจริยธรรม

สมานัตตตา หมายถึง ทำตัวให้เข้ากับเขาได้ วางตนเสมอต้นเสมอปลาย ให้ความเสมอภาค ปฏิบัติสม่ำเสมอต่อคนทั้งหลาย ไม่เอาเปรียบ และเสมอในสุข ทุกข์ คือ ร่วมทุกข์ร่วมสุข ร่วมรับรู้แก้ไขปัญหา เพื่อให้เกิดประโยชน์สุขร่วมกัน

๑.๗ ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

๑.๗.๑ ทำให้ทราบความคิดเห็นของประชาชนต่อการให้บริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักสังคหวัตถุ ๔ : กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก

๑.๗.๒ ทำให้ทราบผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการให้บริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักสังคหวัตถุ ๔ : กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก

๑.๗.๓ ทำให้ทราบแนวทางการพัฒนาและข้อเสนอแนะการให้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก ตามหลักสังคหวัตถุ ๔

๑.๗.๔ ผลที่ได้จากการวิจัยจะเป็นข้อมูลสำหรับการให้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก

บทที่ ๒

เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของประชาชนต่อการให้บริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักสังกัดหมวด ๔ : กรณีศึกษาองค์กรการบริหารส่วนตำบลในอำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก ผู้วิจัยได้ให้ความสำคัญกับแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่เกี่ยวกับการวิจัยครั้งนี้ ดังนี้

- ๒.๑ แนวคิดเกี่ยวกับความคิดเห็น
- ๒.๒ แนวคิดเกี่ยวกับการบริการ
- ๒.๓ แนวคิดเกี่ยวกับการกระจายอำนาจ
- ๒.๔ แนวคิดเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่น
- ๒.๕ แนวคิดเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบล
- ๒.๖ ประวัติความเป็นมาของการปกครองส่วนตำบล
- ๒.๗ แนวคิดเกี่ยวกับหลักสังกัดหมวด ๔
- ๒.๘ ข้อมูลเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก
  - ๒.๘.๑ องค์การบริหารส่วนตำบล ตำบลแม่กลอง
  - ๒.๘.๒ องค์การบริหารส่วนตำบล ตำบลโมโกร
  - ๒.๘.๓ องค์การบริหารส่วนตำบล ตำบลแม่ละมุ้ง
- ๒.๙ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
  - ๒.๙.๑ งานวิจัย ที่เกี่ยวข้องกับความคิดเห็น
  - ๒.๙.๒ งานวิจัย ที่เกี่ยวข้องกับการบริการ
  - ๒.๙.๓ งานวิจัย ที่เกี่ยวข้องกับการกระจายอำนาจ
  - ๒.๙.๔ งานวิจัย ที่เกี่ยวข้องกับการปกครองส่วนท้องถิ่น
  - ๒.๙.๕ งานวิจัย ที่เกี่ยวข้องกับองค์การบริหารส่วนตำบล
  - ๒.๙.๖ งานวิจัย ที่เกี่ยวข้องกับหลักสังกัดหมวด ๔
- ๒.๑๐ กรอบแนวคิดในการวิจัย

๒.๑ แนวคิดเกี่ยวกับความคิดเห็น

๒.๑.๑ ความหมายเกี่ยวกับความคิดเห็น

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับความคิดเห็น มีผู้ให้ความหมายเกี่ยวกับความคิดเห็นไว้หลายท่าน ดังนี้

จำลอง เงินดี ได้ให้ความหมายไว้ว่า ความคิดเห็น หมายถึง ความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ในลักษณะที่ไม่ลึกซึ้งเหมือนทัศนคติ ความคิดเห็นนั้นอาจจะกล่าวได้ว่าเป็นการแสดงออกของทัศนคติก็ได้ สังเกตและวัดได้จากคนแต่มีส่วนที่แตกต่างไปจากทัศนคติตรงที่ทัศนคตินั้นเจ้าตัวอาจจะตระหนักหรือไม่ตระหนักก็ได้^๓

บุญเรียง ขจรศิลป์ ได้ให้ความหมายไว้ว่า ความคิดเห็น หมายถึง การแสดงออกทางวาจาของเจตคติ การที่บุคคลกล่าวว่าเขามีความเชื่อหรือความรู้สึกอย่างไรนั้น เป็นการแสดงความเห็นของบุคคลนั้น ดังนั้น การวัดความคิดเห็นของบุคคลนั้น เป็นสิ่งที่เป็นไปได้

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ ได้ให้ความหมายไว้ว่า ความคิดเห็น หมายถึง การแสดงออกซึ่งวิจรรณญาณที่มีต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เป็นการอธิบายเหตุผลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ความคิดเห็นมีลักษณะที่แคบกว่าทัศนคติในขณะที่ทัศนคติเป็นสิ่งที่แสดงภาพความรู้สึกต่างๆไป เกี่ยวกับสิ่งต่างๆ แต่ความคิดเห็นจะอธิบายเหตุผลเฉพาะ^๔

ราชบัณฑิตสถาน ได้ให้ความหมายไว้ว่า ความคิดเห็น หมายถึง เป็นข้อพิจารณาเห็นว่า เป็นจริงจากการใช้ปัญญาและความคิดประกอบ ถึงแม้ว่าจะไม่ได้อาศัยหลักฐานพิสูจน์ยืนยันได้เสมอไปก็ตาม^๕

สุชา จันท์ธอม ได้ให้ความหมายไว้ว่า ความคิดเห็น หมายถึง ความรู้สึกของบุคคลต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง แต่เป็นลักษณะที่ไม่ลึกซึ้งเช่นเดียวกับทัศนคติ ซึ่งกล่าวโดยทั่วไปคนเราจะมีความคิดเห็นที่แตกต่างกันออกไป และความคิดเห็นก็เป็นส่วนหนึ่งของทัศนคติ^๖

---

^๓จำลอง เงินดี, เอกสารคำสอนวิชาจิตวิทยาสังคม, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๓๔), หน้า ๒.

^๔บุญเรียง ขจรศิลป์, วิธีวิจัยการศึกษา, พิมพ์ครั้งที่ ๓, (กรุงเทพมหานคร : พิชญา พรินติ้ง, ๒๕๓๔), หน้า ๗๘.

^๕ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, จิตวิทยาสังคม, (กรุงเทพมหานคร : แพร่พิทยา อินเตอร์เนชั่นแนล, ๒๕๓๒), หน้า ๒๕.

^๖ราชบัณฑิตสถาน, พจนานุกรมสังคัมวิทยาอังกฤษ-ไทย, (กรุงเทพมหานคร : นานมีบุ๊คพับลิเคชั่น, ๒๕๔๖), หน้า ๒๓๖.

^๗สุชา จันท์ธอม, จิตวิทยาสังคม, (กรุงเทพมหานคร : แพร่พิทยา อินเตอร์เนชั่นแนล, ๒๕๒๐), หน้า ๑๐๓-๑๐๔.

สรชากรต์ (Isaak) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ความคิดเห็นเป็นการแสดงออกทางคำพูด หรือคำตอบที่บุคคลได้แสดงออกต่อสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่ง โดยเฉพาะจากคำถามที่ได้รับทั่วไป โดยปกติแล้วความคิดเห็นจะแตกต่างจากทัศนคติ คือความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยเฉพาะ ขณะที่ทัศนคติจะเป็นเรื่องทั่วไป ซึ่งจะมีความหมายที่กว้าง^๘

อีเกิ้ล แอนด์ สแนวโกรบ (Engle and Snellgrove) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ความคิดเห็นเป็นการแสดงออกทางด้านเจตนาที่ออกมาเป็นความพูดเป็นการสรุปหรือการลงความคิดเห็น โดยอาศัยพื้นฐานความรู้ที่มีอยู่^๙

ลูสธาร์ ฟรีเมน (Luthans Freeman) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ความคิดเห็น หมายถึง ความพร้อมทางด้านจิตใจที่จะตอบสนองต่อบุคคล สถานการณ์ วัตถุและความคิดเห็น โดยมีลักษณะที่คงที่แน่นอน ซึ่งเป็นผลมาจากการเรียนรู้ และมีรูปแบบการตอบสนองอย่างเดียวกัน^{๑๐}

แมรี ลี กู๊ด (Mary L. Good) ได้ให้ความหมายของความความคิดเห็น (Opinion) ไว้หลายความหมาย ได้แก่^{๑๑}

๑) ความหมายทั่วไป หมายถึง ความเชื่อ ความคิดเห็น ข้อพิจารณา ความรู้สึก หรือ ทัศนคติที่ยังไม่ได้รับการพิสูจน์อย่างแน่นอน และยังขาดน้ำหนักทางเหตุผลหรือการวิเคราะห์ หรือกล่าวกว้าง ๆ ได้ว่ามีความเป็นไปได้มากกว่าความรู้

๒) ความหมายเฉพาะ หมายถึง การพิจารณาหรือการวินิจฉัยอย่างมีแบบแผนจากแหล่งข้อมูล หรือบุคคลที่เชื่อถือได้

๓) ความคิดเห็นสาธารณะ (Public Opinion) หมายถึง การพิจารณาหรือข้อวินิจฉัยรวม ๆ ของกลุ่มคนในสังคมที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อ หรือข้อเท็จจริง

สรุปได้ว่า ความคิดเห็น หมายถึง การแสดงออกทางด้านความรู้สึก หรือความเชื่อต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรือเหตุการณ์ใดเหตุการณ์หนึ่ง ด้วยการพูดหรือการเขียน โดยมีอารมณ์ ประสบการณ์ และสภาพแวดล้อมในขณะนั้น เป็นพื้นฐานของการแสดงออก ซึ่งอาจจะถูกต้อง

---

^๘Isaak, A.C., Scope and Methods of Political Scienc : An Introduction to the MeThodology of Political Inquiry, (Illinois : The Dorsey Press, 1981), P. 203.

^๙ Engle, T.L. and L. Snellgrove, **Psychology:its Principle and Application**, (Boston : Houghton Mifflin Company, 1969), P. 593.

^{๑๐}Luthans Freeman, **Ogranization Behavioral**, 7th ed., (Singapore : McGraw-Hill, 1995), P. 609.

^{๑๑}Mary L. Good, **Integrating the Individual and the Organization**, (New York : Wiley, 2006), P. 17.

หรือไม่ก็ได้ แล้วแต่ละบุคคลจะแสดงความคิดเห็นออกมา รวมทั้งอาจจะได้รับการยอมรับหรือปฏิเสธจากคนอื่นก็ได้ ความคิดเห็นนี้อาจจะเปลี่ยนแปลงไปได้ตามกาลเวลา

๒.๑.๒ แนวคิดเกี่ยวกับความคิดเห็น

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับความคิดเห็น มีผู้ให้แนวความคิดเกี่ยวกับความคิดเห็นไว้หลายท่าน ดังนี้

กมลรัตน์ หล้าสูงษ์ ได้ให้แนวความคิดเกี่ยวกับความคิดเห็นไว้ว่า ความคิดเห็นเป็นเพียงการแสดงออกที่เกิดจากความรู้สึกภายในต่าง ๆ ซึ่งความรู้สึกภายในนั้นอาจเป็นเพียงเจตคติหรือความเชื่อหรือความนิยม หรือถ้าจะกล่าวในลักษณะของพฤติกรรมในแง่ของจิตวิทยาก็กล่าวได้ว่าเจตคติ ความเชื่อ ความนิยมเป็นพฤติกรรมภายในที่ไม่มีผู้ใดสังเกตเห็นหรือทราบได้ นอกจากตัวของเขาผู้นั้น แต่ความคิดเห็นพฤติกรรมภายนอกที่ผู้อื่นสามารถสังเกตหรือทราบได้อย่างชัดเจนตั้งนั้นคนที่มีความเชื่อหรือความเชื่อหรือค่านิยมอย่างหนึ่ง แต่ถ้าเขาไม่แสดงความคิดเห็นออกมาก็จะไม่มีผู้ใดทราบได้เลยว่าเขามีความเชื่อหรือความเชื่อหรือค่านิยมเช่นใด^{๑๒}

นพมาศ ธีรเวคิน ได้ให้แนวความคิดเกี่ยวกับความคิดเห็นไว้ว่า ความคิดเห็นนั้นถูกจัดว่าเป็นส่วนที่มนุษย์ได้แสดงออกมาโดยการพูดหรือการเขียน มนุษย์นั้นจะพูดจากใจจริงพูดตามสังคมหรือพูดเพื่อเอาใจผู้ฟังก็ตาม แต่เมื่อพูดหรือเขียนออกไปแล้วก็ทำให้เกิดผลได้ คนส่วนใหญ่มักจะถือว่าสิ่งที่มนุษย์แสดงออกมานั้นเป็นสิ่งที่สะท้อนถึงความในใจ^{๑๓}

สุชา จันท์เอม และสุรางค์ จันท์เอม ได้ให้แนวความคิดเกี่ยวกับความคิดเห็นไว้ว่า ความคิดเห็นเป็นส่วนหนึ่งของทัศนคติ เราไม่สามารถแยกความคิดเห็นและทัศนคติออกจากกันได้ เพราะความคิดเห็นมีลักษณะคล้ายทัศนคติ แต่ความคิดเห็นแตกต่างจากทัศนคติตรงที่ทัศนคตินั้น เป็นความพร้อมทางจิตใจที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งซึ่งอาจแสดงออกมาได้ทั้งคำพูดและการกระทำ ทัศนคติไม่เหมือนกับความคิดเห็นตรงที่ไม่ใช่สิ่งเร้าที่จะแสดงออกมาอย่างเปิดเผยหรือตอบสนองอย่างตรง ๆ และลักษณะของความคิดเห็นไม่ลึกซึ้งเหมือนทัศนคติ^{๑๔}

สุพัทธรา สุภาพ ได้ให้แนวความคิดเกี่ยวกับความคิดเห็นไว้ว่า ความคิดเห็นเป็นการแสดงออกของบุคคลหรือกลุ่มคนที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง โดยเฉพาะการพูดหรือการเขียน ซึ่งในการ

^{๑๒} กมลรัตน์ หล้าสูงษ์, จิตวิทยาสังคม, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, ๒๕๒๗), หน้า ๑๗๔-๑๗๕.

^{๑๓} นพมาศ ธีรเวคิน, จิตวิทยาสังคม, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๓๙), หน้า ๙๙.

^{๑๔} สุชา จันท์เอม และสุรางค์ จันท์เอม, จิตวิทยาสังคม, (กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๒๐), หน้า ๑๐๔.

แสดงออกนั้นจะต้องอาศัยพื้นฐานความรู้ ประสบการณ์ และพฤติกรรมระหว่างบุคคล ก่อนที่จะมีการตัดสินใจแสดงออก ซึ่งการแสดงออกนี้อาจได้รับการยอมรับหรือปฏิเสธจากผู้อื่นก็ได้^{๑๕}

อุทัย หิรัญโตได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับความคิดเห็นไว้ว่า ความคิดเห็นของคนมีหลายระดับ คือ อย่างผิวเผินก็มี อย่างลึกซึ้งก็มี สำหรับความคิดเห็นที่เป็นทัศนคติ นั้น เป็นความคิดเห็นอย่างลึกซึ้งและติดตัวไปเป็นเวลานาน เป็นความคิดเห็นทั่ว ๆ ไป ไม่เฉพาะอย่างและมีอยู่เป็นเวลานานสั้น เรียกว่า ความคิดเห็น เป็นความคิดเห็นประเภทหนึ่งที่ไม่ตั้งอยู่บนรากฐานของพยานหลักฐานที่เพียงพอแก่การพิสูจน์ มีความรู้แห่งอารมณ์น้อยและเกิดขึ้นได้ง่ายแต่ก็สลายตัวเร็ว^{๑๖}

เฟลด์ เอ็ม.พี. แมน (Feld M.P. man) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับความคิดเห็นไว้ว่า การสำรวจความคิดเห็นเป็นการศึกษา ความรู้สึกของบุคคล กลุ่มคนที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง แต่ละคนจะแสดงความเชื่อและความรู้สึกใด ๆ ออกมาโดยการพูด การเขียน เป็นต้น การสำรวจความคิดเห็นจะเป็นประโยชน์ต่อการวางนโยบายต่าง ๆ การเปลี่ยนแปลงนโยบาย หรือการเปลี่ยนแปลงระบบงาน รวมทั้งในการฝึกหัดทำงานด้วย เพราะจะทำให้การดำเนินงานต่าง ๆ เป็นไปด้วยความเรียบร้อยและเป็นไปตามความพอใจของผู้ร่วมงาน^{๑๗}

เฮอร์ลอค อี. (Hurlock E.) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับความคิดเห็นไว้ว่า ความคิดเห็นเป็นการแสดงออกด้านความรู้สึกสิ่งหนึ่งสิ่งใด เป็นความรู้สึกเชื่อถือที่ไม่ได้อยู่บนความแน่นอนหรือความจริงแต่ขึ้นอยู่กับจิตใจบุคคลจะแสดงออกโดยมีข้ออ้าง หรือการแสดงผลสนับสนุน หรือปกป้องความคิดเห็นนั้น ความคิดเห็นบางอย่างเป็นผลของการแปลความหมายของข้อเท็จจริงขึ้นอยู่กับคุณสมบัติเฉพาะตัวของแต่ละคน เช่น พื้นความรู้ ประสบการณ์ในการทำงาน สภาพแวดล้อม และมีอารมณ์เป็นส่วนประกอบที่สำคัญ การแสดงความคิดเห็นอาจจะได้รับการยอมรับ หรือปฏิเสธจากคนอื่น ๆ ก็ได้^{๑๘}

นูแนลลี จัม ซี. (Nunally Jum C.) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับความคิดเห็นไว้ว่า ทั้งความคิดเห็นและทัศนคติเป็นเรื่องของการแสดงออกของแต่ละบุคคลต่อประชาธิปไตยทั่วไป ต่อ

---

^{๑๕} สุพัตรา สุภาพ, สังคมวิทยา, พิมพ์ครั้งที่ ๒๒, (กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๔๕), หน้า ๑๓๒.

^{๑๖} อุทัย หิรัญโต, สังคมวิทยาประยุกต์, (กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์, ๒๕๒๙), หน้า ๘๐-๘๑.

^{๑๗} Fled M.P. Man, **Psychology in the Industrial Environment**, (London : Butterworth and Co., Ltd., 1971), P. 3.

^{๑๘} Hurlock E., **Adolescent Development**, (New York : McGraw-Hill Book, 1995), P. 145-148.

ขนบธรรมเนียมประเพณี และการแสดงออกทางความคิดเห็นในรูปที่เกี่ยวกับตัวเขา และได้กล่าวต่อไปอีกว่าคำว่า ความคิดเห็นนั้น จะใช้ในเรื่องเกี่ยวกับการลงความคิดเห็น (Judgment) และความรู้ (Knowledge) ในขณะที่ทัศนคตินั้นมักใช้กันมากในเรื่องที่เกี่ยวกับความรู้สึก (Feeling) และความชอบพอ (Preference) ท้ายที่สุดเขาได้สรุปว่า เรามักใช้คำว่าความคิดเห็นมากกว่าทัศนคติ^{๑๙}

สรุปได้ว่า ความคิดเห็น เป็นการแสดงออกมาซึ่งการตัดสินใจจากการประเมินค่าหรือทัศนคติเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยเฉพาะซึ่งในการแสดงออกมานี้จะต้องอาศัยพื้นความรู้ ประสบการณ์ และพฤติกรรมระหว่างบุคคล เป็นเครื่องช่วยในการพิจารณาและประเมินค่า ก่อนที่มีการตัดสินใจแสดงออก ซึ่งการแสดงออกความคิดเห็นนี้อาจจะเป็นในทางเห็นด้วยหรือไม่ก็ได้ ในบางสภาพการณ์ความคิดเห็นอาจจะอยู่ในลักษณะเห็นด้วยมากหรือเห็นด้วยน้อย ความคิดเห็นไม่ถาวรและมีการเปลี่ยนแปลงได้โดยง่ายและความคิดเห็นย่อมได้รับอิทธิพลจากทัศนคติ

๒.๑.๓ ความสำคัญของความคิดเห็น

ความสำคัญของความคิดเห็น หมายถึง ความพร้อมทางด้านจิตใจที่จะตอบสนองต่อบุคคล สถานการณ์ วัตถุและความคิดเห็นการแสดงออกถึงการพิจารณาหรือคำแนะนำอย่างมีรูปแบบโดยเฉพาะผู้เชี่ยวชาญหรือการแสดงออก เช่น การตัดสินใจ การพิจารณาที่ดี หรือการวินิจฉัยอย่างมีรูปแบบด้วยเหตุผลกฎหมาย หรือหลักเกณฑ์ที่ขึ้นอยู่กับ การตัดสินใจ

จิตรจำนง สุภาพ ได้กล่าวถึง ความสำคัญของความคิดเห็นว่า ความคิดเห็นมีอิทธิพลครอบงำและมีบทบาทกำหนดวิถีชีวิตและสังคมของมนุษย์เป็นอย่างมาก สามารถนำชีวิต สังคม หรือมนุษย์ชาติทั้งหมดไปสู่ความเจริญงอกงามหลุดพ้น หรือนำไปสู่ความเสื่อมความพินาศก็ได้ ดังจะมองเห็นในชีวิตของบุคคล ทิฐิ (ความเห็น) เป็นตัวชักจูง และกำหนดวิถีชีวิตทั้งในด้านรับเข้า และด้านแสดงออกกล่าวคือ จะมองเห็นโลกและชีวิตเป็นอย่างไร และจะปฏิบัติต่อโลกและชีวิตนั้นอย่างไร เริ่มตั้งแต่การแปลความหมายของประสบการณ์ที่รับเข้ามาใหม่อย่างไร จะตีค่าจะตัดสินใจวินิจฉัยอย่างไร จะหันไปหาหรือเลือกรับสิ่งใด ส่วนใด ในแง่ใดจะเห็นด้วยหรือไม่จะอยู่ฝ่ายใด และชักนำแนวความคิด การพูด การกระทำ ที่จะสนองตอบได้ แสดงปฏิกริยาออกไปเองว่าจะเอาอย่างไร พูดหรือทำอย่างไรกับบุคคล สิ่งของ สภาพแวดล้อมหรือสถานการณ์นั้นๆ พร้อมทั้งสร้างเหตุผลประกอบสำหรับการที่จะพูดจะทำเช่นนั้น^{๒๐}

^{๑๙} Nunally Jum C., **Test and Measurements Assessment and Prediction**, (New York : McGraw Hill Book Co., Inc., 1950), P. 285.

^{๒๐} จิตรจำนง สุภาพ, **ทฤษฎีวิธีชาวด์**, (กรุงเทพมหานคร : ศูนย์การพิมพ์พลชัย, ๒๕๔๔), หน้า ๒๓๙.

ผู้วิจัยได้สรุปความสำคัญของความคิดเห็นว่า การออกสำรวจความคิดเห็นเป็นการศึกษาความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งแต่ละบุคคลจะแสดงออก ความเชื่อและความรู้สึกใดๆ ออกมาโดยการพูดหรือการเขียนเป็นต้น การสำรวจความคิดเห็นจะเป็นประโยชน์ต่อการบริหารงานด้านต่าง เพราะจะทำให้การบริหารงาน เป็นไปด้วยความเรียบร้อย ถ้าจะให้สำเร็จและบรรลุเป้าหมายอย่างแท้จริงแล้วก็คงจะได้ความร่วมมือจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง จึงจะทำให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

๒.๑.๔ หลักการวัดความคิดเห็น

ลักษณะของความคิดที่ดี ความคิดที่ดีจนถึง ชั้นเกิดปัญญา ประกอบด้วยปัจจัยสำคัญ คือ การใช้ความคิดถูกวิธี การรู้จักคิด การคิดเป็น การคิดที่มีระบบระเบียบ กล่าวโดยรวมๆ ก็คือ หมายถึง การรู้จักมอง รู้จักพิจารณาสิ่งหลาย ตามที่สิ่งนั้นๆ มันเป็นของมัน คิดหาเหตุผล ค้นหาต้นตอหรือต้นเค้า สืบสาวให้ตลอดสาย ของตนเข้าไปเกี่ยวข้องในของการวัดความคิดเห็นนั้นได้มีผู้ให้หลักการไว้แตกต่างกัน ดังนี้

เบส จอห์น ได้กล่าวไว้ว่า ในการที่ผู้ใดจะแสดงความคิดเห็นออกมา นั้นวิธีการที่จะใช้โดยทั่วไป คือ วิธีการตอบแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามได้เสนอแนะว่า วิธีที่ง่ายที่สุดที่จะบอกถึงความคิดเห็นคือ การแสดงออกให้เห็นร้อยละของคำตอบในแต่ละข้อความ เพราะจะทำให้เห็นว่าความคิดเห็นจะออกมาในลักษณะใด และจะได้ทำตามข้อคิดเห็นเหล่านั้น^{๒๑}

วิเชียร เกตุสิงค์ ได้กล่าวถึงหลักการวัดความคิดเห็นว่า การใช้แบบสอบถามสำหรับวัดความคิดเห็นจะต้องระบุให้ผู้ตอบ ตอบว่าเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย กับข้อความที่กำหนดให้ แบบสอบถามประเภทนี้นิยมสร้างตามแนวคิดของลิเคอร์ท ซึ่งแบ่งน้ำหนักความคิดเห็นเป็น ๕ ระดับ ได้แก่ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วยมาก เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย และไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ส่วนการให้คะแนนขึ้นอยู่กับใจความว่าจะเป็นปฏิฐาน (Positive) หรือนิเสธ (Negative) นอกจากนี้ ในการศึกษาเกี่ยวกับความคิดเห็นนั้น สิ่งที่มีอิทธิพลที่ทำให้ความคิดเห็นแตกต่างกันประกอบด้วย^{๒๒}

๑. การอบรมของครอบครัว อิทธิพลของครอบครัวมีมากกว่าปัจจัยอื่นๆ เพราะครอบครัวเป็นสถาบันสังคมแห่งแรกของบุคคล

๒. กลุ่มและสังคมที่เกี่ยวข้อง บุคคลเมื่ออยู่ในกลุ่มใดหรือสังคมใดก็จะมีความคิดเห็นทางเดียวกันและสังคมนั้นๆ กลุ่มเป็นส่วนผลักดันให้บุคคลมีการเรียนรู้

---

^{๒๑} Best, J.W., **Research in Education**, (Englewood Cliffs, New Jersey : Prentice Hall Inc, 1977), P 169.

^{๒๒} วิเชียร เกตุสิงค์, **หลักการสร้างและวิเคราะห์เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย**, (กรุงเทพมหานคร : ศิริวัฒนาอินเตอร์พริ้น, ๒๕๒๔), หน้า ๙๔-๙๗.

๓. วัฒนธรรม ประเพณี บุคคลเมื่อได้รับอิทธิพลจากวัฒนธรรมและประเพณี ย่อมปฏิบัติไปตามวัฒนธรรมและประเพณีนั้นๆ และมักจะมีความคิดเห็นต่อวัฒนธรรมและประเพณีของตนไปในทางที่ดี

๔. การศึกษา ระดับการศึกษามีอิทธิพลมากต่อการแสดงความคิดเห็นเพราะเป็นการจัดประสบการณ์ให้กับบุคคล

๕. สื่อมวลชนได้แก่ หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ เป็นต้น สิ่งเหล่านี้มีอิทธิพลมากต่อการเปลี่ยนแปลงความคิดเห็นของบุคคล เพราะจะเป็นสื่อในการสร้างความคิดเห็นด้านบวกและด้านลบได้

สรุปได้ดังนี้ว่า การวัดความคิดเห็นนั้นสามารถที่จะวัดออกมาได้โดยใช้แบบสอบถาม ซึ่งมีทั้งแบบเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย กับแบบข้อความที่กำหนดให้ โดยนิยมสร้างตามแนวคิดของลิเคอร์ท ซึ่งแบ่งน้ำหนักความคิดเห็นเป็น ๕ ระดับ ได้แก่ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วยมาก เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย และไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

๒.๒ แนวคิดเกี่ยวกับการบริการ

ปัจจุบันแนวคิดเรื่องการบริการกำลังได้รับความนิยมเป็นอย่างสูง ได้มีการนำมาใช้อย่างกว้างขวางทั้งในวงการราชการและวงการธุรกิจ ซึ่งถือว่าเป็นกลยุทธ์ที่สำคัญทางการตลาดสมัยใหม่ที่เน้นลูกค้าหรือผู้รับบริการเป็นสำคัญ ทั้งนี้เนื่องมาจากการดำเนินชีวิตของคนเราในปัจจุบันได้เกี่ยวข้องกับการบริการไม่อย่างใดก็อย่างหนึ่งแทบทั้งสิ้น ด้วยเหตุที่คนเราไม่สามารถอยู่ตัวคนเดียวได้ในสังคม จึงจำเป็นต้องประยุกต์แนวความคิดทางจิตวิทยาในการให้บริการคือ แนวคิดจิตวิทยาและจิตวิทยาเชิงพุทธ ผสมผสานเข้าด้วยกันในลักษณะเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ในอันที่จะเสริมสร้างกลยุทธ์การให้บริการและการพัฒนาทักษะการให้บริการที่เน้นคุณภาพและประสิทธิภาพ เพื่อที่จะสามารถบรรลุเป้าหมายของการสร้างความพึงพอใจสูงสุดเกินคาดแก่ผู้รับบริการและช่วยให้องค์กรประสบความสำเร็จตรงตามเป้าหมาย

๒.๒.๑ ความหมายของการบริการ

การบริการ (Service) หมายถึง กิจกรรมหรือปฏิบัติการใดๆ เพื่อช่วยเหลือในการดำเนินงานที่เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น (Hospitality) ซึ่งเป็นการปฏิบัติด้วยความตั้งใจ สนใจดูแลเอาใจใส่อย่างมีเมตตาริจิต ส่งผลให้เกิดความพึงพอใจ โดยได้มีผู้ให้ความหมายไว้ดังต่อไปนี้

กรูนรูส (Gronroos) ได้ให้คำนิยามไว้ว่า การบริการ หมายถึง กิจกรรมหนึ่งหรือกิจกรรมหลายอย่างที่มีลักษณะไม่อาจจับต้องได้ ซึ่งโดยทั่วไปไม่จำเป็นต้องทุกกรณี

เกิดขึ้นจากการปฏิสัมพันธ์ระหว่างลูกค้ากับพนักงานบริการและหรือลูกค้ากับบริษัทผลิตสินค้ากับระบบของการให้บริการที่ได้จัดไว้ เพื่อช่วยผ่อนคลายนปัญหาของลูกค้า^{๒๓}

คอตเลอร์ (Kotler) ได้ให้คำนิยามไว้ว่า การบริการ หมายถึง กิจกรรมหรือปฏิบัติการใดๆ ที่กลุ่มบุคคลหนึ่งสามารถนำเสนอให้อีกกลุ่มบุคคลหนึ่งซึ่งไม่สามารถสัมผัสและจับต้องกับการให้บริการนั้นได้ แต่สามารถรู้สึกได้ด้วยแวตาและท่าทางที่แสดงออกมาในรูปของความรู้สึก ซึ่งจะไม่ได้ส่งผลต่อความเป็นเจ้าของในสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ทั้งนี้การกระทำดังกล่าวอาจจะรวมหรือไม่รวมอยู่กับสินค้าหรือบริการที่มีตัวตนนั้นๆ ได้^{๒๔}

พระมหาวุฒิชัย วชิรเมธี (ว. วชิรเมธี) ได้กล่าวว่า ผู้บริหารงานที่ดีจะต้องมีวิธีการบริหารงานที่จะทำให้ชนะใจลูกน้อง ธรรมชาติสำหรับผู้บริหารงาน คือ จะต้องมีความหนักแน่นมั่นคงและสามารถเป็นเสาหลักในการสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ลูกน้องได้ มีความสามารถในการแบ่งงานให้ลูกน้องทำตามความชำนาญของแต่ละบุคคลและรู้จักกระจายอำนาจให้แก่ลูกน้องได้ช่วยแบ่งเบาภาระของตนเอง ดังนั้นผู้บริหารงานที่ดีจึงเป็นผู้ที่คอยดูแลภาพรวมในการทำงานของบุคคลในองค์กร^{๒๕}

ศุภนิตย์ ไชครัตนชัย ได้ให้คำจำกัดความของการบริการไว้ว่า “การบริการเป็นกระบวนการของการปฏิบัติตนเพื่อผู้อื่นในอันที่จะทำให้ผู้อื่นได้รับความสุข ความสะดวก หรือความสบาย” นอกจากนี้ การบริการยังเป็นการกระทำที่เกิดจากจิตใจที่เปี่ยมไปด้วยความปรารถนาดี ช่วยเหลือเกื้อกูล เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เอื้ออาทรมีน้ำใจไมตรีให้ความสะดวกรวดเร็ว ให้ความเป็นธรรมและความเสมอภาค ซึ่งการให้บริการจะมีทั้งผู้ส่งและผู้รับกล่าวคือ ถ้าเป็นการบริการที่ดีเมื่อผู้ให้บริการไปแล้ว ผู้รับบริการจะเกิดความประทับใจเกิดทัศนคติที่ดี^{๒๖}

---

^{๒๓} Groomroos, C., **Service Management and Marketing : Managing the Moment of Truth in Service Competition**, (Lexington : Lexington Books, 1990), p. 99.

^{๒๔} Kotler, Phillip., **Marketing Management : Analysis planning Implementation and Control**, 8th ed., Englewood Cliffs, (New Jersey : Prentice – Hall Inc., 1997), p. 473.

^{๒๕} พระมหาวุฒิชัย วชิรเมธี (ว. วชิรเมธี), **คนสำราญงานสำเร็จ**, พิมพ์ครั้งที่ ๓, (กรุงเทพมหานคร : บริษัทอมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน), ๒๕๕๐), หน้า ๒๕-๓๒.

^{๒๖} ศุภนิตย์ ไชครัตนชัย, **การบริหารการบริการสู่ความเป็นเลิศ**, (กรุงเทพมหานคร : สถาบันข้าราชการพลเรือน, ๒๕๓๖), หน้า ๑๓.

สมชาติ กิจยรรยง ได้ให้ความหมายของการบริการในความหมายโดยรวมว่า หมายถึง การช่วยเหลือสงเคราะห์อนุเคราะห์ผู้อื่น หรือให้ความสะดวกสบายแก่ผู้อื่น เป็นกิจกรรมที่ทำเพื่อให้ผู้อื่นตามหน้าที่การงานของผู้ให้บริการนั้นๆ^{๒๗}

สมิต สัชฌุกร ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับการบริการไว้ว่า การบริการเป็นการปฏิบัติ งานที่กระทำหรือติดต่อเกี่ยวข้องกับผู้ใช้บริการ ให้เขาได้ใช้ประโยชน์ทางใดทางหนึ่ง ด้วยความพยายามใดๆ ก็ตามและด้วยวิธีที่หลากหลาย ให้คนต่างๆ ที่เกี่ยวข้องได้รับความช่วยเหลือซึ่ง แยกพิจารณาลักษณะของการบริการได้ดังต่อไปนี้^{๒๘}

๑) เป็นพฤติกรรมที่บุคคลแสดงออกต่อผู้อื่น ซึ่งจะเห็นได้จากการกระทำ โดยแสดงออกในลักษณะของสีหน้า แววตา กริยาท่าทาง คำพูดและน้ำเสียง โดยพฤติกรรมที่ปรากฏให้เห็นจะเกิดผลได้ทันที และแปรผลได้รวดเร็ว

๒) เป็นการกระทำที่สะท้อนถึงความรู้สึกนึกคิดและจิตใจ การบริการจะขึ้นอยู่กับความคิดของผู้ให้บริการที่จะแสดงออกถึง อารมณ์ ความรู้สึก ความเชื่อ และค่านิยม

๓) เป็นสิ่งที่บุคคลได้กระทำขึ้นเชื่อมโยงถึงผลประโยชน์ของผู้รับบริการ

สรุปได้ว่า การบริการ หมายถึง กระบวนการในการดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งของบุคคลหรือองค์การ เพื่อตอบสนองความต้องการและก่อให้เกิดความพึงพอใจจากผลการกระทำนั้นๆ ซึ่งสามารถตอบสนองความต้องการได้ตรงกับสิ่งที่บุคคลนั้นคาดหวังไว้ พร้อมทั้งทำให้บุคคลดังกล่าวเกิดความรู้สึกที่ดีและประทับใจต่อสิ่งที่ได้รับในเวลาเดียวกัน เมื่อผู้ให้บริการไปแล้ว ผู้รับบริการจะเกิดความประทับใจ หรือเกิดทัศนคติที่ดีต่อการให้บริการนั้นๆ

๒.๒.๒ แนวคิดเกี่ยวกับหลักการให้บริการ

กุลธน ธนาพงศ์ธร ได้ชี้ให้เห็นถึงหลักการให้บริการที่สำคัญมี ๕ ประการ คือ^{๒๙}

๑) หลักการสอดคล้องกับความต้องการของบุคคลเป็นส่วนใหญ่ กล่าวคือ ประโยชน์และบริการที่องค์การจัดให้ นั้น จะต้องตอบสนองความต้องการของบุคคลากรส่วนใหญ่หรือทั้งหมด มิใช่เป็นการจัดให้แก่บุคคลกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งโดยเฉพาะ มิฉะนั้นแล้ว

---

^{๒๗} สมชาติ กิจยรรยง, ยุทธวิธีครองใจลูกค้า, (กรุงเทพมหานคร : เอ็กเปอร์เน็ท, ๒๕๔๓), หน้า ๑๑.

^{๒๘} สมิต สัชฌุกร, การต้อนรับและบริการที่เป็นเลิศ, (กรุงเทพมหานคร: สายธาร, ๒๕๔๓), หน้า ๑๓ - ๑๘.

^{๒๙} กุลธน ธนาพงศ์ธร, ประโยชน์และบริการในเอกสารการสอนชุดวิชาการบริหารงานบุคคล มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, (นนทบุรี : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, ๒๕๓๐), หน้า ๓๐๓ - ๓๐๔.

นอกจากจะไม่เกิดประโยชน์สูงสุดในการเอื้ออำนวยประโยชน์และบริการแล้ว ยังไม่คุ้มค่ากับการดำเนินงานนั้น ๆ อีกด้วย

๒) หลักความสม่ำเสมอ กล่าวคือ การให้บริการนั้น ๆ ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ มิใช่ทำ ๆ หยุด ๆ ตามความพอใจของผู้บริหารหรือผู้ปฏิบัติ

๓) หลักความเสมอภาค บริการที่จัดไว้จะต้องให้แก่ผู้มาใช้บริการทุกคนอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกัน ไม่มีการใช้สิทธิพิเศษแก่บุคคลหรือกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งในลักษณะที่มีสิทธิพิเศษแตกต่างจากกลุ่มอื่น ๆ อย่างเห็นได้ชัด

๔) หลักความประหยัด ค่าใช้จ่ายที่ต้องใช้ในการบริการจะต้องไม่มากจนเกินกว่า ผลที่จะได้รับ^{๕)} หลักความสะดวก บริการที่จัดให้แก่ผู้รับบริการจะต้องเป็นไปในลักษณะปฏิบัติได้ง่าย สะดวก สบาย สิ้นเปลืองทรัพยากรไม่มากนักทั้งยังไม่เป็นการสร้างความยุ่งยากใจให้แก่ประชาชนผู้มารับบริการหรือผู้ใช้บริการมากจนเกินไป

เคทซ์ อิลิฮู และ เบรندا แดเนท (Katz Elihu and Brenda Danet)

ได้ศึกษาการบริการประชาชน เช่น หลักการที่สำคัญของการให้บริการขององค์กรของรัฐ ต้องประกอบด้วยหลักการ ๓ ประการ ดังต่อไปนี้คือ^{๖)}

๑) การติดต่อเฉพาะงาน (Specificity) เป็นหลักการที่ต้องการให้บทบาทของประชาชนและเจ้าหน้าที่อยู่ในวงจำกัด เพื่อให้การควบคุมเป็นไปตามระเบียบกฎเกณฑ์และทำได้ง่าย ทั้งนี้โดยดูจากเจ้าหน้าที่ที่ให้บริการว่าให้บริการประชาชนเฉพาะเรื่องที่ติดต่อหรือไม่ ปฏิบัติหรือมีการสอบถามเรื่องอื่นหรือไม่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ติดต่อหรือไม่ หากมีการให้บริการ ที่ไม่เฉพาะเรื่องและสอบถามเรื่องที่ไม่เกี่ยวข้อง นอกจากจะทำให้ล่าช้าแล้วยังทำให้การควบคุมเจ้าหน้าที่เป็นไปได้โดยยากลำบากในหน่วยงานนั้น ๆ

๒) การให้บริการที่มีลักษณะเป็นทางการ (Universality) หมายถึง การที่ผู้ให้บริการจะต้องปฏิบัติต่อผู้รับบริการอย่างเป็นทางการไม่ยึดถือความสัมพันธ์ส่วนตัวแต่ยึดถือการให้บริการแก่ผู้รับบริการทุกคนอย่างเท่าเทียมกันในทางปฏิบัติ

๓) การวางตัวเป็นกลาง (Affective Neutrality) หมายถึง การให้บริการแก่ผู้รับบริการ โดยจะต้องไม่นำเอาเรื่องของอารมณ์ของเจ้าหน้าที่ที่ให้บริการเข้ามาเกี่ยวข้อง

คาร์ล อัลเบิร์ต (Karl Albrecht) ได้เสนอแนวคิดในการให้บริการโดยเน้นการบริการ เรียกว่า Total Quality Service (TQS) โดยเน้นการบริการที่จะให้ผลการบริการที่ถูกใจประชาชนเน้นความสำคัญของคนโดยให้คนมีอิสระที่จะทำงานบริการได้อย่างเต็มที่และเต็มใจเป็นวัฒนธรรมขององค์การของหน่วยงาน ไม่ยึดติดกับกฎระเบียบข้อบังคับจนเกินไปแต่มุ่งไปที่ความร่วมมือร่วมใจของบุคคล เป็นแนวคิดที่ว่าบริการเป็นเรื่องที่คนจะต้องสนใจกระทำด้วยใจ

---

^{๖)} Katz, E. and D. Brenda, **Bureaucracy and the Public**, (New York : Basic Books, 1973), p 19.

ไม่ใช่กระทำไปตามกฎระเบียบที่วางไว้เพื่อให้การบริการนั้น เสร็จสิ้นไป นอกจากนี้ Karl Albrecht ยังได้เสนอแนวคิดในการปฏิบัติการให้บริการเปรียบเสมือนด้านแต่ละด้านของรูปสามเหลี่ยมด้านเท่า ซึ่งภายในบรรจุผู้รับบริการไว้ หากขาดปัจจัยด้านหนึ่งไป สามเหลี่ยมนี้จะไม่ครบด้าน ไม่เป็นรูปสามเหลี่ยมอีกต่อไป นั่นหมายความว่า องค์กรจะต้องให้บริการที่ดีซึ่งเรียกว่า “สามเหลี่ยมแห่งบริการ” (The Service Triangle)^{๓๑}

จอห์น ดี มิลเลทท์ (John D. Millett) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับหลักการให้บริการที่สามารถสร้างความพึงพอใจและประทับใจให้กับผู้รับบริการได้นั้น จะต้องประกอบด้วยหลักการที่สำคัญ ๕ ประการด้วยกัน ดังต่อไปนี้คือ^{๓๒}

๑) การให้บริการอย่างอย่างเสมอภาค (Equitable Service) หมายถึง ความยุติธรรมในการบริหารงานของรัฐที่มีฐานคติที่ว่าคนทุกคนล้วนเท่าเทียมกัน ดังนั้น ประชาชนทุกคนจะได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกันในแง่มุมมองของกฎหมาย ไม่มีการแบ่งแยกกีดกันกันในการให้บริการ ประชาชนจะได้รับการปฏิบัติในฐานะที่เป็นปัจเจกบุคคลที่ใช้มาตรฐานเดียวกัน

๒) การให้บริการอย่างทันต่อเวลา (Timely Service) หมายถึง ในการให้บริการจะต้องมองว่าการให้บริการสาธารณะนั้นจะต้องตรงต่อเวลาเสมอ ผลการปฏิบัติงานของหน่วยงานภาครัฐจะถือว่าไม่มีประสิทธิผลเลยถ้าไม่ตรงต่อเวลาหรือทันต่อเหตุการณ์ ทั้งยังสร้างความไม่พึงพอใจแก่ประชาชนผู้ไปขอรับบริการอีกด้วย

๓) การให้บริการอย่างเพียงพอ (Ample Service) หมายถึง การให้บริการสาธารณะนั้น จะต้องมีการให้บริการและสถานที่ให้บริการอย่างเหมาะสม (The Right Quantity At The Geographical) เช่น บุคลากร วัสดุอุปกรณ์ เทคโนโลยีต่างๆ จะต้องมิได้คอยให้บริการอย่างเพียงพอ Millett เห็นว่า ความเสมอภาคหรือการตรงต่อเวลาจะไม่มี ความหมายเลย ถ้ามีจำนวนการให้บริการที่ไม่เพียงพอและสถานที่ตั้งที่ให้บริการได้สร้างความไม่ยุติธรรมให้เกิดขึ้นแก่ประชาชนผู้มารับบริการในหน่วยงานนั้นๆ

๔) การให้บริการอย่างต่อเนื่อง (Continuous Service) หมายถึง การให้บริการสาธารณะที่เป็นไปอย่างสม่ำเสมอ โดยยึดประโยชน์ของสาธารณะเป็นหลักไม่ใช่ยึดความพอใจของหน่วยงานที่ให้บริการว่าจะให้หรือหยุดบริการเมื่อใดก็ได้

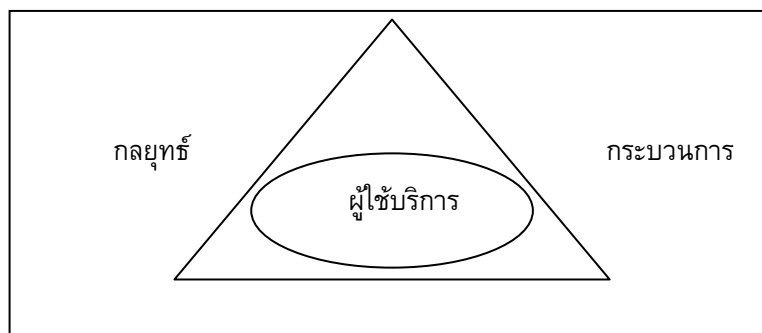
^{๓๑} อ่างใน สมคิด เรืองอร่าม, “การศึกษาความพึงพอใจของผู้ป่วยนอกต่อการเข้ารับบริการโรงพยาบาลเอกชน ในเขตจังหวัดสมุทรปราการ”, วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, สาขาบริหารธุรกิจ บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยเซาท์อีสต์อีสท์บางกอก, ๒๕๔๙), หน้า ๒๒ - ๒๓.

^{๓๒} Millett, J.D., **Management in the public service**, (New York : McGraw - Hill Book Company, 1954), pp. 197 - 198.

๕) การให้บริการอย่างก้าวหน้า (Progressive Service) หมายถึง การให้บริการสาธารณะ ที่มีการปรับปรุงพัฒนาคุณภาพและผลการปฏิบัติงาน กล่าวอีกนัยหนึ่งคือ การเพิ่มประสิทธิภาพหรือความสามารถที่จะทำหน้าที่ได้มากขึ้นโดยใช้ทรัพยากรเท่าเดิม

แม็กซ์ เวเบอร์ (Max Weber) ได้ให้หลักการไว้ว่า การให้บริการที่มีประสิทธิภาพและเป็นประโยชน์มากที่สุด คือการให้บริการโดยไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัวและประเพณีวัฒนธรรมของสังคม เช่น ช่วยเหลือบริการคนบางคนเป็นพิเศษเพราะรู้จักมักคุ้นเป็นการส่วนตัว กล่าวคือ การให้บริการนั้นจะต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบที่วางไว้อย่างเคร่งครัดเพื่อให้การกระทำของตนเป็นไปอย่างมีเหตุผลและมีประสิทธิภาพสูงสุดซึ่ง Weber ได้อธิบายว่า พฤติกรรมข้าราชการในระบบราชการ ต้องมีความยุติธรรมและสือสัตย์และ“ต้องปราศจากอารมณ์และความเกลียดชัง” (Sine Ira Et Studio - Without Hatred Or Passion)^{๓๓}

สมชาติ กิจยรรยง ได้ให้ความหมายของการบริการในความหมายโดยรวมว่า หมายถึงการช่วยเหลือ หรืออนุเคราะห์ หรือให้ความสะดวกเป็นกิจกรรมที่ทำเพื่อผู้อื่นตามหน้าที่การงาน^{๓๔}

ตารางภาพที่ ๒.๑ สามเหลี่ยมแห่งบริการ (The Service Triangle)

จากหลักการนี้จะเห็นได้ว่า การสร้างความประทับใจให้กับประชาชนผู้ให้บริการต้องมีการจัดการเพื่อให้ปัจจัยแห่งสามเหลี่ยมบริการนี้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกัน คือ

^{๓๓} Max Weber อังโน พิทยา บวรวัฒนา, รัฐประศาสนศาสตร์ ทฤษฎีและแนวการศึกษา (ค.ศ. ๑๘๘๗ - ค.ศ. ๑๙๗๐), พิมพ์ครั้งที่ ๑๒, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๘), หน้า ๒๒ - ๒๓.

^{๓๔} สมชาติ กิจยรรยง, ยุทธวิธีครองใจลูกค้า, (กรุงเทพมหานคร : เอ็กเปอร์เน็ท, ๒๕๔๓), หน้า ๑๑.

๑) กลยุทธ์การบริการ (Service Strategy) หรือวัตถุประสงค์หลักที่ใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติจะต้องกำหนดไว้เพื่อให้การปฏิบัติเข้าสู่เป้าหมายโดยมีความยืดหยุ่นตัวที่เหมาะสม มีความแม่นยำเที่ยงตรงและสามารถตอบสนองความต้องการพื้นฐานของประชาชนที่ได้มาใช้บริการเป็นอย่างดี

๒) ระบบงาน (Task System) หรือกระบวนการต้องเน้นระบบการบริการประชาชนให้เกิดความเรียบง่าย ประชาชนสบายใจเมื่อมาใช้บริการไม่ยุ่งยากซับซ้อนดูเป็นลักษณะเจ้าขุนมูลนายและประชาชนต้องเข้าใจได้โดยง่าย สามารถที่จะเข้ารับบริการได้อย่างเป็นกันเอง มีความคล่องตัวสูง ซึ่งกฎระเบียบเป็นสิ่งที่ไม่เอื้อประโยชน์ต่อประชาชนทำให้การบริการที่ดีไม่เป็นข้อจำกัดในการให้บริการต่อประชาชนโดยทั่วไปอย่างเสมอภาค

๓) ข้าราชการ (Staff) หรือผู้ให้บริการในทุกระดับชั้นต้องได้รับการสรรหาพัฒนาและปรับพฤติกรรมตลอดจนวิธีการทำงานให้มีลักษณะเน้นความสำคัญของประชาชน และมีจิตสำนึกต่อการให้บริการเป็นอย่างดี การที่จะทำให้สามเหลี่ยมแห่งการบริการสัมฤทธิ์ผลต้องได้รับความร่วมมือร่วมใจจากข้าราชการทุกฝ่าย โดยจัดทำเป็นแผนการพัฒนาการบริการขององค์กรขึ้นให้ได้มาตรฐานและมีความชัดเจนในการทำงานของภาครัฐ^{๓๔}

สมิต สัชฌุกร ได้กล่าวว่า การบริการที่เป็นการให้ความช่วยเหลือหรือดำเนินการเพื่อประโยชน์ของผู้อื่นนั้น จะต้องยึดถือปฏิบัติมิใช่ว่าการให้ความช่วยเหลือหรือการทำประโยชน์ต่อผู้อื่นจะเป็นไปตามใจของเราผู้ซึ่งเป็นผู้ให้บริการ โดยทั่วไปหลักการให้บริการ มีข้อที่ต้องควรคำนึงถึงดังต่อไปนี้ ได้แก่^{๓๕}

๑) สอดคล้องตรงตามความต้องการของผู้รับบริการ การให้บริการต้องคำนึงถึงผู้รับบริการเป็นหลัก โดยนำความต้องการของผู้รับบริการมาเป็นข้อกำหนดในการให้บริการ แม้ว่าจะเป็นการให้ความช่วยเหลือที่เราเห็นว่าดีและเหมาะสมแก่ผู้รับบริการเพียงใดแต่ถ้าผู้รับบริการไม่สนใจหรือไม่ให้ความสำคัญ การบริการนั้นก็อาจจะไร้ค่า

๒) ทำให้ผู้รับบริการเกิดความพอใจ คุณภาพคือความพอใจของลูกค้าเป็นหลักเบื้องต้น เพราะฉะนั้นการบริการจะต้องมุ่งให้ผู้รับบริการเกิดความพอใจและถือเป็นหลักสำคัญในการประเมินผลการให้บริการ ไม่ว่าเราจะตั้งใจให้บริการมากมายเพียงใดก็เป็นเพียงด้านปริมาณ แต่คุณภาพของการบริการวัดได้ด้วยความพอใจของลูกค้า

๓) ปฏิบัติโดยถูกต้องสมบูรณ์ครบถ้วน การให้บริการซึ่งจะสนองตอบความต้องการและความพอใจของผู้รับบริการที่เห็นได้ชัดคือการปฏิบัติที่ต้องมีการตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ครบถ้วน เพราะหากมีข้อผิดพลาดขาดตกบกพร่องแล้วก็จะทำให้ลูกค้าพอใจ แม้จะมีคำขอโทษขออภัยก็ได้รับเพียงความเมตตา

^{๓๔} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๒๓.

^{๓๕} สมิต สัชฌุกร, การต้อนรับและการบริการที่เป็นเลิศ, หน้า ๑๗๓ - ๑๗๔.

๔) เหมาะสมแก่สถานการณ์ การให้บริการที่รวดเร็วหรือให้บริการตรงตามกำหนดเวลาเป็นสิ่งสำคัญ ความล่าช้าทำให้การบริการไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ นอกจากการให้บริการที่ทันต่อกำหนดเวลาแล้ว ยังต้องพิจารณาถึงความเร่งรีบของลูกค้าและสนองตอบต่อความต้องการของลูกค้าให้รวดเร็วก่อนกำหนดด้วย

๕) ไม่ก่อผลเสียหายแก่บุคคลอื่น ๆ การให้บริการในลักษณะใดก็ตามจะต้องพิจารณาอย่างรอบคอบ ไม่มุ่งเอาแต่ประโยชน์ที่จะเกิดแก่ลูกค้าและฝ่ายเราเท่านั้น แต่จะต้องคำนึงถึงผู้เกี่ยวข้องหลายฝ่ายรวมทั้งสังคมและสิ่งแวดล้อม ควรยึดหลักการให้บริการว่าจะต้องระมัดระวังไม่ทำให้เกิดผลกระทบทำความเสียหายให้แก่บุคคลอื่น ๆ ด้วย

สรุปได้ว่า ทฤษฎีเกี่ยวกับหลักการให้บริการ ที่สามารถสร้างความพึงพอใจและประทับใจให้กับผู้รับบริการได้นั้น จะต้องประกอบด้วยหลักการที่สำคัญ คือการให้บริการอย่างอย่างเสมอภาค (Equitable Service) หมายถึง ความยุติธรรมในการบริหารงานของรัฐที่มีฐานคติที่ว่าคนทุกคนล้วนเท่าเทียมกัน ดังนั้น ประชาชนทุกคนจะได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกันในแง่มุมของกฎหมาย ไม่มีการแบ่งแยกกีดกันกันในการให้บริการ ประชาชนจะได้รับการปฏิบัติในฐานะที่เป็นปัจเจกบุคคลที่ใช้มาตรฐานการให้บริการอย่างทันต่อเวลา (Timely Service) หมายถึงในการบริการจะต้องมองว่าการให้บริการสาธารณะนั้นจะต้องตรงต่อเวลาเสมอ ผลการปฏิบัติงานของหน่วยงานภาครัฐจะถือว่าไม่มีประสิทธิผลเลยถ้าไม่ตรงต่อเวลาหรือทันต่อเหตุการณ์ ทั้งยังสร้างความไม่พึงพอใจแก่ประชาชนผู้ไปขอรับบริการในหน่วยงานนั้นๆ อีกด้วย

๔) การให้บริการอย่างต่อเนื่อง (Continuous Service) หมายถึง การให้บริการสาธารณะที่เป็นไปอย่างสม่ำเสมอ โดยยึดประโยชน์ของสาธารณะเป็นหลักไม่ใช่ยึดความพอใจของหน่วยงานที่ให้บริการว่าจะให้หรือหยุดบริการเมื่อใดก็ได้

๕) การให้บริการอย่างก้าวหน้า (Progressive Service) หมายถึง การให้บริการสาธารณะ ที่มีการปรับปรุงพัฒนาคุณภาพและผลการปฏิบัติงาน กล่าวอีกนัยหนึ่งคือ การเพิ่มประสิทธิภาพหรือความสามารถที่จะทำหน้าที่ได้มากขึ้นโดยใช้ทรัพยากรเท่าเดิม

๒.๒.๓ ประเภทของการบริการ

เอนก สุวรรณบัณฑิต และภาสกร อุดลพัฒน์กิจ ได้ให้ความคิดเห็นว่า ในสังคมที่มีการแลกเปลี่ยนสินค้าบริการต่อกันนั้น ได้มีการให้บริการเกิดขึ้นทั้งในภาครัฐและภาคเอกชน ซึ่งการบริการที่เกิดขึ้นนั้น ต่างก็มีเป้าหมายที่แตกต่างกันออกไปโดยสามารถแบ่งออกได้เป็น ๒ ประเภท ดังต่อไปนี้ คือ^{๓๗}

---

^{๓๗} เอนก สุวรรณบัณฑิต และภาสกร อุดลพัฒน์กิจ, จิตวิทยาบริการ, กรุงเทพมหานคร : เพรส แอนด์ ดีไซน์, ๒๕๔๘), หน้า ๒๐๗.

๑) การบริการเชิงธุรกิจ (Business Service) เป็นการให้บริการที่มุ่งแสวงหาผลกำไรที่เกิดจากการให้บริการนั้นๆ โดยผู้ให้บริการเป็นผู้ลงทุนในการผลิตสินค้าบริการและมีการคาดหวังผลกำไรเป็นค่าตอบแทนจากการลงทุน ซึ่งส่วนใหญ่ภาคเอกชนจะเป็นผู้ดำเนินการเองเกือบทั้งสิ้น เช่น ธุรกิจโรงแรม ร้านอาหาร สายการบินต้นทุนต่ำ ร้านค้าปลอดภาษีหรือสถานที่ดังต่อไปนี้ ได้แก่ การวางแผนโบราณแบบสปา เป็นต้น

๒) การบริการสาธารณะ (Public Service) เป็นการให้บริการโดยหน่วยงานของรัฐโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อรักษาผลประโยชน์และสวัสดิภาพของประชาชน เพื่อให้บ้านเมืองเกิดความสงบสุข เช่น การให้ความคุ้มครองเด็กและสตรี การจัดให้มีบริการรถเมล์โดยสารสาธารณะ บริการด้านการแพทย์ ไฟฟ้า น้ำประปา เป็นต้น

สรุปได้ว่า ความแตกต่างประเภทของการบริการ ทั้งสองอย่างคือ การบริการเชิงธุรกิจ เป็นการให้บริการที่มุ่งแสวงหาผลกำไรที่เกิดจากการให้บริการนั้นๆ โดยผู้ให้บริการเป็นผู้ลงทุนในการผลิตสินค้าบริการและมีการคาดหวังผลกำไรเป็นค่าตอบแทนจากการลงทุน ส่วน การบริการสาธารณะ เป็นการให้บริการโดยหน่วยงานของรัฐโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อรักษาผลประโยชน์และสวัสดิภาพของประชาชน โดยยึดถือผลประโยชน์ของประชาชนเป็นที่ตั้งในการให้ความสะดวกสบายและความรวดเร็วรวมถึงความพึงพอใจของประชาชนเป็นหลัก

๒.๒.๔ องค์ประกอบของการบริการ

การบริการถือเป็นผลิตภัณฑ์ประเภทหนึ่งเรียกว่า ผลิตภัณฑ์บริการ (Service Product) ซึ่งแตกต่างกับสินค้า (Goods) เนื่องจากผลิตภัณฑ์บริการที่แท้จริงจะไม่เกี่ยวข้องหรือมีตัวสินค้าแต่อย่างใด ในการขายสินค้าโดยปกติก็มักจะมีการบริการควบคู่การขายไปด้วยนั้น ซึ่งมักจะเป็นบริการหลังการขาย (Product Support Service) ไม่จัดว่าเป็นผลิตภัณฑ์บริการแต่ไม่ว่าจะเป็นการบริการประเภทใดก็ตามก็ต้องคำนึงถึงปัจจัยที่สำคัญ ได้แก่

๑) ผู้รับบริการ เนื่องจากความพึงพอใจของผู้รับบริการเป็นเป้าหมายหลักของการบริการและโน้มนำให้ผู้รับบริการกลับมาใช้บริการซ้ำอีกในภายหลัง แต่การบริการใดๆ จะได้ผลตรงก็ต่อเมื่อต้องได้รับความสนใจจากผู้รับบริการ ดังนั้น การรับรู้การบริการที่ผู้รับบริการพึงพอใจจึงเป็นสิ่งที่ต้องเรียนรู้เพื่อจะได้บริการได้อย่างถูกต้อง

(๑) ลักษณะการรับรู้ของผู้รับบริการแบ่งเป็น ๒ ลักษณะด้วยกัน คือ

การรับรู้จากประสบการณ์ที่ได้รับ เกิดจากผู้รับบริการเคยใช้บริการแล้ว และเกิดความรู้สึกหรือความเข้าใจในภาพพจน์เกี่ยวกับบริการนั้นว่ามีคุณภาพมากน้อยเพียงใด

การรับรู้จากความคาดหวัง เป็นการรับรู้ที่เกิดจากการโฆษณาภาพพจน์ผ่านสื่อต่างๆ เกิดเป็นความคาดหวังต่อคุณภาพการบริการขึ้น

(๒) ประเภทของผู้รับบริการ สามารถแบ่งได้เป็น ๒ ประเภท ดังนี้

จำแนกตามพฤติกรรมของผู้รับบริการ

- ๑) ผู้รับบริการชั้นประหยัด (Economizing Customer) เป็นผู้รับบริการที่เน้นคุณค่าการบริการ ชอบการบริการที่มีคุณภาพราคาถูก ชอบที่จะเรียกร้องสิ่งต่างๆ เช่น ความรวดเร็ว ความสะดวกสบาย และเปลี่ยนใจง่าย เป็นต้น
- ๒) ผู้รับบริการชั้นจริยธรรม (Ethical Customer) เป็นผู้รับบริการที่ให้ความเท่าเทียมกันแก่บุคคลอื่นๆ เน้นสิ่งที่เป็นการกระทำประโยชน์เพื่อสังคม ชอบให้การบริการเป็นไปตามปกติและเห็นอกเห็นใจผู้ให้บริการ
- ๓) ผู้รับบริการแบบปัจเจกบุคคล (Personalizing Customer) เป็นผู้รับบริการที่ชอบให้ผู้อื่นเห็นความสำคัญของตน ต้องการยกย่องให้เกียรติ เช่น มีการให้บริการที่ให้อภิสิทธิ์พิเศษเฉพาะตนหรือเป็นรายบุคคล
- ๔) ผู้รับบริการตามสะดวก (Convenient Customer) เป็นผู้รับบริการที่เข้าใจอะไรๆ ยินดีจ่ายเงินเพื่อซื้อความสะดวกสบายต้องการคุณภาพในการบริการระดับหนึ่งแต่ชอบในความสะดวก รวดเร็ว ไม่ยุ่งยาก

จำแนกตามเกณฑ์การพิจารณาอัตราค่าบริการ

- ๑) ผู้รับบริการที่ไวต่อราคา (Price Sensitive Customer) จะใช้การพิจารณาจากราคาเป็นสำคัญ คุณภาพไม่เป็นไร นิยมความประหยัด
- ๒) ผู้รับบริการที่ไวต่อทั้งราคาและคุณภาพ (Price Quality Customer) จะตัดสินใจด้วยราคาและคุณภาพอย่างมีเหตุผลเปรียบเทียบความคุ้มค่าของการบริการกับอัตราค่าบริการ ในการใช้บริการในแต่ละครั้ง เป็นต้น
- ๓) ผู้รับบริการที่ไวต่อคุณภาพ (Quality Sensitive Customer) จะสนใจคุณภาพเป็นหลัก ราคาเท่าไรก็ได้ ชอบบริการที่ถูกต้อง
- ๔) ผู้รับบริการที่ให้ความเชื่อถือต่อราคา (Price Surrogate Customer) เป็นผู้ที่อาศัยปัจจัยภายนอกมาเสริมการตัดสินใจโดยมักเชื่อว่าค่าบริการที่สูงจะมีคุณภาพในการให้บริการที่ดีกว่าค่าบริการที่ต่ำกว่าเสมอ เป็นต้น

องค์กรธุรกิจบริการ มุ่งที่จะสนใจความต้องการของผู้รับบริการเสมอ ผลิตภัณฑ์ที่ผู้ซื้อเกิดความพึงพอใจ ผู้ประกอบการเป็นผู้วางนโยบายการบริการและควบคุมการดำเนินงานขององค์กรให้อยู่รอดและมีกำไร ซึ่งผู้ประกอบการจะต้องคำนึงถึงปัจจัยในหลายๆ ด้านเป็นองค์ประกอบ ดังต่อไปนี้^{๓๘}

(๑) นโยบายบริการ ต้องมีการกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายรวมชัดเจน และแจ้งต่อพนักงานทุกคนให้ปฏิบัติตามโดยพร้อมเพรียงและคอยควบคุมให้พนักงานปฏิบัติตามนโยบายขององค์กรหรือหน่วยงานที่ได้ตั้งไว้

^{๓๘} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๒๐

(๒) การบริหารการบริการ เป็นการกำหนดโครงสร้างและกลยุทธการบริหารการบริการที่ดี ให้ความสำคัญแก่ผู้รับบริการและพนักงานบริการทุกระดับ มีแนวทางในการปรับแผนกลยุทธ์และฝึกอบรมพนักงานและพัฒนาทักษะในการบริการอยู่เสมอ

(๓) วัฒนธรรมการบริการ เสริมสร้างความร่วมมือร่วมใจ ความเชื่อถือและความจริงใจต่อกันระหว่างหน่วยงานภายในองค์กรและระหว่างพนักงาน ด้วยกัน

(๔) รูปแบบการบริการ องค์กรต้องมีการพิจารณารูปแบบและวิธีการนำเสนอที่ดีสอดคล้องกับนโยบายการบริการ นำเทคโนโลยีต่างๆ มาประยุกต์ใช้อย่างเหมาะสม

(๕) คุณภาพของการบริการ มีการควบคุมมาตรฐานคุณภาพการให้บริการอย่างจริงจัง มีการตรวจสอบและประเมินความพึงพอใจของผู้รับบริการ มุ่งหาข้อบกพร่องของการให้บริการอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอในการให้บริการ

ผลิตภัณฑ์บริการ การนำเสนอวิธีการให้บริการและการปฏิบัติต่อผู้รับบริการจะต้องเป็นไปตามนโยบายการบริการและมุ่งสู่เป้าหมายของการบริการที่มีคุณภาพสนองต่อความต้องการของผู้รับบริการ เพื่อให้เกิดความพึงพอใจสูงสุดต่อผู้รับบริการ องค์กรจะต้องนำเสนอรูปแบบการบริการ (Service Offer) ให้แก่ผู้รับบริการ โดยคำนึงถึงองค์ประกอบของผลิตภัณฑ์บริการ รูปแบบการให้บริการและภาพลักษณ์ของการบริการ

ในการนำเสนอผลิตภัณฑ์บริการนั้น ต้องมีการสำรวจความต้องการของผู้รับบริการและประเมินความคาดหวังของผู้รับบริการต่อการบริการ เพื่อกำหนดระดับของการให้บริการได้อย่างถูกต้อง ซึ่งสามารถแบ่งออกได้เป็น ๓ ประเภท ดังต่อไปนี้ คือ

(๑) การบริการหลัก (Core Service) เป็นกิจกรรมหลักของการบริการนั้นๆ เช่น สายการบินนำผู้โดยสารส่งถึงที่หมายปลายทางโดยสวัสดิภาพ

(๒) การบริการตามความคาดหวัง (Expected Service) เป็นกิจกรรมที่ผู้รับบริการมักคาดหวังไว้ว่าจะได้รับ เช่น การได้พบแพทย์ผู้ชำนาญเมื่อมาตรวจรักษา

(๓) การบริการเกินความคาดหวัง (Exceeded Service) เป็นกิจกรรมที่ผู้รับบริการมิได้คาดหวังและเมื่อได้รับการบริการ ผู้รับบริการจะเกิดความรู้สึกประทับใจและพึงพอใจซึ่งจะนำไปสู่ความเป็นเลิศในการให้บริการ นั้นๆ

๔) สภาพแวดล้อมในการบริการ มีส่วนเอื้อต่อการให้บริการและการปฏิบัติงานของบุคลากร เป็นภาพลักษณ์ (Image) ขององค์กร ทั้งด้านกายภาพ อันได้แก่ อาคารสถานที่ อุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้ต่างๆ และยังรวมถึงบรรยากาศของการบริการ เช่น การจัดแบ่งสถานที่ การประดับตกแต่ง การปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรในองค์กร ซึ่งสภาพแวดล้อมสามารถแบ่งได้เป็น ๒ ส่วน ดังต่อไปนี้ คือ

(๑) สภาพแวดล้อมภายนอก หมายถึง ลักษณะที่ปรากฏภายนอกอาคาร เช่น สถานที่ตั้ง ทางเข้าออก ที่จอดรถ ป้ายสัญลักษณ์ต่าง เป็นต้น

(๒) สภาพแวดล้อมภายใน หมายถึง ลักษณะการจัดระบบภายในอาคารหรือหน่วยงาน การวางแผนผัง การจัดวางวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ในหน่วยงาน นั้นๆ

ดังนั้น สภาพแวดล้อมและบรรยากาศของการบริการ เป็นปัจจัยในการสร้างความประทับใจและเอกลักษณ์ของการบริการ ทำให้เกิดความแตกต่างในคุณภาพของการบริการ และยังเป็นส่งเสริมคุณภาพชีวิตในการทำงานของบุคลากรในองค์กรนั้นๆ อีกด้วย^{๓๙}

การบริการเป็นกระบวนการทางสังคมที่มีการเชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบโดยสามารถแยกองค์ประกอบต่างๆ ออกได้เป็น ดังนี้^{๔๐}

๑) ผู้ให้บริการ (Provider) ได้แก่ ผู้ที่ทำการผลิตสินค้าบริการ ผู้จัดให้เกิดการบริการและผู้นำเสนอสินค้าในการให้บริการแต่ละรายการ นั้นๆ

๒) กระบวนการในการให้บริการ (Service) ได้แก่ กระบวนการหรือวิธีการให้การนำเสนอสินค้าบริการจากผู้ให้บริการไปสู่ผู้รับบริการ

๓) ผู้รับบริการ (Customer) ได้แก่ ผู้ที่มารับบริการที่ผู้ให้บริการจัดให้ โดยเข้าร่วมโครงการหรือเข้าร่วมในกระบวนการให้บริการ เป็นต้น^{๔๑}

สรุปได้ว่า องค์ประกอบของการบริการ ที่สำคัญประกอบไปด้วยปัจจัยคือผู้รับบริการ เนื่องจากความพึงพอใจของผู้รับบริการเป็นเป้าหมายหลักของการบริการและโน้มนำให้ผู้รับบริการกลับมาใช้บริการซ้ำอีกในภายหลัง แต่การบริการใด ๆ จะได้ผลตรงก็ต่อเมื่อต้องได้รับความสนใจจากผู้รับบริการ ดังนั้น การรับรู้การบริการที่ผู้รับบริการพึงพอใจจึงเป็นสิ่งที่ต้องเรียนรู้เพื่อจะได้บริการได้อย่างถูกต้อง เหมาะสมมีส่วนเอื้อต่อการให้บริการและการปฏิบัติงานของบุคลากร เป็นภาพลักษณ์ (Image) ขององค์กร ทั้งด้านกายภาพ อันได้แก่อาคารสถานที่ อุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้ต่างๆ เช่น เครื่องใช้ในสำนักงานต้องประกอบไปด้วยเครื่องมือที่ทันสมัยสามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้ใช้และเกิดประโยชน์มากที่สุดในการปฏิบัติงานและยังรวมไปถึงบรรยากาศของการบริการ การจัดแบ่งสถานที่ การประดับตกแต่งอาคารสำนักงานให้เกิดความสวยงามเพื่อเป็นการสร้างบรรยากาศในองค์กรหรือหน่วยงาน นั้นๆ เช่น มีการทำสวนหย่อมหน้าสำนักงานและผู้ปฏิบัติงานมีการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรในองค์กร ทำให้ผู้มารับบริการเกิดรู้สึกอุ่นใจเป็นกันเองต่อการให้บริการของหน่วยงาน นั้นๆ

---

^{๓๙} อ่างแล้ว.

๒.๒.๕ คุณภาพของการให้บริการ

พาราสูรามาน ไชแทมส์ และ เบอรัรี่ (Parasuraman, A., Zeithaml, V.A. and Berry, L.L.) ได้ศึกษา “A Conceptual Model of Service Quality and Its Implications for Future Research” ซึ่งใช้การวิจัยเชิงสำรวจ (Exploratory Qualitative Study) โดยใช้การสัมภาษณ์ผู้บริโภคกลุ่มเป้าหมายและการสัมภาษณ์ผู้บริหารในเชิงลึกในเรื่องแนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพของการบริการ จากการสัมภาษณ์ผู้บริโภคกลุ่มเป้าหมายได้ค้นพบว่า ไม่ว่าจะบริการนั้นจะเป็นบริการประเภทใดก็ตาม ผู้บริโภคจะมีเกณฑ์ในการประเมินคุณภาพของบริการที่คล้ายๆ กัน โดยสามารถแบ่งเกณฑ์การรับรู้คุณภาพของบริการออกเป็น ๑๐ มิติ (SERVQUAL) ได้แก่^{๔๒}

- ๑) ความเชื่อถือ (Reliability) ประกอบด้วย
  - (๑) ความสม่ำเสมอ (Consistency)
  - (๒) ความพึ่งพาได้ (Dependability)
- ๒) การตอบสนอง (Responsiveness) ประกอบด้วย
  - (๑) ความเต็มใจที่จะให้บริการ
  - (๒) ความพร้อมที่จะให้บริการและการอุทิศเวลา
  - (๓) มีการติดต่ออย่างต่อเนื่อง
  - (๔) ปฏิบัติต่อผู้ใช้บริการเป็นอย่างดีและมีมาตรฐาน
- ๓) ความสามารถ (Competence) ประกอบด้วย
  - (๑) ความสามารถในการให้บริการ
  - (๒) ความสามารถในการสื่อสาร
  - (๓) ความสามารถในการให้ความรู้วิชาการที่ให้บริการ
- ๔) การเข้าถึงบริการ (Accessibility) ประกอบด้วย
  - (๑) ผู้ใช้บริการหรือรับบริการได้สะดวก ขั้นตอนไม่ควรซับซ้อนมากเกินไป
  - (๒) ผู้ใช้บริการใช้เวลารอคอยน้อย
  - (๓) เวลาที่ให้บริการเป็นเวลาที่เหมาะสมสำหรับผู้ใช้บริการ
  - (๔) อยู่ในสถานที่ที่ผู้ใช้บริการติดต่อได้สะดวก
- ๕) อริยาตย์ไมตรี (Courtesy) ประกอบด้วย
  - (๑) การแสดงความสุภาพต่อผู้ใช้บริการ
  - (๒) ให้การต้อนรับที่เหมาะสม
  - (๓) ผู้ให้บริการมีบุคลิกภาพที่ดี

---

^{๔๒} Parasuraman, A., Zeithaml, V.A. and Berry, L.L., **A Conceptual Model of Service Quality and Its Implications for Future Research**, (Journal of Marketing, Vol.49,1985), pp. 79 - 81.

๖) การสื่อสาร (Communication) ประกอบด้วย

(๑) มีการสื่อสารชี้แจงขอบเขตและลักษณะงานบริการ

(๒) มีการอธิบายขั้นตอนการให้บริการอย่างมีระบบ

๗) ความซื่อสัตย์ คุณภาพของงานบริการมีความเที่ยงตรงน่าเชื่อถือ (Credibility) ซึ่งพิจารณาจากชื่อของบริษัท ชื่อเสียงของบริษัท ลักษณะส่วนบุคคลของพนักงานบุคคลิกภาพของพนักงาน ที่มาติดต่อกับลูกค้า เป็นต้น

๘) ความมั่นคง (Security) ประกอบด้วย ความปลอดภัยทางกายภาพ เช่น เครื่องมือในการปฏิบัติงาน และอุปกรณ์ในการทำงาน เป็นต้น

๙) ความเข้าใจ (Understanding) ประกอบด้วย

(๑) การเรียนรู้ผู้ใช้บริการ

(๒) การให้คำแนะนำและเอาใจใส่แก่ผู้ใช้บริการ

(๓) การให้ความสนใจแก่ผู้ใช้บริการ

๑๐) สิ่งสัมผัสได้ (Tangibles) ประกอบด้วย

(๑) ความทันสมัยของเครื่องมือและอุปกรณ์ที่ให้บริการ

(๒) ความสะอาดสบายของสถานที่ให้บริการ

(๓) การแต่งกายของพนักงาน

(๔) สิ่งของที่แสดงถึงองค์กรที่ให้บริการ

แต่อย่างไรก็ดี การรับรู้คุณภาพของบริการทั้ง ๑๐ มิติดังนั้น อาจจะมีบางส่วนที่ซ้ำกัน (Overlapping) หากจะจัดกลุ่มให้เหลือเพียงมิติที่ใช้วัดคุณภาพของการบริการที่ไม่มีส่วนที่ซ้ำกันนี้ก็จะต้องทำการวิจัยเรื่องใหม่ต่อไป

สรุปได้ว่า คุณภาพของการให้บริการ ผู้ประกอบการต้องมียุทธศาสตร์ประกอบดังนี้ คือ ความเชื่อถือ ความสม่ำเสมอ ความพึงพอใจ มีการตอบสนอง มีการตอบสนอง ความเต็มใจที่จะให้บริการ มีความสามารถในการให้บริการ สื่อสารและวิชาความรู้ที่ให้บริการ มีการเข้าถึงบริการ ผู้ใช้บริการเข้าใช้หรือรับบริการได้สะดวก ระเบียบขั้นตอนไม่ควรมากมายจนซับซ้อนเกินไปมีอัตราเสียไม่ตรี การแสดงความสุภาพต่อผู้ใช้บริการ มีการสื่อสารชี้แจงขอบเขตลักษณะงานบริการและอธิบายขั้นตอนการให้บริการ มีความซื่อสัตย์ ความมั่นคง ความเข้าใจและสิ่งที่มีผู้มารับบริการสามารถสัมผัสได้ด้วยความรู้สึกด้วยสีหน้าและแววตา

๒.๒.๖ คุณลักษณะของการให้บริการที่ดี

สมิต สัจจกร ได้ให้ความเห็นว่า การบริการให้มีคุณภาพเป็นที่พึงพอใจของผู้ใช้บริการนั้น ซึ่งตรงกับภาษาอังกฤษว่า Service โดยสามารถพิจารณานำมาแยกตัวอักษรแต่ละตัวเป็นคำขึ้นต้นขององค์ประกอบทางความสำเร็จในการบริการ ได้ดังนี้

๑) S. Satisfaction (ความพึงพอใจของผู้รับบริการ) เป้าหมายที่สำคัญที่สุดของการบริการ นั่นก็คือ การสร้างความพึงพอใจให้ผู้รับบริการอย่างสูงสุด ดังนั้นผู้ให้บริการจะต้องพยายามทำทุกสิ่งทุกอย่างตามหน้าที่ เพื่อตอบสนองความต้องการแก่ผู้รับบริการให้เกิดความพึงพอใจอย่างสูงสุดเท่าที่จะทำได้ สมดังคำที่ว่า ลูกค้าคือพระเจ้า (Customer is the God) และก็จะทำให้ผู้รับบริการกลับมาใช้บริการอีกตลอดไป

๒) E. Expectation (ความคาดหวังของผู้รับบริการ) การที่ผู้รับบริการไปใช้บริการ ณ ที่แห่งใดก็ตาม เขาก็มักจะมี ความคาดหวังว่าจะได้รับการบริการอย่างใดอย่างหนึ่ง ลักษณะของการคาดหวังของผู้รับบริการ จะมีอยู่ ๓ ระดับ คือ^{๔๓}

(๑) การให้บริการหลัก (Core Service) เป็นบริการที่ให้ตามลักษณะงานหรือธุรกิจ เช่น โรงพยาบาลต้องให้บริการรักษาพยาบาล โรงแรมต้องให้บริการห้องพัก ร้านอาหารต้องประกอบอาหารให้รับประทาน เป็นต้น

(๒) การให้บริการตามที่คาดหวัง (Expected Service) เป็นบริการที่ผู้รับบริการคาดหวังว่าจะได้รับอยู่แล้ว เช่น ถ้ามาโรงพยาบาลต้องได้รับการรักษาพยาบาลจากแพทย์ที่เก่งๆ ถ้ามาพักโรงแรมคาดหวังว่าต้องมีห้องพักที่สะอาดให้นอน หรือถ้ามารับประทานอาหารที่ภัตตาคารคาดหวังว่าต้องมีอาหารที่อร่อยให้รับประทาน เป็นต้น

(๓) การให้บริการพิเศษที่เหนือความหวัง (Exceeded Service) บางครั้งก็มักเรียกกันว่า บริการเหนือเมฆ หรือ บริการที่เป็นเลิศ เช่น พนักงานโรงแรมมีกิริยาที่สุภาพ ใส่ใจ พุดจาติ มีไมตรีจิต หรือสิ่งของมีค่าไว้ ก็สามารถได้รับคืนโดยบริการส่งคืนให้ถึงบ้าน เป็นต้น สำหรับการบริการที่มีคุณภาพและมีความเป็นเลิศแล้ว พนักงานหรือผู้ให้บริการต้องสามารถให้บริการได้ถึง ๕ ระดับ ตามความเหมาะสม ดังต่อไปนี้

๑) R. Readiness (ความพร้อมในการให้บริการ) โดยทั่วไปสิ่งที่ผู้รับบริการปรารถนาที่สุดในการไปใช้บริการที่ใดก็ตาม คือ ต้องการความสะดวก ได้แก่ รวดเร็ว ทันใจ ปลอดภัยไม่รอนาน และความสบาย ได้แก่ มีคนคอยดูแล ช่วยเหลือ ทำให้ด้วยอัธยาศัยที่ดีและไมตรีจิตที่อบอุ่น อย่างเต็มใจและใส่ใจ ดังนั้นความพร้อมในการให้บริการจะมีความสำคัญอย่างมากต่อมาตรฐานและคุณภาพของการบริการ ทุกหน่วยบริการต้องมีความพร้อมอยู่ตลอดเวลา ทั้งด้านกำลังคน อุปกรณ์ สิ่งของเครื่องใช้ และเทคโนโลยีต่างๆ

๒) V. Value (ความมีคุณค่าของการบริการ) การที่ผู้รับบริการรับรู้ว่าการที่เขาได้รับเป็นบริการที่มีคุณภาพอย่างตรงไปตรงมา และคุ้มค่างับเงินที่จ่ายไป หรือสิทธิที่เขาพึงมี ไม่ถูกเอาเปรียบ ย่อมทำให้ผู้รับบริการเกิดความพึงพอใจและรู้สึกประทับใจ

๓) I. Interest (ความสนใจต่อการบริการ) ผู้ให้บริการต้องให้ความสนใจและใส่ใจต่อผู้รับบริการที่มารับบริการอย่างจริงจังกับทุกคนด้วยความยุติธรรมอย่างเท่าเทียมกัน ไม่ว่า

---

^{๔๓} สมิต สัจฉกร, การต้อนรับและการบริการที่เป็นเลิศ, หน้า ๒๔.

จะเป็นใครก็ตามย่อมได้รับการบริการที่ดีด้วยกันทั้งสิ้น อย่างสุภาพ อ่อนโยน และให้เกียรติ ตลอดเวลา และหากว่าผู้รับบริการมาพร้อมกันที่เดียวหลายๆ คนก็ควรลำดับก่อนหลังตามคิว หรือให้บริการแก่เด็ก คนพิการ คนชรา สตรีมีครรภ์ สภาพสตรี ก่อนเป็นอันดับแรก โดยพูดขอ อนุญาตคนอื่นๆ ด้วยวาจาที่สุภาพ ไพเราะ ตามสมควรแก่สถานการณ์

๔) C. Courtesy (ความมีไมตรีจิตในการบริการ) ผู้ให้บริการต้องบริการ ผู้รับบริการทุกคนอย่างสุภาพ อ่อนโยน ด้วยใบหน้าที่ยิ้มแย้ม แจ่มใส มีชีวิตชีวา ด้วยอัธยาศัย ไมตรีที่อบอุ่น เป็นมิตร รวมไปถึงกิจกรรมารยาทเล็กๆ น้อยๆ เช่น การกล่าวขอโทษ ขอบคุณ เป็นต้น

๕) E. Efficiency (ประสิทธิภาพของการให้บริการ) ประสิทธิภาพของการ ให้บริการต้องเริ่มจากการทำงานที่เป็นระบบ มีหลักการและขั้นตอนที่ชัดเจน มีการศึกษา วิเคราะห์วิจัยในการทำงาน เช่น ศึกษาความต้องการและพฤติกรรมของผู้รับบริการ การ ปฏิบัติงานของพนักงานหรือข้าราชการ การฝึกอบรมและพัฒนาบุคลากร การกำหนดนโยบาย และเป้าหมายขององค์กร เป็นต้น จะต้องพัฒนา ปรับปรุงให้ทันสมัยและทันเหตุการณ์ต่อการ เปลี่ยนแปลงในโลกที่เกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลาและในทุกสถานการณ์ที่เกิดขึ้น

นอกจากนี้ สมิต สัจฉกร ยังได้กล่าวถึงคุณลักษณะของผู้ให้บริการที่ดีไว้ ดังนี้^{๔๔}

(๑) การปฏิบัติในการให้บริการ

ทางกาย ต้องดูแลสุขภาพร่างกายให้แข็งแรงสดชื่นด้วยอาการกระปรี้กระเปร่า ไม่ม่วงเหงาหาวนอน เชื่องซึม มีลักษณะทะมัดทะแมง กระฉับกระเฉง กระชุ่มกระชวย หน้าตา สดใส หัวผมเรียบริ้วย ไม่ปล่อยผมรุงรัง หรือหัวยุ่งเป็นกระเชิง การแต่งกายเรียบริ้วย ยิ้ม ไหว หรือทักทายเหมาะสม กิริยาสุภาพ เป็นคุณสมบัติขั้นพื้นฐาน นอกจากนั้นต้องวางตัวเป็นมิตร เปิดเผย จริงใจ สนองความต้องการของผู้รับบริการอย่างกระตือรือร้น และเต็มใจที่จะให้บริการ

ทางวาจา ต้องใช้ถ้อยคำชวนฟัง น้ำเสียงไพเราะชัดเจน พูดมีหางเสียง มีคำขานรับเหมาะสม กล่าวต้อนรับและสอบถามว่าจะให้ช่วยบริการอย่างไร พูดแต่น้อยฟังให้มาก ไม่พูดแทรก ไม่กล่าวคำตำหนิ อาจพูดทวนย้ำสิ่งที่มีผู้มาติดต่อต้องการให้เขาฟังเพื่อความเข้าใจ ตรงกัน พูดให้เกิดประโยชน์ต่อผู้รับบริการ ไม่พูดมากจนเกินจริง พูดเพื่อความสบายใจของ ผู้รับบริการ และใช้ถ้อยคำที่ไพเราะเหมาะสมในการให้บริการทุกครั้ง

ทางใจ ต้องทำจิตใจให้อ่อนหวาน ยินดีที่จะต้อนรับ ไม่รู้สึกขุ่นเคืองที่จะต้อง รับหน้า หรือพบปะกับคนแปลกหน้าที่ไม่คุ้นเคยกันมาก่อน แต่มาเรียกร้องต้องการนั้น ต้องการ นี้ ไม่ปล่อยให้อารมณ์หม่นหมอง ใจลอยขาดสมาธิในการทำงาน เศร้าซึม เบื่อหน่ายหรือแข็ง

(๒) ข้อควรคำนึงเกี่ยวกับการบริการ

^{๔๔} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๒๘.

การให้บริการเป็นงานที่ล่อแหลม ทำดีก็เสมอตัวผิดพลาดก็ได้รับคำตำหนิจึงเป็นงานที่ต้องการความรับผิดชอบสูง และมีจิตใจหนักแน่น ผู้ซึ่งทำงานบริการแล้วเกิดผิดพลาดบางคนก็เสียอกเสียใจ ตีอกชกหัว พุ่มพวยน้ำตา แต่กลับกัน ผู้ซึ่งไม่มีความรับผิดชอบมักกล่าวโทษผู้อื่นป้ายความผิดให้คนต่าง ๆ แม้แต่ผู้มารับบริการ เป็นเรื่องการหาแพะรับบาปหรือหาเหตุผลมากล่าวอ้างต่าง ๆ นานาให้พ้นไปจากความรับผิดชอบของตน วิธีการให้บริการอันจะทำให้ผู้รับบริการพอใจ จะต้องรู้ความคาดหวังของเขา และปฏิบัติตามความคาดหวังเท่าที่จะเป็นไปได้ ทั้งนี้ย่อมไม่ใช่เรื่องง่าย ๆ เพราะการปฏิบัติด้วยกาย วาจา ใจ ต่อคนต่าง ๆ ให้สามารถสนองความต้องการของผู้รับบริการแต่ละประเภท ทุกระดับย่อมมีความยากลำบาก การที่จะให้บริการเป็นที่พอใจของทุกๆ คนจะเป็นเรื่องเป็นไปได้ แต่ก็ไม่พ้นวิสัยที่จะทำให้คนส่วนใหญ่พึงพอใจ หากเรามีความมุ่งมั่นที่จะปรับปรุงและพัฒนาการให้บริการอยู่เสมอ

(๓) ข้อควรระวังในการให้บริการ

ไม่สนใจความต้องการของผู้รับบริการ การให้บริการในทุกกรณีจะต้องแสดงว่าผู้รับบริการมีความสำคัญ จึงต้องระวังไม่แสดงกิริยาที่เพิกเฉยไม่สนใจผู้รับบริการ มีความกระตือรือร้นและเต็มใจในการให้บริการทุกครั้งแก่ผู้มารับบริการ

ให้บริการขาดตกบกพร่อง เป็นสิ่งที่ต้องย้ำเตือนอยู่เสมอว่า การให้บริการจะขาดตกบกพร่องไม่ได้เลย เพราะเมื่อเกิดขึ้นแล้วจะทำลายงานบริการในส่วนอื่นๆ ที่ดีอยู่แล้วให้เกิดผลเสียหายในด้านการบริการในด้านอื่นๆ ตามไปด้วย

ดำเนินการล่าช้าเป็นลักษณะที่ไม่ดีอย่างยิ่ง เพราะความล่าช้าไม่ตรงเวลา ทำให้เกิดความเสียหายแก่หน่วยหรือองค์กรและต่อผู้รับบริการ

ใช้กิริยา วาจา ไม่เหมาะสมการให้บริการสามารถจะรู้สึกได้จากกิริยาท่าทาง การใช้คำพูดและน้ำเสียง ผู้ให้บริการอาจไม่มีความตั้งใจจะแสดงกิริยาต่อผู้รับบริการในทางที่ไม่ดี แต่อยู่ในอารมณ์ที่ขุ่นมัว และไม่ควบคุมอารมณ์ของตนจึงแสดงออกด้วยท่าทีและคำพูดที่ไม่สุภาพทำให้ประชาชนเกิดความรู้สึกที่ไม่ดีต่อหน่วยงานหรือองค์กรนั้นๆ

ทำให้ผู้รับบริการผิดหวังบริการที่ทำให้ผู้รับบริการผิดหวังมีได้ในหลายกรณีนับแต่การต้อนรับที่เย็นชาหรือการพูดโทรศัพท์ที่ไม่เหมาะสม การให้บริการอย่างไม่เต็มใจ ไม่ใส่ใจในการให้บริการ การบริการผิดพลาดทำความเสียหายให้แก่ผู้รับบริการ

สรุปได้ว่า คุณลักษณะของการให้บริการที่ดีนั้น มีความสำคัญมาก ซึ่งส่วนหนึ่งต้องได้รับความร่วมมือจากผู้รับบริการ และผู้ให้บริการต้องเป็นบุคคลที่มีใจในการให้บริการเป็นสำคัญ ดังนั้นผู้ให้บริการคือพนักงานผู้ให้บริการทุกๆ ด้าน ไม่ว่าจะให้ข้อมูลข่าวสาร การประชาสัมพันธ์ การต้อนรับบุคคลทั้งภายในและภายนอก รวมถึงผู้มาติดต่อทุกประเภท เป็นต้น ต้องเข้าใจและตระหนักถึงความสำคัญของการให้บริการเพื่อสร้างภาพลักษณ์ที่ดีและความประทับใจกับผู้รับบริการทุกคน และท้ายสุด ผู้ให้บริการเป็นกลไกสำคัญที่สุดที่จะต้อง

พัฒนาบุคลากรและพัฒนาทัศนคติที่ดีโดยเฉพาะการมีจิตสำนึกในการรักการให้บริการ เพื่อเป็นการพัฒนาองค์กรหรือหน่วยงานของตนอย่างสมบูรณ์แบบและมีประสิทธิภาพในการให้บริการ

๒.๒.๗ ความสำคัญของการบริการ

ศรุตดา ไพฑูรย์สวัสดิ์ ได้ให้ความเห็นว่า การบริการเข้ามามีบทบาทสำคัญต่อการดำเนินชีวิตประจำวันของผู้บริโภคในฐานะของผู้รับบริการ ความสำคัญของการบริการสามารถแบ่งออกเป็นประเด็นต่าง ๆ ได้ดังนี้ คือ^{๔๕}

๑) ความสำคัญต่อผู้รับบริการ ผู้บริโภคสมัยใหม่มีความต้องการใช้บริการต่าง ๆ หลากหลายมากขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการดำเนินชีวิตที่ต้องรีบเร่งและแข่งขันตลอดเวลา ทั้งในด้านการดำรงชีวิตและการทำงานอาชีพ การบริการจึงมีส่วนช่วยตอบสนองความต้องการส่วนบุคคล ดังที่พบเห็นขณะนี้มียุ่่มากมายในรูปแบบของการจัดการการบริการเชิงพาณิชย์เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ลูกค้า ธุรกิจบริการในปัจจุบันจึงมีหลากหลายประเภทซึ่งสามารถให้บริการที่ตอบสนองความต้องการของลูกค้าหรือผู้บริโภคทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา และจิตใจ ผู้บริโภคจึงจำเป็นต้องศึกษามาตรฐานของธุรกิจบริการแต่ละประเภท และเปรียบเทียบคุณภาพการบริการที่ตรงกับความต้องการให้มากที่สุด เพื่อให้ได้รับบริการที่ตนเองพอใจตามอัตราภาพของแต่ละบุคคล สำหรับในด้านการเสริมสร้างคุณภาพชีวิตนั้น เมื่อลูกค้าได้รับการบริการที่ตรงกับความต้องการก็เกิดความรู้สึกที่ดีต่อการบริการนั้นซึ่งประสิทธิภาพของการให้บริการที่มีคุณภาพย่อมทำให้ผู้รับบริการเกิดความประทับใจและมีความสุข ทั้งนี้การให้บริการที่เป็นที่ต้องการของผู้ใช้บริการจะต้องไม่ยุ่งยาก อำนวยความสะดวกและสนองตอบสิ่งที่ผู้ใช้บริการต้องการได้อย่างแท้จริง

๒) ความสำคัญต่อผู้ให้บริการ การดำเนินการให้บริการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับตัวสินค้าหรือการขายบริการ โดยตรงมากยิ่งขึ้นจะมีส่วนช่วยให้การดำเนินการประสบความสำเร็จเหนือคู่แข่งอื่น ๆ ได้ เพราะการบริการที่ดีจะเป็นตัวสร้างผลกำไรระยะยาวได้เป็นอย่างดีเนื่องจากผู้บริโภคสมัยใหม่ให้ความสำคัญต่อการบริการมากขึ้นในการตัดสินใจซื้อสินค้าคุณภาพของการบริการจึงบอกถึงความแตกต่างของสินค้าจากคู่แข่งได้ ทำให้ธุรกิจสามารถสร้างโอกาสในการขายเพื่อให้เกิดการตัดสินใจซื้อซ้ำของผู้บริโภคนอกจากนี้การบริการยังช่วยสร้างภาพพจน์ที่ดีของธุรกิจ เนื่องจากการดำเนินธุรกิจแทบทุกประเภทการบริการจะเข้ามาเกี่ยวข้องกับทุกขั้นตอนของการติดต่อระหว่างผู้ซื้อและผู้ขาย ไม่ว่าจะบริการนั้นจะเกี่ยวข้องกับตัวสินค้าหรือไม่ก็ตามเริ่มตั้งแต่การให้ข้อมูลข่าวสารหรือคำแนะนำต่าง ๆ แก่ผู้ซื้อประกอบการตัดสินใจซื้อ การแสดงออกถึงความเอาใจใส่และเห็นความสำคัญของผู้ซื้อตลอดระยะเวลาการให้บริการ และการ

---

^{๔๕} ศรุตดา ไพฑูรย์สวัสดิ์, “การศึกษาความพึงพอใจของผู้โดยสารต่อการให้บริการของรถไฟฟ้าบีทีเอส”, วิทยานิพนธ์สังคมศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย, ๒๕๔๔), หน้า ๓๑.

เสนอบริการที่ตรงกับความต้องการและความคาดหวังของผู้ซื้อหรือลูกค้า สิ่งเหล่านี้ย่อมสร้างความพึงพอใจและความประทับใจแก่ลูกค้าซึ่งจะมีส่วนทำให้ลูกค้าตัดสินใจและเกิดการพูดกันต่อๆ ไปในกลุ่มลูกค้าเป็นการประชาสัมพันธ์ภาพพจน์ของธุรกิจดังกล่าวให้เกิดความน่าเชื่อถือมากขึ้น ธุรกิจใดที่คำนึงความสำคัญของการบริการและการส่งเสริมการบริการที่ดีมีคุณภาพย่อมส่งผลให้ลูกค้าเกิดความพึงพอใจ เมื่อลูกค้าแน่ใจว่าสินค้าหรือบริการที่เขาจะตัดสินใจซื้อจะมีการบริการที่ดีกว่าสินค้าหรือบริการอื่นๆ การตกลงใจซื้อจะกระทำได้ง่ายขึ้น โดยเฉพาะลูกค้าเก่าจะมีการซื้อซ้ำหรือซื้อเพิ่มขึ้นโดยไม่ลังเล รวมทั้งแนะนำลูกค้ารายใหม่ให้อีกด้วยและผลทางอ้อมของการบริการยังช่วยรักษาพนักงานให้ปฏิบัติงานกับธุรกิจ ทั้งนี้เพราะการหมุนเวียนเข้าออกของพนักงานพบมีความสัมพันธ์กับคุณภาพของการบริการเป็นอย่างมาก กล่าวคือ การให้บริการที่ดีย่อมสร้างความพึงพอใจแก่ลูกค้าให้ผูกพันกับธุรกิจนั้นนาน ซึ่งส่งผลให้ธุรกิจมีกำไรสูงและสามารถจ่ายค่าตอบแทนแก่พนักงานในอัตราสูงได้ พนักงานก็จะเกิดความพอใจไม่คิดที่จะเปลี่ยนใจไปทำงานที่อื่น แต่ในทางกลับกัน หากธุรกิจเสนอบริการที่ไม่ดี ทำให้ลูกค้าไม่พอใจและเปลี่ยนไปใช้บริการอื่นที่ดีกว่า ธุรกิจย่อมประสบความล้มเหลวและส่งผลให้พนักงานไม่พอใจจนกระทั่งลาออก ได้จะเห็นได้ว่า การบริการมีส่วนสำคัญต่อการรักษาพนักงานให้ทำงานกับกิจการนั้นนาน ๆ หรือในทำนองเดียวกันพนักงานก็มีบทบาทสำคัญในการเสนอบริการที่มีคุณภาพ การประกอบธุรกิจบริการดังกล่าวจึงประสบความสำเร็จ

๓) ความสำคัญต่อผู้ปฏิบัติงานบริการ การขยายตัวของอุตสาหกรรมบริการในช่วงที่ผ่านมาได้ก่อให้เกิดงานบริการเพิ่มขึ้นในหลายสาขาอาชีพจนเติบโตขึ้นเป็นธุรกิจในรูปแบบต่างๆ มากมาย จึงมีส่วนช่วยให้พนักงานบริการมีอาชีพและรายได้ ธุรกิจบริการส่วนใหญ่ก็ตระหนักถึงความสำคัญของพนักงานบริการในการสร้างความพอใจสูงสุดให้แก่ลูกค้า ทำให้มีการฝึกอบรมพนักงานแต่ละคนให้มี ประสิทธิภาพในการให้บริการที่มีคุณภาพ ซึ่งส่งผลให้ธุรกิจมีผลกำไรและสามารถจ่ายค่าตอบแทนที่เหมาะสมแก่พนักงานได้นอกจากนี้งานบริการยังช่วยสร้างโอกาสในการเสนอขาย เพราะโดยทั่วไปแล้วลูกค้ามักมีความรู้เกี่ยวกับตัวสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ค่อนข้างจำกัดในแง่ของเทคโนโลยีการผลิตหรือประสิทธิภาพการใช้งานของสินค้าต่างๆ แต่ลูกค้าจะทราบเงื่อนไขการบริการต่างๆ ที่ผู้ขายเสนอให้และสามารถนำมาเปรียบเทียบประกอบการตัดสินใจเลือกซื้อบริการที่ตรงกับความต้องการได้

สรุปได้ว่า ความสำคัญของการบริการ ประกอบไปด้วยองค์ประกอบสามอย่าง คือ ความสำคัญต่อผู้รับบริการ ความสำคัญต่อผู้ให้บริการ และความสำคัญต่อผู้ปฏิบัติงานบริการ ดังคำเปรียบที่ว่าลูกค้าคือพระเจ้า เมื่อลูกค้าได้รับการบริการที่ตรงกับความคาดหวังก็เกิดความรู้สึกที่ดีต่อการบริการนั้น ซึ่งประสิทธิภาพของการให้บริการที่มีคุณภาพย่อมทำให้ผู้รับบริการเกิดความประทับใจและมีความสุข ธุรกิจใดที่คำนึงความสำคัญของการบริการและการส่งเสริมการบริการที่ดีมีคุณภาพ ย่อมส่งผลให้ลูกค้าเกิดความพึงพอใจ เมื่อลูกค้าแน่ใจว่าสินค้าหรือบริการที่เขาจะตัดสินใจซื้อจะมีการบริการที่ดีกว่าสินค้าหรือบริการอื่นๆ การตกลงใจซื้อ

ขายจะกระทำการได้ง่ายขึ้น โดยเฉพาะลูกค้าเก่าจะมีการซื้อซ้ำหรือซื้อเพิ่มขึ้นโดยไม่ลังเล รวมทั้งแนะนำลูกค้ารายใหม่มาให้กับผู้ประกอบการอีกด้วย

๒.๓ แนวคิดเกี่ยวกับการกระจายอำนาจ

การกระจายอำนาจ (Decentralization) เป็นคำในวิชารัฐศาสตร์ (จากเอกสารเผยแพร่ความรู้ทางการปกครองท้องถิ่น ฉบับการปกครองท้องถิ่นกับประชาชน) หมายถึงระบบการบริหารประเทศที่เปิดโอกาสให้ท้องถิ่นต่างๆ มีอำนาจในการจัดการดูแลกิจการหลายๆ ด้านของตนเอง ไม่ใช่ปล่อยให้รัฐบาลกลางรวมศูนย์อำนาจในการจัดการกิจการแทบทุกอย่างของท้องถิ่น กิจการที่ท้องถิ่น

กล่าวได้ว่า การกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นในการบริหารประเทศของรัฐในระบบประชาธิปไตย โดยมุ่งลดบทบาทของรัฐในส่วนกลางลงเหลือเพียงภารกิจหลักที่ต้องทำเท่าที่จำเป็นและให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานของชุมชนตามเจตนารมณ์ของประชาชนมากขึ้น กล่าวได้ว่า การกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นเป็นการกระจายสิ่งต่อไปนี้จากส่วนกลางให้แก่ท้องถิ่น

๑) การกระจายหน้าที่ คือ การมอบหมายหน้าที่ที่ดำเนินการเพื่อผลประโยชน์โดยตรงกับท้องถิ่น ไปให้ท้องถิ่นรับผิดชอบดำเนินการเอง

๒) การกระจายอำนาจการตัดสินใจ คือ การมอบอำนาจในการตัดสินใจดำเนินการตามหน้าที่ที่ท้องถิ่นจะต้องดำเนินการรับผิดชอบเองให้ท้องถิ่นมีอำนาจสมบูรณ์ ตั้งแต่การกำหนดนโยบายจนถึงขั้นการปฏิบัติตามนโยบาย

๓) การกระจายทรัพยากรการบริหาร คือ การถ่ายโอนบุคลากร งบประมาณ เทคโนโลยี ที่เหมาะสมให้กับท้องถิ่น เพื่อที่ท้องถิ่นจะได้มีทรัพยากรการบริหารอย่างเพียงพอ และเหมาะสมต่อการดำเนินงานในกิจการของท้องถิ่น

๔) การกระจายความรับผิดชอบต่อหน้าที่ เป็นการกระจายความรับผิดชอบต่อภารกิจหน้าที่ที่รัฐให้แก่ผู้บริหารท้องถิ่น และประชาชนร่วมกันรับผิดชอบ แทนที่จะเป็นความรับผิดชอบต่อภารกิจหน้าที่ของรัฐแต่เพียงผู้เดียว

๕) การกระจายความพร้อม เป็นการกระจายความพร้อมที่มีอยู่ในส่วนกลางให้กับท้องถิ่นเพื่อสร้างขีดความสามารถให้กับท้องถิ่นทำให้ท้องถิ่นมีความเข้มแข็งสามารถบริหารจัดการท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ^{๔๖}

สรุปได้ว่า สิ่งที่รัฐกระจายอำนาจไปสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คือ การมอบอำนาจการตัดสินใจในการดำเนินการทั้งด้านบุคลากร งบประมาณ เทคโนโลยี ที่เหมาะสมให้

^{๔๖} สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน, ๒๕๕๓), หน้า ๑๔๒- ๑๔๓.

ผู้บริหารระดับท้องถิ่นรับผิดชอบตามภาระหน้าที่ เพื่อสร้างความเข้มแข็งและสามารถบริหารจัดการท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๒.๓.๑ ความหมายของการกระจายอำนาจ

เพื่อให้มีความเข้าใจเกี่ยวกับการกระจายอำนาจมากขึ้น ผู้วิจัยได้แบ่งความหมายของการกระจายอำนาจ ออกเป็น ๒ แนวคิด ได้อธิบายไว้ คือ แนวคิดการกระจายอำนาจของสาขารัฐศาสตร์ และแนวคิดการกระจายอำนาจของสาขานิติศาสตร์ ซึ่งมีนักวิชาการหลายท่านได้อธิบายสนับสนุนความหมายตามแนวคิดของแต่ละสาขา ดังนี้

๑) แนวคิดการกระจายอำนาจของสาขารัฐศาสตร์

แนวคิดการกระจายอำนาจของสาขารัฐศาสตร์ เป็นการกระจายอำนาจในลักษณะทางการเมืองการปกครอง (Political Decentralization) เป็นการกระจายอำนาจในรูปแบบของการให้อำนาจ (Devolution) มีผู้ให้ความหมายไว้ ดังนี้

โกวิท กระจ่าง กล่าวถึงการกระจายอำนาจว่า เป็นการถ่ายโอนอำนาจในการวางแผน การตัดสินใจ หรือหน้าที่ในการจัดการจากรัฐบาลส่วนกลางไปสู่หน่วยงานย่อย ๆ ในท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น/หน่วยงานหรือองค์กรระดับรองลงไป หรือองค์กร^{๔๗}

ธเนศวร์ เจริญเมือง ให้ความหมายของการ “กระจายอำนาจ” ว่า หมายถึงระบบการบริหารประเทศที่เปิดโอกาสให้ท้องถิ่นต่างๆ มีอำนาจในการจัดการดูแลกิจการแทบทุกอย่างของท้องถิ่น กิจการที่ท้องถิ่นต้องมีสิทธิจัดการดูแล มักได้แก่ ระบบสาธารณสุข ภาคการศึกษา และศิลปวัฒนธรรม การดูแลทรัพย์สินและการดูแลสิ่งแวดล้อม ส่วนกิจการใหญ่ๆ บางอย่างที่รัฐบาลกลางจะควบคุมไว้เด็ดขาด ได้แก่ การทหาร การคลังและการต่างประเทศ ส่วนความเข้าใจพื้นฐาน ของการกระจายอำนาจ คือ^{๔๘}

(๑) การกระจายอำนาจเป็นรูปแบบการบริหารประเทศอย่างหนึ่งและเป็นองค์ประกอบสำคัญของสังคมประชาธิปไตย

(๒) สำคัญของรูปแบบการบริหารดังกล่าวอยู่ที่การเปิดโอกาสให้ท้องถิ่นได้ใช้อำนาจในการดูแลจัดการท้องถิ่นของตนเอง

นอกจากนี้ ธเนศวร์ เจริญเมือง ยังได้กล่าวต่ออีกว่า การกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นยังมีข้อจำกัดทางสังคมที่เป็นอุปสรรคของการกระจายอำนาจสู่การปกครองท้องถิ่น มี ๒ ประการคือ

---

^{๔๗} โกวิท กระจ่าง, การกระจายอำนาจทางการศึกษา: รำลึกถึงเหตุการณ์ ๖ ตุลาคม ๒๕๑๙, ในเอกสารประกอบการประชุมวิชาการประเพณีมหิดล-ธรรมศาสตร์ ครั้งที่ ๕ เรื่องประชาธิปไตย คุณภาพชีวิตและสิทธิมนุษยชนในรอบ ๒๐ ปี: รำลึก ๖ ตุลาคม ๒๕๔๐), หน้า ๑๒๓.

^{๔๘} ธเนศวร์ เจริญเมือง, การกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์พิราบ ๒๕๓๙), หน้า ๔๓ – ๔๗.

๑) เมื่อประชาชนทุกคนอาศัยอยู่ในเขตการปกครองท้องถิ่น แต่ประชาชนส่วนใหญ่แทบไม่มีบทบาทใดๆ ในหน่วยงานเหล่านี้ หน่วยงานปกครองท้องถิ่นที่ผ่านมากฎกรอบงำโดยข้าราชการของกระทรวงมหาดไทยที่ไปทำงานในส่วนภูมิภาคและนักการเมืองในท้องถิ่นไม่กี่คนอีกทั้งหน่วยงานราชการต่างๆ มิได้รณรงค์ให้ประชาชนมีบทบาททางการเมืองในระดับท้องถิ่นนอกจากการไปลงคะแนนเพราะการส่งเสริมประชาชนให้มีบทบาทนอกเหนือจากการเลือกตั้ง จะทำให้ประชาชนสนใจตรวจสอบพฤติกรรมของข้าราชการมากขึ้น เมื่อประชาชนไม่ได้เข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างจริงจังประชาธิปไตยระดับท้องถิ่นและระดับชาติจึงขาดความเข้มแข็ง

๒) ระบบการศึกษาไม่ติดอาวุธความคิดให้แก่ประชาชน ส่งผลให้ประชาชนไม่ได้เข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง ผลก็คือ นักการเมืองจำนวนน้อยและข้าราชการเป็นผู้ผูกขาดการบริหารประเทศและสังคมในระดับต่างๆ การปกครองท้องถิ่นตกอยู่ใต้การครอบงำของข้าราชการหรือนักการเมืองจำนวนน้อยด้วยข้อจำกัดเหล่านี้ทำให้การบริหารงานโดยใช้ระบบการกระจายอำนาจยังไม่บังเกิดผลที่ชัดเจน ประชาชนแต่ละท้องถิ่นย่อมมีโอกาสในการแก้ไขปัญหาของตนเองได้น้อย

บวรศักดิ์ อุวรรณโณ ได้กล่าวถึงการกระจายอำนาจ ในเชิงโครงสร้างและสัมพันธภาพว่า การกระจายอำนาจแบบเดิมมีแนวคิดแบบตะวันตก ที่ว่ารัฐมีอำนาจเหนือชุมชน รัฐส่วนกลางเป็นผู้ให้อำนาจของตน ชุมชน ประชาชนเป็นผู้รับ แต่การกระจายอำนาจในความหมายใหม่ต้องถือเอาชุมชนท้องถิ่นเป็นตัวตั้งไม่ใช่ส่วนกลางอีกต่อไป สัมพันธภาพระหว่างรัฐกับชุมชน จึงมีสัมพันธภาพที่ต่างยอมรับซึ่งกันและกัน ไม่ใช่รัฐเป็นผู้ให้ชุมชนประชาชนเป็นผู้รับต่อไป^{๔๙}

ปรัชญา เวสารัชช กล่าวว่า การกระจายอำนาจทางการเมือง หมายถึง การมอบอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบและอำนาจดำเนินการในเชิงระบบ ซึ่งกระทบโครงสร้างและอำนาจสัมพันธ์ของหน่วยการเมืองปกครองที่เป็นอยู่ ประเด็นที่กล่าวถึงมาก คือ การกระจายอำนาจจากราชการส่วนต่าง ๆ ในระบบบริหารราชการแผ่นดินโดยเฉพาะอย่างยิ่งการกระจายอำนาจจากราชการส่วนกลางและส่วนภูมิภาคไปสู่ราชการส่วนท้องถิ่น^{๕๐}

วรพจน์ วิศรุตพิชญ์ ได้ให้ความหมายของ การกระจายอำนาจ (Decentralization) คือ การโอนภารกิจบริการสาธารณะบางเรื่องจากรัฐหรือองค์กรปกครอง

---

^{๔๙} บวรศักดิ์ อุวรรณโณ, ครบรอบ ๑ ปีของการเปิดประเด็นการเลือกตั้งผู้ว่าฯ ใน นครสวรรค์ เจริญเมือง, (บรรณาธิการ), การกระจายอำนาจที่แท้จริง: กรอบวิเคราะห์แนวใหม่, (คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัย เชียงใหม่, ๒๕๓๖), หน้า ๓๙.

^{๕๐} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๙.

ส่วนกลางไปให้ชุมชนซึ่งตั้งอยู่ในท้องถิ่นต่างๆ ของประเทศโดยกระทำอย่างเป็นอิสระจากการปกครองส่วนกลาง^{๕๑}

สรุปว่า การกระจายอำนาจในทางรัฐศาสตร์ เป็นการกระจายอำนาจในรูปแบบถ่ายโอนอำนาจ (Devolution) จากรัฐบาลหรือราชการส่วนกลางบางออกไปยังหน่วยงานที่อยู่ในระดับท้องถิ่น เพื่อให้มีความอิสระในการปกครองตนเอง การกระจายอำนาจในลักษณะนี้สามารถเห็นได้ชัดใน “พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒” หมวด ๔ แผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มาตรา ๓๐-๓๔ เช่น องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) เป็นองค์การที่ต้องรองรับการกระจายอำนาจ ซึ่งมีฐานะเป็นนิติบุคคล มีโครงสร้างการบริหารใช้รูปแบบคณะกรรมการ สมาชิกมาจากการเลือกตั้ง

๒.๓.๒ วัตถุประสงค์ของการกระจายอำนาจ

ปรัชญา เวสารัชช มีความเห็นว่าการกระจายอำนาจต้องเป็นไปเพื่อวัตถุประสงค์ ๓ ประการ คือ^{๕๒}

(๑) ประสิทธิภาพของหน่วยราชการในการบริหารจัดการและการบริการแก่ประชาชน

(๒) ประสิทธิภาพของการทำงาน

(๓) ช่วยพัฒนาบรรยากาศการทำงานของข้าราชการ และพนักงานให้มีความกระตือรือร้น มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

๒.๒.๓ ลักษณะสำคัญของการกระจายอำนาจ

วรพจน์ วิศวตพิชญ์ ได้เสนอลักษณะสำคัญของการกระจายอำนาจไว้ ๕ ประการ คือ^{๕๓}

(๑) ต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของราษฎรทั้งระดับท้องถิ่นและความต้องการมีส่วนร่วมของราษฎรทั่วทั้งประเทศ

(๒) มีกฎหมายจัดตั้งชุมชนในท้องถิ่นต่างๆขึ้นเป็น องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีฐานะเป็นนิติบุคคล เพื่อให้เกิดสิทธิหน้าที่ในการดำเนินงานตามกฎหมาย

---

^{๕๑} วรพจน์ วิศวตพิชญ์, “หลักการรวมอำนาจ หลักการแบ่งอำนาจและหลักการกระจายอำนาจ”, ผู้จัดการรายวัน, (๑๔ ธันวาคม ๒๕๓๗) : ๑๑.

^{๕๒} ปรัชญา เวสารัชช, “แนวโน้มการกระจายอำนาจของรัฐ”, เอกสารประกอบการสัมมนา เรื่อง การกระจายอำนาจกับการพัฒนาการปกครองท้องถิ่นไทยในอนาคต, (สิงหาคม ๒๕๓๘), หน้า ๑๙-๒๐. เอกสารโรเนียว.

^{๕๓} วรพจน์ วิศวตพิชญ์, “หลักการรวมอำนาจ หลักการแบ่งอำนาจและหลักการกระจายอำนาจ”, หน้า ๑๑.

(๓) “องค์กร” หรือ “ผู้แทน” ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เป็นนิติบุคคลจะต้องสามารถทำหน้าที่ได้อย่างอิสระจากองค์กรของรัฐ หรือองค์กรปกครองส่วนกลาง วิธีการที่นิยมใช้กันคือ ให้ราษฎรที่เป็นสมาชิกของชุมชนเลือกตั้งผู้ดำรงตำแหน่งเป็น สมาชิกขององค์กรที่เป็นนิติบุคคล

(๔) มีบุคลากรหรือเจ้าหน้าที่ที่อยู่ภายใต้อำนาจบังคับบัญชาของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

(๕) มีอิสระทางการคลัง ในทางปฏิบัติเป็นไปได้ยาก เพราะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีรายได้จำกัด จึงต้องอาศัยเงินอุดหนุนของรัฐ

๒.๓.๔ หลักการกระจายอำนาจ

ธเนศวร์ เจริญเมือง ให้ความหมายของการ “กระจายอำนาจ” ว่า หมายถึงระบบการบริหารประเทศที่เปิดโอกาสให้ท้องถิ่นต่างๆ มีอำนาจในการจัดการดูแลกิจการแทบทุกอย่างของท้องถิ่น กิจการที่ท้องถิ่นต้องมีสิทธิจัดการดูแล มักได้แก่ ระบบสาธารณสุข ปลอดภัย การศึกษา และศิลปวัฒนธรรม การดูแลทรัพย์สินและการดูแลสิ่งแวดล้อม ส่วนกิจการใหญ่ๆ บางอย่างที่รัฐบาลกลางจะควบคุมไว้เด็ดขาด ได้แก่ การทหาร การคลังและการต่างประเทศ ส่วนความเข้าใจพื้นฐาน ของการกระจายอำนาจ คือ^{๕๔}

(๑) การกระจายอำนาจเป็นรูปแบบการบริหารประเทศอย่างหนึ่งและเป็นองค์ประกอบสำคัญของสังคมประชาธิปไตย

(๒) สาระสำคัญของรูปแบบการบริหารดังกล่าวอยู่ที่การเปิดโอกาสให้ท้องถิ่นได้ใช้อำนาจในการดูแลจัดการท้องถิ่นของตนเอง

ธเนศวร์ เจริญเมือง ยังได้กล่าวต่ออีกว่า การกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นยังมีข้อจำกัดทางสังคมที่เป็นอุปสรรคของการกระจายอำนาจสู่การปกครองท้องถิ่น มี ๒ ประการคือเมื่อประชาชนทุกคนอาศัยอยู่ในเขตการปกครองท้องถิ่น แต่ประชาชนส่วนใหญ่แทบไม่มีบทบาทใดๆ ในหน่วยงานเหล่านี้ หน่วยงานปกครองท้องถิ่นที่ผ่านมากฎกรอบงำโดยข้าราชการของกระทรวงมหาดไทยที่ไปทำงานในส่วนภูมิภาคและนักการเมืองในท้องถิ่นไม่กี่คนอีกทั้งหน่วยงานราชการต่างๆ มิได้รณรงค์ให้ประชาชนมีบทบาททางการเมืองในระดับท้องถิ่น นอกจากการไปลงคะแนนเพราะการส่งเสริมประชาชนให้มีบทบาทนอกเหนือจากการเลือกตั้งจะทำให้ประชาชนสนใจตรวจสอบพฤติกรรมของข้าราชการมากขึ้น เมื่อประชาชนไม่ได้เข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างจริงจังประชาธิปไตยระดับท้องถิ่นและระดับชาติจึงขาดความเข้มแข็ง

(๑) ระบบการศึกษาไม่ติตอวูชความคิดให้แก่ประชาชน ส่งผลให้ประชาชนไม่ได้เข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง ผลก็คือ นักการเมืองจำนวนน้อยและข้าราชการเป็นผู้

^{๕๔} ธเนศวร์ เจริญเมือง, การกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น, ในสังคีต พิริยะรังสรรค์ และ ผาสุกพงษ์ไพจิตร, การกระจายอำนาจอย่างไรสร้างประชาธิปไตย, (กรุงเทพมหานคร : ๒๕๓๙), หน้า ๔๓-๔๗.

ผูกขาดการบริหารประเทศและสังคมในระดับต่างๆ การปกครองท้องถิ่นตกอยู่ใต้การครอบงำของข้าราชการหรือนักการเมืองจำนวนน้อยด้วยข้อจำกัดเหล่านี้ทำให้การบริหารงานโดยใช้ระบบการกระจายอำนาจยังไม่บังเกิดผลที่ชัดเจน ประชาชน

ปรัชญา เวสารัชช์ ได้กล่าวถึงหลักการกระจายอำนาจว่า^{๕๕}

๑) ให้มีอำนาจวินิจฉัย สั่งการ และการบริหารลงไปยังหน่วยงานที่รับผิดชอบ บริการใกล้ชิดกับประชาชนให้มากที่สุด (๒) ผู้รับมอบอำนาจต้องมีความพร้อมในการรับหน้าที่ ความรับผิดชอบและอำนาจที่มีมากขึ้น โดยผู้กระจายอำนาจต้องให้การสนับสนุนอย่างเพียงพอ

๒) ต้องสร้างดุลยภาพระหว่างหน้าที่ความรับผิดชอบกับอำนาจหน้าที่ที่เพิ่มขึ้น

๓) การกระจายอำนาจ ต้องเป็นไปเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ ทางด้านประสิทธิภาพประสิทธิผลและบรรยากาศของการทำงานก่อประโยชน์ต่อประชาชน และสังคม โดยส่วนรวม

๔) ในการกระจายอำนาจต้องเป็นไปโดยมีเป้าหมายที่ชัดเจน ประเมินได้ และต้องดำเนินการเตรียมขั้นต้นให้เป็นระบบเพียงพอก่อนดำเนินการ

๒.๓.๕ รูปแบบของการกระจายอำนาจ

รอร์ดินีลลี (Rondinelli) ได้แบ่งรูปแบบของการกระจายอำนาจ (Decentralization) ตามระดับของอำนาจและหน้าที่ และขอบข่ายของหน้าที่ ซึ่งส่วนกลางได้แบ่งสรรความรับผิดชอบให้กับองค์กรต่างๆ โดยความชอบธรรมตามกฎหมาย ได้แก่^{๕๖}

(๑) การแบ่งอำนาจ (Deconcentration) หมายถึง หน่วยงานส่วนกลางกระจายอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบให้แก่หน่วยงานในท้องถิ่นตามสายงานการบังคับบัญชา หรือเป็นการแบ่งอำนาจของหน่วยงานระดับบนให้แก่หน่วยงานระดับล่างตามสายการบริหารขององค์กรนั้นๆ การกระจายอำนาจลักษณะนี้ จัดว่าเป็นรูปแบบการกระจายอำนาจที่อ่อนที่สุด เพราะเป็นเพียงการย้ายความรับผิดชอบการจัดการจากส่วนกลางไปยังส่วนภูมิภาค หรือระดับอื่นที่ต่ำกว่า โดยที่ส่วนกลางยังคงมีอำนาจควบคุมทุกอย่างไว้

(๒) การมอบอำนาจ (Delegation) หมายถึง หน่วยงานในระดับภูมิภาคหรือระดับท้องถิ่น หรือหน่วยงาน เฉพาะกิจ ได้รับอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบจากส่วนกลางเพื่อดำเนินโครงการพิเศษ โดยมีอิสระในการกำหนดนโยบาย การบริหารจัดการต่าง ๆ ด้วยตนเอง แต่ความรับผิดชอบสูงสุดยังอยู่ที่ส่วนกลาง เช่น การจัดซื้อจัดจ้าง การลงนามทำสัญญา เป็นต้น การกระจายอำนาจโดยการมอบอำนาจเป็นวิธีการกระจายอำนาจที่กว้างขวาง โดยส่วนกลาง

^{๕๕} ปรัชญา เวสารัชช์, “แนวโน้มการกระจายอำนาจของรัฐ”, หน้า ๕-๘.

^{๕๖} พิณสุตา สิริธรรังสี, “ประเด็นการกระจายอำนาจการบริหารการศึกษา”, รายงานการวิจัย, ๒๕๔๕), หน้า ๑๓๗.

มอบหมายให้ส่วนราชการระดับต่ำกว่า “ขอยืม” อำนาจไปใช้ หรือบางครั้งก็มอบให้หน่วยงานกึ่งอิสระซึ่งอำนาจที่ได้มาสามารถถูกเรียกคืนได้

(๓) การโอนอำนาจ (Devolution) หมายถึง ส่วนกลางกระจายอำนาจหน้าที่ ความรับผิดชอบที่มีอยู่ไปยังองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างเต็มที่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จะอยู่เหนือการควบคุมของส่วนกลางโดยมีกฎหมายรองรับ มีอิสระในการบริหารจัดการด้วยตนเอง ส่วนกลางทำหน้าที่ให้การสนับสนุน ส่งเสริมและควบคุมกำกับทางอ้อม

(๔) การให้ภาคเอกชนหรือองค์กรเอกชนดำเนินการ (Privatization / Non government Institutions) หมายถึง การกระจายความรับผิดชอบกิจกรรมสาธารณะให้ภาคเอกชนหรือองค์กรเอกชนรับไปดำเนินการ เช่น สหกรณ์ สมาคมวิชาชีพ สหภาพแรงงาน และหอการค้า เป็นต้น

วรพจน์ วิศรุตพิชญ์ แบ่งกระจายอำนาจ เป็น ๒ รูปแบบ คือ^{๕๗}

(๑) การกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นหรือการกระจายอำนาจตามอาณาเขต คือ การโอนกิจการบริการสาธารณะบางเรื่องซึ่งมีผลกระทบต่อส่วนได้เสียของราษฎรในท้องถิ่นนั้นๆ ร่วมกันจัดทำและเป็นอิสระจากองค์กรปกครองส่วนกลาง การกระจายอำนาจตามอาณาเขตมีลักษณะสำคัญ ๕ ประการ ได้แก่

๑.๑ เกิดการยอมรับว่าความต้องการส่วนรวมของราษฎร หรือผลประโยชน์มหาชน (Public Interest) นั้นมีทั้งที่เป็นความต้องการส่วนรวมของราษฎรทั่วประเทศและความต้องการส่วนรวมของของราษฎรในท้องถิ่นใดท้องถิ่นหนึ่งโดยเฉพาะ ดังนั้น การบริการสาธารณะ(Public Service) หรือกิจการที่กระทำไปเพื่อตอบสนองความต้องการส่วนรวมของราษฎร จึงมีทั้งกิจการระดับชาติ และกิจการระดับท้องถิ่น รัฐหรือองค์กรปกครองส่วนกลางควรจำกัดตนเองอยู่เฉพาะกิจการระดับชาติเท่านั้น ส่วนกิจการระดับท้องถิ่นควรมอบหมายให้ราษฎรในท้องถิ่นรับผิดชอบจัดการอย่างมีอิสระ

๑.๒ กฎหมายจัดตั้งชุมชนในท้องถิ่นต่างๆของประเทศขึ้นเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีอำนาจหน้าที่จัดทำกิจการท้องถิ่นที่กำหนดไว้ตอบสนองความต้องการส่วนรวมของราษฎรที่เป็นสมาชิกของชุมชนนั้นๆและรับรองให้องค์กรของรัฐหรือองค์กรปกครองส่วนกลาง

๑.๓ “องค์กร” หรือ “ผู้แทน” ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เป็นนิติบุคคลสามารถดำเนินการต่างๆ เพื่อให้ได้มาซึ่งสิทธิและหน้าที่ต่างๆ ตามกฎหมายหรือใช้สิทธิและปฏิบัติหน้าที่เหล่านั้นได้อย่างเป็นอิสระจากองค์กรของรัฐหรือองค์กรปกครองส่วนกลาง

---

^{๕๗} วรพจน์ วิศรุตพิชญ์, “หลักการรวมอำนาจ หลักการแบ่งอำนาจและหลักการกระจายอำนาจ”, หน้า ๑๑.

๑.๔ บุคลากรหรือเจ้าหน้าที่ต่างๆขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เป็นนิติบุคคลจะต้องอยู่ในสังกัดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กล่าวคือ ต้องได้รับแต่งตั้งโยกย้ายเลื่อนตำแหน่ง เลื่อนขั้นเงินเดือน และโดยเฉพาะอย่างยิ่งอยู่ภายใต้อำนาจบังคับบัญชาโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (๒) การกระจายอำนาจตามการบริการหรือการกระจายอำนาจทางเทคนิค คือการโอนกิจการสาธารณะบางกิจการจากรัฐหรือองค์กรปกครองส่วนกลางไปให้หน่วยงานบางหน่วยงานรับผิดชอบจัดทำแยกต่างหากและอย่างเป็นอิสระจากองค์กรปกครองส่วนกลางโดยปกติแล้วจะเป็นกิจการซึ่งการจัดทำต้องอาศัยความรู้ความชำนาญทางเทคโนโลยีแขนงหนึ่งเป็นพิเศษ เช่น กิจการสื่อสาร กิจการวิทยุกระจายเสียง และวิทยุ โทรทัศน์ กิจการผลิตกระแสไฟฟ้าหรือที่ต้องอาศัยความคล่องตัวไม่อยู่ภายใต้บังคับของกฎระเบียบที่เคร่งครัดของระบบราชการ จึงจะมีประสิทธิภาพ

๒.๓.๖ องค์ประกอบของการกระจายอำนาจ

(๑) การมีอำนาจหน้าที่ (Authority) ที่ชัดเจน และชอบธรรมตามสาระบัญญัติที่กำหนดไว้ในกฎหมาย

(๒) การมีความเป็นอิสระ (Autonomy) เป็นการดำเนินการซึ่งกระทำโดยองค์กรนิติบุคคล อันได้แก่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น เทศบาล เป็นต้น องค์กรที่ไม่เป็นนิติบุคคล อันได้แก่ คณะกรรมการการศึกษาในรูปแบบต่างๆ

(๓) การมีอิสระในการตัดสินใจ (Discretion of Power) ขององค์กรดำเนินงาน
ลิขิต อีริเวคิน ได้แยกองค์ประกอบสำคัญของการกระจายอำนาจเป็น ๔ ประการ ไว้ คือ

มีความเป็นนิติบุคคล (Artificial Person) การกระจายอำนาจปกครองนั้นจะต้องมีองค์การเป็นนิติบุคคลต่างจากองค์การของรัฐบาลกลาง การมีองค์การเป็นนิติบุคคลต่างหากนี้ก็เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ของตนองค์การเหล่านี้จะมีงบประมาณของตัวเอง มีทรัพย์สินหนี้สินของตนเองและมีเจ้าหน้าที่เพื่อปฏิบัติงานของตนเอง

มีอำนาจอิสระในการบริหารงาน (Autonomy) ความมีอำนาจอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ เป็นหลักการที่สำคัญประการหนึ่งของการกระจายอำนาจการปกครองส่วนภูมิภาค ซึ่งมีฐานะเป็นตัวแทนของรัฐบาลกลางที่ประจำอยู่ในภูมิภาคต่างๆทั่วประเทศ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องมีอิสระในการปฏิบัติภารกิจของตนเอง ตลอดจนมีอิสระพอสมควรในการกำหนดนโยบายหรือการตัดสินใจในการแก้ปัญหาต่างๆได้ แต่ก็มีข้อน่าสังเกตว่า อำนาจการปกครองอิสระขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นจะต้องมีพอสมควรไม่มากเกินไป จนทำให้เกิดความกระทบกระเทือนต่อเอกภาพและอธิปไตย (Unity and Sovereignty) ของประเทศ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมิใช่เป็นสถาบันทางการเมืองที่มีอำนาจอธิปไตยเป็นของ

ตนเอง หากแต่ว่ามีอำนาจหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้และให้มีองค์กรที่จำเป็นสำหรับทำหน้าที่ทางด้านนิติบัญญัติและบริหารกิจการมอันเป็นหน้าที่ของตนเท่านั้น^{๕๘}

๒.๓.๗ ข้อดี และข้อเสียของการกระจายอำนาจ

วรพจน์ วิศรุตพิชญ์ ได้เสนอไว้ดังนี้ คือ^{๕๙}

ข้อดี

- (๑) เป็นการปลดเปลื้องภาระของรัฐเอง
- (๒) ทำให้การตัดสินใจในปัญหาต่างๆ เป็นไปอย่างรวดเร็วยิ่งขึ้น
- (๓) การกระจายอำนาจตามอาณาเขตสามารถสนองความต้องการของราษฎรในแต่ละท้องถิ่น ได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพเพราะผู้ดำรงตำแหน่งเป็น “บุคลากร” ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งมาจากการเลือกตั้ง ย่อมทราบปัญหาของราษฎรเป็นอย่างดีการกระจายอำนาจตามการบริการ มีผลทำให้บริการสาธารณะอยู่ในวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งองค์กร

ข้อเสีย

- (๑) ทำให้อำนาจรัฐหรือองค์กรปกครองส่วนกลางน้อยลง ซึ่งอาจเป็นอันตรายต่อความมั่นคงของรัฐไว้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยามศึกสงคราม หรือภาวะฉุกเฉิน
- (๒) ทำให้เกิดความสิ้นเปลือง เพราะเจ้าหน้าที่และทรัพย์สินขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือองค์กรมหาชนใด ๆ ถูกใช้อยู่ในแต่ละท้องถิ่นเท่านั้น ไม่สามารถสับเปลี่ยนหมุนเวียนกันไปปฏิบัติภารกิจได้ทั่วทั้งประเทศเหมือนกับเจ้าหน้าที่และทรัพย์สินขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- (๓) ทำให้การบริการสาธารณะทั้งหมดในภาพรวมขาดเอกภาพ เพราะเกิดการแข่งขันกันในแต่ละองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยไม่คำนึงถึงผลกระทบที่มีต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- (๔) ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มาจากการเลือกตั้ง ถ้าผู้ได้รับเลือกตั้งเป็นมือสมัครเล่น ขาดความรู้และประสบการณ์ในการบริหารองค์กรแล้วอาจทำให้บริการสาธารณะหย่อนประสิทธิภาพได้

จากแนวคิดต่าง ๆ ดังกล่าว เห็นได้ว่า การกระจายอำนาจมีหลายรูปแบบ การสรุปความหมายของการกระจายอำนาจนั้นขึ้นอยู่กับระดับของอำนาจที่ให้กับหน่วยงานระดับรองลงไปหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กล่าวคือ ถ้ามีการมอบอำนาจหน้าที่ ความรับผิดชอบการ

---

^{๕๘} ลิขิต วีระเวทิน, “ การกระจายอำนาจและการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชนบท”, (กรุงเทพมหานคร: คณะรัฐศาสตร์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๓๙), หน้า ๒๖๙.

^{๕๙} วรพจน์ วิศรุตพิชญ์, “หลักการรวมอำนาจ หลักการแบ่งอำนาจ และหลักการกระจายอำนาจ”, ๒๕๓๗), หน้า ๑๑.

ตัดสินใจ โดยมีความอิสระอย่างเต็มที่ในด้านการกำหนดนโยบาย และการบริหารงานด้านต่าง ๆ (ยกเว้นด้านการทหารและด้านตุลาการ) แต่ต้องอยู่ภายใต้กฎหมายที่รองรับ การกระจายอำนาจ นั้นจึงถือเป็นการโอนอำนาจ (Devolution) ได้

เจอร์ตัน แอนดรูว์ (Turton Andrew) ได้กล่าวถึงหลักการกระจายอำนาจไว้ว่าประกอบด้วยองค์ประกอบที่สำคัญ ๔ ประการคือ^{๖๐}

๑. มีความเป็นนิติบุคคล การกระจายอำนาจปกครองนั้นจะต้องมีองค์การเป็นนิติบุคคลต่างหากจากองค์กรของรัฐบาลกลาง การมีองค์การเป็นนิติบุคคลต่างหากนี้ก็เพื่อเป็นประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ของตน องค์กรเหล่านี้จะต้องมีงบประมาณทรัพย์สินหนี้ และมีเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานเป็นของตนเอง

๒. มีอำนาจอิสระในการบริหารงาน ความมีอิสระในการปฏิบัติหน้าที่เป็นหลักการสำคัญประการหนึ่งของการกระจายอำนาจปกครอง เพราะหากองค์กรนั้นไม่มีอำนาจอิสระในการปฏิบัติหน้าที่จะต้องรอคำสั่งจากรัฐบาลเสมอ องค์กรเช่นนี้ก็จะไม่มีอิสระในการปฏิบัติหน้าที่จะต้องรอคำสั่งจากรัฐบาลอยู่เสมอ องค์กรเช่นนี้ก็จะไม่มีอิสระในการปฏิบัติหน้าที่จะต้องรอคำสั่ง และไม่ผิดไปจากหน่วยการปกครองส่วนภูมิภาค

๓. ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการเลือกผู้บริหารและเจ้าหน้าที่นิติบัญญัติ การมีส่วนร่วมในการปกครองตนเองในท้องถิ่นของประชาชนนั้น อาจทำได้หลายระดับแล้วแต่ความสามารถและความสนใจของประชาชนในท้องถิ่นนั้นเป็นสำคัญ เช่น ประชาชนอาจมีส่วนร่วมในกิจกรรมท้องถิ่นเฉพาะการไปใช้สิทธิเลือกตั้งตัวแทนของตนเองเข้าไปปฏิบัติหน้าที่ในส่วนตำแหน่งต่างๆขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเท่านั้น แต่บางคนอาจมีความสนใจที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมการปกครองของท้องถิ่นมากกว่านั้นถึงขั้นสมัครเข้ารับการเลือกตั้งเป็นตัวแทนของประชาชนเพื่อให้ได้มีโอกาสเข้ามาบริหารงาน เข้ามาดำเนินกิจกรรมอันเป็นหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยตนเองก็ได้

๔. มีงบประมาณในการดำเนินการเป็นของตนเอง เป็นการมอบอำนาจหน้าที่ การตัดสินใจให้ท้องถิ่นวางแผนในการจัดเก็บรายได้ ภาษี การบริการสาธารณะ และการบริการของประชาชนในเขตพื้นที่รับผิดชอบของตนเอง

---

^{๖๐} Turton Anderw, "Power and participation in rural Thailand: experiences of poor farmers' groups", P. 25.

๒.๓.๘ กรอบแนวคิดการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

โกวิท พงงาม ได้ให้กรอบแนวคิดการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ยึดหลักการและสาระสำคัญ ๓ ด้านคือ^{๖๑}

๑. ด้านความเป็นอิสระในกา กำหนดนโยบายและการบริหารจัดการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นย่อมมีอิสระในการกำหนดนโยบาย การปกครอง การบริหารจัดการ การบริหารงานบุคคลและการเงินการคลังของตัวเอง โดยยังคงรักษาความเป็นรัฐเดี่ยวและมีความเป็นเอกภาพของประเทศการมีสถาบันพระมหากษัตริย์เป็นประมุข และความมั่นคงของชาติเอาไว้ ตลอดจนการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการเมืองการปกครองท้องถิ่น ภายใต้ระบบประชาธิปไตย

๒. ด้านการบริหารราชการแผ่นดินและการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น รัฐต้องกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพึ่งตนเองและตัดสินใจในกิจการของตนเองได้มากขึ้น โดยปรับบทบาทและภารกิจของราชการบริหารส่วนกลางและราชการบริหารส่วนภูมิภาค และเพิ่มบทบาทให้ส่วนท้องถิ่นเข้าดำเนินการแทน เพื่อให้ราชการบริหารส่วนกลางและราชการบริหารส่วนภูมิภาครับผิดชอบในภารกิจมหภาค และภารกิจที่เกินกว่าขีดความสามารถขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะดำเนินการได้ โดยกำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในด้านนโยบายและด้านกฎหมายเท่าที่จำเป็น ให้การสนับสนุน ส่งเสริมด้านเทคนิควิชาการ และตรวจสอบติดตามประเมินผล

๓. ด้านประสิทธิภาพการบริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รัฐต้องกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้ประชาชนได้รับบริการสาธารณะที่ดีขึ้นหรือไม่ต่ำกว่าเดิม มีคุณภาพมาตรฐานการบริหารจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความโปร่งใส มีประสิทธิภาพและรับผิดชอบต่อผู้ใช้บริการให้มากขึ้น รวมทั้งส่งเสริมให้ประชาชนภาคประชาสังคม และชุมชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจร่วมดำเนินงานและตรวจสอบ

การกระจายอำนาจจึงเป็นการโอนอำนาจให้ หรือการยกอำนาจให้ (Devolution) ซึ่งเป็นการให้ความรับผิดชอบแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยเด็ดขาด ส่วนกลางจะแก้ไขเปลี่ยนแปลง หรือยกเลิกมิได้เพราะความสัมพันธ์ระหว่างส่วนกลางกับส่วนท้องถิ่นไม่ใช่เป็นแบบสายการบังคับบัญชา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นนิติบุคคลแยกต่างหากจากส่วนกลาง โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามระบบกระจายอำนาจมีองค์ประกอบ ๔ ประการคือ

๑. มีฐานะเป็นนิติบุคคล

๒. มีอิสระในการบริหารงาน

๓. มีงบประมาณของตนเอง

๔. คณะผู้บริหารท้องถิ่นมาจากการเลือกตั้งของคนในท้องถิ่นนั้น

---

^{๖๑} โกวิท พงงาม, การกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย, ๒๕๔๓), หน้า ๑๒.

โดยประเด็นการกระจายอำนาจในสังคมไทยได้กลายเป็นประเด็นทางการเมืองที่มีความสำคัญในช่วง พ.ศ. ๒๕๓๕-๒๕๓๗ เนื่องจากเหตุผลสำคัญอย่างน้อย ๓ ประการคือ^{๖๒}

ประการแรกคือปัจจัยทางวัฒนธรรมทางการเมืองที่เพิ่มมากขึ้น (Increasing Participative Political Culture) ในช่วง พ.ศ. ๒๕๒๓-๒๕๓๓ ที่เกิดจากนักการเมือง นักวิชาการ สื่อมวลชน นักธุรกิจ ข้าราชการ และประชาชนทั่วไป เห็นว่าการปกครองระบบการรวมศูนย์ สภาพปัญหาเหล่านี้ได้ก่อให้เกิดแนวความคิดการกระจายอำนาจโดยนักวิชาการซึ่งมีการเขียนบทความในหนังสือพิมพ์ การอภิปรายและระดมความคิดเห็นในบางจังหวัดให้มีการเลือกตั้งผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นต้น และได้นำไปสู่นโยบายกระจายอำนาจของพรรคการเมืองที่มีการเลือกตั้งผู้ว่าราชการจังหวัดในจังหวัดที่มีความพร้อมอีกด้วย งานเหล่านี้ได้สะท้อนให้เห็นว่าการกระจายอำนาจเป็นแนวโน้มของสังคมและมีคนหลายกลุ่มเริ่มสนใจ ซึ่งได้นำไปสู่การร่างรัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๕๔๐ และ พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗ โดยรัฐบาลของนายชวน หลีกภัย โดยองค์กรปกครองท้องถิ่นมีบทบาทในการจัดการทรัพยากรป่าไม้ตามอำนาจหน้าที่ ตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องบัญญัติไว้แล้วได้แก่^{๖๓}

๑. บทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๔๐ ได้กำหนดอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองท้องถิ่นในการอนุรักษ์ ฟื้นฟู มีส่วนร่วมในการบำรุงรักษาในการจัดการและ การใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมไว้

หมวด ๙ การปกครองส่วนท้องถิ่น มาตรา ๒๙๐ เพื่อส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นย่อมมีอำนาจหน้าที่ตามที่กฎหมายบัญญัติกฎหมายตามวรรคหนึ่งอย่างน้อยต้องมีสาระสำคัญดังต่อไปนี้

(๑) การจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่อยู่ในเขตพื้นที่

(๒) การเข้าไปมีส่วนในการบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่อยู่นอกเขต พื้นที่ เฉพาะในกรณีที่มีผลกระทบต่อดำรงชีวิตของประชาชนในพื้นที่ของตน

(๓) การมีส่วนร่วมในการพิจารณาเพื่อริเริ่มโครงการหรือกิจกรรมใดนอกเขตพื้นที่ ซึ่งอาจมีผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม หรือสุขภาพอนามัยของประชาชนในพื้นที่

พระราชบัญญัติกำหนดแผน และขั้นตอนกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒ ซึ่งออกตามรัฐธรรมนูญ กำหนดให้มีการถ่ายโอนภารกิจเกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมหลาย ประการจากราชการส่วนภูมิภาคมาให้องค์กรปกครองท้องถิ่น

^{๖๒} ธเนศวร์ เจริญเมือง, ๑๐๐ ปีการปกครองท้องถิ่นไทย พ.ศ. ๒๕๔๐-๒๕๕๐, หน้า ๒๙๑-๒๙๒.

^{๖๓} ชันยวัฒน์ รัตนศักดิ์, "รายงานการติดตามผลการกระจายอำนาจสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเชียงราย ปี ๒๕๔๖", (เชียงใหม่: ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๔๖), หน้า ๔๒-๔๕.

โดยองค์กรปกครองท้องถิ่นมีหน้าที่ ด้านผังเมือง การควบคุมอาคาร การดูแลรักษาที่สาธารณะ สถานที่พักผ่อนหย่อนใจ ตลาด การ ปรับปรุงแหล่งชุมชนรวมทั้งการจัดการเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย และภารกิจด้านการจัดการจราจรองค์กรปกครองท้องถิ่นมีหน้าที่ด้านการขนส่งและการจัดระบบจราจรนอกจากนี้ยังมีอำนาจหน้าที่ในการจัดการและบำรุงรักษาป่าไม้ ที่ดิน และทรัพยากรธรรมชาติอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองท้องถิ่นในการจัดการสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติดังกล่าวมีความครอบคลุมและมีความเป็นอิสระจากรัฐและรัฐบาลส่วนกลางมากขึ้น โดยสะท้อนจากบทบาท และความสำคัญขององค์กรปกครองท้องถิ่นที่ได้เปลี่ยนแปลงไปตามกระแสการจัดการสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรที่เน้นการกระจายอำนาจ เนื่องจากองค์กรปกครองท้องถิ่นมีความใกล้ชิดกับปัญหาและประชาชนและสามารถดึงชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้นภายในชุมชนซึ่งสิ่งต่างๆเหล่านี้จะส่งเสริมให้การจัดการสิ่งแวดล้อมและทรัพยากร ธรรมชาติประสบความสำเร็จ

การกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น เป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งในการบริหารจัดการบ้านเมือง ของรัฐในระบอบประชาธิปไตย โดยมุ่งลดบทบาทของรัฐในส่วนกลางให้เหลือแต่ภารกิจหลักที่ต้องทำเท่าที่จำเป็น และเพิ่มบทบาทให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้าดำเนินการแทนในภาระงาน ที่ส่งผลกระทบต่อชีวิตประจำวันของประชาชนส่วนใหญ่ ซึ่งรวมถึงการดูแลความสงบเรียบร้อย การพัฒนาท้องถิ่น และการจัดบริการสาธารณะให้แก่ประชาชน พร้อมทั้งส่งเสริมให้ประชาชนได้มี ส่วนร่วมในการจัดบริการสาธารณะ การพัฒนาและการจัดการแก้ไขปัญหาของท้องถิ่นตาม เจตนาารมณ์ของประชาชนมากขึ้น การกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นจึงเป็นการจัดความสัมพันธ์ทาง อำนาจหน้าที่ระหว่างส่วนกลางกับส่วนท้องถิ่นให้สอดคล้องกับสภาพการณ์บ้านเมืองที่ เปลี่ยนแปลงไปในสภาวะที่สังคมมีกลุ่มที่หลากหลาย มีความต้องการ และความคาดหวังจากรัฐที่ เพิ่มขึ้น ในขณะที่รัฐมีขีดความสามารถและทรัพยากรที่จำกัด เพื่อการตอบสนองความต้องการที่เกิดขึ้นในแต่ละท้องถิ่นได้ทันต่อเหตุการณ์และตรงกับความต้องการของท้องถิ่น^{๖๔}

๒.๓.๙ ระยะเวลาการถ่ายโอน แบ่งเป็น ๒ ระยะ คือ

๑. ระยะที่ ๑ ระยะเวลา ๑-๔ ปี ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๔๔-๒๕๔๗ โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความพร้อม สามารถดำเนินการได้ และแล้วเสร็จภายใน ๔ ปี โดยเป็นการถ่ายโอนตามมาตรา ๓๐ (๑) ของพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๒. ระยะที่ ๒ ระยะเวลา ๑-๑๐ ปี ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๔๔-๒๕๕๓ เป็นการถ่ายโอน

---

^{๖๔} กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, “การกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น”, (๑๐ ธันวาคม ๒๕๕๐), <http://www.thailocalgov.net/menu๔.๑.html>

เนื่องจากการกำหนดอำนาจหน้าที่ในการจัดบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่แตกต่างกันในระยะ ๑๐ ปีแรก ตามมาตรา ๓๐ (๒) ของพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒

๒.๓.๑๐ การนำแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจไปสู่การปฏิบัติ

ในการการนำแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจไปสู่การปฏิบัติมีหลักในการนำไปปฏิบัติดังนี้^{๖๕}

๑. หลักการแบ่งอำนาจหน้าที่ระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยให้ความสำคัญเรื่องการยอมรับการมีอยู่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบลโดยไม่ต้องคำนึงถึงพื้นที่ทับซ้อนกัน แต่จะแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยยึดประโยชน์ของประชาชนที่ได้ประโยชน์เป็นหลัก คือ ถ้างานใดมีผลกระทบต่อประชาชนเฉพาะพื้นที่ให้ถ่ายโอนฯ งานนั้นให้เทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบล แต่ถ้าเกี่ยวข้องกับประชาชนในวงกว้างโดยรวม หรือคาบเกี่ยวพื้นที่หลายองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้ถ่ายโอนให้ องค์การบริหารส่วนจังหวัดทำ

๒. หลักความคุ้มค่าในการลงทุน เน้นการใช้ทรัพยากรร่วมกัน โดยนำทรัพยากร เช่นบุคลากร วัสดุอุปกรณ์ และเครื่องจักรต่างๆ มารวมไว้ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดใหญ่ คือองค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาลนคร เพื่อให้ทุกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ใช้ประโยชน์ร่วมกัน และให้ถือเป็นหน้าที่ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดใหญ่จะต้องให้การช่วยเหลือสนับสนุนแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดเล็ก คือ องค์การบริหารส่วนตำบล ทั้งนี้เพื่อลดภาระแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดเล็กที่จะต้องจัดซื้อทรัพยากรต่างๆ

๓. หลักการประสานประโยชน์ระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้ความสำคัญกับระบบการจัดสรรผลประโยชน์ และการรับภาระค่าใช้จ่ายร่วมกัน เช่น สถานีขนส่งที่อยู่ในเขตเทศบาลให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดเป็นผู้ดูแล แต่ถ้าตั้งอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลผลเสียต่างๆ เกิดแก่ องค์การบริหารส่วนตำบล ต้องมีการจัดสรรรายได้/ผลประโยชน์ให้แก่องค์การบริหารส่วนตำบลนั้นด้วย

๔. หลักประสิทธิภาพการบริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นหน้าที่ของส่วนราชการที่จะต้องดำเนินการในเรื่องของการสร้างความพร้อมให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเช่น การจัดอบรมให้ความรู้ในเรื่องต่างๆ โดยส่วนราชการจะต้องมีแผนกำหนดว่าจะทำให้้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความพร้อมในเรื่องใด เมื่อไหร่ โดยการปรับโครงสร้าง

---

^{๖๕} สำนักงานคณะกรรมการการกระจายอำนาจไปสู่ท้องถิ่น, ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น, (กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการกระจายอำนาจไปสู่ท้องถิ่น, ๒๕๔๖), หน้า ๕๒.

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อรองรับการถ่ายโอน เพิ่มขีดความสามารถของบุคลากรและการถ่ายโอนบุคลากร และเพิ่มขีดความสามารถทางการคลังท้องถิ่น

๕. การปรับกลไกการบริหารเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ ให้มีความสำคัญกับการปรับระบบแผนพัฒนาท้องถิ่น ระบบงบประมาณ/บัญชี ระบบการบริหารงานบุคคล ระบบการคลังท้องถิ่นและปรับปรุงกฎหมาย/ระเบียบ/ข้อบังคับต่างๆ

๖. หลักการมีส่วนร่วมของประชาชน ส่วนกลางจะต้องเพิ่มกลไกให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจใช้ทรัพยากร และตรวจสอบติดตามผลภายหลังการใช้ทรัพยากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการกระจายอำนาจนั้นถือเป็นรากฐานของการปกครองท้องถิ่น ซึ่ง ได้มีนักคิดนักวิชาการให้ความหมายและแนวคิดเกี่ยวกับการกระจายอำนาจไว้อย่างมากมาย ซึ่งจะ ได้นำมาใช้เป็นกรอบการศึกษาในประเด็นของการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นในครั้งนี้ ซึ่งจาก การศึกษาแนวคิดดังกล่าวนั้น จะขอนำเสนอเฉพาะประเด็นที่สำคัญเกี่ยวกับการกระจายอำนาจที่ เกี่ยวข้องกับการศึกษาในครั้งนี้ คือในมิติของการนำไปใช้และให้ความหมายของการกระจายอำนาจ องค์กรสหประชาชาติ(The United Nations) กล่าวถึงความหมายของการกระจายอำนาจดังกล่าวนั้นว่าได้ถูกนำไปใช้ใน ๒ แนวทางด้วยกัน คือในแนวทางที่หมายถึง การแบ่งอำนาจ (Deconcentration) และในทางที่หมายถึง การโอนอำนาจ (Devolution) ^{๖๖} ในลักษณะของแนวทางที่หมายถึงการแบ่งอำนาจนั้น เป็นลักษณะของการที่ท้องถิ่นมิได้มีอำนาจในการตัดสินใจหรือกำหนดนโยบายที่เกิดขึ้นนั้นด้วยตนเองแต่จะกระทำโดยหน่วยงาน หรือตัวแทนของรัฐบาลกลางที่ลงไปทำงานในท้องถิ่น หรืออีกนัยหนึ่ง อาจกล่าวได้ว่าเป็นการ ตัดสินใจที่ดำเนินการไปภายใต้กรอบนโยบายหรือตามความต้องการของรัฐบาลในส่วนกลาง นั้นเอง บางครั้งการกระจายอำนาจในลักษณะนี้อาจเรียกได้ว่า “Administrative Bureaucratic Decentralization”

ในอีกแนวทางที่หมายถึงการโอนอำนาจนั้น หมายถึงการที่ท้องถิ่นได้รับโอนอำนาจในการตัดสินใจอย่างแท้จริง โดยหน่วยการปกครองท้องถิ่น หรือตัวแทนของท้องถิ่นที่ประชาชนเลือก นั้น จะทำหน้าที่เป็นผู้ตัดสินใจ และกำหนดนโยบายได้ด้วยตนเองโดยที่ส่วนกลางไม่เข้ามามีบทบาท หรือหากมีก็จะเป็นบทบาทที่จำกัดอย่างมากอยู่ในบางเรื่องที่มีความสำคัญต่อความมั่นคงของประเทศ เท่านั้น บางครั้งการกระจายอำนาจในลักษณะนี้เรียกว่า “Political/Democratic Decentralization”

---

^{๖๖} ศูนย์พัฒนาการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น, “การประเมินผลการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประจำปีงบประมาณ”, เชียงใหม่: คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๔๘), หน้า ๗-๘.

นิยามดังกล่าวข้างต้นเห็นได้ว่าการกระจายอำนาจในลักษณะของการโอนอำนาจนั้น แสดงถึงการกระจายอำนาจที่แท้จริงมากกว่าการกระจายอำนาจในลักษณะที่หมายถึงการแบ่งอำนาจ ที่เป็นเพียงการกระจายอำนาจที่เกิดขึ้นภายในหน่วยงานราชการหรือกลไกของรัฐ มากกว่าในขณะที่การโอนอำนาจนั้นมีขอบเขตที่กว้างกว่าการกระจายอำนาจที่เกิดขึ้นเฉพาะภายในหน่วยงานราชการ หรือกลไกของรัฐ แต่เป็นเรื่องของการกระจายอำนาจจากส่วนกลาง ไปให้ท้องถิ่นอย่างมีอิสระอย่างแท้จริง คำว่า การกระจายอำนาจ(Decentralization)จึงเป็นคำที่มีความหมายครอบคลุมการกระจาย อำนาจทั้ง ๒ แนวทางที่กล่าวมาซึ่งการจะมองว่าเป็นการกระจายอำนาจแบบใดนั้นก็ขึ้นอยู่กับ การพิจารณาในรายละเอียดของการกระจายอำนาจของแต่ละประเทศว่ามีมิติและขอบเขตที่กว้างขวาง เพียงใด

เมื่อพิจารณาถึงการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นในบริบทของประเทศไทยนั้น การกระจายอำนาจ การถ่ายโอนภารกิจ หน้าที่ และบุคลากรให้กับท้องถิ่นนั้นแล้วแต่มีนโยบายกรอบการ ดำเนินการที่มาจากส่วนกลางแทบทั้งสิ้น รวมถึงการที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งหมด ยังคงเป็นหน่วยงานที่อยู่ภายใต้การกำกับ และควบคุมดูแลโดยหน่วยงานราชการส่วนกลาง และส่วน ภูมิภาคทั้งสิ้น จึงอาจกล่าวได้ว่าการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นของไทยจึงยังคงอยู่ใน ลักษณะของแนว ทางการแบ่งอำนาจอยู่

สรุป การกระจายอำนาจ เป็นยุทธศาสตร์หนึ่งในการบริหารจัดการบ้านเมืองของรัฐ ในระบบประชาธิปไตย โดยมุ่งลดบทบาทของรัฐส่วนกลาง(Decentralize) ลงเหลือภารกิจหลักเท่าที่ต้องทำ เท่าที่จำเป็น และให้ประชาชนได้มีส่วนในการบริหารงานชุมชนท้องถิ่น ตามเจตนารมณ์ของประชาชนมากขึ้น การกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น จึงเป็นการจัดความสัมพันธ์ทางอำนาจ หน้าที่ใหม่ ระหว่างส่วนกลางกับส่วนท้องถิ่น ให้สอดคล้องกับสภาพการณ์บ้านเมืองที่เปลี่ยนแปลงไปในสภาวะที่สังคมมีกลุ่มที่หลากหลาย มีความต้องการ และความคาดหวังจากรัฐที่เพิ่มขึ้น และแตกต่างกัน ชัดแย้งกัน ในขณะที่รัฐเองก็มีขีดความสามารถ และทรัพยากรที่จำกัด ในการตอบสนองปัญหา ความต้องการ ที่เกิดขึ้นในแต่ละท้องถิ่นได้ทันต่อเหตุการณ์ และตรงกับความต้องการของท้องถิ่น

๒.๓.๑๑ แผ่นการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ^{๖๗}

พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒ ได้กำหนดให้คณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีอำนาจและหน้าที่จัดทำแผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และ แผนปฏิบัติการ เพื่อขอความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี และรายงานต่อรัฐสภา และบท

---

^{๖๗} สำนักงานคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. คู่มือการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. กรุงเทพฯ: สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี, ๒๕๔๕), หน้า ๓๗.

เฉพาะกาล มาตรา ๓๕ ของพระราชบัญญัติดังกล่าว ให้จัดทำแผนการกระจายอำนาจ ให้แล้วเสร็จภายใน ๑ ปี นับตั้งแต่วันที่กรรมการเริ่มปฏิบัติหน้าที่ หรือภายในวันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๔

แผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นแผนที่กำหนดกรอบแนวคิด เป้าหมาย และแนวทางการกระจายอำนาจให้เป็นไปตามมาตรา ๓๐ แห่งพระราชบัญญัติ กำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.๒๕๔๒ เพื่อให้ การกระจายบรรลุเจตนารมณ์ที่ระบุไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ โดย ยึดหลักการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่าย ไม่เป็นแผนที่เบ็ดเสร็จมีกระบวนการที่ยืดหยุ่น และสามารถปรับ วิธีการให้สอดคล้องกับสภาพการณ์ และการเรียนรู้จากประสบการณ์ที่เพิ่มขึ้น^{๖๘}

๒.๓.๑๒ วิสัยทัศน์การกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น

ในช่วง ๔ ปีแรก (พ.ศ. ๒๕๔๔-๒๕๔๗) ของการถ่ายโอนภารกิจตามกรอบของกฎหมายว่าด้วยการกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จะเป็นช่วง ของการปรับปรุงระบบการบริหารงานภายในขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ราชการบริหาร ส่วนกลาง และราชการบริหารส่วนภูมิภาค ร่วมทั้งการพัฒนายุทธศาสตร์ การสร้างความพร้อมใน การรองรับการถ่ายโอนภารกิจ บุคลากร งบประมาณ และทรัพย์สิน รวมทั้งการแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ในส่วนของภารกิจที่ถ่ายโอนจะมีทั้งการถ่ายโอนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่าง สมบูรณ์และการดำเนินงานร่วมกันระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้วยกันเอง และระหว่าง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับหน่วยงานของรัฐ และจะมีบุคลากรจำนวนหนึ่งถ่ายโอนไป ปฏิบัติงานภายใต้การกำกับดูแลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น^{๖๙}

หลังจากการถ่ายโอนในช่วง ๔ ปีแรกสิ้นสุดลงจนถึงระยะเวลาการถ่ายโอนในปีที่ ๑๐ (พ.ศ.๒๕๔๘-๒๕๕๓) ตามกรอบของกฎหมายว่าด้วยการกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจ ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะเป็นช่วงเปลี่ยนผ่านมีการปรับบทบาทของราชการ ส่วนกลาง ราชการบริหารส่วนภูมิภาค องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคประชาชนที่จะเรียนรู้ร่วมกันใน การถ่ายโอนภารกิจ มีการปรับกลไกความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นกับราชการ บริหารส่วนภูมิภาคอย่างกลมกลืน รวมทั้งปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้อง อันจะทำให้องค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นสามารถดำเนินกิจการสาธารณะที่ตอบสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นดี ขึ้น และจะทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานของ

^{๖๘} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๖ - ๑๐.

^{๖๙} สำนักงานคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น, คู่มือการเข้ามา มีส่วนร่วมของประชาชน, ๒๕๕๐), หน้า ๑๙.

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะสามารถพัฒนาขีดความสามารถในการดำเนินกิจกรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีความโปร่งใส

ในช่วงเวลาหลังจากปีที่ ๑๐ (พ.ศ.๒๕๕๔ เป็นต้นไป) ประชาชนในท้องถิ่นจะมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น สามารถเข้าถึงบริการสาธารณะได้อย่างทั่วถึงและเป็นธรรม ประชาชนจะมีบทบาทในการตัดสินใจ การกำกับดูแลและการตรวจสอบ ตลอดจนการสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างเต็มที่ ในส่วนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะมีการพัฒนาศักยภาพทางด้านการบริหารจัดการและการคลังท้องถิ่นที่พึ่งตนเองและเป็นอิสระมากขึ้น ผู้บริหารและสภาท้องถิ่นจะเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถและมีวิสัยทัศน์ในการบริหาร ราชการบริหารส่วนภูมิภาคจะเปลี่ยนบทบาทจากฐานะผู้จัดทำบริการสาธารณะเป็นผู้ให้ความช่วยเหลือทางวิชาการ และกำกับ ดูแลการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเท่าที่จำเป็นภายใต้ขอบเขตที่ชัดเจน และการ ปกครองส่วนท้องถิ่นจะเป็นการปกครองตนเองของประชาชนในท้องถิ่นอย่างแท้จริง

๑. กลไกและระบบควบคุมคุณภาพมาตรฐานมารองรับตลอดจนการปรับปรุงระเบียบกฎหมายที่ เกี่ยวข้อง ภารกิจที่ถ่ายโอนจัดเป็น ๖ กลุ่มภารกิจ ประกอบด้วย

ด้านโครงสร้างพื้นฐาน

ด้านงานส่งเสริมคุณภาพชีวิต

ด้านการจัดระเบียบชุมชน/สังคม และการรักษาความสงบเรียบร้อย

ด้านการวางแผน การส่งเสริมการลงทุน พาณิชยกรรมและการท่องเที่ยว

ด้านการบริหารจัดการและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม

ด้านศิลปะ วัฒนธรรม จารีต และภูมิปัญญาท้องถิ่น

๒. การกระจายอำนาจการเงิน การคลังและงบประมาณให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งต้องมีการพิจารณาภาพรวมรายได้ของท้องถิ่น ๓ องค์ประกอบคือ รายได้ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดเก็บและจัดหาเองทั้งที่เป็นภาษีท้องถิ่นและ รายได้อื่น

รายได้ที่รัฐจัดแบ่งหรือจัดสรรให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมถึงรายได้ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดเก็บเพิ่ม รายได้ประเภทเงินอุดหนุน

๓. แนวทางการถ่ายโอนบุคลากรให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และการบริหารงานบุคคล โดยการโอนบุคลากรต้องสอดคล้องกับภาระหน้าที่และความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งยังต้องมีความราบรื่น คล่องตัว สอดคล้องกับความจำเป็น ความต้องการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีความยืดหยุ่น จูงใจให้คนทำงานในท้องถิ่นมีหลักประกันความก้าวหน้า ยึด หลักการตามระบบคุณธรรม มีกลไกดูแลความเป็นธรรมต้องมีมาตรฐานใกล้เคียงกับ มาตรฐานการบริหารงานบุคคลของเจ้าหน้าที่รัฐอื่น ๆ

๔. แนวทางการพัฒนาระบบตรวจสอบ และการมีส่วนร่วมของประชาชน และภาคประชาสังคมเพื่อให้การบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความโปร่งใส ตรวจสอบได้

ทั้งยังต้องปรับปรุงกลไกการตรวจสอบทางการเงินและการใช้จ่ายงบประมาณ การให้ภาคเอกชน เข้า มาช่วยเสริมการทำงานตรวจสอบของภาครัฐ และส่งเสริมให้ประชาชนและภาคประชาสังคม เข้ามา มีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจในด้านนโยบายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ร่วมจัดซื้อจัดจ้างและร่วมตรวจสอบติดตามประเมินผล

๕. การปรับปรุงประสิทธิภาพการบริหารจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งมี ภารกิจที่ต้องดำเนินการ ประกอบด้วย

การเตรียมความพร้อมให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

การปรับโครงสร้างภายในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อรองรับการถ่ายโอน

ภารกิจ

การพัฒนาองค์กรในระดับจังหวัดเพื่อรองรับการถ่ายโอน

การปรับปรุงระบบการวางแผน ระบบงบประมาณ ระบบบัญชี ระบบการบริหารงานบุคคล ระบบติดตามตรวจสอบ และระบบข้อมูล

การกำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

การเพิ่มขีดความสามารถของบุคลากรและผู้บริหารท้องถิ่น การเพิ่มขีดความสามารถของประชาชนและภาคประชาสังคมในการตรวจสอบ

๖. การปรับปรุงกฎหมายและระเบียบให้สอดคล้องกับการถ่ายโอนภารกิจ การแก้ไขกฎหมาย มีสาระเกี่ยวข้องกับเรื่องต่าง ๆ ดังนี้

การปรับปรุงกฎหมายงบประมาณเพื่อรองรับการจัดสรรเงินจากภาครัฐ

การจัดให้มีกฎหมายว่าด้วยระบบงบประมาณท้องถิ่นและระบบการตรวจสอบทางการเงินการคลัง ทั้งภายในและภายนอก

การปรับปรุงระบบการกำกับดูแลของราชการบริหารส่วนกลางและราชการบริหารส่วนภูมิภาคให้มีประสิทธิภาพ เชื่อมโยงกับระบบศาลปกครอง

การปรับปรุงโครงสร้างราชการบริหารส่วนภูมิภาค

การจัดให้มีกฎหมายว่าด้วยความโปร่งใสขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองท้องถิ่น

การจัดให้มีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานบุคคลเพื่อรองรับการถ่ายโอน ข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยงานของรัฐ

กลไกการกำกับดูแลการถ่ายโอนภารกิจและการดำเนินงานให้เป็นไปตามแผนการ กระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและแผนปฏิบัติการ โดยกลไกดังกล่าวจะมี

หน้าที่ กำกับดูแลเกี่ยวกับการถ่ายโอนภารกิจ โดยมีกระบวนการรับฟังความคิดเห็นจากผู้

ที่เกี่ยวข้องและ ประชาชน มีกระบวนการตัดสินใจที่รวดเร็วเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการถ่ายโอน

มีการศึกษาพัฒนา และปรับปรุงกระบวนการ วิธีการ รูปแบบ และแนวทางการถ่ายโอนภารกิจอย่างสม่ำเสมอ ต่อเนื่องและทันต่อเหตุการณ์

การสร้างระบบประกันคุณภาพบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดย หน่วยงานราชการส่วนกลางยังคงต้องกำหนดมาตรฐานทั่วไปของการจัดบริการสาธารณะ เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และกำกับให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นปฏิบัติ ตามกฎหมายและมาตรฐานที่กำหนด รวมทั้งสร้างแรงจูงใจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพัฒนา คุณภาพการจัดบริการสาธารณะ โดยมีการแข่งขันระหว่างท้องถิ่น ตลอดจนรัฐหรือองค์กรกลางเข้า มาร่วมทำการประเมินร่วมกับประชาชนและประชาสังคม

๒.๓.๑๓ การกระจายอำนาจตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจ ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.๒๕๔๒

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๒๘๔ ได้บัญญัติให้มีกฎหมายกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจ เพื่อพัฒนาการกระจายอำนาจเพิ่มขึ้นให้แกท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง โดยกำหนดสาระสำคัญไว้ ดังนี้ คือ^{๗๐}

๑. การกำหนดอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะระหว่างรัฐกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยกันเอง

๒. การจัดสรรสัดส่วนภาษีและอากรระหว่างรัฐกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยคำนึงถึงภาระหน้าที่ของรัฐกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยกันเองเป็นสำคัญ

๓. การจัดให้มีคณะกรรมการขึ้นคณะหนึ่งประกอบด้วยผู้แทนของหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง ผู้แทนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งมีคุณสมบัติตามที่กฎหมาย บัญญัติโดยมีจำนวนเท่ากันทำหน้าที่ตามข้อ ๑ และข้อ ๒ ข้างต้น

พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.๒๕๔๒ มาตรา ๓๐ แห่ง กำหนดให้แผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการดำเนินการ ดังนี้

ดำเนินการถ่ายโอนภารกิจการให้บริการสาธารณะที่รัฐดำเนินการอยู่ในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นภายในเวลาที่กำหนด ๔ ปี ได้แกภารกิจ

^{๗๐} สำนักงานคณะกรรมการการกระจาย อำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น, หน้า ๔ - ๕.

ที่ เป็นการดำเนินการซ้ำซ้อนระหว่างรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภารกิจที่รัฐจัดให้บริการ ในเขตขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และกระทบถึงองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น และ ภารกิจที่เป็นการดำเนินการตามนโยบายของรัฐบาล

กำหนดขอบเขตความรับผิดชอบในการให้บริการสาธารณะของรัฐและขององค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น และระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยกันเองตามอำนาจและหน้าที่ ที่ กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้ให้ชัดเจนโดยในระยะแรกอาจกำหนดภารกิจขององค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นให้แตกต่างกันได้ โดยให้เป็นไปตามความพร้อมขององค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่นแต่ละ แห่งซึ่งต้องพิจารณาจากรายได้และบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น จำนวนประชากร ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน ตลอดจนคุณภาพในการให้บริการที่ประชาชนจะ ได้รับ ทั้งนี้ต้องไม่เกิน ระยะเวลาสิบปี

กำหนดแนวทางและหลักเกณฑ์ให้รัฐทำหน้าที่ประสานความร่วมมือและช่วยเหลือ การดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีประสิทธิภาพ

กำหนดการจัดสรรภาษีและอากร เงินอุดหนุน และรายได้อื่นให้แก่ องค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น เพื่อให้สอดคล้องกับการดำเนินการตามอำนาจและหน้าที่ขององค์กรปกครองส่ว นท้องถิ่นแต่ละประเภทอย่างเหมาะสม โดยในช่วงระยะเวลาไม่เกิน พ.ศ. ๒๕๔๔ และพ.ศ. ๒๕๔๙ ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีรายได้เพิ่มขึ้นคิดเป็นสัดส่วนต่อรายได้ของรัฐบาลใน อัตราไม่น้อย กว่าร้อยละยี่สิบและร้อยละสามสิบห้าตามลำดับ

การจัดตั้งงบประมาณรายจ่ายประจำในส่วนที่เกี่ยวกับการบริการสาธารณะในเขต องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้รัฐจัดสรรเงินอุดหนุนให้เป็นไปตามความจำเป็นและความต้องการ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น

๒.๔ แนวคิดเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่น

การปกครองท้องถิ่นเป็นระบบการปกครองที่เป็นผลสืบเนื่องมาจากการกระจายอำนาจ ทางการปกครองของรัฐ และโดยนัยนี้จะเกิดองค์การทำหน้าที่ปกครองท้องถิ่นโดยคนในท้องถิ่น นั้นๆ องค์การนี้ถูกจัดตั้งและควบคุมโดยรัฐบาล แต่ก็มีอำนาจในการกำหนดนโยบายและควบคุม ให้มีการปฏิบัติให้เป็นไปตามนโยบายของตนเองการปกครองท้องถิ่นในรูปแบบของการปกครอง ตนเอง (Local Self Government) มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายไว้ดังต่อไปนี้

จอห์น เจ. คลาร์ก (John J. Clark) ให้นิยามไว้ว่า “การปกครองท้องถิ่น หมายถึง หน่วยการปกครองที่มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวข้องกับการให้บริการประชาชนในเขต

พื้นที่ใดพื้นที่หนึ่ง โดยเฉพาะ และหน่วยงานการปกครองดังกล่าวนี้จัดตั้งขึ้นและจะอยู่ในความดูแลของรัฐบาล”^{๗๑}

ซวงส์ ฉายะบุตร การปกครองท้องถิ่นหมายถึง “การปกครองที่รัฐบาลกลางให้อำนาจหรือ กระจายอำนาจไปให้หน่วยการปกครองท้องถิ่น เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นนั้น ได้มีอำนาจในการปกครองร่วมรับผิดชอบทั้งหมดหรือเพียงบางส่วน ในการบริหารงานท้องถิ่นตามแนวความคิดที่ว่า ถ้าอำนาจการปกครองมาจากประชาชนในท้องถิ่นแล้ว รัฐบาลของท้องถิ่นก็ย่อมจะเป็น “รัฐบาลของประชาชน” โดยประชาชนและเพื่อประชาชน”^{๗๒}

ชูศักดิ์ เทียงตรง ได้ให้ความหมายการปกครองท้องถิ่น คือ “การปกครองที่รัฐบาลกลางได้มอบอำนาจให้หรือกระจายอำนาจไปให้หน่วยการปกครองท้องถิ่น เกิดจากหลักการกระจายอำนาจได้มีอำนาจในการปกครองร่วมรับผิดชอบทั้งหมด หรือแต่เพียงบางส่วนในการบริหารในขอบเขตอำนาจหน้าที่และอาณาเขตของตนที่กำหนดไว้ตามหลักกฎหมาย”^{๗๓}

ประทาน คงฤทธิ์ศึกษากร ได้ให้นิยามไว้ว่า “การปกครองท้องถิ่นเป็นระบบการปกครองที่เป็นผลสืบเนื่องมาจากการกระจายอำนาจทางการปกครองของรัฐ และโดยนัยนี้จะเกิดองค์การทำหน้าที่ปกครองท้องถิ่นโดยคนในท้องถิ่นนั้นๆ องค์การนี้ถูกจัดตั้งและควบคุมโดยรัฐบาล แต่ก็มีอำนาจในการกำหนดนโยบายและควบคุมให้มี การปฏิบัติให้เป็นไปตามนโยบายของตนเอง”^{๗๔}

ประหยัด หงษ์ทองคำ ได้ให้ความหมายว่า “การปกครองส่วนท้องถิ่น หมายถึง การปกครองส่วนหนึ่งของประเทศซึ่งมีอำนาจอิสระ (Autonomy) ในการปฏิบัติหน้าที่ตามสมควร อำนาจอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ต้องไม่มากจนมีผลกระทบกระเทือนต่ออำนาจอธิปไตยของรัฐ เพราะชุมชนท้องถิ่นมิใช่ชุมชนที่มีอำนาจอธิปไตย องค์การปกครองท้องถิ่นมีสิทธิตามกฎหมาย (Legal Rights) และต้องมีองค์กรที่จำเป็น (Necessary Organization) เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ขององค์กรปกครองท้องถิ่น”^{๗๕}

---

^{๗๑} John J. Clark, อังโน โกวิทช์ พวงงาม, การปกครองท้องถิ่นไทย หลักการและมิติใหม่ในอนาคต, ๒๕๔๓), หน้า ๒๐.

^{๗๒} ซวงส์ ฉายะบุตร, การปกครองท้องถิ่นไทย, (กรุงเทพมหานคร : สมาคมนิสิตเก่ารัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๙), หน้า ๒๑.

^{๗๓} ชูศักดิ์ เทียงตรง, การประเมินผลการปฏิบัติงาน, (กรุงเทพมหานคร : คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๒๘), หน้า ๑๓.

^{๗๔} ประทาน คงฤทธิ์ศึกษากร, ทฤษฎีการปกครองท้องถิ่น, (กรุงเทพมหานคร : คณะรัฐศาสณศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, ๒๕๔๒), หน้า ๒.

^{๗๕} ประหยัด หงษ์ทองคำ, การปกครองท้องถิ่นไทย, (กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๒๖), หน้า ๑๐.

วิลเลียม เอ. ร็อบสัน (William A. Robson) ได้ให้นิยามไว้ว่า “การปกครองท้องถิ่น หมายถึง หน่วยงานปกครองซึ่งรัฐได้จัดตั้งขึ้นและให้มีอำนาจในการปกครองตนเอง (Autonomy) มีสิทธิตามกฎหมายและต้องมียกเว้นที่จำเป็นในการปกครอง เพื่อปฏิบัติหน้าที่ให้สมความมุ่งหมายของการปกครองท้องถิ่นนั้น”^{๗๖}

สรุปได้ว่า การปกครองส่วนท้องถิ่น คือการกระจายอำนาจจากส่วนกลางสู่หน่วยงานท้องถิ่น เพื่อให้มีอำนาจในการตัดสินใจหรือในการบริหารจัดการองค์กรของตนเองให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดและกับประชาชนที่อยู่ในเขตการปกครองของตนด้วย

๒.๔.๑ การปกครองส่วนท้องถิ่น^{๗๗}

ภายใต้บทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๒๘๑ บัญญัติว่า

“ภายใต้บังคับมาตรา ๑ รัฐจะต้องให้ความเป็นอิสระแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักแห่งการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น และส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นหน่วยงานหลักในการจัดทำบริการสาธารณะและมีส่วนร่วมในการตัดสินใจแก้ไขปัญหาในพื้นที่ท้องถิ่นใดมีลักษณะที่จะปกครองตนเองได้ ย่อมมีสิทธิจัดตั้งเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ”

มาตรา ๒๘๒ ภายใต้บังคับมาตรา ๑ รัฐจะต้องให้ความเป็นอิสระแก่ท้องถิ่นตามหลักแห่งการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น

มาตรา ๒๘๓ ท้องถิ่นใดมีลักษณะที่จะปกครองตนเองได้ ย่อมมีสิทธิได้รับจัดตั้งเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติการกำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องทำเท่าที่จำเป็นตามที่กฎหมายบัญญัติ แต่ต้องเป็นไปเพื่อการคุ้มครองประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นหรือประโยชน์ของประเทศเป็นส่วนรวม ทั้งนี้ จะกระทบถึงสาระสำคัญแห่งหลักการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่นหรือนอกเหนือจากที่กฎหมายบัญญัติไว้ มิได้

มาตรา ๒๘๔ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งหลายย่อมมีอำนาจในการกำหนดนโยบาย การปกครอง การบริหาร การบริหารงานบุคคล การเงินและการคลัง และมีอำนาจหน้าที่ของตนเองโดยเฉพาะการกำหนดอำนาจและหน้าที่ระหว่างรัฐกับองค์กรปกครองส่วน

---

^{๗๖} วิลเลียม เอ. ร็อบสัน อังโน โกวิทช์ พวงงาม, การปกครองท้องถิ่นไทย หลักการและมิติใหม่ในอนาคต, หน้า ๒๐-๒๑.

^{๗๗} “การปกครองส่วนท้องถิ่น” (๒๘ สิงหาคม ๒๕๕๓)

ท้องถิ่น และระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยกันเอง ให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ โดยคำนึงถึงการกระจายอำนาจเพิ่มขึ้นให้แก่ท้องถิ่นเป็นสำคัญเพื่อพัฒนาการกระจายอำนาจเพิ่มขึ้นให้แก่ท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง ให้มีกฎหมายกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจ ซึ่งอย่างน้อยต้องมีสาระสำคัญดังต่อไปนี้

๑) การกำหนดอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะระหว่าง รัฐบาลกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยกันเอง

(๒) การจัดสรรสัดส่วนภาษีและอากรระหว่างรัฐบาลกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยคำนึงถึงภาระหน้าที่ของรัฐบาลกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยกันเองเป็นสำคัญ

(๓) การจัดให้มีคณะกรรมการขึ้นคณะหนึ่งทำหน้าที่ตาม (๑) และ (๒) ประกอบด้วยผู้แทนของหน่วยราชการที่เกี่ยวข้อง ผู้แทนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งมีคุณสมบัติตามที่กฎหมายบัญญัติ โดยมีจำนวนเท่ากันในกรณีที่มีการกำหนด อำนาจและหน้าที่และการจัดสรรภาษีและอากรตาม (๑) และ (๒) ให้แก่องค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่นใดแล้ว คณะกรรมการตาม (๓) จะต้องนำเรื่องดังกล่าวมาพิจารณาทบทวนใหม่ทุก ระยะเวลาไม่เกินห้าปีนับแต่วันที่มีการกำหนดอำนาจและหน้าที่หรือวันที่มีการจัดสรรภาษีและ อากร แล้วแต่กรณี เพื่อพิจารณาถึงความเหมาะสมของการกำหนดอำนาจและหน้าที่ และการ จัดสรรภาษีและอากรที่ได้กระทำไปแล้ว ทั้งนี้ ต้องคำนึงถึงการกระจายอำนาจเพิ่มขึ้นให้แก่ ท้องถิ่นเป็นสำคัญการดำเนินการตามวรรคสี่ เมื่อได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีและ รายงานรัฐสภาแล้ว ให้มีผลใช้บังคับได้

มาตรา ๒๘๕ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องมีสภาท้องถิ่นและคณะผู้บริหารท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่นสมาชิกสภาท้องถิ่นต้องมาจากการเลือกตั้งคณะผู้บริหารท้องถิ่นหรือผู้บริหาร ท้องถิ่นให้มาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน หรือมาจากความเห็นชอบของสภาท้องถิ่น การเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นและคณะผู้บริหารท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นที่มาจากการ เลือกตั้งโดยตรงของประชาชน ให้ใช้วิธีออกเสียงลงคะแนนโดยตรงและลับสมาชิกสภาท้องถิ่น คณะผู้บริหารท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่น มีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละสี่ปีคณะผู้บริหาร ท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นจะเป็นข้าราชการซึ่งมีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำ พนักงานหรือ ลูกจ้างของหน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ หรือของราชการส่วนท้องถิ่น มิได้คุณสมบัติของผู้ มีสิทธิเลือกตั้งและผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง หลักเกณฑ์และวิธีการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่น คณะผู้บริหารท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่น ให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติในกรณีที่มีการยุบ สภาท้องถิ่น หรือในกรณีที่สมาชิกสภาท้องถิ่นพ้นจากตำแหน่งทั้งคณะตามมาตรา ๒๘๖ และ ต้องมีการแต่งตั้งคณะผู้บริหารท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นเป็นการชั่วคราว มิให้นำบทบัญญัติ วรรคสอง วรรคสาม และวรรคหก มาใช้บังคับ ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

มาตรา ๒๕๖ ราษฎรผู้มีสิทธิเลือกตั้งในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใดมีจำนวนไม่น้อยกว่าสามในสี่ของจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่มาลงคะแนนเสียง เห็นว่าสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นผู้ใดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นไม่สมควรดำรงตำแหน่งต่อไป ให้สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นผู้นั้นพ้นจากตำแหน่ง ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติการลงคะแนนเสียงตามวรรคหนึ่งต้องมีผู้มีสิทธิเลือกตั้งมาลงคะแนนไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งทั้งหมด

มาตรา ๒๕๗ ราษฎรผู้มีสิทธิเลือกตั้งในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใดมีจำนวนไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น มีสิทธิเข้าชื่อร้องขอต่อประธานสภาท้องถิ่นเพื่อให้สภาท้องถิ่นพิจารณาออกข้อบัญญัติท้องถิ่นได้คำร้องขอตามวรรคหนึ่งต้องจัดทำร่างข้อบัญญัติท้องถิ่นเสนอมาด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการเข้าชื่อรวมทั้งการตรวจสอบ ให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ

มาตรา ๒๕๘ การแต่งตั้งและการให้พนักงานและลูกจ้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพ้นจากตำแหน่ง ต้องเป็นไปตามความต้องการและความเหมาะสมของแต่ละท้องถิ่นและต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการพนักงานส่วนท้องถิ่นก่อน ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติคณะกรรมการพนักงานส่วนท้องถิ่นตามวรรคหนึ่งจะต้องประกอบด้วยผู้แทนของหน่วยราชการที่เกี่ยวข้อง ผู้แทนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งมีคุณสมบัติตามที่กฎหมายบัญญัติ โดยมีจำนวนเท่ากันการโยกย้าย การเลื่อนตำแหน่ง การเลื่อนเงินเดือน และการลงโทษพนักงานและลูกจ้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ

มาตรา ๒๕๙ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นย่อมมีหน้าที่บำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น หรือวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นย่อมมีสิทธิที่จะจัดการศึกษาอบรมและการฝึกอาชีพตามความเหมาะสมและความต้องการภายในท้องถิ่นนั้น และเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอบรมของรัฐ แต่ต้องไม่ขัดต่อมาตรา ๔๓ และมาตรา ๘๑ ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติการจัดการศึกษาอบรมภายในท้องถิ่นตามวรรคสอง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องคำนึงถึงการบำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่นด้วย

มาตรา ๒๕๐ เพื่อส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นย่อมมีอำนาจหน้าที่ตามที่กฎหมายบัญญัติกฎหมายตามวรรคหนึ่งอย่างน้อยต้องมีสาระสำคัญดังต่อไปนี้

(๑) การจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่อยู่ในเขตพื้นที่

(๒) การเข้าไปมีส่วนในการบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่อยู่นอกเขตพื้นที่ เฉพาะในกรณีที่มีผลกระทบต่อดำรงชีวิตของประชาชนในพื้นที่ของตน

(๓) การมีส่วนร่วมในการพิจารณาเพื่อริเริ่มโครงการหรือกิจกรรมใดนอกเขตพื้นที่ซึ่งอาจมีผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมหรือสุขภาพอนามัยของประชาชนในพื้นที่^{๗๘}

การปกครองท้องถิ่น (Local Government)

หมายถึงการปกครองชุมชนหรือท้องถิ่นใดท้องถิ่นหนึ่งของประเทศ โดยมีองค์กรหรือหน่วยงานที่จัดตั้งขึ้นมาเป็นนิติบุคคล ซึ่งประกอบไปด้วยเจ้าหน้าที่ที่ประชาชนเลือกตั้งเข้ามา เพื่อดำเนินงานตามกำหนดระยะเวลา โดยมีงบประมาณเป็นของตนเอง และมีอำนาจอิสระของตน ในการดำเนินกิจการของท้องถิ่นที่รัฐบาลได้มอบหมายให้ ทั้งนี้โดยส่วนกลางหรือรัฐบาล เป็นเพียงผู้คอยควบคุมเท่านั้น

การปกครองท้องถิ่น เป็นผลมาจากความคิดของหลักการกระจายอำนาจ ซึ่งเป็นวิธีการที่รัฐบาลได้มอบอำนาจหน้าที่บางอย่างในการปกครองและการจัดบริการสาธารณะ ให้แก่ท้องถิ่นรับไปดำเนินงานด้วยงบประมาณและเจ้าหน้าที่ของตนเอง ทำให้เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการปกครอง และดำเนินกิจการในเรื่องที่เกี่ยวกับท้องถิ่นโดยเฉพาะ ตามที่ได้รับมอบหมาย

การให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการปกครองและบริหารท้องถิ่น ถือได้ว่าเป็นการสนับสนุนการปกครองในระบอบประชาธิปไตย เพราะหลักการกระจายอำนาจยึดถือเสรีภาพของประชาชนเป็นสำคัญ โดยให้ประชาชนมีอิสระตามสมควรในการดำเนินงานปกครอง และจัดทำบริการสาธารณะต่าง ๆ ได้เอง เป็นการปกครองตนเองตามหลักของการปกครองระบอบประชาธิปไตย

กฎหมายหลักที่กำหนดรูปแบบ การปกครองท้องถิ่นของประเทศไทยในปัจจุบัน ดำเนินการตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ.2534 ซึ่งได้กำหนดการจัดระเบียบบริหารราชการส่วนท้องถิ่น ในท้องถิ่นที่เห็นสมควรให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครอง อันเป็นการดำเนินการจัดระเบียบบริหารราชการตามหลักการกระจายอำนาจ และได้กำหนดให้จัดระเบียบบริหารราชการส่วนท้องถิ่น ดังนี้

๑. องค์การบริหารส่วนจังหวัด
๒. เทศบาล
๓. สุขาภิบาล
๔. ราชการส่วนท้องถิ่นอื่นที่กฎหมายกำหนด

^{๗๘} อ้างอิง ; กระทรวงมหาดไทย [Online] Available URL ; <http://www.meechailaw.com/sec9.htm>

ตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน จะมีรูปแบบการปกครองท้องถิ่น ๓ รูปแบบด้วยกันคือ

องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล และสุขาภิบาล สำหรับราชการส่วนท้องถิ่นอื่นที่กฎหมายกำหนดได้แก่ กรุงเทพมหานครและเมืองพัทยา ซึ่งเป็นรูปแบบการปกครองเฉพาะที่ และองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งเป็นรูปแบบการปกครองท้องถิ่นล่าสุด

ดังนั้นการปกครองท้องถิ่นของไทย จึงมี ๖ รูปแบบด้วยกันคือ

๑. องค์การบริหารส่วนจังหวัด

๒. เทศบาล

๓. สุขาภิบาล^{๗๙}

๔. กรุงเทพมหานคร

๕. เมืองพัทยา

๖. องค์การบริหารส่วนตำบล

๑.๘.๖ โครงสร้างของการจัดองค์การและการบริหารเทศบาล

พระราชบัญญัติเทศบาล ได้กำหนดรูปแบบโครงสร้างของการจัดองค์การและการบริหารงานของเทศบาลจำลองมาจากการปกครองแบบรัฐสภา ซึ่งเป็นการปกครองประเทศมาใช้กับเทศบาลด้วย คือมีสภาเทศบาลซึ่งมีสมาชิกมาจากการเลือกตั้ง ทำหน้าที่ฝ่ายนิติบัญญัติและฝ่ายควบคุมการบริหารเทศบาล ทำนองเดียวกันกับสภาผู้แทนราษฎร และมีคณะเทศมนตรีเป็นฝ่ายบริหาร ทำนองเดียวกับรัฐมนตรี ซึ่งสภาเทศบาลให้ความเห็นชอบในการแต่งตั้งคณะเทศมนตรีจากสมาชิกสภาเทศบาล สภาเทศบาล ประกอบด้วยสมาชิกที่ราษฎรเลือกตั้งเข้ามาจำนวนที่กฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลซึ่งได้กำหนดไว้ ตามประเภทของเทศบาลคือ

เทศบาลตำบล มีสมาชิกจำนวน ๑๒ คน

เทศบาลเมือง มีสมาชิกจำนวน ๑๘ คน

เทศบาลนคร มีสมาชิกจำนวน ๒๔ คน

---

^{๗๙} หนึ่ง ในปี พ.ศ.๒๕๔๒ นี้ ทางราชการได้ประกาศให้สุขาภิบาลทุกแห่งทั่วประเทศ ยกฐานะขึ้นเป็นเทศบาลตำบลทั้งหมด ซึ่งจะมีการเลือกตั้งคณะทำงานและสมาชิกสภาเทศบาลใหม่และเลือกเพิ่มจากกรรมการสุขาภิบาลเดิม ในปีนี้

สภาเทศบาลเป็นองค์กรฝ่ายนิติบัญญัติของเทศบาล มีหน้าที่ในการตราเทศบัญญัติ อนุมัติงบประมาณประจำปีของเทศบาล และควบคุมการบริหารกิจการของเทศบาล คณะเทศมนตรี คณะเทศมนตรีทำหน้าที่เป็นฝ่ายบริหารของเทศบาล ประกอบด้วยนายกเทศมนตรี และเทศมนตรี มีจำนวนกำหนดไว้ตามประเภทของเทศบาล ดังนี้

เทศบาลตำบล มีนายกเทศมนตรี ๑ คน และเทศมนตรี ๒ คน

เทศบาลเมือง มีนายกเทศมนตรี ๑ คน และเทศมนตรี ๒ คน แต่ในกรณีที่เทศบาลเมืองแห่งใด มีรายได้จัดเก็บตั้งแต่ ๒๐ ล้านบาทขึ้นไป ให้มีเทศมนตรีเพิ่มได้อีก ๑ คน

เทศบาลนคร มีนายกเทศมนตรี ๑ คนและเทศมนตรีอีก ๔ คน

ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้แต่งตั้งนายกเทศมนตรีและเทศมนตรี จากผู้ที่เป็นสมาชิกสภาเทศบาล ด้วยความเห็นชอบของสมาชิกสภาเทศบาล คณะเทศมนตรีมีอำนาจหน้าที่ควบคุมและรับผิดชอบการบริหารกิจการของเทศบาลตามกฎหมาย โดยมีนายกเทศมนตรีเป็นหัวหน้าผู้นำท้องถิ่น กลุ่มผลประโยชน์ และพรรคการเมือง มีความสำคัญและจำเป็นต่อการเมืองและการพัฒนาการเมืองส่วนท้องถิ่นอย่างไร ?

ผู้นำท้องถิ่น หมายถึงบุคคลที่เป็นผู้นำในท้องถิ่น ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นผู้มีอิทธิพล มีอำนาจทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองในท้องถิ่นนั้น ๆ ซึ่งบุคคลเหล่านี้ จะเป็นที่ยอมรับของสังคมในท้องถิ่นด้วย โดยทั่วไปผู้นำท้องถิ่นแบ่งออกเป็น ๒ ประเภท คือ

๑. ผู้นำที่เป็นทางการ หมายถึง ข้าราชการประเภทต่าง ๆ เช่น ผู้ว่าราชการจังหวัด นายอำเภอ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน รวมไปถึงครูประชาบาลด้วย

๒. ผู้นำที่ไม่เป็นทางการ เช่น ผู้นำกลุ่มอาชีพต่าง ๆ เช่นนายกสมาคมต่าง ๆ ในท้องถิ่น เป็นต้น

ซึ่งเป็นที่ยอมรับกันว่า ในการพัฒนาประชาธิปไตยนั้น ควรส่งเสริมและพัฒนาผู้นำประเภทนี้ให้มากกว่าผู้นำที่เป็นทางการ เพราะผู้นำประเภทนี้มักเข้าไปคลุกคลีและสัมผัสกับประชาชนมากกว่า กลุ่มผลประโยชน์ หมายถึงกลุ่มหรือคณะบุคคลที่รวมตัวกันขึ้นมา เพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจและผลประโยชน์บางอย่าง ซึ่งจะแตกต่างไปจากพรรคการเมืองคือ กลุ่มผลประโยชน์ไม่ต้องการเข้าไปบริหารประเทศ แต่ต้องการเพียงเข้าไปมีอิทธิพลหรือผลประโยชน์ เหมือนนโยบายของรัฐบาลเท่านั้น พรรคการเมือง หมายถึงคณะบุคคลที่รวมตัวกันขึ้นมาเป็นองค์กร ตามแนวความคิดเห็นหรือหลักการบางอย่างที่เห็นพ้องต้องกัน เพื่อกำหนดประเด็นปัญหา และคัดเลือกบุคคลเข้าไปสมัครรับเลือกตั้ง โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะเข้าไปควบคุมการดำเนินงานของรัฐบาล หรือเป็นรัฐบาลเสียเองเพื่อทำตามนโยบายของพรรคการเมือง

สรุป เมื่อพิจารณาให้ดีแล้วจะเห็นว่า พรรคการเมือง กลุ่มผลประโยชน์และผู้นำท้องถิ่น มีความสำคัญและความจำเป็นต่อการพัฒนาการเมืองส่วนท้องถิ่นเป็นอย่างมาก เพราะกลุ่มบุคคลเหล่านี้ จะนำเอาปัญหาหรือเสียงสะท้อนของประชาชนในท้องถิ่น ไปเสนอยังรัฐบาลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อที่รัฐบาลจะได้นำเอาปัญหาเหล่านี้ไปแก้ไขต่อไป

๒.๔.๒ แนวความคิดพื้นฐานของการปกครองส่วนท้องถิ่น

ความหมายการปกครองส่วนท้องถิ่น เมื่อมีการรวมอำนาจการปกครองเข้าสู่ศูนย์กลาง จนเกิดเป็นรัฐหรือประเทศขึ้นมาแล้วต่อมาประชาชนมีความสามารถพึ่งตนเองได้ทั้งทางการเมืองและเศรษฐกิจ การรวมอำนาจการปกครองประเทศอาจไม่เหมาะสมจึงมีการกระจายอำนาจการปกครองนี้ไปให้ท้องถิ่นปกครองตนเอง มีผู้ให้ความหมายเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่น ดังนี้

ประหยัด หงส์ทอง ได้ให้ความหมายการปกครองท้องถิ่นว่า หมายถึงหน่วยการปกครองที่มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการให้บริการประชาชนในเขตพื้นที่ใดโดยเฉพาะ และหน่วยการปกครองดังกล่าวนี้จัดตั้งและอยู่ในความดูแลของรัฐบาลกลาง^{๔๐}

อุทัย หิรัญโต ได้ให้ความหมายการปกครองท้องถิ่นว่า หมายถึงการปกครองที่รัฐบาลมอบอำนาจการปกครองให้ประชาชนในท้องถิ่นใดท้องถิ่นหนึ่งจัดการปกครองและดำเนินกิจกรรมบางอย่างโดยดำเนินการกันเองเพื่อบำบัดความต้องการของตนเองการบริหารงานของท้องถิ่นมีการจัดการเป็นองค์การ มีเจ้าหน้าที่ซึ่งประชาชนเลือกขึ้นมาเองทั้งหมดหรือบางส่วนทั้งนี้มีความอิสระในการบริหารงาน แต่รัฐบาลต้องควบคุมด้วยวิธีการต่าง ๆ ตามความเหมาะสม จะปราศจากการควบคุมของรัฐบาลมิได้ เพราะการปกครองท้องถิ่นเป็นสิ่งที่รัฐบาลทำให้เกิดขึ้น^{๔๑}

ประทาน คงฤทธิศึกษากร ให้ความหมายการปกครองท้องถิ่นว่าเป็นระบบการปกครองที่เป็นผลสืบเนื่องมาจากการกระจายอำนาจทางการเมืองการปกครองของรัฐ และโดยนัยนี้จะเกิดองค์กรทำหน้าที่ปกครองส่วนท้องถิ่นโดยคนในท้องถิ่นนั้นๆ องค์กรนี้จัดตั้งและถูกควบคุมโดยรัฐบาลแต่ก็มีอำนาจในการกำหนดนโยบายและควบคุมให้มีการปฏิบัติให้เป็นไปตามนโยบายของตน^{๔๒}

---

^{๔๐} ประหยัด หงส์ทองคำ. การปกครองท้องถิ่นไทย. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช ๒๕๒๖), หน้า ๑๐.

^{๔๑} อุทัย หิรัญโต. การปกครองท้องถิ่น. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์, ๒๕๒๓) หน้า ๒.

^{๔๒} ประทาน คงฤทธิศึกษากร, การปกครองท้องถิ่น, พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ๒๕๓๕), หน้า ๑๑.

ประหยัด หงษ์ทองคำ ให้ความหมายการปกครองท้องถิ่นว่าการที่ประชาชนในท้องถิ่นต่าง ๆ ได้รับการกระจายอำนาจจากรัฐบาลให้มีสิทธิจะดำเนินการปกครองตนเอง และเพื่อให้การครองตนเอง ของประชาชนสามารถที่จะสนองความต้องการของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ องค์การปกครองท้องถิ่นจึงจำเป็นต้องมีอำนาจอิสระ (Autonomy) ในการปฏิบัติหน้าที่ตามความเหมาะสมตลอดจนมีหน้าที่ มีงบประมาณรายรับ รายจ่ายเป็นของตนเองด้วยความมีประสิทธิภาพปกครองตนเองของประชาชนนั้น หมายถึง การที่ประชาชนในท้องถิ่นต่าง ๆ มีสิทธิที่จะเข้าร่วมในกิจกรรมทางการเมืองการปกครองของท้องถิ่นทั้งทางตรงและทางอ้อมอย่างกว้างขวางทั้งนี้ภายใต้เงื่อนไขและขอบเขตที่กฎหมายกำหนดไว้ เช่น มีสิทธิที่จะสมัครรับเลือกตั้งเป็นผู้บริหารท้องถิ่นหรือสมาชิกสภาท้องถิ่น มีสิทธิที่จะเลือกตั้งตัวแทนของตนเองเข้าไปปฏิบัติหน้าที่ในด้านต่าง ๆ ของท้องถิ่น มีสิทธิที่จะแสดงประชามติเพื่อ ถอดถอน (Recall) เจ้าหน้าที่ท้องถิ่นที่ประชาชนเลือกตั้งเข้าไป มีสิทธิที่จะแสดงความคิดเห็นเพื่อให้ผู้บริหารท้องถิ่นรับไว้พิจารณาประกอบการตัดสินใจในกิจกรรมต่าง ๆ ของท้องถิ่น หรือการมีส่วนร่วมโดยการเป็นกรรมการต่าง ๆ ของท้องถิ่น หรือการมีส่วนร่วมโดยการเป็นกรรมการต่าง ๆ ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นจากนิยามต่าง ๆ

สรุปได้ว่า การปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นรูปแบบการปกครองที่รัฐมุ่งกระจายอำนาจให้คนในชุมชน กำหนดรูปแบบการปกครองโดยตราเป็นกฎหมาย มีอาณาเขตพื้นที่ชัดเจน มีฐานะเป็นนิติบุคคล และให้หน่วยงานปกครองนั้นมีอำนาจอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ตามความเหมาะสมและมีขอบเขตความสามารถของท้องถิ่นมีสิทธิตามกฎหมาย (Legal Rights) ที่จะดำเนินการปกครองตนเอง มีอำนาจตรากฎหมายหรือระเบียบข้อบังคับขององค์การปกครองท้องถิ่น มีอำนาจการกำหนดงบประมาณ เพื่อบริหารกิจการ มีพนักงานลูกจ้างเป็นขององค์การในด้านองค์กร ผู้บริหารจำต้องมาจากการเลือกตั้งให้มากที่สุด โดยจัดแบ่งองค์กรเป็น ๒ ฝ่ายคือฝ่ายบริหารและฝ่ายนิติบัญญัติ ทั้งนี้อยู่ในความควบคุมกำกับดูแลของรัฐบาลตามความเหมาะสม^{๘๓}

๒.๔.๓ ความสำคัญของการปกครองส่วนท้องถิ่น

การปกครองท้องถิ่นจะเป็นแหล่งสร้างผู้นำทางการเมือง ผู้บริหารของประเทศในอนาคตผู้นำหน่วยงานปกครองท้องถิ่นย่อมเรียนรู้ประสบการณ์เมือง การได้รับการเลือกตั้ง การสนับสนุนจากประชาชนในท้องถิ่นย่อมเป็นพื้นฐานที่ดีต่ออนาคตทางการเมืองของตนและยังฝึกฝนทักษะทางการบริหารงานในท้องถิ่นอีกด้วย

ลิขิต วีรเวศิน ได้ชี้ให้เห็นความสำคัญเกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่นจากแนวความคิดในการปกครองท้องถิ่นมีตามวัตถุประสงค์ทางการเมืองการปกครองของรัฐในอันที่จะรักษาความมั่นคงและความผาสุกของประชาชนโดยยึดหลักการกระจายอำนาจปกครอง และเพื่อให้

^{๘๓} ประหยัด หงษ์ทองคำ การปกครองท้องถิ่นของไทย. กรุงเทพมหานคร ๒๕๓๙), หน้า ๑๐.

สอดคล้องกับหลักการประชาธิปไตย โดยประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่นของตนเองไว้ดังนี้

๑. การปกครองท้องถิ่นเป็นรากฐานของการปกครองระบอบประชาธิปไตย เพราะการปกครองท้องถิ่นจะเป็นสถาบันฝึกสอนการเมืองการปกครองให้แก่ประชาชน เพื่อให้ประชาชนรู้สึกว่าคุณมีความเกี่ยวข้องกับส่วนได้ส่วนเสียในการปกครอง การบริหารท้องถิ่น เกิดความรับผิดชอบและหวงแหนต่อประโยชน์อันพึงมีต่อท้องถิ่นที่ตนอยู่อาศัย อันจะนำมาซึ่งความศรัทธาเลื่อมใสในระบบการปกครองประชาธิปไตยในที่สุด

๒. การปกครองท้องถิ่นทำให้ประชาชนในท้องถิ่นรู้จักการปกครองตนเอง คือการที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองซึ่งผู้บริหารท้องถิ่นนอกจากจะได้รับเลือกตั้งมาเพื่อรับผิดชอบบริหารท้องถิ่นโดยอาศัยความร่วมมือร่วมใจจากประชาชนแล้วต้องฟังเสียงประชาชนด้วยวิถีทางประชาธิปไตยต่าง ๆ เช่นเปิดโอกาสให้ประชาชนออกเสียงประชามติให้ประชาชนมีอำนาจถอดถอน ซึ่งจะทำให้ประชาชนเกิดความสำนึกในความสำคัญของตนเองต่อท้องถิ่นประชาชนจะมีส่วนร่วมรับรู้ถึงอุปสรรคปัญหาและช่วยกันแก้ไขปัญหาของท้องถิ่นของตน

๓. การปกครองท้องถิ่นอย่างแท้จริง คือ การกระจายอำนาจไปในระดับต่ำสุดรากหญ้าซึ่งเป็นพื้นฐานเสริมสำคัญยิ่งของการพัฒนาระบบการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ความล้มเหลวของระบอบประชาธิปไตยมีหลายองค์ประกอบแต่องค์ประกอบสำคัญยิ่งยวดอันหนึ่งก็คือการขาดรากฐานในท้องถิ่น

๔. การปกครองท้องถิ่นสอดคล้องกับแนวความคิดในการพัฒนาชนบทแบบพึ่งตนเอง การปกครองท้องถิ่นโดยยึดหลักการกระจายอำนาจทำให้เกิดการพัฒนาชนบทแบบพึ่งตนเอง ทั้งทางการเมือง ทางเศรษฐกิจ และสังคม การพัฒนาชนบทแบบสัมฤทธิ์ผลนั้นจะต้องมาจากการริเริ่มช่วยเหลือตนเองของท้องถิ่นทำให้เกิดความร่วมมือร่วมแรงกันโดยอาศัยโครงสร้างความเป็นอิสระในการปกครองตนเอง ซึ่งต้องมาจากการกระจายอำนาจอย่างแท้จริงมิเช่นนั้นแล้วการพัฒนาชนบท จะเป็นลักษณะ หยิบยื่นยัดใส่ หรือกึ่งหยิบยื่นยัดใส่ เกิดความคาดหวังทุกปีจะมีลาภลอย แทนที่จะเป็นผลดีต่อท้องถิ่นกับสร้างลักษณะพัฒนาแบบพึ่งพาไม่ยอมช่วยเหลือตนเองอันเป็นผลทางลบต่อการพัฒนาพื้นฐานระบอบประชาธิปไตย

๕. การปกครองท้องถิ่นเป็นการแบ่งเบาภารกิจของรัฐบาลภารกิจของรัฐบาลมีอยู่อย่างกว้างขวางตามความเจริญเติบโตของบ้านเมืองรัฐบาลมีอาจจะดำเนินการในการสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นอย่างทั่วถึง เพราะแต่ละท้องถิ่นย่อมมีปัญหาและความต้องการที่แตกต่างกันท้องถิ่นย่อมรู้ปัญหาและเข้าใจปัญหาได้ดีกว่าผู้ซึ่งไม่อยู่ในท้องถิ่นนั้นประชาชนในท้องถิ่นจึงเป็นผู้ที่เหมาะสมที่จะแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในท้องถิ่นนั้นมากที่สุดกิจการบางอย่างเป็นเรื่องเฉพาะท้องถิ่นนั้นไม่เกี่ยวข้องกับท้องถิ่นอื่นและไม่มีส่วนได้ส่วนเสียต่อประเทศโดยส่วนรวมการแบ่งเบาภารกิจทำให้รัฐบาลมีเวลาที่จะดำเนินการในเรื่องที่สำคัญหรือกิจการใหญ่ ๆ ระดับชาติอันเป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติโดยส่วนรวมความคับคั่งของ

ภาระหน้าที่ต่าง ๆ ที่รวมอยู่ส่วนกลางจะลดน้อยลงและความคล่องตัวในการดำเนินงานของส่วนกลางจะมีมากขึ้น

๖. การปกครองท้องถิ่นสามารถสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นได้อย่างตรงเป้าหมายและมีประสิทธิภาพ

๒.๔.๔ องค์ประกอบของการปกครองส่วนท้องถิ่น

เพื่อให้เห็นภาพองค์ประกอบการปกครองส่วนท้องถิ่นให้มากยิ่งขึ้นว่าเป็นคุณลักษณะเฉพาะสำคัญของการปกครองท้องถิ่นในรูปของการปกครองตนเอง (Local Self Government) ซึ่งจะชี้ให้เห็นถึงองค์ประกอบที่สำคัญของการปกครองส่วนท้องถิ่นตามแนวความคิดได้ดังนี้

๑. หน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่นจะบริหารจัดการขึ้นโดยผลแห่งกฎหมาย และหน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นๆ จะมีสภาพเป็นนิติบุคคล

๒. หน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่นที่ได้รับการจัดตั้งจะต้องไม่อยู่ภายใต้การบังคับบัญชา (Hierarchy) ของหน่วยราชการเพราะจะต้องเป็นหน่วยงานที่มีอำนาจปกครองตนเอง (Autonomy)

๓. หน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่นที่จัดตั้งขึ้น ต้องมีองค์กรที่มาจากการเลือกตั้ง (Election) โดยประชาชนในท้องถิ่น เพื่อแสดงถึงการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง การปกครองของประชาชน (Political Participation)

๔. หน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่น จะต้องมีความสามารถในการจัดเก็บรายได้ (Revenue) โดยการอนุญาตจากรัฐเพื่อให้ท้องถิ่นมีรายได้นำมาบำรุงท้องถิ่นให้เจริญก้าวหน้า

๕. หน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น ควรมีอำนาจในการกำหนดนโยบายและมีการควบคุมให้มีการปฏิบัติให้เป็นตามขั้นตอนของตนเองตามครรลองการปกครองที่ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองอย่างแท้จริง

๖. หน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่น ควรมีอำนาจในการออกกำขอบังคับเพื่อกำกับให้มีการปฏิบัติตามนโยบายหรือความต้องการของท้องถิ่นได้ แต่ทั้งนี้กฎข้อบังคับทั้งปวงย่อมไม่ขัดต่อกฎหมายหรือข้อบังคับอื่นใดของรัฐบาล

๗. หน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่น เมื่อได้รับการจัดตั้งขึ้นแล้วยังคงอยู่ในความรับผิดชอบและอยู่ในการกำกับดูแลจากรัฐ เพื่อประโยชน์และความมั่นคงของรัฐและประชาชนโดยส่วนรวม

นับแต่ได้มีการใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ เป็นต้นมาบทบาทอำนาจหน้าที่ และความรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมอย่างมาก รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันให้ความสำคัญกับการกระจายอำนาจ ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยกำหนดกรอบคร่าวเป็นอิสระในการปกครองตนเองตาม

เจตนาของประชาชนและความเป็นอิสระในการกำหนดนโยบายปกครอง การบริหาร การบริหารงานบุคคล การเงิน และการคลังและมีอำนาจหน้าที่ของตนเองโดยเฉพาะ^{๘๔}

๒.๕ แนวคิดเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบล

องค์การขององค์การบริหารส่วนตำบล ตามพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. ๒๕๔๐ กำหนดให้นายอำเภอดูแลการเลือกตั้งให้มีความบริสุทธิ์ยุติธรรมและให้นายอำเภอแต่งตั้งประธาน รองประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล นอกจากนี้ นายอำเภอสามารถที่จะเรียกสมาชิกขององค์การบริหารส่วนตำบล กรรมการบริหาร พนักงานส่วนตำบล และลูกจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบลมาชี้แจงและสอบสวน พร้อมทั้งเรียกเอกสารรายงานใดๆ จากองค์การบริหารส่วนตำบลได้ ส่วนผู้ว่าราชการจังหวัดมีอำนาจให้สมาชิกสภาขององค์การบริหารส่วนตำบล กำหนด ผู้ใหญ่บ้าน หรือ แพทย์ประจำตำบล กรรมการบริหารทั้งคณะหรือบางคนออกจากตำแหน่งได้ และมีอำนาจสั่งยุบสภาองค์การบริหารส่วนตำบลได้ตามคำแนะนำของนายอำเภอ

๒.๕.๑ ความหมายขององค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.)^{๘๕}

องค์การบริหารส่วนตำบล คือ หน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น มีฐานะเป็นนิติบุคคลและราชการส่วนท้องถิ่น จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗ ซึ่งมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๒ มีนาคม ๒๕๓๗

๑) การจัดตั้ง อบต.

พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗ กำหนดให้สภาตำบลที่มีรายได้โดยไม่รวมเงินอุดหนุนในปีงบประมาณที่ล่วงมาติดต่อกันสามปีเฉลี่ยไม่ต่ำกว่าปีละหนึ่งแสนห้าหมื่นบาท อาจจัดตั้งเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลได้ โดยทำเป็นประกาศของกระทรวงมหาดไทยและให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ซึ่งได้มีการประกาศจัดตั้งในแต่ละครั้งดังนี้

ครั้งที่ ๑ (๒๕๓๗) จำนวน ๖๑๗ แห่ง มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๓ มีนาคม ๒๕๓๗

ครั้งที่ ๒ (๒๕๓๙) จำนวน ๒,๑๔๓ แห่ง มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๓๙

---

^{๘๔} ราชกิจจานุเบกษา, รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช ๒๕๕๐, กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, ๒๕๕๐), หน้า ๑๑๓-๑๑๔.

^{๘๕} แนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบล (๑๓ เดือนกันยายน พ.ศ. ๒๕๕๓) http://www.bpcd.net/new_subject/library/research/document/sopida/research/business/accounting/๐๒.pdf .

ครั้งที่ ๓ (๒๕๔๐) จำนวน ๓,๖๓๗ แห่ง และยังมีสภาตำบลที่มีฐานะนิติบุคคลอีก ๒๕๔๐ ปัจจุบันมี อบต. จำนวนทั้งสิ้น ๖,๓๗๗ แห่ง และยังมีสภาตำบลที่มีฐานะนิติบุคคลอีก ๕๖๗ แห่งซึ่ง คาดว่าในปี ๒๕๔๒ จะสามารถจัดตั้งเป็น อบต. ได้อีก และที่เหลือจะสามารถจัดตั้งเป็น อบต. ได้ทั้งหมดในปีต่อๆ ไป

๒) โครงสร้างองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.)

องค์การบริหารส่วนตำบล มีโครงสร้างคล้ายกับเทศบาล ที่มีทั้งฝ่ายนิติบัญญัติ และฝ่ายบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ประกอบด้วย

๑. สภาองค์การบริหารส่วนตำบล

๒. คณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลสภาองค์การบริหารส่วนตำบลตาม พ.ร.บ. สภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗ กำหนดให้สภาองค์การบริหารส่วนตำบล ประกอบด้วย

๑. สมาชิกโดยตำแหน่ง ได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้านทุกหมู่บ้าน แพทย์ประจำตำบล

๒. สมาชิกโดยการเลือกตั้ง ได้แก่

สมาชิกที่ได้รับเลือกจากราษฎร หมู่บ้านละ ๒ คน โดยอยู่ในตำแหน่งคราวละ ๔ ปี สภาองค์การบริหารส่วนตำบล จัดให้มีประธานสภาและรองประธานสภาคนหนึ่ง เลือกจากสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลโดยนายอำเภอเป็นผู้แต่งตั้งตามมติของสภาองค์การบริหารส่วนตำบลอยู่ในตำแหน่งคราวละ ๒ ปี นอกจากนั้นให้สภาองค์การบริหารส่วนตำบลเลือกสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลคนหนึ่งเป็นเลขานุการสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

๒.๕.๓ คณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล^{๔๖}

มาตรา ๕๘* คณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลประกอบด้วย ประธานกรรมการบริหารคนหนึ่งและกรรมการบริหารจำนวนสองคน ซึ่งสภาองค์การบริหาร ส่วนตำบล เลือกจากสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลแล้วเสนอให้นายอำเภอแต่งตั้งให้ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นเลขานุการคณะกรรมการบริหารการประชุมและการดำเนินงานของ คณะกรรมการบริหารให้เป็นไปตามระเบียบ ของกระทรวงมหาดไทย

*[มาตรา ๕๘ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติฯ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๔๒] มาตรา 59 คณะกรรมการบริหารมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้ (๑) บริหารกิจการขององค์การบริหารส่วนตำบลให้เป็นไปตามมติข้อบังคับและ แผนพัฒนาตำบล และรับผิดชอบการบริหาร กิจการขององค์การบริหารส่วนตำบลต่อสภา องค์การบริหารส่วนตำบล (๒) จัดทำแผนพัฒนา ตำบลและงบประมาณรายจ่ายประจำปีเพื่อเสนอให้สภา องค์การบริหารส่วนตำบลพิจารณาให้

^{๔๖} <http://www.baanjomyut.com/library/law/193.html>

ความเห็นชอบ (๓) รายงานผลการปฏิบัติงานและการใช้จ่ายเงินให้สภาองค์การบริหารส่วนตำบลทราบอย่างน้อยปีละสองครั้ง (๔) ปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ตามที่ทางราชการมอบหมาย

มาตรา ๖๐ ให้ประธานกรรมการบริหารเป็นผู้แทนขององค์การบริหารส่วนตำบล ในกรณีที่ไม่มีผู้ดำรงตำแหน่งประธานกรรมการบริหารหรือมีแต่ไม่อาจปฏิบัติ หน้าที่ได้ ให้ คณะกรรมการบริหารแต่งตั้งกรรมการบริหารคนหนึ่งเป็นผู้รักษาราชการแทน ในกรณีที่มิกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ข้อบัญญัติ หรือคำสั่งใด แต่งตั้งให้ ประธาน กรรมการบริหารเป็นกรรมการหรือให้อำนาจหน้าที่อย่างใด ให้ผู้รักษาราชการแทน ทำหน้าที่ กรรมการหรือให้อำนาจหน้าที่เช่นเดียวกับประธานกรรมการบริหารในระหว่างรักษา ราชการ แทนด้วย

มาตรา ๖๑* [ยกเลิกความโดยพระราชบัญญัติฯ (ฉบับที่๓) พ.ศ. ๒๕๔๒]

มาตรา ๖๒* [ยกเลิกความโดยพระราชบัญญัติฯ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๔๒]

มาตรา ๖๓* [ยกเลิกความโดยพระราชบัญญัติฯ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๔๒]

มาตรา ๖๔* กรรมการบริหารพ้นจากตำแหน่ง เมื่อ

(๑) ถึงคราวออกตามอายุของสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

(๒) มีการยุบสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

(๓) สมาชิกภาพของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลสิ้นสุดลงพร้อมกัน ตาม

มาตรา ๔๗ ตี (๙)

(๔) ผู้ว่าราชการจังหวัดสั่งให้คณะกรรมการบริหารพ้นจากตำแหน่งตามมาตรา 92

(5) คณะกรรมการบริหารลาออก และในกรณีเช่นนี้ให้ถือว่าพ้นจากตำแหน่ง นับแต่วันที่

คณะกรรมการบริหารมีมติลาออก

(๖) ความเป็นกรรมการบริหารของประธานกรรมการบริหารสิ้นสุดลง

(๗) สภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีมติให้พ้นจากตำแหน่งด้วยคะแนนเสียง ไม่น้อยกว่า สองในสามของจำนวนสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ (สภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีมติไม่รับหลักการแห่งร่างข้อบังคับ งบประมาณรายจ่าย ประจำปีหรือร่างข้อบังคับงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติมที่คณะกรรมการบริหาร เสนอ และผู้ว่า ราชการจังหวัดเห็นชอบด้วยกับสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหรือสภาองค์การ บริหารส่วน ตำบลไม่รับหลักการแห่งร่างข้อบังคับงบประมาณดังกล่าว ด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่า สองใน สามของจำนวนสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ ในกรณีที่มี คณะกรรมการบริหารพ้นจากตำแหน่งตาม (๑) (๒) (๓) (๔) (๖) (๗) หรือ (คณะกรรมการบริหาร นั้นต้องอยู่ในตำแหน่งเพื่อดำเนินกิจการต่อไปจนกว่าคณะกรรมการ บริหารที่แต่งตั้งขึ้นใหม่จะ เข้ารับหน้าที่เมื่อคณะกรรมการบริหารพ้นจากตำแหน่งตาม (๔) (๕) (๖) (๗) หรือ (ให้ สภา องค์การบริหารส่วนตำบลเลือกสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นคณะกรรมการบริหาร ขึ้นใหม่ แล้วเสนอให้นายอำเภอแต่งตั้งภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ตำแหน่งนั้นว่างลง และถ้าพ้น

กำหนดเวลาสิบห้าวันแล้วไม่อาจแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารดังกล่าวได้โดยมีสาเหตุสำคัญจากสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ให้นายอำเภอเสนอผู้ว่าราชการจังหวัดเพื่อพิจารณาสั่งยุบสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเมื่อผู้ว่าราชการจังหวัดสั่งยุบสภาองค์การบริหารส่วนตำบลตามวรรคสามหรือ กรณีที่คณะกรรมการบริหารพ้นจากตำแหน่งตาม (๒) หรือ (๓) และนายอำเภอเห็นว่าการ ให้คณะกรรมการบริหารที่ปฏิบัติหน้าที่อยู่ตามวรรคสองดำเนินกิจการต่อไป จะเป็นการเสียหาย แก่องค์การบริหารส่วนตำบลหรือราชการ นายอำเภอจะสั่งให้คณะกรรมการบริหารนั้นพ้น จากหน้าที่และแต่งตั้งบุคคลที่เห็นสมควรเป็นประธานกรรมการบริหารคนหนึ่งและกรรมการบริหารจำนวนสองคนประกอบเป็นคณะกรรมการบริหาร เพื่อดำเนินกิจการชั่วคราวจนกว่าคณะกรรมการบริหารที่แต่งตั้งขึ้นใหม่จะเข้ารับหน้าที่ก็ได้ในระหว่างที่ไม่มีคณะกรรมการบริหาร ให้ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล ทำหน้าที่ของประธานกรรมการบริหารเท่าที่จำเป็นได้เป็นการชั่วคราว จนกว่าคณะกรรมการ บริหารที่แต่งตั้งขึ้นใหม่จะเข้ารับหน้าที่

[มาตรา ๖๔ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติฯ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๔๒] มาตรา ๖๔ ทวิ นอกจากนี้บัญญัติไว้ในมาตรา ๖๔ แล้ว ความเป็นกรรมการบริหาร สิ้นสุดลง เฉพาะตัว เมื่อ(๑) พ้นจากสมาชิกภาพของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล (๒) ลาออกโดยยื่นหนังสือลาออกต่อนายอำเภอ ในกรณีเช่นนี้ให้ถือว่าพ้นจาก ตำแหน่งนับตั้งแต่วันลาออก(๓) ผู้ว่าราชการจังหวัดสั่งให้กรรมการบริหารพ้นจากตำแหน่งตามมาตรา ๙๒ (๔) สภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีมติให้พ้นจากตำแหน่งด้วยคะแนนเสียง ไม่น้อยกว่า สามในสี่ของจำนวนสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ (๕) ราษฎรผู้มีสิทธิ เลือกตั้งในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลได้ลงคะแนนเสียงให้ พ้นจากตำแหน่งตามกฎหมาย เกี่ยวกับการลงคะแนนเสียงให้สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหาร ท้องถิ่นพ้นจากตำแหน่งในกรณี ที่สมาชิกภาพของกรรมการบริหารผู้ใดสิ้นสุดลงตาม (4) ผู้นั้นอาจ อุทธรณ์หรือโต้แย้งมติของ สภาองค์การบริหารส่วนตำบลไปยังผู้ว่าราชการจังหวัดได้ภายใน สิบห้าวันนับแต่วันที่สภา องค์การบริหารส่วนตำบลมีมติ โดยระบุข้อโต้แย้งและข้อเท็จจริงหรือ ข้อกฎหมายประกอบด้วย ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดสอบสวนและวินิจฉัยโดยเร็ว ในกรณีดังกล่าว ยังไม่ต้องดำเนินการเลือก กรรมการบริหารแทนตำแหน่งที่ว่างจนกว่าผู้ว่าราชการจังหวัดจะได้มี คำวินิจฉัยแล้ว*[มาตรา ๖๔ ทวิ เพิ่มความโดยพระราชบัญญัติฯ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๔๒] มาตรา ๖๕ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้สมาชิกสภาองค์การ บริหารส่วนตำบล และกรรมการบริหารเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา

๒.๕.๔ อำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบล มีอำนาจหน้าที่ในการพัฒนาตำบล ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม และมีบทบัญญัติที่กำหนดไว้ในกฎหมาย โดยบัญญัติหน้าที่ที่ ๑๒๓. จะต้องทำ ดังนี้^{๘๗}

๑. จัดให้มีและบำรุงรักษาทางน้ำและทางบก
๒. รักษาความสะอาดของถนน ทางน้ำ ทางเดิน และที่สาธารณะ รวมทั้งกำจัดมูลฝอย และสิ่งปฏิกูล
๓. ป้องกันโรคและระงับโรคติดต่อ
๔. ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
๕. ส่งเสริมการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
๖. ส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้พิการ
๗. คุ้มครอง ดูแล และบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
๘. บำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น
๙. ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ทางราชการมอบหมายนอกเหนือจากนี้กฎหมายยังกำหนดให้ อบต. ที่มีความสามารถมีศักยภาพเพียงพอ อาจจัดทำกิจการในเขต

อบต. อีกจำนวน ๑๓ ข้อ ดังนี้

๑. ให้มีน้ำเพื่อการอุปโภค บริโภค และการเกษตร
๒. ให้มีและบำรุงการไฟฟ้าหรือแสงสว่างโดยวิธีอื่น
๓. ให้มีและบำรุงรักษาทางระบายน้ำ
๔. ให้มีและบำรุงสถานที่ประชุม การกีฬา การพักผ่อนหย่อนใจและสวนสาธารณะ
๕. ให้มีและส่งเสริมกลุ่มเกษตรกรและกิจการสหกรณ์
๖. ส่งเสริมให้มีอุตสาหกรรมในครอบครัว
๗. บำรุงและส่งเสริมการประกอบอาชีพของราษฎร
๘. การคุ้มครองดูแลและรักษาทรัพย์สินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน
๙. หาผลประโยชน์จากทรัพย์สินขององค์การบริหารส่วนตำบล
๑๐. ให้มีตลาด ท่าเทียบเรือ และท่าข้าม
๑๑. กิจการเกี่ยวกับการพาณิชย์
๑๒. การท่องเที่ยว (หน้าที่ที่เพิ่มเติมเข้ามาใหม่)
๑๓. การผังเมือง (หน้าที่ที่เพิ่มเติมเข้ามาใหม่)

^{๘๗} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๕๘.

อำนาจหน้าที่ของ อบต. ที่กล่าวมานั้นไม่เป็นการตัดอำนาจหน้าที่ของกระทรวง ทบวง กรม หรือองค์การ หรือหน่วยงานของรัฐ ในอันที่จะดำเนินกิจการใด เพื่อประโยชน์ของประชาชนในตำบลแต่ต้องแจ้งให้ อบต. ทราบล่วงหน้าตามสมควร ในกรณีนี้หาก อบต. มีความเห็นเกี่ยวกับการดำเนินกิจการดังกล่าว ให้กระทรวง ทบวง กรม หรือองค์การ หรือหน่วยงานของรัฐนำความเห็นของ อบต. ไปประกอบการพิจารณาดำเนินกิจการนั้นด้วย

อบต. ในฐานะเป็นนิติบุคคลและเป็นราชการบริหารส่วนท้องถิ่น มีอำนาจหน้าที่ที่ดำเนินกิจการพัฒนามากมายหลายอย่าง และแม้แต่หน่วยงานของรัฐหรือองค์การใดๆ จะไปดำเนินกิจการในพื้นที่ อบต. ต้องแจ้ง อบต. ทราบล่วงหน้าด้วย นอกจากนี้ในการดำเนินกิจการ อบต. ยังมีรายได้อันเป็นเงินงบประมาณของตนเอง และสภา อบต. สามารถให้ความเห็นชอบข้อบังคับงบประมาณรายจ่ายประจำปี และรายจ่ายเพิ่มเติมได้ ในส่วนของรายได้นั้น อบต. แต่ละแห่งอาจมีรายได้ไม่เท่ากัน โดยแหล่งที่มาของรายได้ อบต. มีอยู่หลากหลาย

รายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.)^{๔๔}

องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) มีรายได้ตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ตาม พ.ร.บ. สภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗ แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ ๓ พ.ศ. ๒๕๔๒ ดังต่อไปนี้

๑. ภาษีอากรและค่าธรรมเนียม

๑. ภาษีบำรุงท้องที่
๒. ภาษีโรงเรือนและที่ดิน
๓. ภาษีป้าย
๔. อากรฆ่าสัตว์ และผลประโยชน์อื่นอันเกิดจากการฆ่าสัตว์
๕. ภาษีและค่าธรรมเนียมรถยนต์และล้อเลื่อน
๖. ภาษีธุรกิจเฉพาะ
๗. ค่าธรรมเนียมใบอนุญาตในการขายสุรา
๘. ค่าธรรมเนียมใบอนุญาตในการเล่นพนัน
๙. อากรรังนกอีแอนด์
๑๐. ค่าธรรมเนียมตามกฎหมายว่าด้วยน้ำบาดาล
๑๑. อากรประทานบัตรใบอนุญาตและอาชญาบัตรตามกฎหมายว่าด้วยการประมง
๑๒. ค่าภาคหลวงและค่าธรรมเนียมตามกฎหมายว่าด้วยป่าไม้
๑๓. ค่าธรรมเนียมและจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมตามประมวลกฎหมายที่ดิน
๑๔. ค่าภาคหลวงปิโตรเลียมตามกฎหมายว่าด้วยปิโตรเลียม
๑๕. ค่าภาคหลวงแร่ตามกฎหมายว่าด้วยแร่

---

^{๔๔} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๕๘.

๑๖. เงินที่เก็บตามกฎหมายว่าด้วยอุทยานแห่งชาติ

๑๗. ภาษีมูลค่าเพิ่ม

๑๘. ค่าธรรมเนียม ค่าใบอนุญาตและค่าปรับ ตามที่กฎหมายกำหนด

๒. เงินอุดหนุนรัฐบาล

๓. รายได้จากทรัพย์สินและรายได้อื่น ๆ

๑. รายได้จากทรัพย์สินขององค์การบริหารส่วนตำบล

๒. รายได้จากสาธารณูปโภคขององค์การบริหารส่วนตำบล

๓. รายได้จากกิจการเกี่ยวกับการพาณิชย์ขององค์การบริหารส่วนตำบล

๔. เงินและทรัพย์สินอื่นที่มีผู้อุทิศให้

๕. รายได้อื่นตามที่รัฐบาลหรือหน่วยงานของรัฐจัดสรรให้

๖. รายได้อื่นตามที่จะมีกฎหมายให้เป็นขององค์การบริหารส่วนตำบล

๔. เงินกู้โดยมีหลักเกณฑ์ ดังนี้^{๘๘}

๑. กู้จากกระทรวง ทบวง กรม องค์การหรือนิติบุคคล

๒. การกู้ตาม (๑) กระทำได้เมื่อได้รับอนุญาตจากสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

๓. การกู้ต้องปฏิบัติตามระเบียบของกระทรวงมหาดไทย

แหล่งที่มาของรายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบล

๑. รายได้ที่ อบต. จัดเก็บเองจากภาษีอากรต่างๆ ได้แก่

๑. ภาษีบำรุงท้องที่

๒. ภาษีโรงเรือนที่ดิน

๓. ภาษีป้าย

๔. อากรการฆ่าสัตว์

๒. รายได้ที่มีการจัดเก็บตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น และให้ อบต. ได้รับทั้งจำนวน เมื่อมีการจัดเก็บใน อบต. ใด ได้แก่^{๘๙}

๑. เงินอากรตามกฎหมายว่าด้วยอากรรังนกอีแอ่น

๒. ค่าธรรมเนียมกฎหมายว่าด้วยน้ำบาดาล

๓. เงินอากรประทานบัตรใบอนุญาตและอาชญาบัตรตามกฎหมายว่าด้วยการประมง

๔. ค่าภาคหลวงและค่าธรรมเนียมตามกฎหมายว่าด้วยป่าไม้

---

^{๘๘} อ้างแล้ว

^{๘๙} อ้างแล้ว

๕. ค่าธรรมเนียมจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมตามประมวลกฎหมายที่ดิน

๓. รายได้ที่ได้รับจัดสรรให้เมื่อมีการจัดเก็บตามกฎหมายว่าด้วยนั้น

เป็นรายได้ที่เมื่อมีการจัดเก็บตามกฎหมายว่าด้วยการนั้นแล้ว องค์การบริหารส่วนตำบลจะได้รับ การจัดสรรหรือแบ่งให้ตามหลักเกณฑ์และวิธีการในกฎหมายนั้นหรือในกฎหมายกระทรวง ได้แก่

๑. ภาษีและค่าธรรมเนียมรถยนต์และล้อเลื่อนเมื่อจัดเก็บได้ในจังหวัด จัดสรรให้ อบต. ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่บัญญัติไว้กฎหมายว่าด้วยการนั้น (พ.ร.บ. รถยนต์ พ.ร.บ. การขนส่งทางบก)

๒. ค่าภาคหลวงแร่ และค่าภาคหลวงปิโตรเลียมเมื่อจัดเก็บได้ใน อบต. ใด ให้จัดสรรให้ อบต. ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวงมหาดไทย

๓. เงินที่เก็บตามกฎหมายว่าด้วยอุทยานแห่งชาติเมื่อจัดเก็บได้ใน อบต. ใด ให้แบ่งให้ อบต. ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวงมหาดไทย

๔. รายได้ที่องค์การบริหารส่วนตำบล ต้องออกข้อบังคับตำบลเพื่อเก็บเพิ่มขึ้นจาก กฎหมายนั้นเป็นรายได้ที่ อบต. มีอำนาจออกข้อบังคับ เพื่อเก็บภาษีอากรและค่าธรรมเนียม เพิ่มขึ้นอัตราที่เรียกเก็บตามบัญญัติของกฎหมายว่าด้วยการนั้น

ตารางภาพที่ ๒.๒ การเก็บภาษีอากรและค่าธรรมเนียมตามบัญญัติของกฎหมายเก็บ
เพิ่ม ประเภทภาษีค่าธรรมเนียม หมายเหตุ

เก็บเพิ่ม	ประเภทภาษีค่าธรรมเนียม	หมายเหตุ
ไม่เกิน ร้อยละ ๑๐	ภาษีธุรกิจเฉพาะค่าธรรมเนียม ใบอนุญาตขายสุราค่าธรรมเนียม ใบอนุญาตเล่นการพนัน	- สถานที่ประกอบการ (ภาษีและ ค่าอยู่ในเขต อบต. ธรรมเนียม - ร้านขายสุราตั้งอยู่ใน เศษของ หนึ่งเขต อบต. บาทให้ปิดกั้น) - สถานที่เล่นการพนันอยู่ในเขต อบต.

อบต. มีแหล่งที่มาของรายได้จากหลายๆ ทางโดยเฉพาะรายได้ที่มาจากแหล่งรายได้ ของตนเอง ซึ่งก็ขึ้นอยู่กับพื้นที่และทรัพยากรต่างๆ ในแต่ละแห่งนั้นเป็นสำคัญ บาง อบต. มีทรัพยากรในพื้นที่มากก็จะมีแหล่งที่มาของรายได้มาก บางแห่งมีทรัพยากรในพื้นที่น้อยมี แหล่งที่มาของรายได้น้อย การมีรายได้น้อยย่อมส่งผลกระทบต่อการดำเนินกิจการพัฒนาในท้องถิ่น อบต. ตลอดจนการพัฒนาบุคคลกรใน อบต. ไม่มากนักน้อย

การเพิ่มบทบัญญัติเรื่องรายได้ อบต.

การแก้ไขเพิ่มเติม พ.ร.บ. สภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๔๒ เกี่ยวกับเรื่องรายได้

โดยสรุปเป็นการเพิ่มบทบัญญัติเรื่องการเก็บภาษีโรงเรือนและที่ดิน ภาษีบำรุงท้องที่ให้ประธานกรรมการบริหารมีอำนาจ และหน้าที่เช่นเดียวกับอำนาจ และหน้าที่ของนายกเทศมนตรี รายละเอียดเกี่ยวกับบทบัญญัติเรื่องรายได้ดังกล่าว มีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงดังปรากฏในมาตรา ๑๘ และมาตรา ๑๙

มาตรา ๑๘ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๗๔ แห่งพระราชบัญญัติสภาตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๑๗ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

มาตรา ๗๔ ภาษีบำรุงท้องที่ ภาษีโรงเรือนและที่ดิน ภาษีป้าย อากรการฆ่าสัตว์และค่าธรรมเนียมรวมถึงผลประโยชน์อื่นอันเกิดจากการฆ่าสัตว์ ทั้งนี้ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลใด เมื่อได้มีการจัดเก็บตามกฎหมายว่าด้วยการนั้นแล้ว ให้เป็นรายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบลนั้น

ในการจัดเก็บภาษีบำรุงท้องที่และภาษีโรงเรือนและที่ดินขององค์การบริหารส่วนตำบล ตามวรรคหนึ่ง ให้ประธานกรรมการบริหารมีอำนาจและหน้าที่เช่นเดียวกับอำนาจและหน้าที่ของนายกเทศมนตรี ตามกฎหมายว่าด้วยภาษีบำรุงท้องที่และกฎหมายว่าด้วยภาษีโรงเรือนและที่ดินและให้คณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจพิจารณาชี้ขาดคำร้องขอให้พิจารณาการประเมินภาษีโรงเรือนและที่ดินใหม่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลนั้น เว้นแต่จะมีกฎหมายกำหนดไว้เป็นอย่างอื่น ทั้งนี้ องค์การบริหารส่วนตำบลอาจมอบอำนาจและหน้าที่ดังกล่าวให้หน่วยงานอื่นของรัฐดำเนินการแทนก็ได้ และให้หักค่าใช้จ่ายได้ตามที่กำหนดในมาตรา ๘๑

มาตรา ๑๙ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๗๗ แห่งพระราชบัญญัติสภาตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๑๗ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

มาตรา ๗๗ รายได้จากค่าธรรมเนียมตามกฎหมายว่าด้วยน้ำบาดาล เงินอากร ประทานบัตรใบอนุญาตและอาชญาบัตรตามกฎหมายว่าด้วยการประมงค่าภายหลัง และค่าธรรมเนียมตามกฎหมายว่าด้วยป่าไม้ และค่าธรรมเนียมจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรม ตามประมวลกฎหมายที่ดินที่เก็บในองค์การบริหารส่วนตำบลใด ให้เป็นรายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบลนั้นรายจ่ายของ อบต.

เมื่อพิจารณาถึงรายจ่ายของ อบต. พบว่า มีรายจ่ายหลายทางเช่นกัน เป็นต้นว่าเป็นรายจ่ายประจำ เช่น ค่าจ้าง ค่าตอบแทน ค่าวัสดุ ครุภัณฑ์ อุปกรณ์ต่างๆ นอกจากนั้นรายจ่ายขององค์การบริหารส่วนตำบล ตามโครงการและกิจกรรมต่างๆ ด้วย

รายการขององค์การบริหารส่วนตำบล^{๑๑}

๑. เงินเดือน
๒. ค่าจ้าง
๓. เงินค่าตอบแทนอื่นๆ
๔. ค่าใช้สอย
๕. ค่าวัสดุ
๖. ค่าครุภัณฑ์
๗. ค่าที่ดิน สิ่งก่อสร้าง และทรัพย์สินอื่นๆ
๘. ค่าสาธารณูปโภค
๙. เงินอุดหนุนหน่วยงานอื่นๆ
๑๐. รายการอื่นใดตามข้อผูกพัน หรือตามที่กฎหมายหรือระเบียบของกระทรวงมหาดไทยกำหนดไว้

กลไกช่วยบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล

โครงสร้างขององค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) นอกจากที่กล่าวไว้แล้วว่ามีสภา อบต.และคณะกรรมการบริหาร อบต. แล้ว ก็ยังมีฝ่ายประจำที่เป็นกลไกช่วยบริหาร และดำเนินการ นั่นก็คือ มีพนักงานส่วนตำบล (ตามพระราชกฤษฎีกา) และอาจจัดแบ่งการบริหาร ออกเป็น

๑. สำนักงานปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล
๒. ส่วนต่างๆ ที่องค์การบริหารส่วนตำบลได้ตั้งขึ้น

พนักงานส่วนตำบล

พนักงานส่วนตำบล ก็คือ บุคลากรหลักที่ทำงานให้ อบต. ถือเป็นข้าราชการประจำของอบต. จัดเป็นพนักงานส่วนท้องถิ่น คล้ายพนักงานเทศบาล นอกจากนั้นจะเป็นลูกจ้างของ อบต. ซึ่งมีทั้งลูกจ้างประจำและลูกจ้างชั่วคราว ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับเงื่อนไขของระเบียบกระทรวงมหาดไทยในการมีลูกจ้าง นอกจากนั้นเพื่อประโยชน์ในการดำเนินกิจการ อบต. อาจขอให้ข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นไปดำรงตำแหน่งหรือปฏิบัติกิจการของ อบต. เป็นการชั่วคราว ได้โดยไม่ขาดจากต้นสังกัดเดิม ทั้งนี้ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้มีอำนาจอนุญาตได้ตามความจำเป็น และในกรณีที่เป็นข้าราชการ ซึ่งไม่อยู่ในอำนาจของผู้ว่าราชการจังหวัดให้กระทรวงมหาดไทยทำความตกลงกับหน่วยงานต้นสังกัดก่อนแต่งตั้ง

---

^{๑๑} ธีระพล อรุณะกสิกร และคณะ, ๒๕๓๙), หน้า ๓๘.

โครงสร้างการแบ่งส่วนบริหารใน อบต.

การแบ่งส่วนบริหารใน อบต. ขึ้นอยู่กับระดับชั้นของ อบต. ซึ่งกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ได้กำหนดขึ้นเพื่อความเหมาะสมกับภารกิจ โดยได้แบ่งส่วนบริหารใน อบต. อย่างน้อยออกเป็น ๓ ส่วนคือ

๑. สำนักงานปลัด อบต. ซึ่งจะต้องมีตำแหน่งปลัด อบต. ทำหน้าที่เป็นหัวหน้าสำนักงาน อบต.
๒. ส่วนการคลัง ซึ่งจะต้องมีหัวหน้าส่วนการคลัง หรือเจ้าหน้าที่การเงินและบัญชี
๓. ส่วนโยธา ซึ่งจะต้องมีหัวหน้าส่วนโยธา หรือนายช่างโยธา เป็นต้น

การบริหารงานของ อบต.

การทำหน้าที่ในฐานะสมาชิกสภา อบต. และผู้บริหาร อบต. มีหลายประการ ดังต่อไปนี้^{๙๒}

๑. การเข้าประชุมสภา อบต.

๑) นายอำเภอเป็นผู้เรียกประชุมภายใน ๔๕ วัน นับตั้งแต่วันที่เลือกตั้งสมาชิกสภา อบต.

๒) การกำหนดสมัยประชุม

การประชุมสมัยสามัญ

(๑) ต้องกำหนดเป็นสมัยประชุม อย่างน้อย ปีละ ๒ สมัย แต่ไม่เกิน ๔ สมัย สมัยหนึ่ง ๆ มีกำหนดไม่เกิน ๑๕ วัน

(๒) มีการกำหนดไว้ว่า ต้องประชุมในเดือนกุมภาพันธ์สมัยหนึ่ง และเดือนสิงหาคมสมัยหนึ่ง

(๓) ในการกำหนดสมัยประชุมและวันประชุม ต้องทำเป็นประกาศของ อบต.

การประชุมวิสามัญ มีหลักเกณฑ์ ดังนี้^{๙๓}

(๑) ประธานสภา อบต. ประธานกรรมการบริหาร อบต. หรือสมาชิกสภา อบต. ไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่ง อาจทำคำร้องยื่นต่อนายอำเภอ ขอเปิดประชุมวิสามัญนายอำเภอเป็นผู้อนุญาตให้เปิดประชุมวิสามัญ

(๒) ใช้สิทธิและหน้าที่ในการคัดเลือกบุคคลทำหน้าที่ เช่น

๑. ลงมติเลือกประธานสภา อบต. และรองประธานสภา อบต.

---

^{๙๒} โกวิท วัฒนกุล, การกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย, กรุงเทพมหานคร: , ๒๕๔๐), หน้า ๑๘๑-๑๘๙.

^{๙๓} ข้างแล้ว

๒. ลงมติเลือกเลขานุการสภา อบต.

๓. ลงมติเลือกคณะกรรมการบริหาร อบต. ได้แก่ ประธาน
กรรมการบริหารและกรรมการบริหาร

๔. กำหนดสมัยประชุมสภา อบต.

๕. ทำหน้าที่อื่นๆ ในฐานะสมาชิกสภา อบต.

๓. หน้าที่ในการวางแผนพัฒนาตำบล มีหลักเกณฑ์ดังนี้

๑. ผู้จัดทำแผนพัฒนาตำบล ได้แก่ คณะกรรมการบริหาร อบต.

๒. วิธีการจัดทำแผนพัฒนาตำบล คณะกรรมการบริหาร อบต. ควรคำนึงถึง

(๑) ต้องใช้ข้อมูล กชช. ๒๓ จปฐ. และข้อมูลเฉพาะอย่าง

(๒) นโยบายที่กำหนดเป็นแนวทางในการจัดทำแผน

(๓) ต้องคำนึงถึงแผนพัฒนาจังหวัด และแผนพัฒนาอำเภอ

(๔) ความสัมพันธ์งบประมาณระหว่างหน่วยงานภูมิภาคในพื้นที่เพื่อรับ
การสนับสนุน เช่น คปต. หรือกระทรวงหลัก

๔. ผู้ให้ความเห็นชอบแผนพัฒนาตำบล ได้แก่ สมาชิกสภา อบต.

๕. หน้าที่ในการร่างข้อบังคับงบประมาณรายจ่ายประจำปี และข้อบังคับ
งบประมาณจ่ายเพิ่มเติม มีหลักเกณฑ์ดังนี้

๑. ผู้จัดทำและผู้เสนอร่าง ได้แก่ คณะกรรมการบริหาร อบต.

๒. ผู้พิจารณาและให้ความเห็นชอบ

(๑) สมาชิกสภา อบต.

(๒) การพิจารณาร่างข้อบังคับงบประมาณ แบ่งออกเป็น ๓ วาระ คือ

วาระที่หนึ่ง วาระรับหลักการ

วาระที่สอง วาระปรึกษาเรียงตามลำดับ เฉพาะข้อที่มีการ
แปรญัตติ

วาระที่สาม วาระลงมติว่าจะให้ความเห็นชอบหรือไม่

๓. ผู้อนุมัตินายอำเภอ

๔. ผู้ประกาศใช้ประธานกรรมการบริหาร อบต.

๖. หน้าที่ในการร่างข้อบังคับตำบล มีหลักเกณฑ์ดังนี้^{๙๔}

๑. ผู้เสนอร่างข้อบังคับ ให้เสนอเป็นญัตติร่างข้อบังคับผู้เสนอ

(๑) คณะกรรมการบริหาร อบต.

(๒) สมาชิกสภา อบต. พร้อมผู้รับรองที่เป็นสมาชิกอย่างน้อย ๒ คน

---

^{๙๔} ข้างแล้ว

(๓) ราษฎรที่มีสิทธิเลือกตั้ง จำนวนไม่น้อยกว่าที่กฎหมายกำหนด

๒. ผู้พิจารณาและให้ความเห็นชอบ

(๑) สมาชิกสภา อบต. และนายอำเภอ

(๒) การพิจารณาว่าร่างข้อบังคับตำบล จะต้องพิจารณาเป็น ๓ วาระ
วาระที่ ๑ ที่ประชุมพิจารณาจะรับหลักการหรือไม่
(มีการ อภิปราย)

วาระที่ ๒ ให้ปรึกษาเรียงตามลำดับข้อ เจาะที่มีการแปร
ญัตติ

วาระที่ ๓ ให้ลงมติว่าจะเห็นชอบกับร่างข้อบังคับหรือไม่

๓. ผู้ประกาศใช้ ประธานคณะกรรมการบริหารลงชื่อและประกาศใช้

๔. ข้อบังคับตำบล คือ กฎระเบียบ ที่ออกมาใช้บังคับราษฎรในตำบล เพื่อให้
การปฏิบัติหน้าที่ของกรรมการบริหาร อบต. เป็นไปตามภารกิจและหน้าที่

๕. หน้าที่ในการตั้งกระทู้ถาม ยื่นญัตติและการอภิปรายในสภา อบต.

การกำกับดูแล อบต.

กฎหมายกำหนดให้ นายอำเภอ และผู้ว่าราชการจังหวัด กำกับดูแล อบต. ดังนี้

๑. นายอำเภอ

๑. ให้ความเห็นชอบร่างข้อบังคับตำบล

๒. เป็นผู้อนุมัติข้อบังคับงบประมาณรายจ่ายของ อบต.

๓. สั่งให้สมาชิกสภา อบต. กรรมการบริหาร อบต. พนักงานส่วนตำบล และ
ลูกจ้างของ อบต. แจ้งหรือสอบสวน ตลอดจนเจริญกรายงานและเอกสารใด ๆ จาก อบต.
มาตรวจสอบ

๑. มีอำนาจเรียกสมาชิกสภา อบต. กรรมการบริหาร อบต. พนักงานส่วน
ตำบลและลูกจ้างของ อบต. แจ้งหรือสอบสวน ตลอดจนเจริญกรายงานและเอกสารใด ๆ จากอบต.
มาตรวจสอบ

๕. เสนอผู้ว่าราชการจังหวัดยุบสภา อบต. ได้

๖. เสนอผู้ว่าราชการจังหวัดสั่งให้กรรมการบริหาร อบต. ทั้งคณะหรือบางคน
ออกจากตำแหน่งได้

๒. ผู้ว่าราชการจังหวัด

๑. เป็นผู้อนุญาตให้ข้าราชการในสังกัดไปปฏิบัติงานใน อบต. เป็นการชั่วคราว
(ตามคำขอของ อบต.)

๒. เป็นผู้วินิจฉัยกรณีเกิดความขัดแย้งในเรื่องข้อบังคับงบประมาณรายจ่าย
ระหว่างนายอำเภอกับ อบต.

๓. สั่งให้สมาชิกสภา อบต. ซึ่งได้รับการเลือกตั้งพ้นจากตำแหน่ง
 ๔. สั่งให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล ออกจากตำแหน่งเมื่อมีส่วนได้
 เสียในสัญญา กับ อบต.

๒. สั่งให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งเป็นกรรมการบริหาร อบต. ออกจากตำแหน่ง
 กำนันผู้ใหญ่บ้านเมื่อสภา อบต. มีมติให้บุคคลนั้นพ้นจากตำแหน่งกรรมการบริหารอบต.

หน้าที่ของเจ้าหน้าที่การบัญชีและการเงิน^{๔๕}

มีหน้าที่ความรับผิดชอบต่องานดำเนินการเกี่ยวกับมาตรการการจัดเก็บรายได้ ดังนี้

ตารางที่ ๒.๓ หน้าที่ของเจ้าหน้าที่การบัญชีและการเงิน

การเงินและการบัญชีเฉพาะด้านรายรับ	การติดต่อสื่อสารและการประชาสัมพันธ์
๑. บันทึกรายได้ทุกรายการในบัญชีเงินสดและให้เรียงตามลำดับก่อนหลังของรายการที่เกิดขึ้นโดยมีเอกสารหลักฐานแสดงรายการประกอบเมื่อบันทึกรายการผ่านบัญชีเงินสดแล้ว จึงยกยอดรายการไปบัญชีแยกประเภท	๑. มีส่วนร่วมในกิจการของประชาชนในท้องถิ่นโดยเฉพาะกลุ่มประชาคมหมู่บ้าน ได้แก่ วัดกลุ่มสตรี กลุ่มอาชีพต่างๆ สหกรณ์ต่างๆ ศูนย์กีฬา ฯลฯ เพื่อสร้างความสนิทสนมและให้ความรู้เกี่ยวกับอำนาจหน้าที่และภารกิจขององค์การบริหารส่วนตำบล
๒. จัดทำใบโอน สำหรับบันทึกรายการรับโอนเงินที่ไม่เกี่ยวข้องกับเงินสด การโอนแก้ไขข้อผิดพลาด การปรับปรุงบัญชี และการโอนปิดบัญชี	๒. เป็นสมาชิกองค์กรใดองค์กรหนึ่งในท้องถิ่นที่จัดตั้งขึ้น เพื่อวัตถุประสงค์มุ่งพัฒนางานในท้องถิ่น
๓. จัดทำบัญชีเงินสด บัญชีแยกประเภท รายงานเงินคงเหลือประจำวัน ทะเบียนคุมเงินรายได้ทะเบียนคุมเงินฝากธนาคาร สมุดคุมการรับเช็คและตั๋วแลกเงิน และใบโอน ตามคู่มือการปฏิบัติงานด้านการคลัง การเงินและการบัญชีขององค์การบริหารส่วนตำบล	

^{๔๕} บัญจชัย เลื่อมประเสริฐ. "ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดกาฬสินธุ์ ปี ๒๕๔๕". (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สถาบันราชภัฏมหาสารคาม, ๒๕๔๔), หน้า ๓๙.

๒.๖ ประวัติความเป็นมาของการปกครองส่วนตำบล

การปกครองส่วนท้องถิ่น หรือ การปกครองท้องถิ่น เป็นการปกครองโดยใช้หลัก การกระจายอำนาจคือรัฐมอบอำนาจให้หน่วยงานส่วนท้องถิ่นรับไปบริหาร โดยให้ประชาชนปกครองตนเอง มี ๔ รูปแบบ คือ^{๙๖}

๑. องค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) มีโครงสร้างบริหารคือสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด และ นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด โดยมี ผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นผู้กำกับดูแล

๒. เทศบาล มีโครงสร้างบริหารคือสภาเทศบาล และนายกเทศมนตรี โดยมี ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้กำกับดูแล

๓. องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) มีโครงสร้างบริหารคือสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และ นายกองค์การบริหารส่วนตำบล โดยมี นายอำเภอเป็นผู้กำกับดูแล

๔. การบริหารราชการส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ ที่มีฐานะเป็นทบวงการเมืองและนิติบุคคล มี ๒ แห่งคือกรุงเทพมหานคร และเมืองพัทยา

๑. กรุงเทพมหานคร มีโครงสร้างบริหารคือผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครสภากรุงเทพมหานครและสภาเขต

๒. เมืองพัทยา มีโครงสร้างบริหารคือ สภาเมืองพัทยา นายกเมืองพัทยา ปัจจุบันรูปแบบการปกครองท้องถิ่นของไทยทุกรูปแบบ ใช้การเลือกตั้งผู้บริหารท้องถิ่นโดยตรงทั้งสิ้น

๒.๖.๑ ประวัติการจัดตั้ง^{๙๗}

องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) มีวิวัฒนาการและความเป็นมาเช่นเดียวกับสภาตำบล เหตุที่มีการจัดตั้งองค์การบริหารส่วนจังหวัดส่วนตำบลขึ้นมาใหม่นั้น เนื่องจากรัฐบาลในช่วงเวลาดังกล่าวมีนโยบายที่จะกระจายอำนาจการปกครองไปสู่ประชาชนให้มากขึ้น จึงได้พิจารณาปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับ “สภาตำบล” ที่มีอยู่แต่เดิมเสียใหม่ และได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗ โดยให้มีการยกฐานะสภาตำบลที่มีรายได้ตามเกณฑ์ที่กำหนดขึ้นเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบใหม่เรียกว่า “องค์การบริหารส่วนตำบล” และต่อมาได้มีการแก้ไขปรับปรุงพระราชบัญญัตินี้มาจนถึง ฉบับที่ ๓ พ.ศ. ๒๕๔๓

๒.๖.๒ หลักเกณฑ์การจัดตั้ง

องค์การบริหารส่วนตำบลจัดตั้งจาก สภาตำบลที่มีรายได้ไม่รวมเงินอุดหนุนในปีงบประมาณที่ ล่วงมาติดต่อกัน ๓ ปี เฉลี่ยไม่ต่ำกว่าปีละ ๑๕๐,๐๐๐ บาท หรือตามเกณฑ์รายได้เฉลี่ยที่มีการเปลี่ยนแปลง (ซึ่งทำเป็นประกาศกระทรวงมหาดไทย และประกาศลงในราช

^{๙๖} การปกครองส่วนท้องถิ่น, (สิงหาคม ๒๕๕๓. <http://th.wikipedia.org/>).

^{๙๗} (สิงหาคม ๒๕๕๓. <http://reg.ksu.ac.th/teacher/katanyu/lesson/๓.doc>)

กิจจานุเบกษา) การประกาศยกฐานะ สมาตำบลเป็น องค์การบริหารส่วนตำบลต้องทำเป็น ประกาศกระทรวงมหาดไทย และประกาศลงในราชกิจจานุเบกษา โดยในประกาศให้ระบุชื่อ และเขต ขององค์การบริหารส่วนตำบลไว้ด้วยองค์การบริหารส่วนตำบลมีฐานะเป็นนิติบุคคล และเป็นราชการบริหารส่วนท้องถิ่น

๒.๖.๓ การยุบรวมกับองค์ปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น

๑. องค์การบริหารส่วนตำบลใดมีจำนวนประชากรไม่ถึง ๒,๐๐๐ คน ทั้งเป็นเหตุไม่ สามารถที่จะดำเนินการบริหารงานพื้นที่นั้นให้มีประสิทธิภาพในลักษณะขององค์การบริหารส่วน ตำบลได้ ให้กระทรวงมหาดไทยประกาศยุบองค์การบริหารตำบลดังกล่าว โดยให้รวมพื้นที่เข้า กับองค์การบริหารส่วนตำบลอื่นที่มีเขตติดต่อกันภายในเขตอำเภอเดียวกัน หรือให้ตราพระราช กฤษฎีกายุบองค์การบริหารส่วนตำบลดังกล่าว โดยให้รวมพื้นที่เข้ากับหน่วยการบริหารราชการ ส่วนท้องถิ่นที่มีเขตติดต่อกันภายในเขตอำเภอเดียวกัน ตามเจตนารมณ์ของประชาชนในเขต ตำบลนั้นภายใน ๙๐ วันนับแต่วันที่มิเหตุดังกล่าว

๒. สมาตำบลหรือองค์การบริหารส่วนตำบลอาจรวมกับองค์การบริหารส่วนตำบล ที่มีเขตติดต่อกันภายในเขตอำเภอเดียวกันได้ตามเจตนารมณ์ของประชาชนในเขตตำบลนั้นได้

๓. สมาตำบลหรือองค์การบริหารส่วนตำบลอาจรวมกับหน่วยการบริหารราชการ ส่วนท้องถิ่นที่มีเขตติดต่อกันภายในเขตอำเภอเดียวกันได้ตามเจตนารมณ์ของประชาชนในเขต ตำบลนั้นโดยตราเป็นพระราชกฤษฎีกาและให้กำหนดเขตใหม่ของหน่วยการบริหารราชการส่วน ท้องถิ่นไว้ในพระราชกฤษฎีกาดังกล่าว

๒.๖.๔ อำนาจหน้าที่ องค์การบริหารส่วนตำบล มีหน้าที่ตามที่กำหนดไว้ใน กฎหมายดังนี้^{๙๘}

- อำนาจหน้าที่ทั่วไป พัฒนาตำบลทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม
- หน้าที่ที่กฎหมายบังคับให้ทำ
  - จัดให้มีและบำรุงรักษาทางน้ำและทางบก
  - รักษาความสะอาดของถนน ทางน้ำ ทางเดิน และที่สาธารณะ รวมทั้งกำจัดมูลฝอย และ สิ่งปฏิกูล
  - ป้องกันโรคและระงับโรคติดต่อ
  - ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
  - ส่งเสริมการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
  - ส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุและผู้พิการ
  - คุ้มครองดูแลและบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

^{๙๘} อ่างแล้ว

บำรุงรักษาศิลปะ จารึกประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของ
ท้องถิ่น

ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ทางราชการมอบหมาย โดยจัดสรรงบประมาณหรือ
บุคลากรให้ตามความจำเป็นและสมควร

หน้าที่ที่ไม่บังคับให้ทำ^{๙๙}

ให้มีน้ำเพื่อการอุปโภค บริโภคและการเกษตร

ให้มีและบำรุงการไฟฟ้าหรือแสงสว่างโดยวิธีอื่น

ให้มีและบำรุงรักษาทางระบายน้ำ

ให้มีและบำรุงสถานที่ประชุม การกีฬา การพักผ่อนหย่อนใจและสวนสาธารณะ

ให้มีและส่งเสริมกลุ่มเกษตรกรและกิจการสหกรณ์

ส่งเสริมให้มีอุตสาหกรรมในครอบครัว

บำรุงและส่งเสริมการประกอบอาชีพของราษฎร

การคุ้มครองดูแลและรักษาทรัพย์สินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน

หาผลประโยชน์จากทรัพย์สินขององค์การบริหารส่วนตำบล

ให้มีตลาด ท่าเทียบเรือ และท่าข้าม

กิจการเกี่ยวกับการพาณิชย์

การท่องเที่ยว

การผังเมือง

องค์การบริหารส่วนตำบลอาจออก ข้อบังคับตำบล เพื่อใช้บังคับภายในตำบลได้เท่าที่
ไม่ขัดต่อกฎหมายหรืออำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล โดยจะกำหนดค่าธรรมเนียม
หรือกำหนดโทษ ปรับได้ไม่เกิน ๕๐๐ บาท

๒.๖.๕ รูปแบบการบริหาร

องค์การบริหารส่วนตำบล ประกอบด้วย สภาองค์การบริหารส่วนตำบลและฝ่าย
บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล (นายกองค์การบริหารส่วนตำบล)

๒.๖.๖ สภาองค์การบริหารส่วนตำบล

ประกอบด้วย สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งเลือกตั้งขึ้นโดยราษฎรผู้
มีสิทธิเลือกตั้งในแต่ละหมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลนั้น จำนวนอย่างน้อยที่สุด ๖ คน
แต่จะมีจำนวนมากเพียงใดขึ้นอยู่กับจำนวนหมู่บ้านในเขต ตามหลักเกณฑ์ดังนี้

---

^{๙๙} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๗๐.

จำนวนหมู่บ้านในเขต อบต.	จำนวนสมาชิกสภา อบต.
๑ หมู่บ้าน	๖ คน
๒ หมู่บ้าน	หมู่บ้านละ ๓ คน
ตั้งแต่ ๓ หมู่บ้านขึ้นไป	หมู่บ้านละ ๒ คน

ตารางภาพที่ ๒.๔ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

๒.๖.๗ คุณสมบัติของผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล มีสัญชาติไทย และมีอายุไม่ต่ำกว่า ๑๘ ปีบริบูรณ์ในวันเลือกตั้ง

มีภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่เป็นประจำ และมีชื่อในทะเบียนบ้านตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎรในหมู่บ้านในตำบลนั้นเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่า ๓ เดือนจนถึงวันเลือกตั้ง

ไม่เป็นภิกษุ สามเณร นักพรต หรือนักบวช
เป็นคนวิกลจริต จิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ

๒.๖.๘ คุณสมบัติของผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง เป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล^{๑๐๐}

มีคุณสมบัติตามมาตรา ๙ (๑) และ (๒) ดังนี้

มีสัญชาติไทย และมีอายุไม่ต่ำกว่า ๒๕ ปีบริบูรณ์ในวันเลือกตั้ง

มีภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่เป็นประจำ และมีชื่อในทะเบียนบ้านตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎรในหมู่บ้านในตำบลนั้นเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่า ๖ เดือนจนถึงวันสมัครรับเลือกตั้ง

ไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๙ (๓)-(๗) (๙) หรือ (๑๐) ดังนี้

เป็นภิกษุ สามเณร นักพรต หรือนักบวช

เป็นผู้มีร่างกายทุพพลภาพ วิกลจริต จิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบติดยาเสพติดให้โทษ หรือเป็นโรคตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยประกาศกำหนดไว้สำหรับคุณสมบัติของผู้ใหญ่บ้านตามกฎหมายว่าด้วยลักษณะปกครองท้องที่

เป็นสมาชิกรัฐสภา สมาชิกสภาท้องถิ่น ข้าราชการ พนักงานส่วนท้องถิ่น หรือพนักงานองค์การของรัฐ

เป็นผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน หรือสารวัตรกำนัน

เคยถูกไล่ออก ปลดออก หรือให้ออกจากราชการ หน่วยงานของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจ เพราะทุจริตต่อหน้าที่หรือถือว่าทุจริตต่อหน้าที่

เคยต้องรับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก โดยพ้นโทษมาแล้วไม่ถึง ๓ ปีในวันเลือกตั้ง เว้นแต่โทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

^{๑๐๐} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๗๐.

เป็นผู้มีพฤติกรรมในทางทุจริต หรือเสื่อมเสียศีลธรรม

ไม่เป็นผู้มีส่วนได้เสียไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อม ในสัญญากับองค์การบริหารส่วนตำบลที่ตนสมัครรับเลือกตั้งหรือในกิจการที่กระทำให้แก่องค์การบริหารส่วนตำบลนั้น

ไม่เคยถูกผู้ว่าราชการจังหวัดสั่งให้ออกจากตำแหน่งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน หรือ แพทย์ประจำตำบล เว้นแต่จะพ้น ๕ ปีนับแต่วันพ้นจากตำแหน่งจนถึงวันสมัครรับเลือกตั้ง

ไม่เคยถูกสภาตำบลมีมติให้พ้นจากตำแหน่งสมาชิกสภาตำบล หรือไม่เคยถูกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีมติให้พ้นจากตำแหน่งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเว้นแต่จะพ้น ๕ ปี นับแต่วันพ้นจากตำแหน่งจนถึงวันสมัครรับเลือกตั้ง

๒.๖.๙ วาระดำรงตำแหน่ง

อายุของสภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีกำหนดคราวละ ๔ ปีนับแต่วันเลือกตั้ง^{๑๑๑}

๒.๖.๑๐ การสิ้นสุดสมาชิกภาพ

ถึงคราวออกตามอายุของสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหรือมีการยุบสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

ตาย

ลาออกโดยยื่นหนังสือลาออกต่อนายอำเภอ ในกรณีเช่นนี้ให้ถือว่าพ้นจากตำแหน่งนับแต่วันลาออก

เป็นผู้มีส่วนได้เสียไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อมในสัญญากับองค์การบริหารส่วนตำบลที่ตนดำรงตำแหน่งหรือในกิจการที่กระทำให้แก่องค์การบริหารส่วนตำบลนั้นขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๔๗ ทวิ

มิได้อยู่ประจำในหมู่บ้านที่ได้รับเลือกตั้งเป็นระยะเวลาติดต่อกันเกินหกเดือน

ขาดประชุมสภาองค์การบริหารส่วนตำบลติดต่อกันสามครั้งโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร

สภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีมติให้พ้นจากตำแหน่งเพราะมีความประพฤติในทางที่จะนำมาซึ่งความเสื่อมเสีย หรือก่อความไม่สงบเรียบร้อยแก่องค์การบริหารส่วนตำบล หรือกระทำการอันเสื่อมเสียประโยชน์ของสภาองค์การบริหารส่วนตำบล โดยมีสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลจำนวนไม่น้อยกว่า ๑ ใน ๓ ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่เข้าชื่อเสนอให้สภาองค์การบริหารส่วนตำบลพิจารณา และมติดังกล่าวต้องมีคะแนนเสียงไม่น้อยกว่า ๓ ใน ๔ ของจำนวนสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลทั้งหมดเท่าที่มีอยู่

^{๑๑๑} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๗๐.

ราษฎรผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล ได้ลงคะแนนเสียงให้พ้นจากตำแหน่งตามกฎหมายเกี่ยวกับการลงคะแนนเสียงให้สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นพ้นจากตำแหน่ง

๒.๖.๑๑ การเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

หลักเกณฑ์และวิธีการสมัครรับเลือกตั้งและการเลือกตั้ง ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น และในระหว่างที่ไม่มีกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลมาใช้บังคับการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลโดยอนุโลม

เมื่อมีการยุบสภาองค์การบริหารส่วนตำบล หรือถือว่ามีสภาองค์การบริหารส่วนตำบลตามพระราชบัญญัตินี้ ให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลขึ้นใหม่ภายใน ๖๐ วัน

การเลือกตั้งแทนตำแหน่งที่ว่าง เพราะเหตุแห่งการครบกำหนดวาระให้มีการเลือกตั้งภายใน ๖๐ วัน นับแต่วันที่ครบวาระ

การเลือกตั้งแทนตำแหน่งที่ว่าง เพราะเหตุอื่น นอกจากครบวาระหรือยุบสภา ให้เลือกตั้งแทนตำแหน่งที่ว่างภายใน ๖๐ วันนับแต่วันที่ตำแหน่งนั้นว่างลง เว้นแต่วาระการดำรงตำแหน่งที่เหลืออยู่ไม่ถึง ๑๘๐ วัน จะไม่ดำเนินการเลือกตั้งขึ้นแทนตำแหน่งที่ว่างก็ได้

๒.๖.๑๒ อำนาจหน้าที่ของสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

๑.ให้ความเห็นชอบแผนพัฒนาตำบลเพื่อเป็นแนวทางในการบริหารกิจการขององค์การบริหารส่วนตำบล

๒.พิจารณาและให้ความเห็นชอบร่างข้อบังคับตำบล ร่างข้อบังคับงบประมาณรายจ่ายประจำปี และร่างข้อบังคับงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม

๓.ควบคุมการปฏิบัติงานของคณะกรรมการบริหารให้เป็นไปตามนโยบายและแผนพัฒนาตำบลตาม ๑. และกฎหมาย ระเบียบและข้อบังคับของทางราชการ

๒.๖.๑๓ ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

สภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีประธานสภาและรองประธานสภา ๑ คน ซึ่งเลือกจากสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล โดยนายอำเภอเป็นผู้แต่งตั้งตามมติของสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

ประธานสภาและรองประธานสภาอยู่ในตำแหน่งคราวละ ๒ ปี

ประธานสภาและรองประธานสภานอกจากพ้นจากตำแหน่งตามวาระแล้ว อาจพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

๑.ลาออกโดยยื่นหนังสือต่อนายอำเภอ

๒.พ้นจากตำแหน่งสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล

๓.ดำรงตำแหน่งกรรมการบริหาร

เมื่อตำแหน่งประธานสภาและรองประธานสภาว่างลง เพราะเหตุอื่นนอกจากครบวาระ ให้มีการเลือกใหม่ภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันที่ตำแหน่งนั้นว่างลง

๒.๖.๑๓ การประชุมสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

ในปีหนึ่งมีสมัยประชุมสามัญ ๒ สมัยหรือหลายสมัย แล้วแต่สภาองค์การบริหารส่วนตำบลจะกำหนด แต่ต้องไม่เกิน ๔ สมัย^{๑๐๒}

การประชุมสมัยหนึ่งๆ ให้มีกำหนดไม่เกิน ๑๕ วัน แต่ถ้าจะขยายเวลาออกไปต้องได้รับอนุญาตจากนายอำเภอ สำหรับการประชุมครั้งแรกต้องดำเนินการภายใน ๔๕ วันนับแต่วันเลือกตั้ง

เมื่อเห็นว่าเป็นการจำเป็นเพื่อประโยชน์ขององค์การบริหารส่วนตำบล ประธานสภา ประธานกรรมการบริหาร หรือสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล มีจำนวนไม่ต่ำกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกสภาเท่าที่มีอยู่ อาจทำคำร้องยื่นต่อ นายอำเภอ ขอให้เปิดประชุมสมัยวิสามัญ ถ้านายอำเภอเห็นสมควรก็ให้ นายอำเภอเรียกประชุมวิสามัญได้

สมัยประชุมวิสามัญมีกำหนดไม่เกิน ๑๕ วัน แต่ถ้าจะขยายเวลาออกไปต้องได้รับอนุญาตจากนายอำเภอ

ในการเรียกประชุมสภาองค์การบริหารส่วนตำบลตามสมัยประชุม ให้ประธานสภา เป็นผู้เรียกประชุมและเป็นผู้เปิดหรือปิดการประชุม

การประชุมสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ต้องมีสมาชิกสภามาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกสภาทั้งหมดเท่าที่มีอยู่จึงจะเป็นองค์ประชุม

๒.๖.๑๔ เลขาธิการสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

สภาองค์การบริหารส่วนตำบลเลือกสมาชิกสภาคนหนึ่งเป็นเลขาธิการสภาองค์การบริหารส่วนตำบล มีหน้าที่รับผิดชอบงานธุรการและจัดการประชุม และงานอื่นใดตามที่สภามอบหมาย ทั้งนี้ผู้ที่ดำรงตำแหน่งนี้จะเป็นคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลในขณะเดียวกันไม่ได้

๒.๖.๑๕ คณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล

คณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล มีจำนวน ๓ คน ซึ่งสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเลือกจากสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล แล้วเสนอให้นายอำเภอแต่งตั้งประกอบด้วย

๓. ประธานกรรมการบริหาร จำนวน ๑ คน

---

^{๑๐๒} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๗๐.

๔. กรรมการบริหาร จำนวน ๒ คน

ประธานกรรมการบริหาร มีฐานะเป็นผู้แทนขององค์การบริหารส่วนตำบล ในกรณีที่ไม่ได้มีผู้ดำรงตำแหน่งประธานกรรมการบริหารหรือมีแต่ไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้คณะกรรมการบริหารแต่งตั้งกรรมการบริหารคนหนึ่งเป็นผู้รักษาราชการแทนให้ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล เป็นเลขานุการคณะกรรมการบริหาร

๒.๖.๑๖ การกำกับดูแล

๑. นายอำเภอ มีอำนาจกำกับดูแลการปฏิบัติหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล ให้เป็นไปตามกฎหมายและระเบียบข้อบังคับของทางราชการ โดยนายอำเภอมีอำนาจเรียกสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล กรรมการบริหาร พนักงานส่วนตำบลและลูกจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบลมาชี้แจงหรือสอบสวน ตลอดจนเรียกรายการและเอกสารใดๆ จากองค์การบริหารส่วนตำบลมาตรวจสอบได้

๒. เพื่อคุ้มครองประโยชน์ของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล หรือประโยชน์ของประเทศเป็นส่วนใหญ่ นายอำเภอจะรายงานเสนอความเห็นต่อผู้ว่าราชการจังหวัด เพื่อยุบสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

๓. หากปรากฏว่าคณะกรรมการบริหาร กระทำการฝ่าฝืนต่อความสงบเรียบร้อย หรือสวัสดิภาพของประชาชน หรือละเลยไม่ปฏิบัติตามหรือปฏิบัติการณ์ไม่ชอบด้วยอำนาจหน้าที่ ผู้ว่าราชการจังหวัดอาจสั่งให้คณะกรรมการบริหารทั้งคณะหรือกรรมการบริหารบางคน พ้นจากตำแหน่งได้ตามคำแนะนำของนายอำเภอ

๒.๖.๑๗ พระราชบัญญัติ^{๑๐๓}

ลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ ๑๑) พ.ศ. ๒๕๕๑ ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร. ให้ไว้ ณ วันที่ ๒๗ มกราคม พ.ศ. ๒๕๕๑ เป็นปีที่ ๖๓ ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยลักษณะปกครองท้องที่ พระราชบัญญัตินี้มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ซึ่งมาตรา ๒๙ ประกอบกับมาตรา ๓๔ และมาตรา ๓๘ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายจึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอมของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ดังต่อไปนี้

^{๑๐๓} เล่ม ๑๒๕ ตอนที่ ๒๗ ก ราชกิจจานุเบกษา ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๑

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ ๑๑) พ.ศ. ๒๕๕๑”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดหกสิบวันนับแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๑ แห่งพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๔๒ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

มาตรา ๑๑ ราษฎรผู้มีสิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้านต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามดังต่อไปนี้

(๑) มีสัญชาติไทยและมีอายุไม่ต่ำกว่าสิบแปดปีบริบูรณ์ในวันที่ ๑ มกราคม ของปีที่มีการเลือก

(๒) ไม่เป็นภิกษุ สามเณร นักพรต หรือนักบวช

(๓) ไม่เป็นคนวิกลจริต หรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ

(๔) มีภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่ประจำ และมีชื่อในทะเบียนบ้านตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎรในหมู่บ้านนั้นติดต่อกันมาแล้วไม่น้อยกว่าสามเดือนจนถึงวันเลือก”

มาตรา ๔ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็น (๑๕) ของมาตรา ๑๒ แห่งพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๔๒

“(๑๕) ไม่เป็นผู้อยู่ในระหว่างเสียสิทธิในกรณีที่ไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งหรือถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง”

มาตรา ๕ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๓ และมาตรา ๑๔ แห่งพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ ๙) พ.ศ. ๒๕๓๕ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๓ การเลือกผู้ใหญ่บ้านต้องเป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม และให้กระทำโดยวิธีลับทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กระทรวงมหาดไทยกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษาเพื่อประโยชน์ในการเลือกผู้ใหญ่บ้าน ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่งซึ่งนายอำเภอแต่งตั้งจากเจ้าหน้าที่ของรัฐไม่เกินสามคน และราษฎรผู้มีสิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้านในหมู่บ้าน ซึ่งเป็นที่ยอมรับนับถือของราษฎรในหมู่บ้านจำนวนไม่น้อยกว่าสี่คนแต่ไม่เกินเจ็ดคน เพื่อทำหน้าที่ตรวจสอบคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้สมัครรับเลือกเป็นใหญ่บ้าน

การแต่งตั้งกรรมการ วิธีการเลือกประธานคณะกรรมการ และวิธีการตรวจสอบตามวรรคสองให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กระทรวงมหาดไทยกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อราษฎรส่วนใหญ่เลือกผู้ใดเป็นผู้ใหญ่บ้านแล้ว ให้นายอำเภอออกคำสั่งเพื่อแต่งตั้งและให้ถือว่าผู้นั้นเป็นผู้ใหญ่บ้านนับแต่วันที่ได้รับแต่งตั้ง ในกรณีที่ผู้รับเลือกมีคะแนน

เสียงเท่ากันให้ชีวิตจับสลาก ทั้งนี้ เมื่อนายอำเภอได้มีคำสั่งแต่งตั้งผู้ใหญ่บ้านแล้วให้รายงานให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเพื่อออกหนังสือสำคัญให้ไว้เป็นหลักฐานในกรณีที่มีการคัดค้านว่าผู้ซึ่งได้รับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้านตามวรรคสี่ได้รับเลือกมาโดยไม่สุจริตและเที่ยงธรรม ให้นายอำเภอดำเนินการสอบสวน และถ้าผลการสอบสวนได้ความตามที่มีผู้คัดค้านให้รายงานผู้ว่าราชการจังหวัดและให้ผู้ว่าราชการจังหวัดสั่งให้พ้นจากตำแหน่งโดยเร็ว ทั้งนี้ ภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่นายอำเภอมีคำสั่งแต่งตั้งการพ้นจากตำแหน่งของผู้ใหญ่บ้านตามวรรคห้า ไม่กระทบกระเทือนกิจการที่ผู้ใหญ่บ้านได้กระทำลงไปในขณะที่ดำรงตำแหน่ง

มาตรา ๑๔ ผู้ใหญ่บ้านต้องพ้นจากตำแหน่งด้วยเหตุใดเหตุหนึ่งดังต่อไปนี้

(๑) มีอายุครบหกสิบปี
(๒) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๒ เว้นแต่ในกรณีที่ได้รับอนุญาตจากผู้ว่าราชการจังหวัดให้ลาอุปสมบทหรือบรรพชาตามประเพณี มิให้ถือว่า มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๒ (๕)

(๓) ตาย

(๔) ได้รับอนุญาตจากนายอำเภอให้ลาออก

(๕) หมูบ้านที่ปกครองถูกยุบ

(๖) เมื่อราษฎรผู้มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๑ ในหมู่บ้านนั้นจำนวนไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของราษฎรผู้มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๑ ทั้งหมดเข้าชื่อกันขอให้ออกจากตำแหน่ง ในกรณีเช่นนั้นให้นายอำเภอสั่งให้พ้นจากตำแหน่ง

(๗) ผู้ว่าราชการจังหวัดสั่งให้พ้นจากตำแหน่ง เมื่อได้รับรายงานการสอบสวนของนายอำเภอว่าบกพร่องในหน้าที่ หรือประพฤติตนไม่เหมาะสมกับตำแหน่ง

(๘) ไปเสียจากหมู่บ้านที่ตนปกครองติดต่อกันเกินสามเดือน เว้นแต่เมื่อมีเหตุอันสมควรและได้รับอนุญาตจากนายอำเภอ

(๙) ขาดการประชุมประจำเดือนของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านที่นายอำเภอเรียกประชุมสามครั้งติดต่อกันโดยไม่มีเหตุอันควร

(๑๐) ถูกปลดออกหรือไล่ออกจากตำแหน่ง เนื่องจากกระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรง

(๑๑) ไม่ผ่านการประเมินผลการปฏิบัติหน้าที่ซึ่งต้องทำอย่างน้อยทุกห้าปีนับแต่วันที่ได้รับการแต่งตั้ง ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กระทรวงมหาดไทยกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

ในกรณีที่ผู้ใหญ่บ้านพ้นจากตำแหน่งตาม (๘) ให้นายอำเภอรายงานให้ผู้ว่าราชการจังหวัดทราบโดยเร็วด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการที่กระทรวงมหาดไทยกำหนดตาม (๑๑) ต้องกำหนดให้ราษฎรในหมู่บ้านมีส่วนร่วมในการประเมินผลการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านด้วย”

มาตรา ๖ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๙ แห่งพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ ๒) พุทธศักราช ๒๔๘๖ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๙ เมื่อปรากฏเหตุอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้ ให้เลือกผู้ใหญ่บ้านขึ้นใหม่

(๑) กรณีที่หมู่บ้านใดมีจำนวนราษฎรเพิ่มขึ้นไม่ว่าด้วยเหตุใดก็ตาม เมื่อกำหนด และผู้ใหญ่บ้านในตำบลนั้นปรึกษากันเห็นว่า จำนวนราษฎรนั้นเกินกว่าความสามารถของผู้ใหญ่บ้านคนเดียวจะดูแลปกครองให้เรียบร้อยได้ ให้กำหนดรายงานต่อนายอำเภอเพื่อพิจารณา และเสนอความเห็นไปยังผู้ว่าราชการจังหวัด ในกรณีที่ผู้ว่าราชการจังหวัดเห็นสมควร ให้ตั้งหมู่บ้านขึ้นใหม่และเลือกผู้ใหญ่บ้านเพิ่มเติมขึ้นใหม่ได้

(๒) กรณีที่ผู้ใหญ่บ้านของหมู่บ้านใดว่างลง ให้เลือกผู้ใหญ่บ้านภายในกำหนด สามสิบวันนับแต่วันที่ผู้ใหญ่บ้านของหมู่บ้านนั้นว่างลงในกรณีมีความจำเป็นไม่อาจจัดให้มีการเลือกผู้ใหญ่บ้านภายในกำหนดตาม (๒) ได้ ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดขยายเวลาออกไปได้เท่าที่จำเป็น และในระหว่างที่ยังมิได้มีการเลือกผู้ใหญ่บ้าน ผู้ว่าราชการจังหวัดจะแต่งตั้งผู้ใหญ่บ้านในตำบลนั้นคนหนึ่งเป็นผู้รักษาการแทนผู้ใหญ่บ้าน หรือจะแต่งตั้งบุคคลผู้มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๒ เป็นผู้รักษาการผู้ใหญ่บ้านจนกว่าจะมีการเลือกผู้ใหญ่บ้านก็ได้”

มาตรา ๗ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๒๗ แห่งพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ ๒) พุทธศักราช ๒๔๘๖ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๒๗ ผู้ใหญ่บ้านทำหน้าที่ช่วยเหลือนายอำเภอในการปฏิบัติหน้าที่และเป็นหัวหน้าราษฎรในหมู่บ้านของตน และมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้ด้วย

(๑) อำนวยความเป็นธรรมและดูแลรักษาความสงบเรียบร้อยและความปลอดภัยให้แก่ราษฎรในหมู่บ้าน

(๒) สร้างความสามัคคีและความสามัคคีให้เกิดขึ้นในหมู่บ้าน รวมทั้งส่งเสริมวัฒนธรรมและประเพณีในท้องถิ่น

(๓) ประสานหรืออำนวยความสะดวกแก่ราษฎรในหมู่บ้านในการติดต่อหรือรับบริการกับส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

(๔) รับฟังปัญหาและนำความเดือดร้อนทุกข์สุขและความต้องการที่จำเป็นของราษฎรในหมู่บ้าน แจ้งต่อส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือองค์กรอื่นที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การแก้ไขหรือช่วยเหลือ

(๕) ให้การสนับสนุน ส่งเสริม และอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติหน้าที่หรือการให้บริการของส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

(๖) ควบคุมดูแลราษฎรในหมู่บ้านให้ปฏิบัติให้เป็นไปตามกฎหมายหรือระเบียบแบบแผนของทางราชการ โดยกระทำตนให้เป็นตัวอย่างแก่ราษฎรตามที่ทางราชการได้แนะนำ

(๗) อบรมหรือชี้แจงให้ราษฎรมีความรู้ความเข้าใจในข้อราชการ กฎหมาย หรือระเบียบแบบแผนของทางราชการ ในกรณีนี้ สามารถเรียกราษฎรมาประชุมได้ตามสมควร

(๘) แจ้งให้ราษฎรให้ความช่วยเหลือในกิจการสาธารณประโยชน์เพื่อบำบัดป้องกันอันตรายสาธารณะอันมีมาโดยฉุกเฉิน รวมตลอดทั้งการช่วยเหลือบรรเทาทุกข์ผู้ประสบภัย

(๙) จัดให้มีการประชุมราษฎรและคณะกรรมการหมู่บ้านเป็นประจำอย่างน้อยเดือนละหนึ่งครั้ง

(๑๐) ปฏิบัติตามคำสั่งของกำนันหรือทางราชการและรายงานเหตุการณ์ที่ไม่ปกติซึ่งเกิดขึ้นในหมู่บ้านให้กำนันทราบ พร้อมทั้งรายงานต่อนายอำเภอด้วย

(๑๑) ปฏิบัติตามภารกิจหรืองานอื่นตามกฎหมายหรือระเบียบแบบแผนของทางราชการหรือตามที่กระทรวง ทบวง กรม หน่วยงานอื่นของรัฐ ผู้ว่าราชการจังหวัด หรือนายอำเภอมอบหมาย”

มาตรา ๘ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๒๘ ตรี แห่งพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๔๒ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๒๘ ตรี ในหมู่บ้านหนึ่งให้มีคณะกรรมการหมู่บ้านประกอบด้วย ผู้ใหญ่บ้านเป็นประธาน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกสภาองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีภูมิลำเนาในหมู่บ้านผู้นำหรือผู้แทนกลุ่มหรือองค์กรในหมู่บ้าน เป็นกรรมการหมู่บ้านโดยตำแหน่ง และกรรมการหมู่บ้านผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งนายอำเภอแต่งตั้งจากผู้ซึ่งราษฎรในหมู่บ้านเลือกเป็นกรรมการหมู่บ้านผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนไม่น้อยกว่าสองคนแต่ไม่เกินสิบคนคณะกรรมการหมู่บ้านมีหน้าที่ช่วยเหลือแนะนำ และให้คำปรึกษาแก่ผู้ใหญ่บ้าน เกี่ยวกับกิจการอันเป็นอำนาจหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้าน และปฏิบัติหน้าที่อื่นตามกฎหมาย หรือระเบียบแบบแผนของทางราชการ หรือที่นายอำเภอมอบหมาย หรือที่ผู้ใหญ่บ้านร้องขอให้คณะกรรมการหมู่บ้านเป็นองค์กรหลักที่รับผิดชอบในการบูรณาการจัดทำแผนพัฒนาหมู่บ้าน และบริหารจัดการกิจกรรมที่ดำเนินงานในหมู่บ้านร่วมกับองค์กรอื่นทุกภาคส่วนผู้นำหรือผู้แทนกลุ่มหรือองค์กรใดจะมีสิทธิเป็นกรรมการหมู่บ้านตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กระทรวงมหาดไทยกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษากรรมการหมู่บ้านผู้ทรงคุณวุฒิต้องมีคุณสมบัติเช่นเดียวกับผู้มีสิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้านวิธีการเลือกและการแต่งตั้ง วาระการดำรงตำแหน่ง และการพ้นจากตำแหน่งของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ และการปฏิบัติหน้าที่ การประชุม และการวินิจฉัยชี้ขาด ของคณะกรรมการหมู่บ้านให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กระทรวงมหาดไทยกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษาค่าใช้จ่ายในการจัดประชุมคณะกรรมการหมู่บ้าน ให้กระทรวงมหาดไทยจ่ายเป็นเงินอุดหนุนให้ตามหลักเกณฑ์ที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด โดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง”

มาตรา ๙ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๓๐ แห่งพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๖๔ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๕ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๓๐ ให้นายอำเภอเป็นประธานประชุมผู้ใหญ่บ้านในตำบลนั้น เพื่อปรึกษาหารือ คัดเลือกผู้ใหญ่บ้านคนหนึ่งในตำบลนั้นขึ้นเป็นกำนัน เมื่อผู้ใหญ่บ้านที่มาประชุมเห็นชอบ คัดเลือกผู้ใดแล้วให้นายอำเภอคัดเลือกผู้นั้นเป็นกำนันในกรณีที่มีผู้สมควรได้รับการคัดเลือกเป็นกำนันมากกว่าหนึ่งคน ให้นายอำเภอจัดให้มีการออกเสียงลงคะแนน เมื่อผู้ใหญ่บ้านคนใดได้รับคะแนนสูงสุดให้นายอำเภอคัดเลือกผู้นั้นเป็นกำนันในกรณีที่ได้รับคะแนนเท่ากัน ให้ใช้วิธีจับสลากการลงคะแนนต้องเป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม และให้กระทำโดยวิธีลับตามหลักเกณฑ์ และวิธีการที่กระทรวงมหาดไทยกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อคัดเลือกผู้ใดเป็นกำนันตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสองแล้ว ให้นายอำเภอรายงานไปยังผู้ว่าราชการจังหวัดเพื่อออกหนังสือสำคัญให้ไว้เป็นหลักฐานการประชุมผู้ใหญ่บ้านตามวรรคหนึ่งต้องมีผู้ใหญ่บ้านมาประชุม ไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนผู้ใหญ่บ้านทั้งหมดที่มีอยู่ในตำบลนั้น จึงเป็นองค์ประชุมให้นำบทบัญญัติในวรรคห้าและวรรคหกของมาตรา ๑๓ มาใช้บังคับกับการเลือกกำนันด้วยโดยอนุโลม”

มาตรา ๑๐ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๓๒ แห่งพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๖๔ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๕ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๓๒ ในกรณีที่ตำแหน่งกำนันว่างลง ให้คัดเลือกกำนันขึ้นใหม่ภายในกำหนดเวลาสี่สิบห้าวันนับแต่วันที่นายอำเภอได้ทราบการว่างนั้นหากมีความจำเป็นไม่อาจจัดให้มีการคัดเลือกกำนันภายในกำหนดตามวรรคหนึ่งได้ ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดขยายเวลาออกไปได้เท่าที่จำเป็น และในระหว่างที่ยังมิได้มีการเลือกกำนัน ผู้ว่าราชการจังหวัดจะแต่งตั้งบุคคลผู้มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๒ เป็นผู้รักษาการกำนันจนกว่าจะมีการคัดเลือกกำนันก็ได้”

มาตรา ๑๑ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๔๐ แห่งพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๔๐ กำนันต้องร่วมมือและช่วยเหลือนายอำเภอและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการดูแลรักษาและคุ้มครองป้องกันที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน และสิ่งซึ่งเป็นสาธารณประโยชน์อื่นอันอยู่ในตำบลนั้น”

มาตรา ๑๒ ให้ยกเลิกมาตรา ๑๐๘ แห่งพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๒๗

มาตรา ๑๓ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๒๒ แห่งพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๒๒ นายอำเภอมีหน้าที่ร่วมกับองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในการดูแลรักษา และคุ้มครองป้องกันที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินที่ประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกัน และสิ่งซึ่งเป็นสาธารณประโยชน์อื่นอันอยู่ในเขตอำเภอนายอำเภอและองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ไม่มีอำนาจใช้หรือยินยอมให้บุคคลอื่นใช้ที่ดินตามวรรคหนึ่ง เว้นแต่จะได้รับความเห็นชอบจาก ผู้ว่าราชการจังหวัดและปฏิบัติตามประมวลกฎหมายที่ดินและกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องในกรณีที่มี ข้อพิพาทหรือคดีเกี่ยวกับที่ดินตามวรรคหนึ่ง นายอำเภอและองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นจะ ร่วมกันดำเนินการหรือฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งจะเป็นผู้ดำเนินการ ก็ให้มีอำนาจกระทำได้

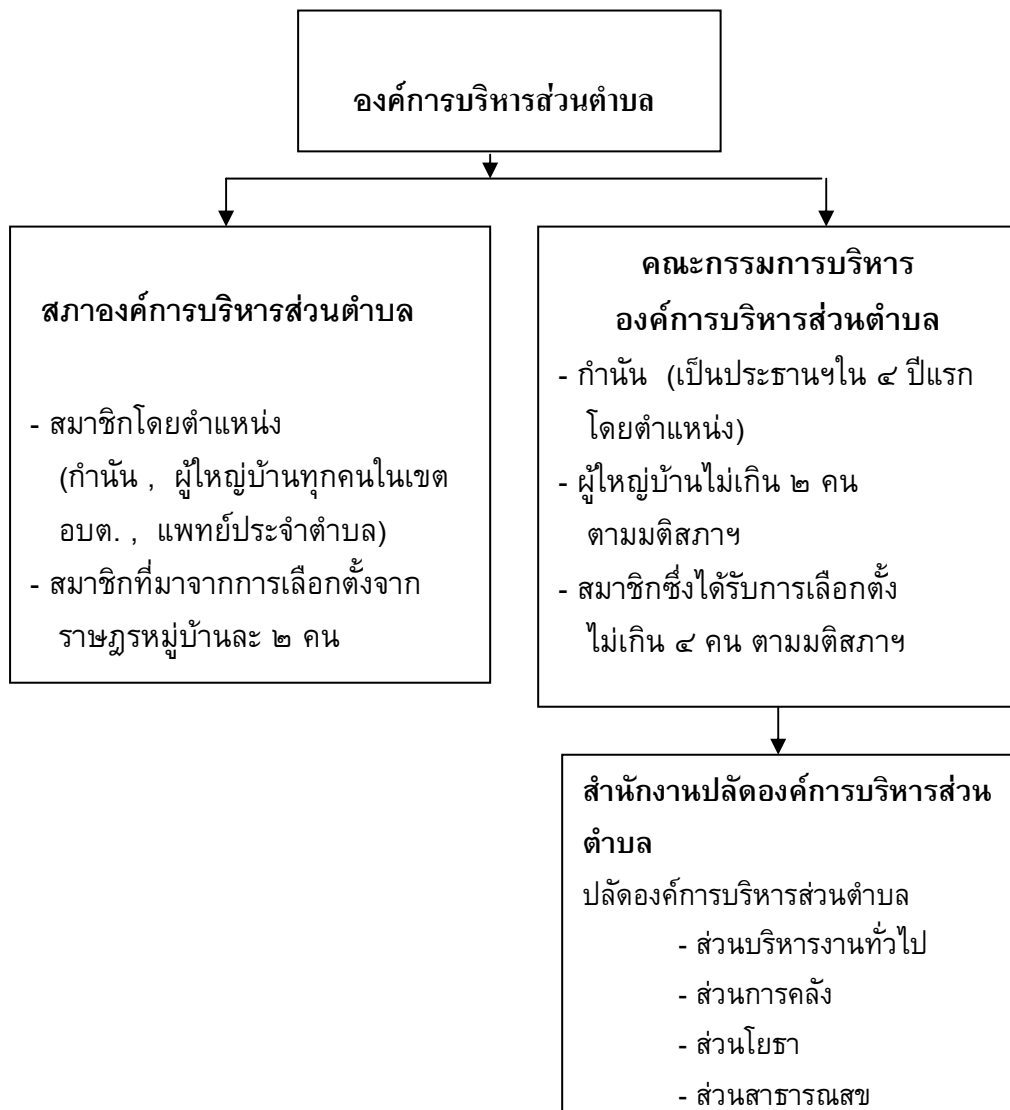
ทั้งนี้ กระทรวงมหาดไทยจะวางระเบียบกำหนดหลักเกณฑ์เป็นแนวปฏิบัติด้วยก็ได้ ค่าใช้จ่ายในการดำเนินการตามวรรคหนึ่งและวรรคสามให้จ่ายจากงบประมาณขององค์การ ปกครองส่วนท้องถิ่น ตามระเบียบที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด”

มาตรา ๑๔ ให้กำนันและผู้ใหญ่บ้านซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่ในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้ บังคับยังคงดำรงตำแหน่งต่อไปจนกว่าจะพ้นจากตำแหน่งตามวาระหรือด้วยเหตุอื่น ทั้งนี้ ตามที่ กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ ก่อนการแก้ไข เพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๑๕ บรรดาความแห่งซึ่งอยู่ในระหว่างการดำเนินการของนายอำเภอก่อนหรือใน วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้นายอำเภอมีอำนาจดำเนินการต่อไปจนแล้วเสร็จตามมาตรา ๑๐๘ แห่งพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดย พระราชบัญญัติ

ลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๒๗ ก่อนถูกยกเลิกโดยพระราชบัญญัตินี้ หรือจะดำเนินการตามกฎหมายอื่นที่บัญญัติในเรื่องดังกล่าวไว้เป็นการเฉพาะก็ได้

มาตรา ๑๖ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

แผนภาพที่ ๒.๕ โครงสร้างขององค์การบริหารส่วนตำบลตามพระราชบัญญัติสภาตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗

๒.๗ แนวคิดเกี่ยวกับหลักสังคหวัตถุ ๔

การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า มีการศึกษาเกี่ยวกับความพึงพอใจในการให้บริการประชาชนของหน่วยงานเท่านั้น แต่ไม่พบงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับความพึงพอใจในการให้บริการของประชาชนตามแนวสังคหวัตถุ ๔ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเห็นว่าการศึกษาครั้งนี้จะทำให้ทราบถึงความพึงพอใจของประชาชน เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขจุดบกพร่องต่าง ๆ เพื่อเพิ่มคุณภาพในการให้บริการประชาชนอย่างดีที่สุด และทำให้ทราบถึงปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อระดับความพึงพอใจของประชาชน ที่ไปใช้บริการ โดยใช้แนว สังคหวัตถุ ๔ มาประยุกต์ใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการให้บริการ

๒.๗.๑ ที่มาของสังคหวัตถุ ๔

สังคหวัตถุ เป็นหลักคุณธรรมในศาสนาพุทธ โดยเป็นภาษาบาลีแยกออกเป็น ๒ ศัพท์ คือ สังคห ๑ วัตถุ ๑ สังคห แปล เป็นภาษาไทยว่าสงเคราะห์ มีความหมายว่า ช่วยเหลืออุดหนุน วัตถุในที่นี้หมายความว่าเรื่อง รวมทั้ง ๒ ศัพท์ มีความหมายว่า เรื่องความช่วยเหลือ จะช่วยเหลือกันด้วยวิธีอย่างไรบ้าง ท่านได้วางไว้เป็น ๔ อย่าง ช่วยเหลือกันด้วยวิธี นอกเหนือจาก ๔ อย่างนี้ ไม่เรียกว่า สังคหวัตถุ คือ เรื่องความช่วยเหลือที่ทำให้รักใคร่นับถือ กลมเกลียวกัน ต้องพฤติกรรมตามหัวข้อทั้ง ๔ นี้เสมอไป ได้แก่

๑) ทาน ให้ปันสิ่งของๆ ตนแก่ผู้สมควรให้ปัน

๒) ปิยวาจา เจรจาวาจาที่อ่อนหวาน

๓) อตถจริยา ประพฤติสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่น

๔) สมานัตตตา ความเป็นคนมีตนเสมอ ไม่ถือตัว

คุณทั้ง ๔ อย่างนี้ เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวใจของผู้อื่นไว้ได้ในส่วนของพระไตรปิฎกได้กล่าวไว้ดังนี้ สังคหวัตถุ (ธรรมเครื่องยึดเหนี่ยว) ๔ ประการ ด้วยกันดังต่อไปนี้

๑) ทาน (การให้)

๒) เปยยวัชชะ (วาจาเป็นที่รัก)

๓) อตถจริยา (การประพฤติประโยชน์)

๔) สมานัตตตา (การวางตนสม่ำเสมอ)

ท่าน เปยยวัชชะ อตถจริยาในโลกนี้ และสมานัตตตาในธรรมนั้นๆ ตามความสมควร สังคหธรรมเหล่านี้แลช่วยอุ้มชูโลก เหมือนลิ่มสลักที่ยึดกุมรถซึ่งแล่นไปไว้ได้นั้น ถ้าไม่เพียงมีธรรม เหล่านี้ มารดาหรือบิดาก็ไม่พึงได้การนับถือหรือการบูชาเพราะบุตรเป็นเหตุ แต่เพราะบัณฑิต เล็งเห็นความสำคัญของสังคหธรรมเหล่านี้ ฉะนั้นบัณฑิตเหล่านั้นจึงถึงความยิ่งใหญ่^{๑๐๔}

ได้มีผู้ให้ความหมายและกล่าวถึงรายละเอียดเกี่ยวกับองค์ประกอบของสังคหวัตถุ ๔ ได้แก่ ทาน ปิยวาจา อตถจริยา และสมานัตตตา ไว้ดังนี้

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต) ได้ให้ความหมายของสังคหวัตถุ ๔ คือหลักธรรมที่เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวนำใจคน และประสานหมู่ชนไว้ในสามัคคี ประกอบด้วย

๑) ทาน ให้ปัน คือ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เสียสละ แบ่งปันแก่คนที่ควรให้ปัน ช่วยเหลือสงเคราะห์ด้วยแรงกายของตนเอง หรือปัจจัยสี่ หุ่นและทรัพย์สินสิ่งของ ตลอดจนให้ความรู้ ความเข้าใจในศิลปะวิทยา และการในการดำเนินชีวิตเลี้ยงชีพ ในทางสุจริตอันประกอบไปด้วยการไม่เบียดเบียนซึ่งกันและกันการเสียสละและการแบ่งปัน เป็นต้น

๒) ปิยวาจา พูดอย่างรักกัน คือ กล่าวคำสุภาพ ไพเราะ น่าฟัง ชี้แจงแนะนำสิ่ง ที่เป็นประโยชน์ มีเหตุผล เป็นหลักฐาน ชักจูงในทางที่ดีงาม หรือแสดงความเห็นอกเห็นใจ ให้

^{๑๐๔} อภ.จตุกก. (ไทย). ๒๑/๓๒/๕๐ - ๕๑.

กำลังใจรู้จักพูดให้เกิดความเข้าใจดี สมานสามัคคี เกิดไมตรี ทำให้รักใคร่นับถือและช่วยเหลือ
เกื้อกูลกัน

๓) อุตถจริยา ทำประโยชน์แก่เขา คือ ช่วยเหลือด้วยร่างกาย และชวนชวาย
ช่วยเหลือกิจการต่างๆ บำเพ็ญสาธารณประโยชน์ รวมทั้งช่วยแก้ไขปัญหาและช่วยปรับปรุง
ส่งเสริมในด้านคุณธรรมและจริยธรรมในสังคมให้ดีขึ้น

๔) สมานัตตตา เอาตัวเข้าสมาน คือ ทำตัวให้เข้ากับเขาได้ วางตนเสมอต้น
เสมอปลาย ให้ความเสมอภาค ปฏิบัติสม่ำเสมอกับต่อคนทั้งหลาย ไม่เอาเปรียบ และเสมอในสุข
ทุกข์คือ ร่วมสุข ร่วมทุกข์ ร่วมรับรู้ ร่วมแก้ไขปัญหา เพื่อให้เกิดประโยชน์สุขร่วมกัน^{๑๐๕}

พระราชสุทธินิยามมงคล ได้กล่าวไว้ว่า สังคหัตถุ ๔ เป็นทางให้เกิดของ
สามัคคีอันประกอบไปด้วยหลักธรรม มี ๔ ข้อ ดังนี้คือ

๑) ทาน คือ การให้ปัน การให้ทานซึ่งกันและกันและไม่หวังกันโดยการให้ทาน
แบ่งเป็น ๓ ประเภท ได้แก่ ให้เพื่อบูชาคุณ ให้เพื่อยึดเหนี่ยวจิตใจผู้อื่นไว้และให้เพื่อเห็นแก่
มนุษยธรรม

๒) ปิยวาจา คือ พูดให้เขารัก ไม่พูดให้เขาเกลียด ไม่ใส่ร้ายป้ายสี ต้องพูดให้
เขารัก เรียกว่า ปิยวาจา ปิโย เทวมนุสสานัง

๓) อุตถจริยา คือ บำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม อย่างนี้ดูตาย ช่วยเหลือ
ผู้อื่นโดยไม่เห็นแก่ความเหน็ดเหนื่อยของตนเอง

๔) สมานัตตตา เป็นการวางตนให้เหมาะสม เรียกว่า ไม่ถือตัวตนว่า เราดีกว่า
เขา ได้แก่ วางตนให้เหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่ เหมาะกับฐานะ เหมาะกับกาลเทศะ
ที่ว่าเหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่นั้นหมายความว่า เรามีหน้าที่อย่างไรก็ปฏิบัติไปตามหน้าที่
ที่ว่าเหมาะสมกับฐานะก็คือเข้าใจใช้จ่าย ไม่ฟุ้งเพื่อสุรุยสุรายเกินไป แต่ก็ไม่ตระหนี่เกินไปจนเข้า
ขั้นทรมาณตนเอง ที่ว่าเหมาะสมกับกาลเทศะนั้นหมายความว่า ปฏิบัติกิจให้เหมาะสมกับเวลา
และสถานที่^{๑๐๖}

ชุกุทธิ เต็งไตรสรณ์ ได้กล่าวว่า หลักสังคหัตถุ ๔ เป็นการช่วยเหลือเกื้อกูล
ทั่วทุกคน ร่วมสร้างสรรค์ประสานสังคมให้ตั้งงามมีเอกภาพตามหลัก สังคหัตถุ ๔ คือ

- ๑) ทาน เพื่อแผ่แบ่งปัน (ช่วยด้วยเงินด้วยของ)
- ๒) ปิยวาจา พูดอย่างรักใคร่กัน (ช่วยด้วยถ้อยคำ)
- ๓) อุตถจริยา ทำประโยชน์แก่เขา (ช่วยด้วยกำลังแรงงาน)

---

^{๑๐๕} พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต), **ธรรมนุญชีวิต**, (กรุงเทพมหานคร : บริษัทพิมพ์สวย
จำกัด, ๒๕๕๐), หน้า ๒๕.

^{๑๐๖} ดูรายละเอียดใน <http://www.jarun.org/v3/p11011.htm>.

๔) สมานัตตตา เอาตัวเข้าสมาน (ช่วยตัวร่วมสร้างสรรค์และแก้ปัญหา)^{๑๐๗}

โสภณ จาเลิศ ได้กล่าวว่า ธรรมอันเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจผู้อื่น หรือธรรม เพื่อให้คนเป็นที่รักของคนทั่วไป คือ สังคหัตถุ ๔ นั้นเอง ได้แก่

๑) ทาน คือการให้ เสียสละ แบ่งปันแก่ผู้อื่น

๒) ปิยวาจา คือพูดจาด้วยถ้อยคำที่สุภาพ นุ่มนวล เหมาะแก่บุคคล เวลา สถานที่ พูดใน สิ่งที่เป็นประโยชน์ พูดในทางสร้างสรรค์ และเกิดกำลังใจ

๓) อุตถจริยา คือทำตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม ตามกำลังสติปัญญา ความรู้ ความสามารถ กำลังทรัพย์ และกำลังกายของตน

๔) สมานัตตตา คือทำตนให้เสมอต้นเสมอปลาย วางตนเหมาะสมกับฐานะ ตำแหน่ง หน้าที่การงาน ไม่เอาเปรียบผู้อื่น ร่วมทุกข์ร่วมสุขสม่ำเสมอ^{๑๐๘}

หลักธรรมที่กล่าวมานี้ หากผู้ใดยึดถือปฏิบัติ เชื่อแน่ว่าจะเป็นที่รักใคร่เคารพนับถือของ เพื่อนร่วมงานและบุคคลทั่วไป คนไทยเรานั้นมักชอบจดจำถ้อยคำที่คล้องจองกันจึงใคร่ขอเสนอ คำที่จะทำให้จำได้ง่าย และเป็นคาถาสำหรับทำให้ตนเองเป็นที่รักใคร่ของบุคคลทั่วไป คือ

โอบอ้อมอารี	(ทาน)
วจีไพเราะ	(ปิยวาจา)
สงเคราะห์ปวงชน	(อุตถจริยา)
วางตนเหมาะสม	(สมานัตตตา)

สรุป สังคหัตถุ ๔ เป็นหลักคำสอนในพระพุทธศาสนา ที่เป็นวิธีปฏิบัติเพื่อยึดเหนี่ยว จิตใจของคนให้เกิดความรักเกิดความสงเคราะห์ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ช่วยเหลือเกื้อกูลทุกคน ร่วมสร้างสรรค์ ประสานสังคมให้ดีงาม เป็นบ่อเกิดแห่งความสามัคคี ดังที่สมเด็จพระสัมมาสัม พุทธเจ้าตรัสไว้ใน สังคหัตถุสูตร ว่า^{๑๐๙}

ทานญจ เปยยวชฌญจ   อุตถจริยา จ ยา อิธ
สมานตุตตตา จ ฆมฺเมสุ   ตตฺถ ตตฺถ ยถาร्ह

“การให้ทาน การพูดจาไพเราะ การประพடுத்தตนให้เป็นประโยชน์ในโลกนี้ ความเป็นผู้มีตนสม่ำเสมอในธรรมทั้งหลายนั้น ตามควร”^{๑๑๐}

^{๑๐๗} ดูรายละเอียดใน <http://www.dtam.moph.go.th/alternative/viewstory.php?id=23>

^{๑๐๘} ดูรายละเอียดใน <http://sophon.bcnlp.ac.th/my/friend.html>

^{๑๐๙} อจ.จตุกก. (บาลี) ๒๑/๓๒/๓๗.

^{๑๑๐} อจ.จตุกก. (ไทย) ๒๑/๓๒/๕๑.

๒.๗.๒ ความหมาย และองค์ประกอบ ของสังคหัตถุ๔

ในการอยู่ร่วมกันในสังคมนั้น มนุษย์ทุกคนล้วนปรารถนาเป็นที่รักของคนรอบข้าง เป็นที่ยอมรับนับถือของทุกๆ คนและปรารถนาที่จะไต่ยินได้ฟังคำยกย่องสรรเสริญมากกว่าเสียงนินทาว่าร้าย พระพุทธองค์ได้ทรงสอนวิธีที่จะทำตนให้เป็นที่รักของสังคมว่า ชั้นแรก ให้ปรับที่ตัวของเราเองก่อน คือต้องทำตัวเราให้เป็นคนน่ารักเสียก่อน โดยการปฏิบัติตามหลักสังคหัตถุ ซึ่งเป็นคุณธรรมที่เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวใจคนนั้น ประกอบด้วยหลัก ๔ ประการด้วยกัน ดังนี้

๑. ทาน (Giving; Generosity; Charity) การให้การเอื้อเพื่อเผื่อแผ่ เสียสละแบ่งปัน ช่วยเหลือกันด้วยการให้สิ่งของ หรือให้ความรู้และแนะนำสั่งสอนด้วยน้ำใจไมตรี มีความโอบอ้อมอารี จะช่วยผูกใจคนไว้ได้ การทำทานจะไม่สูญเปล่า ผู้ที่ให้สิ่งที่ดีย่อมได้รับสิ่งที่ดีตอบแทน ดังพุทธพจน์ที่ว่า “มณาปทายี ลภเต มณาป^{๑๑๑}” แปลว่า ผู้ให้สิ่งที่น่าพอใจย่อมได้รับสิ่งที่น่าพอใจ^{๑๑๒} การให้ทานอาจให้ได้ ๒ วิธีด้วยกันคือ

๑.) อามิสทาน ให้สิ่งของแก่เพื่อนหรือผู้อื่นที่ด้อยกว่ารวมทั้งการให้รางวัล ต่าง ๆ เป็นต้น

๒.) ธรรมทานหรือวิทยาทาน หมายถึง การให้ธรรม การให้ความรู้และแนะนำสั่งสอนให้รู้ดีรู้ชั่วหรือการแนะนำให้รู้ศิลปวิทยาในการประกอบสัมมาชีพ^{๑๑๓}

ใน ๒ อย่างนี้ ธรรมทานนั้นเป็นเลิศกว่าทานทั้งหลาย^{๑๑๔} อามิสทานช่วยคำจุนชีวิตทำให้เขามีที่พึ่งพาอาศัย แต่ธรรมทานช่วยให้เขารู้จักพึ่งตนเองได้ต่อไป เมื่อให้อามิสทานแล้วพึงให้ธรรมทานด้วย

๒. ปิยวาจา หรือ เปยวัชชะ (Kindly Speech; Convincing Speech) ความเป็นผู้มีวาจาน่ารัก พูดอย่างรักกัน วาจาเป็นที่รัก วาจาพูดดีมีน้ำใจหรือวาจาซาบซึ้งใจ คือ กล่าววาจาสุภาพไพเราะอ่อนหวานมีหางเสียง สมานสามัคคี ซาบซึ้งใจ ทำให้เกิดไมตรีรักใคร่นับถือ ตลอดถึงคำแสดงประโยชน์ประกอบด้วยเหตุผลเป็นหลักฐานจูงใจให้นิยมยอมตาม^{๑๑๕} สมเด็จพระสัมมา สัมพุทธเจ้า ได้ทรงตรัสเตือนพระภิกษุให้พยายามหลีกเลี่ยงถ้อยคำที่ขัดแย้งกัน^{๑๑๖}

^{๑๑๑} อัง.ปณณจก.(บาลี) ๒๒/๔๔/๔๕.

^{๑๑๒} อัง.ปณณจก.(ไทย) ๒๒/๔๔/๗๒.

^{๑๑๓} พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต), พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม, หน้า ๗๑.

^{๑๑๔} ชู.อิติ. (ไทย) ๒๕/๘๘/๔๗๓, ชู.อิติ. (ไทย) ๒๕/๑๐๐/๔๗๗.

^{๑๑๕} พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต), พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม, หน้า ๑๖๗.

^{๑๑๖} ชู.ม. (ไทย) ๒๗/๖๓/๒๐๓.

อันนำไปสู่การทะเลาะวิวาท^{๑๑๗} พระพุทธองค์ทรงตรัสถึงการพูดที่ประกอบด้วยประโยชน์ ดังปรากฏใน อภยราชกุมารสูตร ดังนี้^{๑๑๘}

สรุป สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงให้หลักการพูดไว้ดังนี้

๑. ต้องเป็นคำจริง
๒. เป็นคำสุภาพไพเราะอ่อนหวาน
๓. พูดแล้วก่อให้เกิดประโยชน์
๔. พูดแล้วเกิดการสมานสามัคคี
๕. พูดด้วยจิตเมตตา
๖. พูดถูกกาลเทศะ คือถูกเวลาและสถานที่

จะเห็นได้ว่า การให้แต่เพียงอย่างเดียวนั้นไม่สามารถที่จะทำให้เป็นที่รัก เป็นที่ชอขใจของคนทั่วไปได้ จึงต้องรู้จักพูดจาปราศรัยให้ไพเราะนุ่มนวลน่าฟัง เมื่อได้ฟังแล้วเกิดกำลังใจที่จะส่งเสริมสนับสนุนให้ทุกคนอยากทำความดีให้ยิ่งขึ้นไป ไม่พูดจาสื่อเสียดอันก่อให้เกิด ความแตกแยก พูดแต่คำที่จะทำให้เกิดความสามัคคี เปรียบเสมือนน้ำทิพย์ชโลมใจ ประสานใจ ทุกๆ ดวงให้เป็นหนึ่งเดียวกัน

๓. อัถถจริยา (Useful Conduct; Rendering Services; Life of Service; Doing Good) การประพฤติประโยชน์ ทำประโยชน์แก่เขา หลักธรรมข้อนี้มุ่งสอนตน ๒ ด้าน คือ การทำตนให้เป็นประโยชน์และการทำในสิ่งที่เป็นประโยชน์ ตลอดถึงช่วยแก้ไขปรับปรุงส่งเสริม ในทางจริยธรรม

๑) การทำตนให้เป็นประโยชน์ หมายถึง ทำตนให้มีคุณค่าในสังคมที่ตนอาศัยอยู่ ด้วยการตั้งใจศึกษาเล่าเรียน ฝึกฝนอบรมตนให้เป็นคนเจริญด้วยความรู้ ความสามารถ มีคุณธรรม เป็นบุตรที่ดีของบิดามารดา เป็นศิษย์ที่ดีของครูอาจารย์เป็นนักเรียนที่ดีของสถานศึกษา เป็นพลเมืองที่ดีของประเทศชาติ ตลอดจนเป็นศาสนิกชนที่ดีของพระพุทธศาสนา ตลอดไป

๒) การทำในสิ่งที่เป็นประโยชน์ คือ เมื่อทำตนให้เป็นประโยชน์แล้วก็ต้องสร้างตนให้เป็นประโยชน์กับผู้อื่นด้วยการให้ความช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ไม่นิ่งดูดาย มีน้ำใจไม่ตรีต่อกัน บำเพ็ญสาธารณประโยชน์ตามสติกำลังความสามารถ

๔. สมานัตตตา (Even and Equal Treatment; Equality Consisting in Impartiality, Participation and Behaving Oneself Properly In All Circumstances) เอาตัวเข้า

^{๑๑๗} ม.อ. (ไทย) ๑๔/๒๓๖/๒๗๖.

^{๑๑๘} ม.ม. (ไทย) ๑๓/๘๖/๘๘.

สมาน คือ การทำตนเสมอต้นเสมอปลาย ตลอดถึงวางตนเหมาะสมแก่ฐานะภาวะ บุคคล เหตุการณ์และสิ่งแวดล้อม^{๑๑๙}

๑) วางตนให้เหมาะสมกับฐานะที่ตนมีอยู่ในสังคม เช่น เป็นหัวหน้าครอบครัว เป็นบิดามารดา เป็นครูอาจารย์ เป็นเพื่อนบ้าน เป็นต้น ตนอยู่ในฐานะอะไรก็วางตนให้เหมาะสมกับฐานะที่เป็นอยู่ และทำอย่างเสมอต้นเสมอปลาย

๒) ปฏิบัติตนอย่างสม่ำเสมอต่อคนทั้งหลาย ให้ความเสมอภาค ไม่เอารัดเอาเปรียบผู้อื่น เสมอในสุขและทุกข์ คือ ร่วมสุขร่วมทุกข์กัน ร่วมรับรู้ปัญหา และร่วมแก้ปัญหาเพื่อประโยชน์ของสังคม^{๑๒๐}

ดังนั้น คุณธรรมทั้ง ๔ ประการนี้ จึงเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวใจกันไว้ เสมือนหนึ่ง สลักเพชรพลอย ถ้าหลักธรรมเครื่องยึดเหนี่ยวใจเหล่านี้ไม่มี บุคคลก็จะไม่เป็นที่น่าเคารพ รักใคร่ ยกย่องนับถือ เราจึงต้องคอยศึกษาและหมั่นเตือนสติตนเองไว้ตลอดว่าในแต่ละฐานะ ที่เราเป็นอยู่นั้น มีหน้าที่อะไรบ้าง เมื่อรู้แล้วก็ต้องปฏิบัติตามหน้าที่นั้นให้สมบูรณ์ นอกจากนี้ เราก็ต้องทำตนให้เสมอต้นเสมอปลายด้วยคือ เคยวางตัวกับคนอื่นในทางที่ได้อย่างไร แม้ว่าเราจะได้ดิบได้ดีไปแล้ว ก็ต้องไม่ลืมตัวยังคงปฏิบัติตัวเหมือนเช่นเดิมนั้นไม่เปลี่ยนแปลง หรือว่าเมื่อเราเห็นคนอื่นเขาได้ดี ก็ต้องแสดงออกให้เขารับรู้ว่าเรามีความยินดีกับเขาอย่างจริงใจ ไม่คิดกลั่นแกล้งใส่ร้ายป้ายสีเขา ถ้าทำได้อย่างนี้เราก็ย่อมจะเป็นที่รักที่พอใจของทุกคนรอบข้างดังเช่นเรื่องของหัตถกอุบาสก ชาวเมืองอาฬวีผู้มีสังคหวัตถุธรรมประจำใจ ดังนี้^{๑๒๑}

สมัยหนึ่ง พระผู้มีพระภาคประทับอยู่ ณ อคคาพวจเจตีย์ ใกล้เมืองอาฬวี ครั้งนั้นแล หัตถกอุบาสกชาวเมืองอาฬวี มีอุบาสกประมาณ ๕๐๐ คนแวดล้อม เข้าไปเฝ้าพระผู้มีพระภาค ถึงที่ประทับถวายบังคมแล้วนั้น ณ ที่ควรส่วนข้างหนึ่ง

ครั้นแล้ว พระผู้มีพระภาคได้ตรัสถามหัตถกอุบาสกชาวเมืองอาฬวีว่า ดูกรหัตถกอุบาสก บริษัทของท่านนี้ใหญ่ ก็ท่านสงเคราะห์บริษัทใหญ่นี้ได้อย่างไร ๕

หัตถกอุบาสกชาวเมืองอาฬวีกราบทูลว่า ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ พระผู้มีพระภาคได้ทรงแสดงสังคหวัตถุ ๔ ประการไว้ ข้าพระองค์สงเคราะห์บริษัทใหญ่นี้ด้วยสังคหวัตถุ ๔ ประการเหล่านั้น ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ

ข้าพระองค์รู้ว่าผู้นี้ควรสงเคราะห์ด้วยทาน ข้าพระองค์ก็สงเคราะห์ด้วยทาน

^{๑๑๙} พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต), พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม, หน้า ๗๑.

^{๑๒๐} พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต), ธรรมมัญญูชีวิต, พิมพ์ครั้งที่ ๘๐, (กรุงเทพมหานคร : บริษัท พิมพ์สวย จำกัด, ๒๕๕๐), หน้า ๙.

^{๑๒๑} อัง.อุฎฺฐก. (ไทย) ๒๓/๒๔/๒๖๗.

ผู้นี้ควรสงเคราะห์ด้วยวาจาอ่อนหวาน ข้าพระองค์ก็สงเคราะห์ด้วยวาจาที่อ่อนหวาน

ผู้นี้ควรสงเคราะห์ด้วยการประพฤติสิ่งที่เป็นประโยชน์ ข้าพระองค์ก็สงเคราะห์ด้วยการประพฤติสิ่งที่เป็นประโยชน์

ผู้นี้ควรสงเคราะห์ด้วยการวางตัวเสมอ ข้าพระองค์ก็สงเคราะห์ด้วยการวางตัวเสมอ
ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ก็โมคคัลลยในตระกูลของข้าพระองค์มีอยู่ ชนทั้งหลายจึงสำคัญถ้อยคำของข้าพระองค์ว่าควรฟัง ไม่เหมือนของคนจน ๆ

พระผู้มีพระภาค : “ดีละ ดีละ หัตถกะ วิธีนี้ของท่านเป็นอุบายที่จะสงเคราะห์บริษัทจำนวนมากได้ จริงอยู่ใครก็ตามที่สงเคราะห์บริษัทจำนวนมากในอดีตกาล ก็ล้วนแต่สงเคราะห์ด้วยสังคหวัตถุ ๔ ประการนี้แล ใครก็ตามที่จักสงเคราะห์บริษัทจำนวนมากในอนาคตกาล ก็ล้วนแต่จักสงเคราะห์ด้วยสังคหวัตถุ ๔ ประการนี้แล ใครก็ตามที่กำลังสงเคราะห์บริษัทจำนวนมากในปัจจุบัน ก็ล้วนแต่สงเคราะห์ด้วยสังคหวัตถุ ๔ ประการนี้แล”

ชุกฤทธิ เต็งไตรสรณ์ ได้กล่าวว่า หลักสังคหวัตถุ ๔ เป็นการช่วยเหลือเกื้อกูลทั่วทุกคน ร่วมสร้างสรรค์ประสานสังคมให้ตั้งงามมีเอกภาพตามหลัก สังคหวัตถุ ๔ คือ

- ๑) ทาน เพื่อแผ้วเป้งปัน (ช่วยด้วยเงินด้วยของ)
- ๒) ปิยวาจา พูดอย่างรักใคร่กัน (ช่วยด้วยถ้อยคำ)
- ๓) อุตถจริยา ทำประโยชน์แก่เขา (ช่วยด้วยกำลังแรงงาน)
- ๔) สมานัตตตา เอาตัวเข้าสมาน (ช่วยด้วยร่วมสร้างสรรค์และแก้ปัญหา)

หลังจากนั้น หัตถกอุบาสกชาวเมืองอาฬวี ที่พระผู้มีพระภาคทรงชี้แจงให้เห็นชัดเจนใจให้อยากรับเอาไปปฏิบัติ เราใจให้อาจหาญแกลัวกล้ำปลอบชโลมใจให้สดชื่นร่าเริงด้วยธรรมีกถาแล้วลุกจากที่นั่ง ถวายบังคมพระผู้มีพระภาค กระทำประทักษิณแล้วหลีกไป

พระพุทธรองค์ได้ทรงกล่าวถึงอานิสงส์ที่เกิดจากการสงเคราะห์ประชาชนด้วยสังคหวัตถุ ๔ คือ ทาน (การให้) เปยยวัชชะ (วาจาเป็นที่รัก) อุตถจริยา (การประพฤติประโยชน์) สมานัตตตา (การวางตนสม่ำเสมอ) อยู่เป็นประจำ เมื่อจตุติจากเทวโลกมาแล้ว บุญที่เกิดจากการให้ทานเป็นประจำจะทำให้ได้ลักษณะมหาบุรุษ คือ มีฝ่ามือและฝ่าเท้าอ่อนนุ่มและมีเส้นที่ข้อพระองคฺลิจติดกันเป็นรูปตาข่ายงดงาม นาดูน่าชม^{๑๒๒} และบุญที่เกิดจากการใช้ปิยวาจา นั้น จะทำให้มีพระชิวหาใหญ่ยาวและมีพระสุรเสียงดุจเสียงพรหม ตรัสดุจเสียงร้องของนกการเวก^{๑๒๓} ที่ชัดเจนแจ่มใส ไพเราะ ก้องกังวาน สามารถเหนี่ยวรั้งใจผู้ฟังให้ดื่มด่ำไปกับน้ำเสียงนั้น ส่วนอานิสงส์ของอุตถจริยาและสมานัตตตานี้ จะทำให้มีญาติสนิทมิตรสหายตลอดจนพวกพ้องบริวาร

^{๑๒๒} ที.ปา. (ไทย) ๑๑/๒๑๐/๑๗๐ - ๑๗๑.

^{๑๒๓} ที.ปา. (ไทย) ๑๑/๒๓๖/๑๗๓.

มากมาย รวมถึงพระราช มหาอำมาตย์ เศรษฐี มหาเศรษฐี พ่อค้า ประชาชนทุกชาติทุกภาษา ทั้งวรรณะต่าง ๆ ให้การยอมรับนับถือ ทั้งหมดจะมาเป็นพันธมิตร เป็นกัลยาณมิตร ที่ดีต่อกัน และไม่ว่าจะไปที่ไหน ย่อมได้รับการปฏิสันถารเป็นอย่างดี

นอกจากนี้สังคหวัตถุ ๔ ยังอำนวยประโยชน์ที่มองเห็นได้เป็นรูปธรรมดังต่อไปนี้

๑. ช่วยให้ผู้คลั่งงมงายได้อยู่ได้ในสังคมด้วยความสุข
๒. เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวน้ำใจ สมานไมตรีระหว่างกัน
๓. เป็นเครื่องส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ให้มีความเคารพนับถือกันตามสมควรแก่ฐานะ

๔. เป็นเครื่องประสานองค์ประกอบต่างๆ ของสังคมให้คงรูปอยู่และดำเนินไปได้ด้วยดี

๕. ช่วยส่งเสริมศีลธรรมและป้องกันความประพฤติที่เสื่อมเสียในสังคม

โสภณ จาเลิศ ได้กล่าวว่า ธรรมอันเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจผู้อื่น หรือธรรมเพื่อให้คนเป็นที่รักของคนทั่วไป คือ สังคหวัตถุ ๔ นั้นเอง ได้แก่

- ๑) ทาน คือการให้ เสียสละ แบ่งปันแก่ผู้อื่น
- ๒) ปิยวาจา คือพูดจาด้วยถ้อยคำที่สุภาพ นุ่มนวล เหมาะแก่บุคคล เวลา สถานที่ พูดในสิ่งที่ เป็นประโยชน์ พูดในทางสร้างสรรค์ และเกิดกำลังใจ
- ๓) อุตถจริยา คือทำตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม ตามกำลังสติปัญญา ความรู้ความสามารถ กำลังทรัพย์ และกำลังกายของตน
- ๔) สมานัตตตา คือทำตนให้เสมอต้นเสมอปลาย วางตนเหมาะสมกับฐานะ ตำแหน่งหน้าที่การงาน ไม่เอาเปรียบผู้อื่น ร่วมทุกข์ร่วมสุขสม่ำเสมอ

๒.๗.๓ ความสำคัญของสังคหวัตถุ ๔ ที่มีต่อการให้บริการ

การที่นำหลักสังคหวัตถุ ๔ มาประยุกต์ใช้กับการให้บริการนั้น ก็เนื่องมาจากการพิจารณาองค์ประกอบของหลักธรรมทั้ง ๔ ข้อแล้วจะพบว่า ธรรมทั้ง ๔ ประการนั้นอันประกอบไปด้วย ทานปิยวาจา อุตถจริยา และสมานัตตตา เป็นหัวใจสำคัญในการให้บริการเพื่อให้เกิดความพึงพอใจสูงสุดต่อมาผู้รับบริการ เพราะองค์การหรือหน่วยงานใดจะประสบความสำเร็จได้ก็ต้องอาศัยพนักงานเป็นปัจจัยสำคัญต่อหน่วยงานนั้นๆ ถ้าพนักงานในหน่วยงานใดมีคุณธรรม ๔ ประการที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ดังต่อไปนี้คือ

- ๑) ทาน (Giving; Generosity; Charity) การให้การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เสียสละแบ่งปันช่วยเหลือกันด้วยการให้สิ่งของ หรือให้ความรู้และแนะนำสั่งสอนด้วยน้ำใจไมตรี มีความโอบ

อ้อมอารี จะช่วยผูกใจคนไว้ได้ การทำทานจะไม่สูญเปล่า ผู้ที่ให้สิ่งที่ดีย่อมได้รับสิ่งที่ดีตอบแทน ดังพุทธพจน์ที่ว่า “มณาปทายี ลภเต มณาป” แปลว่า ผู้ให้สิ่งที่น่าพอใจย่อมได้รับสิ่งที่น่าพอใจ การให้ทานอาจให้ได้ ๒ วิธีด้วยกันคือ^{๑๒๔}

(๑) อามิสทาน ให้สิ่งของแก่เพื่อนหรือผู้อื่นที่ด้อยกว่ารวมทั้งการให้รางวัล ต่างๆ ในวันและเวลาอันสมควร เป็นต้น

(๒) ธรรมทานหรือวิทยาทาน หมายถึง การให้ธรรม การให้ความรู้และแนะนำ สั่งสอนให้รู้ตัวชั่วหรือการแนะนำให้รู้ศิลปวิทยาในการประกอบสัมมาชีพ^{๑๒๕}

ใน ๒ อย่างนี้ ธรรมทานนั้นเป็นเลิศกว่าทานทั้งหลาย อามิสทานช่วยค้ำจุนชีวิต ทำให้เขามีที่พึ่งพาอาศัย แต่ธรรมทานช่วยให้เขารู้จักพึ่งตนเองได้ต่อไป^{๑๒๖}

๒. ปิยวาจา หรือ เปยยวัชชะ (Kindly Speech; Convincing Speech) ความเป็นผู้มีวาจาน่ารัก พูดอย่างรักกัน วาจาเป็นที่รัก วาจาสุดดีมีน้ำใจหรือวาจาซาบซึ้งใจ คือ กล่าววาจาสุภาพไพเราะอ่อนหวาน มีหางเสียง สมานสามัคคี ซาบซึ้งใจ ทำให้เกิดไมตรีรักใคร่ นับถือ^{๑๒๗} จะเห็นได้ว่า การให้แต่เพียงอย่างเดียวนั้นไม่สามารถที่จะทำให้เป็นที่รัก เป็นที่ชอบใจของคนทั่วไปได้ จึงต้องรู้จักปราศรัยให้ไพเราะนุ่มนวลน่าฟัง เมื่อฟังแล้วเกิดกำลังใจที่จะทำความดียิ่งๆ ขึ้นไป เปรียบเสมือนน้ำทิพย์ชโลมใจ ประสานใจทุกๆ ดวงให้เป็นดวงเดียวกัน^{๑๒๘}

๓. อัถถจริยา (Useful Conduct; Rendering Services; Life of Service; Doing Good) การประพฤติประโยชน์ ทำประโยชน์แก่เขา หลักธรรมข้อนี้มุ่งสอนตน ๒ ด้าน คือ การทำตนให้เป็นประโยชน์และการทำในสิ่งที่เป็นประโยชน์ ตลอดถึงช่วยแก้ไขปรับปรุงส่งเสริมในด้านคุณธรรมและจริยธรรมให้เป็นประโยชน์แก่สังคม เป็นต้น

(๑) การทำตนให้เป็นประโยชน์ หมายถึง ทำตนให้มีคุณค่าในสังคมที่ตนอาศัยอยู่ ด้วยการตั้งใจศึกษาเล่าเรียน ฝึกฝนอบรมตนให้เป็นคนเจริญด้วยความรู้ ความสามารถ มีคุณธรรม เป็นบุตรที่ดีของบิดามารดา เป็นศิษย์ที่ดีของครูอาจารย์เป็นนักเรียนที่ดีของสถานศึกษา เป็นพลเมืองที่ดีของประเทศชาติ ตลอดจนเป็นศาสนิกชนที่ดีของพระพุทธศาสนา

(๒) การทำในสิ่งที่เป็นประโยชน์ คือ เมื่อทำตนให้เป็นประโยชน์แล้วก็ต้องสร้างตนให้เป็นประโยชน์กับผู้อื่นด้วยการให้ความช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ไม่นิ่งดูดาย มีน้ำใจไมตรีต่อกัน บำเพ็ญสาธารณประโยชน์ตามสติกำลังความสามารถ

^{๑๒๔} อัง.ปณณจก.(บาลี) ๒๒/๔๔/๔๕.

^{๑๒๕} อัง.ปณณจก.(ไทย) ๒๒/๔๔/๗๒.

^{๑๒๖} พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต), พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม, หน้า ๗๑.

^{๑๒๗} ชุ.อิติ. (ไทย) ๒๕/๙๘/๔๗๓, ชุ.อิติ. (ไทย) ๒๕/๑๐๐/๔๗๗.

^{๑๒๘} พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต), พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม, หน้า

๔. สมานัตตตา (Even and Equal Treatment; Equality Consisting in Impartiality, Participation and Behaving Oneself Properly In All Circumstances) เอาตัวเข้าสมาน คือ การทำตนเสมอต้นเสมอปลาย ตลอดถึงวางตนเหมาะสมแก่ฐานะภาวะ บุคคล เหตุการณ์และสิ่งแวดล้อมในเวลานั้น^{๑๒๙}

(๑) วางตนให้เหมาะสมกับฐานะที่ตนมีอยู่ในสังคม เช่น เป็นหัวหน้าครอบครัว เป็นบิดามารดา เป็นครูอาจารย์ เป็นเพื่อนบ้าน เป็นต้น ตนอยู่ในฐานะอะไรก็วางตนให้เหมาะสมกับฐานะที่เป็นอยู่ และทำอย่างเสมอต้นเสมอปลาย

(๒) ปฏิบัติตนอย่างสม่ำเสมอต่อคนทั้งหลาย ให้ความเสมอภาค ไม่เอาใจเอาเปรียบผู้อื่น เสมอในสุขและทุกข์ คือ ร่วมสุขร่วมทุกข์กัน ร่วมรับรู้ปัญหา และร่วมแก้ปัญหา เพื่อประโยชน์ของสังคมและประเทศชาติ^{๑๓๐}

สรุปได้ว่า คุณธรรมทั้ง ๔ ประการนี้ ถือเป็นหัวใจสำคัญของงานบริการเริ่มตั้งแต่ โอบอ้อมอารี วจีไพเราะ สงเคราะห์ประชาชน วางตนเหมาะสม เพราะการอยู่ร่วมกันในสังคมนั้น มนุษย์ทุกคนล้วนปรารถนาเป็นที่รักของคนรอบข้าง เป็นที่ยอมรับนับถือของทุกคนและปรารถนาที่จะได้ยินได้ฟังคำยกย่องสรรเสริญมากกว่าเสียงนินทาว่าร้าย นอกจากนี้สังคหวัตถุ ๔ ยังอำนวยความสะดวกที่มองเห็นได้เป็นรูปธรรมดังต่อไปนี้

๑. ช่วยให้บุคคลดำรงตนอยู่ได้ในสังคมด้วยความสุข
๒. เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวน้ำใจ สมานไมตรีระหว่างกัน
๓. เป็นเครื่องส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ภายในครอบครัวหรือหน่วยงานและองค์กรต่างๆ ให้มีความเคารพนับถือกันตามสมควรแก่ฐานะ
๔. เป็นเครื่องประสานองค์ประกอบต่างๆ ของสังคมให้คงรูปอยู่และดำเนินไปได้ตามวัฒนธรรมและประเพณีของแต่ละท้องถิ่นนั้นๆ ตามความเหมาะสม

๒.๘ ข้อมูลทั่วไปของอำเภออุ้มผาง

๒.๘.๑ ประวัติอำเภออุ้มผาง^{๑๓๑}

อุ้มผางเดิมที่เป็นที่อยู่ของชาวเขาเผ่ากระเหรี่ยง ต่อมาก็มีคนไทยจากภาคเหนือคือ เชียงใหม่ ลำปาง ลำพูน แพร่ ได้อพยพพหาคู่ทำกินใหม่มาบุกเบิกป่าอุ้มผางเป็นที่อยู่อาศัย และเมื่อปี พ.ศ.๒๔๓๒ ได้ถูกกำหนดให้เป็นเมืองหน้าด่านชายแดนตะวันตก ขึ้นตรงกับ จ.อุทัยธานีและเป็นจุดตรวจตราชาวพม่าที่เดินทางเข้ามาค้าขาย ในประเทศไทยโดยมีเจ้าหน้าที่คอยตรวจเอกสารเดินทาง เนื่องจากภูมิประเทศเป็นป่าเขาเรือกทาบ การเดินทางค่อนข้าง

^{๑๒๙} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๗๑.

^{๑๓๐} พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต), *ธรรมนุญชีวิต*, หน้า ๙.

^{๑๓๑} ประวัติอำเภออุ้มผาง (๑๗ พฤษภาคม ๒๕๕๓), <http://th.wikipedia.org/wiki/>

ลำบากและเอกสารนี้ขาดได้ง่าย ดังนั้นการเก็บเอกสารจึงม้วนเก็บในกระบอกไม้ไผ่และมีฝาจาก ปิดมิดชิด เมื่อเดินทางมาถึงด้านตรวจก็จะเปิดกระบอกไม้ไผ่เพื่อแสดงเอกสาร ชาวกระเหรี่ยงจะเรียกเอกสารนี้ว่า “อุมผะ” ซึ่งต่อมาได้ออกเสียงเพี้ยนมาเป็น “อุมผาง” จึงได้กลายมาเป็นชื่ออำเภอในปัจจุบันนี้

พ.ศ. ๒๔๖๙ ทางกรมได้ยุบอำเภอแม่กลองเป็น กิ่ง อำเภอแม่กลองและโอน การปกครองจาก จังหวัดอุทัยธานีให้ไปขึ้น กับ จังหวัดกำแพงเพชร และในปี พ.ศ. ๒๔๙๙ ได้ย้ายที่ว่าการอำเภอไปอยู่ บ้านอุมผาง พร้อมเปลี่ยนชื่อเป็น กิ่งอำเภออุมผางใน วันที่ ๒๒ เมษายน ๒๔๙๒ ทางกรมได้มีพระราชกฤษฎีกายกฐานะจากกิ่งอำเภอ เป็น อำเภออุมผาง และให้ขึ้นกับ จังหวัดตาก

พ.ศ. ๒๕๑๔ พรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทยได้เริ่มการเคลื่อนไหวทางการเมือง ได้มีการสู้รบกันบ้างระหว่าง เจ้าหน้าที่ของรัฐคือตำรวจตระเวนชายแดน น.ป.พ. และ อ.ส ด้วยการใช้นโยบาย ๖๖/๒๕๒๓ จึงนำความสงบสุขมาสู่ชาว อุมผางและมวลชนที่เข้ามาอพยพตัวเป็นผู้ ร่วมพัฒนาชาติไทยประมาณสองพันกว่าคนในช่วง พ.ศ. ๒๕๒๗ จากการที่อำเภออุมผางเป็น เมืองปิดมาช้านาน ทางกรมได้ทำการตัดถนนจาก อ.แม่สอดสู่อำเภออุมผาง ลัดและตามไหล่เขา และสู่เขา ๑๖๕ กม. ซึ่งเป็นที่มาของ ถนนสายลอบฟ้าระยะทางก่อสร้างกว่า ๑๑ ปี เสร็จสิ้นเมื่อ ปี พ.ศ. ๒๕๒๖ เรื่องราวในอดีตก็ปิดตัวเองลงประตูแห่งเมืองท่องเที่ยวก็ได้เปิดออกเมื่อ นายแพทย์บรรลือ กงไชย ได้เข้ามาบริหารหน้าที่ เป็นผู้อำนวยการโรงพยาบาลอุมผาง ท่านได้ ชัดชวนให้นิตยสารการท่องเที่ยวเข้ามาและการค้นพบของน้ำตกอันยิ่งใหญ่ กลางผืนป่าและ ธรรมชาติอันสวยงามของต้นน้ำแม่กลองในปัจจุบันคนอุมผางไม่น้อยที่หันมาทำธุรกิจท่องเที่ยว เริ่มจากการใช้แพไม้ไผ่ล่องแก่งและพัฒนามาเป็นเรือยาง โดยได้รับ คำแนะนำในการท่องเที่ยว จากภาครัฐ ในรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ECO TOURISM คนอุมผางต่างๆ ในปัจจุบัน จึงเป็นคนรุ่นที่ ๓ และ ๔ ตามลำดับ

ส่วนที่มาของชื่อได้รับการอธิบายเพิ่มเติมจาก ประชา แม่จัน ในหนังสือ “อุมผางเบื้อง หลังธรรมชาติ” ว่าที่มาของชื่อ “อุมผาง” ของราชการกล่าวร่วมมาจากคำว่า “อุมผะ” ที่เป็นคำ เรียกกระบอกไม้ไผ่สำหรับเก็บเอกสารเดินทางในภาษาปกากะญอ แล้วกร่อนมาเป็นคำว่า “อุมผาง” ในขณะที่ ชาวปกากะญอหลายคน บอกว่ามาจากคำว่า “อูกีผะ” แปลว่าไฟจะไหม้ ทั่วไป โดยได้อธิบายว่า สิ่งที่จะเกิดขึ้นก็ต้องเกิดและขยายไปทั่วไปชาวปกากะญอและโพล่ว บอกว่าพวกเขาได้อาศัยอยู่ที่นี้มาช้านาน มีตำนานเล่าว่าบ้านไล่ตั้งคุที่เป็นศูนย์กลางของผู้นับ ถือ “เพอจะ” หรือฤๅษีในภาษาไทยตั้งขึ้นในวันเดียวกับวันตั้งเมืองกรุงเทพ ดังนั้นพวกเขา ต้องอาศัยมานานกว่า ๒๑๑ ปี

ตำนานที่น่าสนใจ ของพื้นที่คือ เคยเป็นเส้นทางถอยของกษัตริย์มอญลงมาจากทาง ใต้โดยการเดินผ่านบ้านเป็งเคล็ง มาตามห้วยเกริงเปอตีจนบรรจบแม่น้ำจัน แล้วตามแม่น้ำไป ถึงสบแม่น้ำแม่จัน (ปัจจุบันคือบ้านแม่จันทะ) จึงเดินตัดข้ามเขากองกิ่งข้ามไปยังสังขละบุรี

ในช่วงนี้พระอุปราชมอญได้สิ้นพระชนม์บนยอดเขานี้ บนเขามีต้นชงโคขนาดใหญ่หลายต้นและเป็นจุดชมวิวที่มองเห็นบริเวณสบแม่จันกับ แม่กลอง

ลุงเนเต๊ะ ชาวดพล่ง บ้านกรูโบ หมู่ ๘ ตำบลแม่จัน อธิบายคำว่า “แม่จัน” มาจากภาษามอญ “แม่จัน” เมะ แปลว่า วังน้ำ จัน แปลว่า แปร และ “แปลว่า ร้อยแปร และ “รูตกองจัน” เช่นกัน “แม่กอง” กอง แปลว่า ร้อย ดังนั้นคำว่า “กอจัน” แปลว่า ร้อยแปร และ “รูตกองจัน” หมายถึงพระพุทธรูป ๑๑๘ องค์ ในตำบลแม่จันมีชื่อภาษามอญอยู่หลายแห่ง เช่น เป็งเคล็งมาจากเป็งเกลิง กรูโบมาจากกลิงโบ (เป็นชื่อห้วยชนิดหนึ่ง) ร่องเหล่านี้ทำให้ประวัติศาสตร์ของพื้นที่มีความน่าสนใจมากขึ้นในอดีตก่อนที่ถนนสายแม่สอด อุ่มผางสร้างเสร็จประมาณปี พ.ศ. ๒๕๓๑ ชาวปกากะญอและพื้นที่แถบนี้อาจจะนับว่าเป็นส่วนหนึ่งของพม่า ถ้าหากพิจารณาถึงความสัมพันธ์กับศูนย์อำนาจ ชาวปกากะญอติดต่อกับชายกับ ชาวปกากะญอในพม่า พวกเขาไปซื้อเกลือซ้ำของเครื่องใช้ และนำวัวควายไปขายที่ “เจตง” ในเขตพม่าด้วยเส้นทางผ่านบ้านเป็งเคล็งพวกเขารู้จักหมู่บ้านในเขตพมามากกว่าหมู่บ้านเขตไทยของพื้นที่อื่น เช่น พบพระ หรือแม่สอดตามความสัมพันธ์นี้ทำให้ที่มาของชื่ออุ่มผางตามคำอธิบายของการไทยน่าจะมีความสำคัญ เนื่องจากพวกเขาแถบนี้ไม่จำเป็นต้องพึ่งพิงเขตไทย การจัดหาสิ่งของเครื่องใช้มาจากแหล่งในพม่าที่เดิมไปง่ายและปลอดภัยมากกว่า ในอำเภออุ่มผางประกอบไปด้วย ๓ ตำบลดังนี้

๒.๘.๒ องค์การบริหารส่วนตำบลแม่กลอง^{๑๓๖}

๑) ประวัติความเป็นมา

พื้นที่ตำบลแม่กลองเป็นชาวไทยพื้นราบที่อพยพมาจาก ตำบลแม่ตื่น อำเภออมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่ แต่เดิมคือหมู่ที่ ๒ บ้านแม่กลองใหม่ และหมู่ที่ ๔ บ้านแม่กลองเก่า ตำบลอุ่มผาง ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๕๓๓ บ้านใหม่ป่าได้แยกออกจากบ้านแม่กลองเก่า เป็นหมู่ที่ ๘ ของตำบลอุ่มผาง และในปี พ.ศ. ๒๕๓๕ บ้านแม่กลองได้แยกออกจากบ้านแม่กลองใหม่ เป็นหมู่ที่ ๙ ของตำบลอุ่มผาง ในปีถัดมาคือ พ.ศ. ๒๕๓๖ ทั้งสี่หมู่บ้านได้แยกออกจากตำบลอุ่มผาง เป็นตำบลแม่กลอง อำเภออุ่มผาง จังหวัดตาก สภาตำบลแม่กลอง ได้มีการจัดตั้งเมื่อมี พ.ศ. ๒๕๓๖ โดยมีนายสันต์ สิงหาราช กำนันตำบลแม่กลอง ดำรงตำแหน่งประธานสภาตำบลแม่กลองโดยตำแหน่งและมีนายบัญชา สายทอง ผู้ใหญ่บ้านแม่กลองใหม่ ดำรงตำแหน่งรองประธานสภาตำบลแม่กลอง ต่อมาสภาตำบลแม่กลองได้มีการยกฐานะจากสภาตำบลเป็นองค์การบริหารส่วนตำบล เมื่อวันที่ ๑๔ ธันวาคม ๒๕๔๖ ตามประกาศกระทรวงมหาดไทย หนังสือจังหวัดตาก ด่วนที่สุดที่ ตก ๐๐๑๘/๗๐๐๖ ลงวันที่ ๘ พฤศจิกายน ๒๕๔๒ โดยได้มีการประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉบับประกาศทั่วไปเล่ม ๑๑๖ ตอนพิเศษ ๘๒ ง วันที่ ๑๕ ตุลาคม ๒๕๔๒ แล้วมีผล

^{๑๓๖} ตำบลแม่กลอง, (๑๖ พฤษภาคม ๒๕๕๒ <http://www.thaitambon.com/tambon/ttambon.asp?ID=๖๓๐๘๐๖>)

บังคับตั้งแต่วันที่ ๑๔ ธันวาคม ๒๕๔๒ จึงได้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลแม่กลอง เมื่อวันที่ ๒๒ มกราคม ๒๕๔๓ ทำให้มีผู้ดำรงตำแหน่งประธานกรรมการบริหารคนแรก คือนายบัญญัติ สายทองและตำแหน่งประธานสภา คือนายวิชัย เพิ่มดีบัว มีกำหนดวาระการดำรงตำแหน่ง ๔ ปี วันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๔๗ เป็นวันครบกำหนดวาระของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลแม่กลอง คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดตาก จึงประกาศให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ในวันที่ ๒๙ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๔๗ ซึ่งการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลครั้งนั้นเป็นการเลือกตั้งโดยตรงเป็นครั้งแรกของตำบลแม่กลอง ทำให้ตำบลแม่กลองมีนายกองค์การบริหารส่วนตำบลที่มาจาก การเลือกตั้งโดยตรงคนแรกคือนายบัญญัติ สายทอง และคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดตากได้ออกหนังสือรับรองการได้รับเลือกเป็นนายกองค์การบริหารส่วนตำบลแม่กลอง ตามมติคณะกรรมการการเลือกตั้งครั้งที่ ๓๖/๒๕๔๗ เมื่อวันที่ ๑๙ เมษายน พ.ศ. ๒๕๔๗ โดยมีนายสมคิด อินตา ดำรงตำแหน่งประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และจะครบวาระในการดำรงตำแหน่ง ในวันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๕๑

ต่อมา กระทรวงมหาดไทยได้พิจารณาให้ยุบสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีประชากรไม่ถึงสองพันคน เพื่อไปรวมกับองค์การบริหารส่วนตำบลหรือหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นอื่น ที่มีเขตติดต่อกันภายในเขตอำเภอเดียวกัน และให้มีการสำรวจเจตนาสมัครและของประชาชน เพื่อไปรวมกับองค์การบริหารส่วนตำบลหรือหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นอื่นว่าต้องการไปรวมกับที่ใด และตามที่ได้มีการออกเสียงสำรวจเจตนาสมัครและตามมติการลงคะแนนเสียง สภาตำบลหนองหลวงให้รวมกับองค์การบริหารส่วนตำบลแม่กลอง เมื่อวันที่ ๑๙ มิถุนายน ๒๕๔๗ และมีประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่องการยุบรวมกับองค์การบริหารส่วนตำบล ลงวันที่ ๖ กันยายน ๒๕๔๗ และคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดตาก ได้กำหนดวันเลือกตั้งสมาชิกสภาตำบลหนองหลวงยุบรวมกับองค์การบริหารส่วนตำบลแม่กลอง เมื่อวันที่ ๑๓ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๔๗ มีสมาชิกทั้งหมด ๖ คน จาก ๓ หมู่บ้านสมาชิกสภา จะครบวาระการดำรงตำแหน่ง ในวันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๕๑ และเมื่อวันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๕๑ คณะผู้บริหารและสมาชิกทั้งหมด ๑๔ คน ที่มาจากการเลือกตั้งทั้ง ๒ ตำบล โดยแยกเป็น ตำบลแม่กลอง ๔ หมู่บ้าน และตำบลหนองหลวง ๓ หมู่บ้าน ได้หมดวาระลง และคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดตาก ได้กำหนดวันเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลขึ้น ในวันที่ ๕ เมษายน พ.ศ. ๒๕๕๑ ผลการเลือกตั้งได้ผู้ดำรงตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลแม่กลอง คือ นายสมานมิตร ล่ำลี และคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดตาก ได้ประกาศรับรองผลการเลือกตั้งครั้งที่ ๕๘/๒๕๕๑ เมื่อวันที่ ๑ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๑ โดยมีนายปฐวี ตาเครือ ดำรงตำแหน่งประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และจะครบวาระการดำรงตำแหน่ง ในวันที่ ๓๐ เมษายน พ.ศ. ๒๕๕๕ องค์การบริหารส่วนตำบลแม่กลอง ตั้งอยู่ทางทิศเหนือของ

อำเภออุ้มผาง มีพื้นที่ ๗๕๕ ตารางกิโลเมตร ครอบคลุมพื้นที่สองตำบลคือ ตำบลแม่กลอง และ ตำบลหนองหลวง อำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก

๒) อาณาเขต

ทิศเหนือจรด ตำบลโมโกร อำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก

ทิศใต้จรด ตำบลอุ้มผาง, ตำบลแม่จัน อำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก

ทิศตะวันออกจรด ตำบลอุ้มผาง อำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก

ทิศตะวันตกจรด สหภาพพม่า

เปลี่ยนแปลงเขตครั้งล่าสุดเมื่อ ๖ กันยายน พ.ศ.๒๕๔๗ พื้นที่เดิมก่อนเปลี่ยนแปลงเขต ๓๐๕ ตารางกิโลเมตรระยะห่างจากจังหวัด ๒๔๔ กิโลเมตร และห่างจากอำเภออุ้มผาง ๕ กิโลเมตร ในเขตขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่กลอง มีจำนวน ๗ หมู่บ้าน ครอบคลุมพื้นที่ ๒ ตำบล คือ

๑. หมู่ที่ ๑ บ้านแม่กลองใหม่ ตำบลแม่กลอง

๒. หมู่ที่ ๒ บ้านแม่กลองเก่า ตำบลแม่กลอง

๓. หมู่ที่ ๓ บ้านใหม่ป่าคา ตำบลแม่กลอง

๔. หมู่ที่ ๔ บ้านแม่กลอง ตำบลแม่กลอง

๕. หมู่ที่ ๑ บ้านหนองหลวง ตำบลหนองหลวง

๖. หมู่ที่ ๒ บ้านเซอทะ ตำบลหนองหลวง

๗. หมู่ที่ ๓ บ้านเดลอคี ตำบลหนองหลวง

๓) ข้อมูลพื้นฐานด้านโครงสร้างพื้นฐาน

ครัวเรือนที่ใช้บริการน้ำประปา จำนวน ๖๓๖ หลังคาเรือน กิจการประปา ของส่วนท้องถิ่นจำนวน ๕ แห่ง ในพื้นที่ตำบลแม่กลอง ๔ หมู่บ้าน แหล่งน้ำสำหรับผลิตน้ำประปาคือ แหล่งน้ำผิวดินพื้นที่ตำบลหนองหลวงเป็นประปาหมู่บ้าน จำนวน ๓ แห่ง

๔) แหล่งน้ำ

แม่น้ำ ๒ สาย ลำห้วย ๑๐ สาย

ฝาย ๓ แห่ง อ่างเก็บน้ำ ๒ แห่ง

๕) ข้อมูลด้านสังคม

ตาราง ๒.๖ ประชากร ณ เดือน กันยายน ๒๕๕๒ จำนวนครัวเรือนทั้งสิ้น ๑,๖๕๕

ครัวเรือน ประชากรรวม ๔,๔๑๔ คน

หมู่ที่ชื่อหมู่บ้านครัวเรือน (รวม)			จำนวนประชากร		
			ชาย	หญิง	รวม
๑	บ้านแม่กลองใหม่	๔๘๑	๕๖๙	๕๕๐	๑,๑๑๙
๒	บ้านแม่กลองเก่า	๑๖๕	๒๐๗	๑๙๕	๔๐๒
๓	บ้านใหม่ปากคา	๘๓	๑๒๙	๑๑๘	๒๔๗
๔	บ้านแม่กลอง	๒๕๒	๒๗๘	๒๕๗	๕๓๕
๕	บ้านหนองหลวง	๓๖๔	๕๐๘	๔๕๒	๘๖๐
๖	บ้านเซอทะ	๑๖๓	๓๐๓	๒๔๗	๕๕๐
๗	บ้านเดลอคี	๑๖๕	๓๑๔	๒๘๗	๖๐๑
๘	ยอดรวม	๑,๖๕๕	๒,๓๐๘	๒,๑๐๖	๔,๔๑๔

๖) สถานที่สำคัญประจำตำบล

มีโรงเรียน สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาตาก เขต ๒ จำนวน ๙ แห่ง

๑. โรงเรียนบ้านแม่กลองใหม่
๒. โรงเรียนบ้านแม่กลองเก่า
๓. โรงเรียนบ้านหนองหลวง
๔. โรงเรียนบ้านเซอทะ
๕. โรงเรียนขุนห้วยบ้านรุ่ง
๖. ที่ทำการ อบต. ๑ แห่ง
๗. โรงเรียนระดับประถมศึกษา ๒ แห่ง
๘. วัด/สำนักสงฆ์ ๔ แห่ง
๙. ถ้ำตะโค๊ะบี

๗) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลแม่กลอง จำนวน ๓ แห่ง

๑. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดมหารวันวิเวก
๒. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดหนองหลวง
๓. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลแม่กลอง ศูนย์ที่ ๑

บ้านเดลอคี

๘) สาธารณสุขจำนวน ๒ แห่ง

๑. สถานีอนามัยตำบลแม่กลอง
๒. สถานีอนามัยตำบลหนองหลวง

๒.๘.๓ องค์การบริหารส่วนตำบลโมโกร^{๑๓๓}

๑) สภาพทั่วไปและที่ตั้ง

องค์การบริหารส่วนตำบลโมโกร ตั้งอยู่ตำบลโมโกร อำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก ครอบคลุมพื้นที่ทั้งหมดของตำบลโมโกร ตำบลโมโกรตั้งอยู่ทางทิศเหนือสุดของอำเภออุ้มผาง ห่างจากที่ว่าการอำเภออุ้มผาง ประมาณ ๒๕ กิโลเมตร และอยู่ห่างจากจังหวัดตาก ประมาณ ๑๔๖ กิโลเมตร โดยมีอาณาเขตดังนี้

ทิศเหนือ ติดต่อกับตำบลคีรีราษฎร์ อำเภอพบพระ จังหวัดตาก

ทิศใต้ ติดต่อกับตำบลอุ้มผางและตำบลหนองหลวง อำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก โดยมีแนวเขตเริ่มต้นจากสันเขาใหญ่ แนวเส้นแบ่งเขต อำเภอคลองลาน จังหวัดกำแพงเพชร กับอำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก

ทิศตะวันออก ติดต่อกับตำบลโป่งน้ำร้อน อำเภอคลองลาน จังหวัดกำแพงเพชร โดยมีแนวเขตเริ่มต้นจากสันเขาเย็น บ้านป่าคา ตำบลโป่งน้ำร้อน อำเภอคลองลาน จังหวัดกำแพงเพชร

ทิศตะวันตก ติดต่อกับสหภาพพม่า โดยมีแนวเขตเริ่มต้นจากเส้นแบ่งเขตแดนไทย – พม่า

๒) เนื้อที่ในความรับผิดชอบ

องค์การบริหารส่วนตำบลโมโกร อำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก มีหมู่บ้านในพื้นที่ทั้งหมด ๖ หมู่บ้าน พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นภูเขา สลับกับที่ราบสูงบางส่วน มีเนื้อที่ในความรับผิดชอบดูแลทั้งสิ้น ๘๖๖.๐๖๕ ตารางกิโลเมตร

๓) ลักษณะสภาพภูมิประเทศ

องค์การบริหารส่วนตำบลโมโกร มีสภาพภูมิประเทศเป็นเทือกเขาและป่าไม้ซึ่งอยู่ในเขตป่าสงวนและเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าทั้งหมด มีทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่าที่อุดมสมบูรณ์ ทั้งดิบชื้น ป่าแบบเขตร้อน ป่าโปร่ง

๔) ประชากรและหมู่บ้าน

ประชากรในเขตตำบลโมโกรประกอบด้วย ๓ เชื้อสายด้วยกัน ได้แก่ เชื้อสายกะเหรี่ยง ม้ง และไทย มีประชากรทั้งสิ้น จำนวน ๕,๖๒๔ คน แยกเป็นเพศชาย จำนวน ๒,๙๖๕ คน เพศหญิง จำนวน ๒,๖๕๙ คน จำนวนครัวเรือน ๑,๕๐๖ ครัวเรือน มีความหนาแน่นเฉลี่ย ๕ คน / ตารางกิโลเมตร มีหมู่บ้านที่อยู่ในความดูแลและรับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบลโมโกร ประกอบด้วยหมู่บ้าน จำนวน ๖ หมู่บ้าน ได้แก่

หมู่ที่ ๑ บ้านปรอผาใต้

^{๑๓๓} องค์การบริหารส่วนตำบลโมโกร, (๑๖ พฤษภาคม ๒๕๕๓ <http://www.mogroteelorsu.com>)

- หมู่ที่ ๒ บ้านตะเปอพู,บ้านวะศรีโค๊ะ
- หมู่ที่ ๓ บ้านแม่กลองคี่
- หมู่ที่ ๔ บ้านแม่กลองใหญ่
- หมู่ที่ ๕ บ้านวะเบยทะ
- หมู่ที่ ๖ บ้านแม่กลองน้อย
- หมู่ที่ ๖ บ้านยะแมะคี,บ้านแม่กระแซ

ตาราง ๒.๗ จำแนกประชากรและจำนวนครัวเรือนในแต่ละหมู่บ้านหมู่ที่ ชื่อหมู่บ้าน ครัวเรือน

ชื่อหมู่บ้าน	ครัวเรือน	ชาย	หญิง	หมายเหตุ
บ้านป รอผาโต้	๒๖๙	๓๖๑	๓๔๖	ไทย
บ้าน ตะเปอพู ,บ้านวะ ศรีโค๊ะ	๒๖๐	๔๔๘	๔๔๖	กะเหรี่ยง
บ้านแม่ กลองคี่	๓๒๒	๖๔๖	๖๘๔	กะเหรี่ยง
บ้านแม่ กลอง ใหญ่	๓๐๔	๖๔๖	๖๙๖	ม้ง
บ้าน วะเบย ทะ	๑๐๔	๑๖๒	๑๓๕	กะเหรี่ยง
บ้านแม่ กลอง น้อย	๑๒๑	๓๒๒	๒๘๖	ม้ง

บ้านยะ แมะคี, บ้าน นยะแม๊ะ คี	๑๐๖	๑๘๐	๑๕๓	กะเหรี่ยง
รวม	๑,๕๐๖	๒,๙๖๕	๒,๖๔๙	

(ข้อมูล ณ เดือน กันยายน พ.ศ.๒๕๕๒)จำนวนหมู่บ้านในเขต อบต.
เต็มทั้งหมู่บ้าน จำนวน ๖ หมู่บ้าน

๒.๘.๔ องค์การบริหารส่วนตำบลแม่ละมั่ง^{๑๓๔}

๑) ประวัติความเป็นมาของตำบลแม่ละมั่ง

ตำบลแม่ละมั่งเดิมเป็นชาวไทยภูเขาเผ่ากะเหรี่ยง ก่อตั้งมาประมาณ ๑๓๐ ปี ต่อมา
ได้มีชาวไทยภูเขาเผ่าม้งอพยพเข้ามาอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก ในช่วงปี ๒๕๓๖ มี ๑๙ หมู่บ้าน
ทำให้เกิดปัญหาการตัดไม้ทำลายป่าและปัญหายาเสพติด การปลูกฝิ่น ทำให้ทางราชการต้อง
อพยพหมู่บ้านที่มีปัญหา (บ้านม้งทั้งหมด) ออกไปอยู่ในที่ที่ทางราชการจัดสรรให้ ปัจจุบันเหลือ
บ้านกะเหรี่ยงอยู่จำนวน ๔ หมู่บ้าน มีนายจักรพงษ์ วงศ์พนาสวรรค์ เป็นกำนันคนที่ ๔

๒) สภาพทั่วไปของตำบล

ตำบลแม่ละมั่งมีเนื้อที่ทั้งหมดประมาณ ๑,๒๘๒ ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ
๘๐๓,๘๑๔ ไร่ พื้นที่ส่วนใหญ่อยู่ในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอุ้มผางและเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าทุ่ง
ใหญ่นเรศวร ด้านตะวันออกมีป่าไม้หนานหน่น้อยละ ๙๖ เป็นภูเขา มีพื้นที่ราบผ่านภูเขาและลุ่ม
น้ำเพียงร้อยละ ๓ เท่านั้น

๓) อาณาเขตตำบล

ทิศเหนือ ติดต่อกับตำบลอุ้มผาง อำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก
ทิศใต้ ติดต่อกับอำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี
ทิศตะวันออก ติดต่อกับอำเภอลาดยาว จังหวัดนครสวรรค์ และอำเภอบ้านไร่
จังหวัดอุทัยธานี
ทิศตะวันตก ติดต่อกับตำบลแม่จัน อำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก

๔) จำนวนประชากรของตำบล

จำนวนประชากรทั้งสิ้น ๑,๓๒๕ คน เป็นชาย ๖๐๖ คน เป็นหญิง ๖๑๙ คน

๕) ข้อมูลอาชีพของตำบล

อาชีพหลัก ทำนา ทำสวน/ทำไร่

อาชีพเสริม เลี้ยงสัตว์ ค้าขาย

๖) ข้อมูลสถานที่สำคัญของตำบล

๑. โรงเรียนประถมศึกษา

๒. สถานีอนามัย

๓. โรงเรียน กศน.

๔. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

๕. ที่ทำการ อบต.

๖. สำนักสงฆ์ ๒ แห่ง

๒.๙ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๒.๙.๑ งานวิจัย ที่เกี่ยวข้องกับความคิดเห็น

ความสำคัญของความคิดเห็นว่า การออกสำรวจความคิดเห็นเป็นการศึกษาความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งแต่ละบุคคลจะแสดงออก ความเชื่อและความรู้สึกใดๆ ออกมาโดยการพูดหรือการเขียนเป็นต้น การสำรวจความคิดเห็นจะเป็นประโยชน์ต่อการบริหารงานด้านต่าง เพราะจะทำให้การบริหารงาน เป็นไปด้วยความเรียบร้อย ถ้าจะให้สำเร็จและบรรลุเป้าหมายอย่างแท้จริง

กำไล ภูหัด ได้วิจัยเรื่อง "ความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทในการแก้ไขปัญหายาเสพติด ขององค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเห่า อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ผลการศึกษาพบว่า ความคิดเห็นต่อประชาชนมีบทบาทในการแก้ไขปัญหายาเสพติดขององค์การบริหารส่วนตำบลอยู่ในระดับมาก ผลการทดสอบสมมุติฐาน พบว่า ตำแหน่งในหมู่บ้าน การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับกิจกรรมในรูปแบบสมาชิกของหมู่บ้าน มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทในการแก้ไขปัญหายาเสพติดขององค์การบริหารส่วนตำบล ส่วน เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้าน

“ไม่มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทในการแก้ไขปัญหาเสพติดขององค์การบริหารส่วนตำบล”^{๑๓๕}

เกรียงไกร บุญยะพุกกนะ ได้วิจัยเรื่อง “ความคิดเห็นของประชาชนต่อการปราบปรามยาเสพติดของเจ้าหน้าที่ตำรวจ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี” ผลการศึกษาพบว่าความคิดเห็นต่อการปราบปรามยาเสพติดของเจ้าหน้าที่ตำรวจโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลางและเมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นจำแนกตามอายุ ระดับการศึกษา แตกต่างกันส่วนความคิดเห็นจำแนกตามเพศ อาชีพ และรายได้ ไม่แตกต่างกัน^{๑๓๖}

ณทพงษ์ วิยะรันดร์ ได้วิจัยเรื่อง “ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองข้างคอก อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี” ผลการศึกษาพบว่าความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองข้างคอก อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อเปรียบเทียบพบว่าเพศชายเพศหญิง ไม่แตกต่างกัน ระหว่างผู้มีรายได้ ๕,๐๐๐ บาทและต่ำกว่ากับ ตั้งแต่ ๕,๐๐๑ ขึ้นไป ไม่มีความแตกต่าง อายุ ๖๐ ปีขึ้นไปมีความคิดเห็นมากกว่าอายุ ๑๘ – ๓๐ ปีและ ๓๑ – ๕๙ ปี ระหว่างอาชีพเกษตรกร ค้าขาย พนักงานบริษัทห้างร้าน โรงงานอุตสาหกรรมและรับราชการหรือพนักงานรัฐวิสาหกิจ ไม่มีความแตกต่างกัน และที่อยู่อาศัย หมู่ที่ ๑ หมู่ ๒ หมู่ ๓ หมู่ที่ ๕ หมู่ที่ ๖ และหมู่ที่ ๗ มีความคิดเห็นมากกว่าหมู่ที่ ๓^{๑๓๗}

บุศรา เข้มทอง ได้วิจัยเรื่อง “คุณลักษณะผู้บริหารตามความคิดเห็นของพนักงานธนาคารที่ตั้งในเขต อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี” ผลการศึกษาพบว่าพนักงานธนาคารมีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะผู้บริหารในระดับมากทุกด้าน ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นคุณลักษณะของผู้บริหาร ตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา ลักษณะงาน ระยะเวลาการทำงานและประเภทธนาคาร ในภาพรวมพบว่า ไม่แตกต่างกัน ส่วนเมื่อวิเคราะห์เป็นรายด้านพบว่า

---

^{๑๓๕} กัไร ภูหาด, “ความคิดเห็นของประชาชนในเขตเทศบาลเมือง อโยธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ต่อยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดด้านการอนุรักษ์มรดกทางด้านวัฒนธรรม”, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ๒๕๔๘), หน้า ๑๕๖

^{๑๓๖} เกรียงไกร บุญยะพุกกนะ, “ความคิดเห็นของประชาชนต่อการปราบปรามยาเสพติดของเจ้าหน้าที่ตำรวจ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี”, วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีปทุม, ๒๕๔๗), บทคัดย่อ.

^{๑๓๗} ณทพงษ์ วิยะรันดร์, “ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองข้างคอก อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี”, วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีปทุม, ๒๕๓๘), บทคัดย่อ.

คุณลักษณะของผู้บริหาร ด้านบุคลิกภาพ พนักงานที่มีอายุ ๓๑ - ๔๐ ปี มีความคิดเห็นสูงกว่า พนักงานที่มีอายุไม่เกิน ๓๐ ปี^{๑๓๘}

ศรีไพร ชื่นชม ได้วิจัยเรื่อง “ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนเกี่ยวกับรูปแบบภาวะผู้นำ กับการใช้โรงเรียนเพื่อพัฒนาชุมชน กรณีศึกษา: ผู้บริหาร โรงเรียน ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดนครราชสีมา” ผลการวิจัย พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนที่มีรูปแบบภาวะ ผู้นำที่แตกต่างกันจะมีความคิดเห็นในการใช้โรงเรียน เพื่อพัฒนา ชุมชนไม่แตกต่างกัน ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนไม่ว่าจะมีรูปแบบ ภาวะผู้นำอย่างไรก็ตาม สามารถทำให้โรงเรียนเป็นส่วนหนึ่ง ในการเข้าร่วมพัฒนาชุมชน และจัดกิจกรรมการเรียน การสอน เพื่อให้มีผลในการพัฒนาชุมชนได้ทั้งสิ้น การที่จะทำให้ โรงเรียนสามารถเข้าร่วมในการ พัฒนาชุมชนให้บังเกิดผลดีนั้น จะต้องใช้กระบวนการของงานสังคมสงเคราะห์คือ การศึกษา ปัญหาและการวิเคราะห์ปัญหา โดยสำรวจสภาพปัจจุบัน ปัญหา ทรัพยากร ความต้องการและความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาชุมชน ในเขตบริการของโรงเรียน โดยให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการ ดำเนินการและแบ่งงานให้รับผิดชอบ การตรวจสอบทรัพยากร ที่มีอยู่ในชุมชน รวบรวมข้อมูล จัดระบบ วิเคราะห์ข้อมูลและ ปัญหาต่าง ๆ โดยประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การวางแผน การดำเนินการโดยใช้กิจกรรมที่สามารถสนอง วัตถุประสงค์ในการเป็นส่วนหนึ่ง เพื่อพัฒนาชุมชน ดำเนินการ ตามแผนและโครงการที่วางไว้ โดยนำทรัพยากรต่าง ๆ ผสมผสาน กับวิธีการใหม่ ๆ มาใช้ มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและวิธีการ ซึ่งกันและกัน และให้ ประชาชนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการ ดำเนินงานและมีการประเมินผล โดยปฏิบัติอย่างมี ระบบ หลักการ และมีวิธีการที่ถูกต้องอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอทุกขั้นตอนดำเนินงาน นอกจากนี้ ผู้บริหารโรงเรียนจำเป็นต้องมีบทบาทในเชิงสังคม สงเคราะห์ทางการศึกษา ไม่เพียงแต่ใน สถานศึกษาเพื่อบริการ การศึกษาแก่บุตรหลานของประชาชนในชุมชนเท่านั้น แต่ต้องมี บทบาทเป็นตัวแทนและแลกเปลี่ยนความสามารถกับชุมชนในการ เปลี่ยนแปลง ปรับปรุงสังคม ด้วยเช่นกัน^{๑๓๙}

สามารถ ไชยพันธุ์ ได้วิจัยเรื่อง “ความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมและความ พร้อมในการจัด การศึกษาตามอัธยาศัยของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล

---

^{๑๓๘} บุศรา เข้มทอง, “คุณลักษณะผู้บริหารตามความคิดเห็นของพนักงานธนาคารที่ตั้งในเขต อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี”, *วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีปทุม, ๒๕๕๒), บทคัดย่อ.

^{๑๓๙} ศรีไพร ชื่นชม, “ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนเกี่ยวกับรูปแบบภาวะผู้นำ กับการใช้ โรงเรียนเพื่อพัฒนาชุมชน กรณีศึกษา: ผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดนครราชสีมา”, *วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต*, (สาขาสังคมสงเคราะห์ทาง การศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๓๘), บทคัดย่อ.

ในจังหวัดน่าน” ผลการวิจัย พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาตาม
อัยาศัย ของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดน่าน สมาชิกส่วนใหญ่เห็นด้วยมาก ใน
การที่จะเข้ามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเกือบทุกด้าน ยกเว้นด้านการควบคุม ติดตาม
ประเมินผลการจัดการศึกษาที่สมาชิกเห็นด้วยน้อย ความพร้อมในการจัดการศึกษาตาม
อัยาศัยของสมาชิกองค์การบริหาร ส่วนตำบลในจังหวัดน่าน พบว่าประธานองค์การบริหาร
ปลัดองค์การบริหารส่วน ตำบล เลขานุการ และกรรมการองค์การบริหารส่วนตำบล มีความ
พร้อมในการจัดการศึกษาตามอัยาศัยไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติทุกด้าน
องค์การบริหารส่วนตำบลที่มีรายได้แตกต่างกันมีความพร้อมในการ จัดการศึกษาไม่แตกต่างกัน
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .๐๕^{๑๔๐}

สหัสชัย เรียงรุ่งโรจน์ ได้วิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของประชาชนต่องาน
พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจขององค์การบริหารส่วนตำบล:ศึกษาเฉพาะกรณีบาง
กะดีและบ้านปทุม จังหวัดประทุมธานี เพราะการศึกษา พบว่า ประชาชนมีความเห็นต่างงาน
พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจขององค์การบริหารส่วนตำบลบางกะดีในระดับไม่ดี และ
มีความเห็นด้วยต่องานพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจขององค์การบริหารส่วนตำบล
บ้านปทุมในระดับดีปัจจัยด้านบุคคลของประชาชน ได้แก่ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา
อาชีพและรายได้ต่างกันมีผลต่อความคิดเห็นของประชาชนต่องานพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทาง
เศรษฐกิจขององค์การบริหารส่วนตำบลบางกะดีแตกต่างกัน ส่วนระดับการศึกษา และอาชีพ
ต่างกัน มีผลต่อความคิดเห็นของประชาชนต่องานพัฒนา โครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจของ
องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านปทุมแตกต่างกัน นอกจากนี้้องค์การบริหารส่วนตำบลที่มีความ
พร้อมด้วยวิศวกรรมต่างกันทำให้ประชาชนมีความคิดเห็นต่องานพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทาง
เศรษฐกิจแตกต่างกัน ^{๑๔๑}

สรุปได้ว่า ความคิดเห็น หมายถึง การแสดงออกทางด้านความรู้สึก หรือความ
เชื่อต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรือเหตุการณ์ใดเหตุการณ์หนึ่ง ด้วยการพูดหรือการเขียน โดยมีอารมณ์
ประสบการณ์ และสภาพแวดล้อมในขณะนั้น เป็นพื้นฐานของการแสดงออก ซึ่งอาจจะถูกต้อง

---

^{๑๔๐} สามารถ ไชยพันธ์ุ, “ความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมและความพร้อมในการจัด
การศึกษาตามอัยาศัยของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดน่าน”, *วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหา
บัณฑิต*, (สาขาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์, ๒๕๔๕), บทคัดย่อ.

^{๑๔๑} สหัสชัย เรียงรุ่งโรจน์, “ความคิดเห็นของประชาชนต่องานพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทาง
เศรษฐกิจขององค์การบริหารส่วนตำบล:ศึกษาเฉพาะกรณีบางกะดีและบ้านปทุม จังหวัดประทุมธานี.”
วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๔๕), หน้า
๑๓๗.

หรือไม่ก็ได้ แล้วแต่แต่ละบุคคลจะแสดงความคิดเห็นออกมา รวมทั้งอาจจะได้รับการยอมรับหรือปฏิเสธจากคนอื่นก็ได้ ความคิดเห็นนี้อาจจะเปลี่ยนแปลงไปได้ตามกาลเวลา

๒.๙.๒ งานวิจัย ที่เกี่ยวข้องกับการบริการ

การบริการ (Service) หมายถึง กิจกรรมหรือปฏิบัติการใดๆ เพื่อช่วยเหลือในการดำเนินงานที่เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น (Hospitality) ซึ่งเป็นการปฏิบัติด้วยความตั้งใจ สนใจดูแลเอาใจใส่อย่างมีไมตรีจิต ส่งผลให้เกิดความพึงพอใจ โดยได้มีผู้ให้ความหมายไว้ดังต่อไปนี้

วัชรภรณ์ เกตุค่างพล ได้วิจัยเรื่อง “ความคิดเห็นผู้ใช้บริการต่อการบริการห้องพักหญิงในเขตชอย ๗ ถึงชอย ๑๑ ถนนสุนทรารายณ์ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา” พบว่า คุณลักษณะส่วนบุคคลของผู้ใช้บริการที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง ๑๘ ปีถึง ๒๐ ปี มีรายได้ต่อเดือนน้อยกว่า ๓,๐๐๐ บาท และกว่าครึ่งของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดมีการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี มีระยะเวลาที่เช่าเป็นการเช่ารายเดือน และมีภูมิลำเนาอยู่ในเขตอำเภออื่นของจังหวัดนครราชสีมา ส่วนความคิดเห็นต่อการบริการห้องพักหญิงของผู้ใช้บริการทั้ง ๔ ด้าน ในภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยปานกลาง โดยมีด้านการรักษาความปลอดภัยภายในห้องพัก มีระดับเห็นด้วยมาก เป็นอันดับแรก รองลงมาคือ ด้านการดูแลรักษาความสะอาดภายในห้องพัก ด้านอุปกรณ์อำนวยความสะดวกภายในห้องพัก และด้านการบริการเสริมภายในห้องพัก ตามลำดับ^{๑๔๒}

ศรุดา ไพฑูรย์สวัสดิ์ ได้วิจัยเรื่อง การบริการเข้ามามีบทบาทสำคัญต่อการดำเนินชีวิตประจำวันของผู้บริโภคในฐานะของผู้รับบริการ ความสำคัญของการบริการสามารถแบ่งออกเป็นประเด็นต่างๆ ได้ดังนี้ คือ^{๑๔๓}

๑) ความสำคัญต่อผู้รับบริการ ผู้บริโภคสมัยใหม่มีความต้องการใช้บริการต่างๆ หลากหลายมากขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการดำเนินชีวิตที่ต้องรีบเร่งและแข่งขันตลอดเวลา ทั้งในด้านการดำรงชีวิตและการงานอาชีพ การบริการจึงมีส่วนช่วยตอบสนองความต้องการส่วนบุคคล ดังที่พบเห็นขณะนี้มียุ่อยู่มากมายในรูปแบบของการจัดการการบริการเชิงพาณิชย์เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ลูกค้า ธุรกิจบริการในปัจจุบันจึงมีหลากหลายประเภท

^{๑๔๒} วัชรภรณ์ เกตุค่างพล, “ความคิดเห็นผู้ใช้บริการต่อการบริการห้องพักหญิงในเขตชอย ๗ ถึงชอย ๑๑ ถนนสุนทรารายณ์ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา”, วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, (สาขาการจัดการทั่วไป, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต, ๒๕๕๑), บทคัดย่อ.

^{๑๔๓} ศรุดา ไพฑูรย์สวัสดิ์, “การศึกษาความพึงพอใจของผู้โดยสารต่อการให้บริการของรถไฟฟ้าบีทีเอส”, วิทยานิพนธ์สังคมศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย, ๒๕๕๔), หน้า ๓๑.

๒) ความสำคัญต่อผู้ให้บริการ การดำเนินการให้บริการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับตัวสินค้าหรือการขายบริการ โดยตรงมากยิ่งขึ้นจะมีส่วนช่วยให้การดำเนินการประสบความสำเร็จเหนือคู่แข่งอื่นๆ ได้ เพราะการบริการที่ดีจะเป็นตัวสร้างผลกำไรระยะยาวได้เป็นอย่างดี เนื่องจากผู้บริโภคสมัยใหม่ให้ความสำคัญต่อการบริการมากขึ้นในการตัดสินใจซื้อสินค้าคุณภาพของการบริการจึงบอกถึงความแตกต่างของสินค้าจากคู่แข่งได้ พนักงานก็จะเกิดความพอใจไม่คิดที่จะเปลี่ยนใจไปทำงานที่อื่น แต่ในทางกลับกัน หากธุรกิจเสนอบริการที่ไม่ดี ทำให้ลูกค้าไม่พอใจและเปลี่ยนไปใช้บริการอื่นที่ดีกว่า ธุรกิจย่อมประสบความล้มเหลวและส่งผลให้พนักงานไม่พอใจจนกระทั่งลาออก ได้จะเห็นได้ว่าการบริการมีส่วนสำคัญต่อการรักษาพนักงานให้ทำงานกับกิจการนั้นนาน

๓) ความสำคัญต่อผู้ปฏิบัติงานบริการ การขยายตัวของอุตสาหกรรมบริการในช่วงที่ผ่านมาได้ก่อให้เกิดงานบริการเพิ่มขึ้นในหลายสาขาอาชีพจนเติบโตขึ้นเป็นธุรกิจในรูปแบบต่างๆ มากมาย จึงมีส่วนช่วยให้พนักงานบริการมีอาชีพและรายได้ ธุรกิจบริการส่วนใหญ่ก็ตระหนักถึงความสำคัญของพนักงานบริการในการสร้างความพอใจสูงสุดให้แก่บริการต่างๆ ที่ผู้ขายเสนอให้และสามารถนำมาเปรียบเทียบประกอบการตัดสินใจเลือกซื้อบริการที่ตรงกับความต้องการได้

สมโภช จตุพร ได้วิจัยเรื่อง “ความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานการไฟฟ้านครหลวง : ศึกษาเฉพาะกรณีพนักงานกองรายได้” พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิง มีช่วงอายุเกิน ๔๐ ปี จบการศึกษาระดับปริญญาตรี ดำรงตำแหน่งพนักงานวิชาชีพ และมีประสบการณ์ในการทำงานมากกว่า ๑๐ ปี จากปัจจัยส่วนบุคคล ด้านความสัมพันธ์ของภูมิหลัง ได้แก่ เพศ อายุ และระดับการศึกษา ที่แตกต่างกันจะมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานที่แตกต่างกัน ส่วนปัจจัยส่วนบุคคลด้าน ระดับตำแหน่ง และประสบการณ์ในการทำงานที่แตกต่างกันจะมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานที่ไม่แตกต่างกัน และตัวแปรความพึงพอใจในหน่วยงานต่อการปฏิบัติงาน ความพึงพอใจในด้านบริการ ความสัมพันธ์ระหว่างผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชา ความพึงพอใจของสวัสดิการ และผลประโยชน์ต่าง ๆ และความมั่นคง ในการทำงาน มีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลาง โดยมีค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรย่อย ทั้ง ๕ ด้าน ในทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ ทุกค่า^{๑๔๔}

สรุปได้ว่า แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารนั้น จะครอบคลุมถึงหน้าที่ในการบริหารอันประกอบด้วย การวางแผน การจัดองค์การ การสั่งการหรือการมอบหมายงาน การประสานงาน การรายงาน และการงบประมาณ นอกจากนี้องค์ประกอบที่สำคัญของการบริหาร

---

^{๑๔๔} สมโภช จตุพร, “ความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานการไฟฟ้านครหลวง : ศึกษาเฉพาะกรณีพนักงานกองรายได้”, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, (สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๔๓), บทคัดย่อ.

จะประกอบด้วย วัตถุประสงค์ที่แน่นอน ทรัพยากรในการบริหาร มีความประสานระหว่างกัน และ ประสิทธิภาพ ประสิทธิผลในการบริหารงาน ซึ่งแนวคิดเหล่านี้จะครอบคลุมไปถึง การบริหารแบบมีความคิดเห็น และการบริหารเชิงกลยุทธ์

๒.๙.๓ งานวิจัย ที่เกี่ยวข้องกับการกระจายอำนาจ

หลักการกระจายอำนาจอำนาจการปกครองให้แก่ท้องถิ่น เป็นวิธีรับมอบอำนาจแก่ องค์กรบางส่วนให้แก่องค์กรอื่นที่ไม่ได้เป็นส่วนหนึ่งของหน่วยการบริหารราชการส่วนกลางไป จัดทำบริการสาธารณะบางอย่างโดยมีอิสระตามสมควร โดยไม่ต้องอยู่ภายใต้การบังคับบัญชา ของหน่วยการบริหารราชการส่วนกลาง เพียงแต่อยู่ในกำกับและดูแลของหน่วยงานบริหารส่วน ภูมิภาค

นราลักษณ์ โฆษิตนรงค์ มีวัตถุประสงค์เพื่อที่จะทราบถึงระดับความพร้อม ของเทศบาลตำบลแสนสุขในการรับการถ่ายโอนภารกิจตามนโยบายการกระจายอำนาจให้แก่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการกระจายอำนาจให้แก่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประชากรที่ศึกษา ได้แก่ คณะผู้บริหารเทศบาลและพนักงานเทศบาล ผลการศึกษาพบว่า ด้านนโยบายการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีการ โอนภารกิจที่มีการดำเนินการซ้ำซ้อนกันระหว่างรัฐกับท้องถิ่นให้ท้องถิ่นดำเนินการเองภายใน ๔ ปี ด้านการนำนโยบายการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรท้องถิ่นไปปฏิบัติพบว่า เทศบาลตำบล แสนสุขเริ่มมีการรับการถ่ายโอนภารกิจบางด้านแล้ว เช่น ด้านการส่งเสริมคุณภาพชีวิต โครงการถ่ายโอนงานพัฒนาเด็กเล็ก ด้านปัญหาและอุปสรรคในการกระจายอำนาจให้แก่องค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นกรณี เทศบาลตำบลแสนสุขพบว่า ด้านโครงสร้างของเทศบาลตำบลแสนสุข มีความชัดเจนเหมาะสมแล้วกับอำนาจหน้าที่ปัจจุบัน ควรเพิ่มเติมหน่วยงานภายในเพื่อสามารถ รองรับการกระจายอำนาจ เช่น ด้านการส่งเสริมพาณิชย์ยกรรม การลงทุน การจัดการที่อยู่อาศัย การขนส่งมวลชน และการสังคมสงเคราะห์ ด้านบุคลากร พบว่าเทศบาลมีกรอบอัตรากำลัง^{๑๔๕}

น้อยประเสริฐ ปฏิสังข์ ได้วิจัยเรื่อง “ปัญหาอุปสรรคการถ่ายโอนภารกิจจาก หน่วยงานของรัฐให้แก่องค์กรบริหารส่วนตำบล” มีวัตถุประสงค์เพื่อ ๑) ศึกษาความพร้อมและ ปัญหาในการถ่ายโอนภารกิจจากหน่วยงานของรัฐบาลให้กับองค์กรบริหารส่วนตำบล และ ๒) เพื่อค้นหาแนวทางแก้ไขปัญหามาจากการถ่ายโอนภารกิจ ผลการศึกษาพบว่าไม่มีการปรับตัวของ อบต. ก่อนการถ่ายโอน และไม่มีความพร้อมในด้าน ๑) ความพร้อมในแง่ของการเตรียม

---

^{๑๔๕} นราลักษณ์ โฆษิตนรงค์, “การกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น: กรณีศึกษาเทศบาลตำบลแสนสุข อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี, วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิต วิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๔๕, หน้า ๖๒.

ความคิด ๒) ความพร้อมในด้านความรู้ของบุคลากร และ ๓) ความพร้อมในเรื่องการ ประสพการณ์การทำงาน ส่งผลให้ภารกิจที่ถ่ายโอนมาไม่สามารถปฏิบัติได้ตามเวลาที่กำหนด และมีความสับสนในวิธีการปฏิบัติสำหรับปัญหาอุปสรรคในการถ่ายโอนมี ดังนี้ ๑) ขาดความ ชัดเจนในเรื่องเวลา ๒) ขาดความชัดเจนในเรื่องวิธีการ และงบประมาณ ๓) ความช่วยเหลือ การ ประสานงานจากหน่วยงานต้นสังกัดมีน้อย ๔) ความไม่ต้องการรับถ่ายโอนจาก อบต. ในบาง ภารกิจ ๕) ปริมาณงานในอนาคตที่ อบต. อาจไม่สามารถรองรับได้ ๖) การขาดความพร้อมด้าน องค์กรความรู้ และจำนวนของบุคลากร ๗) การไม่ต้องการถ่ายโอนภารกิจจากหน่วยงานต้นสังกัด และ ๘) ปัญหาในด้านการควบคุมงบประมาณ ซึ่งอาจมีความไม่โปร่งใสจากจำนวน อบต. ที่มีจำนวนมาก เทียบกับเดิมซึ่งมีหน่วยงานที่รับผิดชอบน้อยกว่า ส่วนแนวทางแก้ไข ผู้วิจัยได้ เสนอแบบจำลองความสำเร็จของการถ่ายโอนโดยมุ่งเน้นที่การประสานความร่วมมืออย่างเป็นทางการ และไม่เป็นทางการของหน่วยงานระดับกระทรวง กรมจังหวัด อำเภอ และท้องถิ่นของ ทั้งหน่วยงานต้นสังกัด และหน่วยงานในสายงานของ อบต.^{๑๔๖}

สรุปว่า การกระจายอำนาจในทางรัฐศาสตร์ เป็นการกระจายอำนาจในรูปแบบถ่ายโอน อำนาจ (Devolution) จากรัฐบาลหรือราชการส่วนกลางบางอย่างไปยังหน่วยงานที่อยู่ในระดับ ท้องถิ่น เพื่อให้มีความอิสระในการปกครองตนเอง การกระจายอำนาจในลักษณะนี้สามารถเห็น ได้ชัดใน “พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น พ.ศ.๒๕๔๒” หมวด ๔ แผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มาตรา ๓๐-๓๔ เช่น องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) เป็นองค์การที่ต้องรองรับการกระจาย อำนาจ ซึ่งมีฐานะเป็นนิติบุคคล มีโครงสร้างการบริหารใช้รูปแบบคณะกรรมการ สมาชิกมาจากการเลือกตั้ง

๒.๙.๔ งานวิจัย ที่เกี่ยวข้องกับการปกครองส่วนท้องถิ่น

ความเป็นมาของการปกครองท้องถิ่นหรืออาจเรียกว่า พัฒนาการปกครองท้องถิ่นของ ไทยจัดลำดับขั้นตอนของการพัฒนาการตามยุคตามสมัยได้ดังนี้

บุญยิ่ง โหมดเทศน์ ได้วิจัยเรื่อง การปกครองท้องถิ่น กรณีศึกษาเทศบาลเมือง ชุมพร เพื่อวิเคราะห์การมีความคิดเห็นของประชาชนและปัจจัยที่กำหนดการมีส่วนร่วมของ ประชาชน ผลการวิเคราะห์พบว่า “ประชาชนยังเข้ามามีความคิดเห็นในการปกครองส่วนท้องถิ่นไม่ มากนัก ประชากรส่วนใหญ่จะมีความคิดเห็นในการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาล ในด้านการจัดทำ แผนพัฒนาเทศบาลและการควบคุมติดตามการบริหารงานของเทศบาล มีเป็นจำนวนน้อยไม่มาก เท่าที่ควร จากการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่กำหนดการมีส่วนร่วมนั้นพบว่า รายได้ ความทันสมัย และ

^{๑๔๖} น้อยประเสริฐ ปฏิสังข์, “ปัญหาอุปสรรคการถ่ายโอนภารกิจจากหน่วยงานของรัฐให้แก่องค์การบริหารส่วนตำบล”. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะ, (บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา, ๒๕๔๕), หน้า ๕๓.

ความรู้ความเข้าใจในการปกครองมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาล โดยที่รายได้ เป็นปัจจัยที่กำหนดการมีความคิดเห็นของประชาชนมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ การศึกษา ความรู้ความเข้าใจในการปกครอง และความทันสมัย สำหรับการเป็นสมาชิกกลุ่ม ในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลพบว่า การศึกษา รายได้ การเป็นสมาชิกกลุ่ม ความทันสมัย ความรู้ความเข้าใจในการปกครองและการเห็นประโยชน์จากการเข้ามีส่วนร่วมในการปกครอง ไม่มี ความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชน ในเรื่องของการควบคุมหรือติดตามการบริหารพบว่าการศึกษายเป็นปัจจัยเพียงตัวเดียวที่มีความสัมพันธ์กับการมีความคิดเห็นของประชาชน แต่เป็นไปในเชิงผกผัน จากการวิจัยครั้งนี้สรุปให้เห็นว่า ประชาชนยังมีความคิดเห็นในการปกครองท้องถิ่นไม่มากนัก และการมีความคิดเห็นของประชาชน เกี่ยวกับปัจจัยหลายประการ ไม่มีปัจจัยเพียงตัวเดียว โดดๆ ที่มีความสำคัญในการกำหนดการมีความคิดเห็นของประชาชน”^{๑๔๗}

ประสิทธิ์ พรรณพิสุทธิ์ ได้วิจัยเรื่อง “การมีความคิดเห็นของประชาชนในการปกครองแบบสุขาภิบาล ศึกษากรณีสุขาภิบาลพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์” เพื่อศึกษาสาเหตุที่แท้จริงของปัญหาการเข้ามีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งพบว่า “การที่ประชาชนจะเข้าหรือไม่เข้ามีความคิดเห็นในการปกครองท้องถิ่นแบบสุขาภิบาลนั้น เพราะว่าประชาชนยังไม่มีความรู้ความเข้าใจในการปกครองตนเอง ที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน และการจัดรูปแบบการปกครองสุขาภิบาลก็ยังไม่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน ไม่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามีส่วนร่วมเท่าที่ควร สาเหตุหนึ่งอาจมาจากประชาชนส่วนใหญ่ยากจนไม่ค่อยให้ความสำคัญ บางคนก็ไปทำงานหาเลี้ยงครอบครัวไม่มีเวลาในการตรวจสอบหรือเข้าไปมีส่วนร่วม และที่สำคัญการเคยชินต่อการปกครองระบบดั้งเดิมเป็นสิ่งสำคัญต่อการมีความคิดเห็นของประชาชน”^{๑๔๘}

สรุปได้ว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะเป็นช่วงเปลี่ยนผ่านมีการปรับบทบาทของราชการส่วนกลางราชการบริหารส่วนภูมิภาค องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคประชาชนที่จะเรียนรู้ร่วมกันในการถ่ายโอนภารกิจ มีการปรับกลไกความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับราชการบริหารส่วนภูมิภาคอย่างกลมกลืน รวมทั้งปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้อง อันจะทำให้้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถดำเนินกิจการที่ตอบสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นดีขึ้น และจะทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานของ้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและ้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะสามารถพัฒนาขีดความสามารถในการดำเนินกิจกรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีความโปร่งใสในส่วน้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะมีการด้านการบริหารจัดการและการคลังท้องถิ่นที่พึ่งตนเองและเป็นอิสระมากขึ้น ผู้บริหารและสภาท้องถิ่นจะเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถและมีวิสัยทัศน์ในการบริหาร ราชการบริหารส่วนภูมิภาคจะเปลี่ยนบทบาทจากฐานะผู้จัดทำบริการสาธารณะเป็นผู้ให้

---

^{๑๔๗} บุญยิ่ง โหมดเทศน์, “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองท้องถิ่น : กรณีศึกษาเทศบาลเมืองชุมพร”, วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรปริญญาโทบริหาร (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๓๐), หน้า ๙๖.

ความช่วยเหลือทางวิชาการ และกำกับดูแลการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเท่าที่จำเป็นภายใต้ขอบเขตที่ชัดเจน และการปกครองส่วนท้องถิ่นจะเป็นการปกครองตนเองของประชาชนในท้องถิ่นอย่างแท้จริง

๒.๙.๕ งานวิจัยที่ เกี่ยวข้องกับองค์การบริหารส่วนตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นหน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดเล็กที่สุดซึ่งมีฐานะเป็นนิติบุคคลและเป็นราชการส่วนท้องถิ่น สามารถดำเนินกิจกรรมต่างๆ ได้ตามกฎหมาย โดยองค์การบริหารส่วนตำบลมีความสำคัญต่อชุมชนในลักษณะที่เป็นองค์กรพื้นฐานของท้องถิ่นและเป็นกลไกที่สำคัญต่อการบริหารการพัฒนาในระดับตำบลทั้งในทางทฤษฎี และในทางปฏิบัติ ในทางทฤษฎีมีความเชื่อว่า องค์การบริหารส่วนตำบลมีแนวโน้มว่าจะมีศักยภาพสูงในการพัฒนาชนบท เป็นองค์กรที่มีพลังของประชาชนในท้องถิ่น อยู่ใกล้ชิดกับประชาชนและทรัพยากรต่าง ๆ ในชนบท จึงน่าจะรู้ปัญหาความต้องการที่แท้จริงรวมทั้งแนวทางแก้ไขปัญหาได้เป็นอย่างดี

จิระพัฒน์ หอมสุวรรณ ได้วิจัยเรื่อง การมีความคิดเห็นของประชาชนในกิจกรรมของสภาตำบล กรณีศึกษาสภาตำบลในเขตจังหวัดแม่ฮ่องสอน พบว่า “ชาวบ้านมีความคิดเห็นในการวางแผนน้อย ยังขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องเกี่ยวกับสภาตำบล คณะกรรมการสภาตำบลยังไม่ได้มาจากตัวแทนของประชาชนในหลาย ๆ สาขาอาชีพเพื่อเป็นสภาของประชาชนอย่างแท้จริงนอกจากนี้ประชาชนยังไม่สามารถเข้าไปตรวจสอบการทำงานของคณะกรรมการสภาตำบลได้อย่างเต็มที่ และประชาชนไม่ได้รับการสนับสนุนให้ร่วมตัวเป็นกลุ่มต่างๆ เท่าที่ควร จากประเด็นต่าง ๆ จึงมีผลต่อการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนและประชาชนขาดแรงจูงใจที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานของสภาตำบล”^{๑๔๘}

อนุสรณ์ สุวรรณสทิศกร ได้วิจัยเรื่อง ถึงแนวทางการมีส่วนร่วมไว้ดังต่อไปนี้

๑. ร่วมคิด คือ ร่วมในการประชุมปรึกษาหารือซึ่งกันและกันในการวางแผนโครงการ วิธีการดำเนินการติดตามตรวจสอบและการดูแลรักษาเพื่อให้กิจกรรมโครงการต่างๆ ที่ได้กระทำนั้นสำเร็จผลตามวัตถุประสงค์ที่ได้วางแผนเอาไว้

๒. ร่วมกันตัดสินใจ คือ เมื่อมีการประชุมปรึกษาหารือแล้วจะต้องร่วมกันตัดสินใจที่จะทำกิจกรรมหรือหาแนวทางที่ดีที่สุดหรือเหมาะสมที่สุด ว่าเรื่องใดมีความสำคัญมากที่สุด เรื่องที่ควรทำก่อนและกิจกรรมอันใดที่ควรทำทีหลัง เป็นต้น

---

^{๑๔๘} จิระพัฒน์ หอมสุวรรณ, “การมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมของสภาตำบล : กรณีศึกษาสภาตำบลในเขตจังหวัดแม่ฮ่องสอน”, *วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๓๙), หน้า ๑๑๒.

๓. ร่วมกันปฏิบัติตามโครงการ คือ เมื่อร่วมกันคิด ร่วมกันตัดสินใจที่จะทำกิจกรรมแล้ว จะต้องเข้าร่วมในการดำเนินตามโครงการ เช่น การร่วมกันออกแรงร่วมเงินบริจาคทรัพย์ เป็นต้น

๔. ร่วมติดตามประเมินผล โครงการ คือ เมื่อโครงการสิ้นสุดลงแล้วทุกคนจะต้องมีส่วนร่วมในการตรวจตราดูแลรักษา ประเมินผลโครงการว่ามีความสำเร็จตามวัตถุประสงค์มากน้อยเพียงใด^{๑๔๙}

(เลสเตอร์ ดับเบิลยู มิลบราท์, มิชเชล รัช และฟิลลิป อัลตอป, แฟรงค์ แอล. วิลสัน และเดวิด เอฟ รอท) **Lester W. Milbrath , Michcael Rush and Phillip Althoff, Frank L. Wilson and David F. Roth** นักวิชาการเหล่านี้ได้ศึกษาวิจัย จัดระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองจากระดับสูงไปสู่ระดับต่ำสุดซึ่งสรุปได้ดังนี้

๑. การได้รับเลือกให้เข้าดำรงตำแหน่งของรัฐบาลและพรรคการเมือง
๒. การลงรับสมัครเป็นผู้เลือกตั้ง เพื่อจะเข้าไปดำรงตำแหน่งในรัฐบาล
๓. การวิ่งเต้นเพื่อหาเงินสนับสนุนพรรคการเมือง หรือผู้สมัครรับเลือกตั้ง
๔. การเข้าประชุมร่วมกับบุคคลระดับหัวหน้าพรรคการเมือง คณะกรรมการบริหารพรรคตลอดจนการวางแผนการณต่าง ๆ ของพรรค
๕. การเป็นสมาชิกของพรรคการเมืองแบบกระตือรือร้น
๖. การเป็นสมาชิกขององค์กรทางการเมืองแบบไม่กระตือรือร้น
๗. การเป็นสมาชิกแบบกระตือรือร้นขององค์กรที่มีลักษณะกึ่งองค์กรทางการเมือง (Quasi-political organization) เป็นต้นว่ากลุ่มผลประโยชน์หรือกลุ่มผลักดันที่เกี่ยวข้องกับทางการเมืองบางประการ
๘. การเสียสละเวลาเพื่อช่วยในการรณรงค์หาเสียง
๙. การเข้าร่วมชุมนุมหรือการประชุมทางการเมือง
๑๐. การบริจาคเงินช่วยเหลือผู้สมัครหรือพรรคการเมือง
๑๑. การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ ตลอดจนผู้นำทางการเมือง
๑๒. การติดกระดุม แผ่นป้ายพรรคการเมือง หรือแม้กระทั่งการแสดงถึงผู้สมัครรายใดรายหนึ่งบนเสื้อหรือบนรถยนต์
๑๓. การพยายามพูดจาชักชวนให้บุคคลไปใช้สิทธิเลือกตั้ง
๑๔. การพูดคุยสนทนาเกี่ยวกับเรื่องราวทางการเมือง

---

^{๑๔๙} อนุสรณ์ สุวรรณสิทธิกร, อังไฉ ประภาพรรณ จันท์ศิริ, “บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบล และการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินโครงการเศรษฐกิจชุมชนพึ่งตนเอง : ศึกษากรณีองค์การบริหารส่วนตำบลสุเทพ อำเภอเมืองเชียงใหม่”, วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๔๗), หน้า ๓๑-๓๒.

๑๕. การออกไปใช้สิทธิเลือกตั้ง
๑๖. การรับรู้หรือรับทราบเรื่องราวทางการเมือง เช่น ติดตามข่าวสารทางการเมืองจากสื่อต่าง ๆ
๑๗. กลุ่มที่มีความเมินเฉยหรือเห็นห่างในทางการเมือง^{๑๕๐}

๒.๙.๖ งานวิจัย ที่เกี่ยวข้องกับหลักสังคหวัตถุ ๔

หลักธรรมสังคหวัตถุธรรมเหล่านี้ช่วยอุ้มชูโลก เหมือนนลินีสลักที่ยึดคบรถซึ่งเล่นไปไว้ได้ฉะนั้น^{๑๕๑}

ในการอยู่ร่วมกันในสังคมนั้น มนุษย์ทุกคนล้วนปรารถนาเป็นที่รักของคนรอบข้าง เป็นที่ยอมรับนับถือของทุก ๆ คน และปรารถนาที่จะได้ยินได้ฟังคำยกย่องสรรเสริญ มากกว่าเสียงนินทาว่าร้ายพระพุทธรองค์ได้ทรงสอนวิธีที่จะทำตนให้เป็นที่รักของสังคมว่า ชั้นแรกให้ปรับที่ตัวของเราเองก่อน คือ ต้องทำตัวเราให้เป็นคนน่ารักเสียก่อน

พงษ์ศักดิ์ บุญธรรมกุล ได้วิจัยเรื่อง “พฤติกรรมด้านมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหารตามหลักพุทธธรรมในทัศนะครูอาจารย์ในสถานศึกษาอาชีวศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร” พบว่า พฤติกรรมด้านมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหารตามหลักพุทธธรรม ในทัศนะครูอาจารย์ในสถานศึกษาอาชีวศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร ตามความหมายของหมวดธรรมทั้ง ๓ หมวด ได้แก่ ขราวาธรรม ๔ สังคหวัตถุ ๔ และพรหมวิหาร ๔ โดยเฉลี่ยมีพฤติกรรมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลเป็นรายหมวดธรรมพบว่า มีพฤติกรรมอยู่ในระดับปานกลางเช่นกัน หมวดธรรมที่ผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษามีพฤติกรรมมากกว่า หมวดธรรมอื่นๆ ได้แก่ ขราวาธรรม ๔ รองลงมาได้แก่ สังคหวัตถุ ๔ ส่วนหมวดธรรมที่ผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษามีพฤติกรรมน้อยกว่าหมวดธรรมอื่น ได้แก่ พรหมวิหาร ๔^{๑๕๒}

ไพฑูรย์ ขุนอาสา ได้วิจัยเรื่อง “ผู้บริหารกับการใช้สังคหวัตถุธรรม ศึกษากรณีผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี” พบว่า ผู้บริหารโรงเรียน ยังมีความเข้าใจในหลักสังคหวัตถุธรรมไม่ชัดเจนดี จึงไม่สามารถนำ

---

^{๑๕๐} Lester W. Milbrath, Michcael Rush and Phillip Althoff, Frank L. Wilson and David F. Roth, อ้างใน วสันต์ สุวรรณ, “การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบล : ศึกษาเฉพาะกรณีตำบลหนองจ่อม อำเภอสนทราย จังหวัดเชียงใหม่”, วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๔๗), หน้า ๒๔-๒๕.

^{๑๕๑} อ.จตุกก. (ไทย) ๒๑/๓๒/๕๑.

^{๑๕๒} พงษ์ศักดิ์ บุญธรรมกุล, “พฤติกรรมด้านมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหารตามหลักพุทธธรรมในทัศนะครูอาจารย์ในสถานศึกษาอาชีวศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร”, วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารอาชีวศึกษา), (บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง, ๒๕๔๑), บทคัดย่อ.

หลักสังคหัตถุธรรมไปใช้ในการบริหารงานได้ครบถ้วนเต็มที่ ผู้บริหารต้องมีความรู้ความเข้าใจในหลักธรรมข้อนี้ให้ถูกต้องก่อน จึงจะนำหลักสังคหัตถุธรรมนี้ไปปฏิบัติได้^{๑๕๓}

สมหมาย บัวจันทร์ ได้วิจัยเรื่อง “การวิเคราะห์และยกระดับความพึงพอใจในการให้บริการประชาชนตามหลักสังคหัตถุ ๔ ของสำนักงานเขตบางแค กรุงเทพมหานคร” ผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการของสำนักงานเขตบางแค กรุงเทพมหานคร ตามหลักสังคหัตถุ ๔ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากและเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าประชาชนมีความพึงพอใจต่อการให้บริการด้านสมานัตตตามากเป็นอันดับหนึ่ง รองลงมา คือ ด้านทาน ด้านอิตถจริยาและลำดับสุดท้าย คือ ด้านปิยวาจา เมื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจของประชาชนโดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลแล้วพบว่าบุคคลที่มีระดับการศึกษาและรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการให้บริการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ สำหรับเพศ อายุ สถานภาพสมรส อาชีพ ประสบการณ์ในการมาใช้บริการ ประเภทของการมาใช้บริการและพื้นที่อยู่อาศัยมีความพึงพอใจไม่แตกต่างกัน^{๑๕๔}

มานิตา สุขสำราญ ได้วิจัยเรื่อง “การศึกษาพฤติกรรมของผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนพุทธศาสนาวินอาทิตย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยในการนำหลักพุทธธรรม มาปฏิบัติภายในครอบครัว” พบว่า ผู้ปกครองมีการปฏิบัติตนและอบรมสั่งสอนบุตรตามหลักสมชวีธรรม ๔ หลักพรหมวิหาร ๔ หลักฆราวาสธรรม ๔ หลักกุศลจิตวิถีธรรม ๔ หลักสังคหัตถุ ๔ และหลักทศ ๖ อยู่ในระดับมาก ในทุกเรื่อง แนวทางการนำหลักพุทธธรรมมาปฏิบัติภายในครอบครัวย่อมสร้างความเข้าใจภายในครอบครัว โดยปรับให้มีทัศนคติที่ดีต่อกัน มีความคิดเห็นตรงกันยอมรับซึ่งกันและกันไม่ขัดแย้งกันเมื่อทำได้ดังนี้สมาชิกในครอบครัวจะมีความปรารถนาดี ให้ความช่วยเหลือเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อกัน^{๑๕๕}

---

^{๑๕๓} ไพฑูรย์ ขุนอาสา, “ผู้บริหารกับการใช้สังคหัตถุธรรม : ศึกษากรณีผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดอุตรดิตถ์”, **วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต**, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๓๒), บทคัดย่อ.

^{๑๕๔} สมหมาย บัวจันทร์, “การวิเคราะห์และยกระดับความพึงพอใจในการให้บริการประชาชนตามหลักสังคหัตถุ ๔ ของสำนักงานเขตบางแค กรุงเทพมหานคร”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**, สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ (บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๑), บทคัดย่อ.

^{๑๕๕} มานิตา สุขสำราญ, “การศึกษาพฤติกรรมของผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนพุทธศาสนาวินอาทิตย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยในการนำหลักพุทธธรรม มาปฏิบัติภายในครอบครัว”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต (พระพุทธศาสนา)**, (บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๘), บทคัดย่อ.

สรุปได้ว่า หลักธรรมทั้งหลายในพระพุทธศาสนานั้น มีความสำคัญและเกี่ยวกับชีวิตความเป็นอยู่ของปวงชนชาวไทยมาตั้งแต่สมัยสุโขทัย จนถึงปัจจุบันอย่างแน่นอน คนทั่วไปแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ออกมาตามหลักของพระพุทธศาสนาโดยไม่ทราบว่าเป็นตัวเองได้อาศัยหลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนา แม้แต่ทางด้านการบริการก็ได้นำเอาหลักธรรมของพุทธศาสนาไปประกอบการแสดงพฤติกรรมทางการบริการหลายข้อ หลักธรรมในพระพุทธศาสนานั้น ถ้าได้นำไปปฏิบัติไม่ว่าข้อใดข้อหนึ่งก็ย่อมจะหล่อหลอมผู้ให้บริการหรือผู้บริหารนั้นเป็นผู้มีคุณสมบัติในการครองตน ครองคน และครองงานได้ไม่มากนักน้อยสังคหวัตถุธรรม เป็นหลักคุณธรรมในพระพุทธศาสนา ซึ่งใช้ในการสงเคราะห์ผู้อื่น อันจะเป็นเครื่องผูกไมตรี ประสานหมู่ชนเข้าด้วยกัน สำหรับที่มาและความสำคัญของสังคหวัตถุธรรม นั้น มาจากคำว่า “สังคห” ซึ่งแปลว่า สงเคราะห์ กับคำว่า “วัตถุ” ซึ่งแปลว่า เรื่อง รวมความแล้ว สังคหวัตถุ จึงแปลว่า เรื่องการสงเคราะห์หรือธรรมอันเป็นหลักในการสงเคราะห์ ซึ่งมีหลักใหญ่ๆ อยู่ ๔ ข้อด้วยกัน ดังที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ทรงตรัสสั่งสอนแก่ภิกษุ ในกาลครั้งหนึ่ง ซึ่งเรียกว่า สังคหสูตรนั้น

๒.๑๐ กรอบแนวคิดในการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของประชาชนต่อการให้บริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักสังคหวัตถุ ๔ : กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งหลักธรรมที่การประยุกต์ใช้ในการให้บริการ คือหลักสังคหวัตถุ ๔ โดยกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptual Framework) ประกอบด้วยตัวแปรต้น (Independent Variables) และตัวแปรตาม (Dependent Variables) ดังนี้

ตัวแปรต้น

ข้อมูลสถานภาพส่วนบุคคล

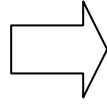
- เพศ
- อายุ
- ระดับการศึกษา
- อาชีพ
- รายได้
- จำนวนครั้งที่มาใช้บริการ

ตัวแปรตาม

ความคิดเห็นของประชาชนต่อการให้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก ตามหลักสังคห

วัตถุ ๔

- ด้านทาน
- ด้านปิยวาจา

ตารางภาพที่ ๒.๘ แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ ๓

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษา เรื่อง ความคิดเห็นของประชาชนต่อการให้บริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักสังกัดหมวด ๔ กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก มีขั้นตอนในการดำเนินการศึกษาโดยมีหัวข้อดังต่อไปนี้

๓.๑ รูปแบบการวิจัย

๓.๒ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

๓.๓ เครื่องมือในการวิจัย

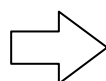
๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล

๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

๓.๑ รูปแบบการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของประชาชนต่อการให้บริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักสังกัดหมวด ๔ : กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้วิธีการศึกษาวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research)

๓.๒ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร (Population) ที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ประชาชนที่ไปขอรับบริการในองค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก เฉลี่ยวันละ ๑๕๐ คน โดยประมาณ

การศึกษาในครั้งนี้ ได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้จำนวนประชากรในองค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก ในช่วงเดือน สิงหาคม ๒๕๕๓ จำนวน ๓๖๘ คนจากประชากรทั้งหมดจำนวน ๒,๕๗๐ คน เป็นข้อมูล โดยใช้หลักการคำนวณของ Taro Yamane^{๑๕๖} ดังนี้

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

n = จำนวนขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N = จำนวนประชากรทั้งหมด

e = ความผิดพลาดที่ยอมรับได้ (การศึกษาในครั้งนี้ กำหนดให้เท่ากับ ๐.๐๕)

$$n = \frac{๒,๕๗๐}{๑ + (๒,๕๗๐ \times ๐.๐๕^๒)}$$

$$n = ๓๖๘$$

ดังนั้น กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ ๓๖๘ คน มีระดับความเชื่อมั่น ๙๕ % และมีความคลาดเคลื่อนที่ระดับ ๐.๐๕ ใช้การสุ่มแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) จากประชาชนที่ไปขอรับบริการ ในองค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก อายุตั้งแต่ ๑๘ - ๖๐ ปี ในช่วงเวลาตั้งแต่ ๐๙.๓๐ - ๑๕.๓๐ นาฬิกา โดยเริ่มเก็บข้อมูลตั้งแต่วันที่ ๑ - ๓๐ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๓ เป็นต้นมา

๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire)

๓.๓.๑ ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือแบบสอบถาม

๑) ศึกษาแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการให้บริการและความคิดเห็นในหลักสังฆวัตต ๔ จากพระไตรปิฎก หนังสือ เอกสารและผลงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๒) กำหนดกรอบแนวคิด ในการสร้างเครื่องมือการวิจัย

---

^{๑๕๖} สุวริย์ ศิริโกการภิรมย์, การวิจัยทางการศึกษา, (ลพบุรี : ฝ่ายเอกสารการพิมพ์ สถาบันราชภัฏเทพสตรี, ๒๕๔๖), หน้า ๑๒๙ - ๑๓๐.

๓) กำหนดวัตถุประสงค์ประสงค์ในการสร้างเครื่องมือการวิจัยโดยขอคำปรึกษาจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

๔) สร้างเครื่องมือ

๕) นำเสนอร่างเครื่องมือการวิจัยต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไข

๖) นำเครื่องมือการวิจัยไปทดลองใช้กับประชากรที่มีลักษณะคล้ายกับกลุ่มตัวอย่างที่จะดำเนินการวิจัยเพื่อหาความเที่ยงตรงและความเชื่อมั่นของเครื่องมือ

๗) ปรับปรุงแก้ไข

๘) จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์และนำไปใช้จริงเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

๓.๓.๒ ลักษณะของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นตามกรอบงานวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของประชาชนต่อการให้บริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักสังคหวัตถุ ๔: กรณีศึกษาการบริหารส่วนตำบลในอำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก เพื่อใช้เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย โดยแบ่งออกเป็น ๓ ส่วนด้วยกัน ดังนี้.

ส่วนที่ ๑ เป็นคำถามทั่วไปเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ไปขอรับบริการ ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ประสบการณ์ในการไปขอใช้บริการ ประเภทของการใช้บริการ และพื้นที่อยู่อาศัย โดยเป็นข้อความแบบเลือกตอบ

ส่วนที่ ๒ เป็นแบบสอบถามที่ใช้วัดระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อการให้บริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักสังคหวัตถุ ๔: กรณีศึกษาการบริหารส่วนตำบลในอำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก โดยแบ่งความคิดเห็นของประชาชนออกเป็น ๔ ด้าน ซึ่งเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประเมินค่า (Rating scale) ดังนี้

๒.๑ ด้านทาน คือ การให้ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เสียสละ ช่วยเหลือ แบ่งปัน ให้ความรู้ และคำแนะนำ

๒.๒ ด้านปียวาจา คือ พูดอย่างรักกันวาจาสุภาพ ไพเราะอ่อนหวานน่าฟัง

๒.๓ ด้านอรรถจริยา คือ การทำประโยชน์ ขวนขวายช่วยเหลือแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ให้อด้วยร่างกาย

๒.๔ ด้านสมานัตตตา คือ การเอาตัวเข้าสมานให้ความเสมอภาค ปฏิบัติต่อคนทั้งหลายอย่างเท่าเทียม

การกำหนดระดับความคิดเห็นนั้น ผู้วิจัยได้กำหนดระดับความคิดเห็นให้มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประเมินค่า(Numerical Rating scale) มี ๕ ระดับ โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

- ๑ หมายถึง ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
- ๒ หมายถึง ไม่เห็นด้วย
- ๓ หมายถึง ไม่แน่ใจ
- ๔ หมายถึง เห็นด้วย
- ๕ หมายถึง เห็นด้วยอย่างยิ่ง

จากเกณฑ์ดังกล่าวสามารถแบ่งระดับความคิดเห็นได้จากค่าเฉลี่ย ดังนี้

ช่วงค่าเฉลี่ย	การแปลความหมาย
๔.๕๐ – ๕.๐๐	มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด
๓.๕๐ – ๔.๔๙	มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก
๒.๕๐ – ๓.๔๙	มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง
๑.๕๐ – ๒.๔๙	มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย
๑.๐๐ – ๑.๔๙	มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ส่วนที่ ๓ เป็นข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงและพัฒนาการให้บริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักสังคหวัตถุ ๔: กรณีศึกษาการบริหารส่วนตำบลในอำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก เป็นคำถามแบบปลายเปิดแยกเป็นด้าน ทาน ปิยวาจา อดทนจรรยา และสมานัตตตา

๓.๓.๓ การทดสอบเครื่องมือ

ในการทดสอบเครื่องมือที่ได้สร้างขึ้นมานั้น ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบเครื่องมือโดยการทดสอบหาความเที่ยงตรง (Validity) และทดสอบหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ดังนี้

๑. การทดสอบหาความเที่ยงตรง (Validity) ผู้วิจัยได้นำร่างแบบสอบถามที่สร้างไปให้ผู้เชี่ยวชาญ ๕ ท่าน ซึ่งประกอบด้วยคณาจารย์ผู้ทรงคุณวุฒิในมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ๔ ท่าน และผู้เชี่ยวชาญจากภายนอกอีก ๑ ท่าน เพื่อตรวจสอบและแก้ไขให้มีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ที่สามารถใช้ได้ตรงตามความต้องการต่อไปได้แก่

๑. พระครูปลัดสุวัฒนจริยคุณ รองอธิการบดีฝ่ายประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๒. ผศ.พิเศษ ร้อยเอก ดร.ประมาณเลิศ อัจฉริยปัญญากุล ผู้เชี่ยวชาญด้านกฎหมาย
อาจารย์พิเศษ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๓. ผศ.ดร.พรรษา พุฒยงกูร ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายประชาสัมพันธ์และเผยแพร่
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๔. ดร. พิเชฐ ทังโต รักษาการรองหัวหน้าภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๕. ผศ.ดร.ภัทรพล ใจเย็น รักษาการหัวหน้าภาควิชาเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหา
จุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๒. การทดสอบหาความเชื่อมั่น (Reliability) นำแบบสอบถามที่ได้แก้ไขเสร็จเรียบร้อยแล้ว ไปทดสอบโดยใช้ (Try – Out) ในองค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภออุ้มผาง ที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างที่วิจัยจำนวน ๓๐ คน เพื่อหาความเชื่อมั่นด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach' s Alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ เท่ากับ ๐.๘๖๑

๓. นำแบบสอบถามแบบสัมภาษณ์ที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไข เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อขอความเห็นชอบและจัดพิมพ์แบบสอบถามเป็นฉบับสมบูรณ์เพื่อใช้ในการวิจัยต่อไป

๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้-

๑.) ทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากโครงการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เพื่อเรียนถึงนายกองค์การบริหารส่วนตำบลแม่กลอง องค์การบริหารส่วนตำบลโมโกร และองค์การบริหารส่วนตำบลแม่ละมุ้ง ในอำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก ขออนุญาตเข้าทำการเก็บรวบรวมข้อมูลของประชาชนที่มาบริการของที่ต้องการศึกษา จำนวน ๓๖๘ คน ได้กลับคืนมา ๓๖๘ ฉบับ

๒.) ผู้วิจัยได้ทำการแจกแบบสอบถามให้กับกลุ่มตัวอย่างและรับกลับคืนด้วยตนเอง

๓.) ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาทั้งหมดจำนวน ๓๖๘ ชุด คิดเป็น ๑๐๐ %

๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ โดยใช้สถิติ ดังนี้

สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) สำหรับอธิบายลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างและพรรณนาความคิดเห็นของประชาชนต่อการให้บริการขององค์กรบริหารส่วนตำบลในอำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก ตามหลักสังคหวัตถุ ๔ สถิติที่ใช้ คือ ค่าความถี่ (Frequency), ค่าร้อยละ (Percentage), ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน Standard Deviation)

สถิติอนุมาน (Inferential Statistics) ใช้สำหรับทดสอบสมมติฐานเพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการให้บริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักสังคหวัตถุ ๔ : กรณีศึกษาองค์กรบริหารส่วนตำบลในอำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล สถิติที่ใช้คือ การทดสอบค่าที (t-test) ในกรณีตัวแปรต้นสองกลุ่ม และการทดสอบค่าเอฟ (F-Test) ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) ในกรณีตัวแปรต้นตั้งแต่สามกลุ่มขึ้นไป เมื่อพบว่ามีความแตกต่างจะทำการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference LSD) โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

บทที่ ๔

ผลการศึกษา

การศึกษาวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของประชาชนต่อการให้บริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักสังคหวัตถุ ๔ : กรณีศึกษาองค์กรบริหารส่วนตำบลในอำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก ซึ่งผู้วิจัยได้แบ่งการนำเสนอออกเป็น ๔ ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ ๒ ความคิดเห็นของประชาชนต่อการให้บริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ในองค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก

ส่วนที่ ๓ การเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการให้บริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น: กรณีศึกษาองค์กรบริหารส่วนตำบลในอำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

ส่วนที่ ๔ ข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงและพัฒนาการให้บริการประชาชนตามหลักสังคหวัตถุ ๔ : กรณีศึกษาการบริหารส่วนตำบลในอำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก

๔.๑ ข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ไปขอรับบริการ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ จำนวนครั้งที่มาใช้บริการของประชาชนต่อการให้บริการ แสดงด้วยจำนวนและค่าร้อยละ ดังตารางที่ ๔.๑

ตารางที่ ๔.๑ จำนวน ร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

n=๓๖๘

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	๒๐๓	๕๕.๒๐
หญิง	๑๖๕	๔๔.๘๐
อายุ		
ต่ำกว่า ๑๘-๓๐ ปี	๗๙	๒๑.๕๐
๓๑ - ๔๐ ปี	๑๒๙	๓๕.๑๐
๔๑ - ๕๐ ปี	๑๐๕	๒๘.๕๐
๕๑ ปีขึ้นไป	๕๕	๑๔.๙๐
ระดับการศึกษา		
ต่ำกว่าปริญญาตรี	๒๔๒	๖๕.๘๐
ปริญญาตรี	๑๐๗	๒๙.๑๐
สูงกว่าปริญญาตรี	๑๙	๕.๒๐

อาชีพ		
เกษตรกรรม	๑๖๗	๔๕.๔๐
รับราชการ	๘๖	๒๓.๔๐
พนักงานรัฐวิสาหกิจ	๒๕	๖.๘๐
ค้าขาย / ธุรกิจส่วนตัว	๒๗	๗.๓๐
รับจ้าง	๖๐	๑๖.๓๐
อื่น ๆ	๓	๐.๘
รายได้ต่อเดือน		
ต่ำกว่า ๕,๐๐๐ บาท	๓๖	๙.๘๐
๕,๐๐๑ – ๑๐,๐๐๐ บาท	๙๒	๒๕.๐๐
๑๐,๐๐๑ – ๒๐,๐๐๐ บาท	๑๒๕	๓๔.๐๐
๒๐,๐๐๑ บาทขึ้นไป	๑๑๕	๓๑.๓๐

ตารางที่ ๔.๑ (ต่อ)

n=๓๖๘

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
จำนวนครั้งที่มาใช้บริการ	๓๖๘	๑๐๐
๑-๒ ครั้ง	๑๒๗	๓๔.๕๐
๓-๕ ครั้ง	๙๒	๒๕.๐๐
๖-๑๐ ครั้ง	๙๖	๒๖.๑๐
๑๑ ครั้งขึ้นไป	๕๓	๑๔.๔๐

จากตารางที่ ๔.๑ พบว่า สถานภาพของตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน ๒๐๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๕.๒๐ รองลงมาคือเพศหญิงจำนวน ๑๖๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๔.๘๐

อายุของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ส่วนใหญ่ มีอายุระหว่าง ๓๑-๔๐ ปี จำนวน ๑๒๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๑.๕๐ รองลงมา มีอายุ ๔๐-๕๐ ปี จำนวน ๑๐๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๘.๕๐ อายุ ๑๘-๓๐ ปี จำนวน ๗๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๑.๕๐ และ อายุ ๕๐ ปีขึ้นไป จำนวน ๕๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๔.๘๐

วุฒิการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ส่วนใหญ่ มีวุฒิการศึกษา ต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน ๒๔๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๕.๘๐ รองลงมาวุฒิการศึกษาปริญญาตรี จำนวน ๑๐๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๙.๑๐ และสูงกว่าปริญญาตรีขึ้นไป จำนวน ๑๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๕.๒

อาชีพของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกร จำนวน ๑๖๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๕.๔๐ รองลงมาเป็นข้าราชการมีจำนวน ๘๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๓.๔๐ อาชีพรับจ้างมี จำนวน ๖๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๖.๓๐ ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว จำนวน ๒๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๗.๓ พนักงานรัฐวิสาหกิจ จำนวน ๒๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๖.๘ และอื่น ๆ มีจำนวนน้อยที่สุดเพียงร้อยละ .๘๐

รายได้ของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่าส่วนใหญ่ มีรายได้ ๑๐.๐๐๑-๒๐.๐๐๐ บาท จำนวน ๑๒๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๔.๐ รองลงมาคือ ๒๐.๐๐๑ บาท ขึ้นไป จำนวน ๑๑๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๑.๓๐ ๕.๐๐๑-๑๐.๐๐๐ บาท จำนวน ๙๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๕.๐๐ และต่ำกว่า ๕.๐๐๐ บาท จำนวน ๓๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๙.๘

การใช้บริการของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่พบว่า ๑-๒ ครั้ง จำนวน ๑๒๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๓.๔๕๐ รองลงมา ๖-๑๐ ครั้ง จำนวน ๘๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๖.๑๐ ๓-๕ ครั้ง จำนวน ๙๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๕.๐๐ และ ๑๑ ครั้งขึ้นไป จำนวน ๕๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๔.๔๐

๔. ๒ ความคิดเห็นของประชาชนต่อการให้บริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักสังคหวัตถุ ๔ : กรณีศึกษาการบริหารส่วนตำบลในอำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก

ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างซึ่งได้รับการให้บริการตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ได้แก่ ด้านทาน ด้านปิยาวจา ด้านอรรถจริยา และด้านสมานัตตตา แสดงด้วยค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ดังตารางที่ ๔.๒ - ๔.๖

ตารางที่ ๔.๒ ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานแสดงระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อการให้บริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักสังคหวัตถุ ๔ โดยภาพรวม

(n = ๓๖๘)

ความคิดเห็นของประชาชนต่อการให้บริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักสังคหวัตถุ ๔	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๑. ด้านทาน	๓.๒๐	.๖๐๔	ปานกลาง
๒. ด้านปิยาวจา	๓.๓๐	.๖๑๑	ปานกลาง
๓. ด้านอรรถจริยา	๓.๑๖	.๗๑๑	ปานกลาง
๔. ด้านสมานัตตตา	๓.๒๑	.๖๖๙	ปานกลาง
ภาพรวม	๓.๒๒	.๕๕๗	ปานกลาง

จากตารางที่ ๔.๒ พบว่า ความคิดเห็นของประชาชนต่อการให้บริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.22$) และเมื่อจำแนกรายเป็นด้าน แล้วพบว่าประชาชนมีความคิดเห็นต่อการให้บริการอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน

ตารางที่ ๔.๓ แสดงระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อการให้บริการตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ด้านทาน (n = ๓๖๘)

๑. ความคิดเห็นของประชาชนต่อการให้บริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ด้านทาน	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๑. อบต.ของท่านได้จัดสิ่งอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนเป็นอย่างดี เช่น มีที่จอดรถ, ที่นั่งพักรอ หรือห้องน้ำที่สะอาด	๓.๑๕	.๗๖๖	ปานกลาง
๒. อบต.ของท่านได้จัดเจ้าหน้าที่ไว้คอยช่วยเหลือให้คำแนะนำแก่ประชาชนผู้มารับบริการ	๓.๑๘	.๘๓๙	ปานกลาง
๓. อบต.ของท่านมีความสนใจ เอาใจใส่ ให้บริการประชาชนด้วยความถูกต้อง	๓.๓๖	.๘๔๖	ปานกลาง
๔. เมื่อประชาชนเข้าไปติดต่อขอยืมอุปกรณ์ อบต.ของท่านได้ให้ความสะดวกเป็นอย่างดี	๓.๓๖	.๘๖๙	ปานกลาง
๕. อบต.ของท่านมีการตรวจสอบเอกสารเมื่อดำเนินการเสร็จเรียบร้อยและแนะนำให้ประชาชนตรวจซ้ำอีกครั้งเมื่อเสร็จสิ้นการติดต่อราชการ	๓.๐๖	.๘๖๒	ปานกลาง

๖. ประชาชนสามารถเข้าไปติดต่อใช้บริการครั้งเดียว และแล้วเสร็จ	๓.๑๐	.๗๙๙	ปานกลาง
ภาพรวม	๓.๒๐	.๖๐๔	ปานกลาง

จากตารางที่ ๔.๓ พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการให้บริการตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ด้านทาน โดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = ๓.๒๐$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ

ตารางที่ ๔.๔ แสดงระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อการให้บริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ด้านปิยวาจา (n = ๓๖๘)

๒. ความคิดเห็นของประชาชนต่อการให้บริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ด้านปิยวาจา	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๑. ท่านทักทายและพูดจากับประชาชนด้วยถ้อยคำที่สุภาพอ่อนหวาน	๓.๒๙	.๘๑๑	ปานกลาง
๒. ท่านยิ้มแย้มแจ่มใส และให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์แก่ประชาชน	๓.๔๕	.๗๙๐	ปานกลาง
๓. ท่านพูดให้คำแนะนำด้วยถ้อยคำนุ่มนวล สุภาพเป็นกันเอง	๓.๓๖	.๗๑๐	ปานกลาง
๔. ท่านไม่แสดงความไม่พอใจด้วยถ้อยคำไม่สุภาพสุภาพอ่อนหวานน่าฟัง ให้ข้อมูลถูกต้อง ไม่ปิดเบือนความจริง	๓.๒๐	.๘๕๙	ปานกลาง
๕. ท่านได้ให้ข้อมูลชัดเจนและถูกต้องตรงกับความเป็นจริง	๓.๒๗	.๘๘๓	ปานกลาง
๖. ท่านไม่ใช้ถ้อยคำที่ทำให้ประชาชนรู้สึกโกรธหรือเสียใจ	๓.๒๑	.๙๔๗	ปานกลาง

จากตารางที่ ๔.๔ พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการให้บริการตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ด้านปิยวาจา โดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = ๓.๓๐$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ

ตารางที่ ๔.๕ แสดงระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อการให้บริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักสังคหวัตถุ ด้านอัตถจริยา

(n = ๓๖๘)

๓. ความคิดเห็นของประชาชนต่อการให้บริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ด้านอัตถจริยา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น แปลผล
๑. ท่านได้ให้ความช่วยเหลือด้วยความเอื้อเฟื้อเหมาะสมกับลักษณะของงานบริการที่ท่านต้องการ	๓.๒๓	.๗๘๑	ปานกลาง
๒. ท่านมีน้ำใจ ไม่นิ่งดูดายเมื่อประชาชนต้องการความช่วยเหลือ	๓.๒๙	.๙๗๙	ปานกลาง
๓. ท่านมีความเต็มใจที่จะให้บริการแก่ท่านสุดความสามารถ	๓.๑๗	.๙๖๐	ปานกลาง
๔. ท่านคอยดูแลเอาใจใส่ ให้บริการประชาชนตลอดเวลา	๓.๐๖	.๙๐๖	ปานกลาง
๕. ท่านมีความเต็มใจในการช่วยเหลือให้บริการ	๓.๐๐	.๙๔๔	ปานกลาง
๖. ท่านมีความกระตือรือร้นที่จะช่วยเหลือประชาชนทุกครั้งที่มีโอกาส	๓.๒๐	.๙๕๔	ปานกลาง

จากตารางที่ ๔.๕ พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการให้บริการตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ด้านอรรถจริยา โดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = ๓.๑๖$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ

ตารางที่ ๔.๖ แสดงระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อการให้บริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ด้านสมานัตตตา

(n = ๓๖๘)

๔. ความคิดเห็นของประชาชนต่อการให้บริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ด้านสมานัตตตา	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๑.ท่านแต่งกายด้วยชุดที่สวยงาม สะอาดเรียบร้อยและเหมาะสม	๓.๗๐	.๘๙๗	มาก
๒.ท่านปฏิบัติตัวกับประชาชนที่มาติดต่อราชการทุกคนอย่างเหมาะสมทำให้ไม่รู้สึกอึดอัด	๓.๒๕	.๙๓๕	ปานกลาง
๓.ท่านให้บริการด้วยความสะดวกเป็นกันเอง มีอัธยาศัยไมตรี	๓.๓๕	.๙๖๔	ปานกลาง
๔.ท่านให้บริการแก่ประชาชนผู้มาใช้บริการทุกคนอย่างเสมอภาคเท่าเทียมกันโดยไม่มีการเลือกปฏิบัติ	๓.๓๘	.๑๐๒๑	ปานกลาง
๕.ท่านให้บริการด้วยความยืดหยุ่นเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน	๓.๑๙	๑.๐๕๒	ปานกลาง
๖.อบต.ท่านได้จัดเจ้าหน้าที่เข้าไปสอบถามดูแลประชาชนทุก ๆ หมู่บ้านอย่างเท่าเทียมกัน	๓.๐๐	๑.๐๓๑	ปานกลาง

จากตารางที่ ๔.๖ พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการให้บริการตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ด้านสมานัตตตา โดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = ๓.๒๑$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ

๔.๓ การเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการให้บริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น : กรณีศึกษาการบริหารส่วนตำบลในอำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างซึ่งได้รับการให้บริการตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ได้แก่ ด้านทาน ด้านปิยวาจา ด้านอติถจริยาและด้านสมานัตตตา จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล อันได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ประสบการณ์ในการไปขอใช้บริการและประเภทของการใช้บริการ แสดงด้วยค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าที (t - test) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยยะสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference LSD) ดังตารางที่ ๔.๗ - ๔.๑๕

ตารางที่ ๔.๗ ประชาชน ที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการให้บริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักสังคหวัตถุ ๔ แตกต่างกัน จำแนกตามเพศ

(n = ๓๖๘)

หลักสังคหวัตถุ ๔	เพศ				t	Sig.
	ชาย		หญิง			
	$\bar{X}$	S.D	$\bar{X}$	S.D		
ด้านทาน	๓.๐๗	๐.๖๕	๓.๓๖	๐.๕๐	-๔.๙๖**	๐.๐๐
ด้านปิยวาจา	๓.๒๐	๐.๖๒	๓.๔๒	๐.๕๘	-๓.๖๐**	๐.๐๐

ด้านอัตถจริยา	๓.๐๖	๐.๘๐	๓.๒๗	๐.๕๖	-๒.๙๓**	๐.๐๐
ด้านสมานัตตตา	๓.๒๖	๐.๗๕	๓.๑๔	๐.๕๕	๑.๖๕	๐.๑๐
รวม	๓.๑๕	๐.๖๒	๓.๓๐	๐.๔๕	-๒.๗๗**	๐.๐๑

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐ .๐๑

จากตาราง ๔.๗ พบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกัน เห็นด้วยต่อการให้บริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามหลักสังคหวัตถุ ๔ โดยรวม แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกัน เห็นด้วยต่อการให้บริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ในด้านทาน ด้านปิยวาจา และด้านอัตถจริยา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนในด้านสมานัตตตา พบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกัน ไม่เห็นด้วยต่อการให้บริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ตารางที่ ๔.๘ ประชาชน ที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการให้บริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักสังคหวัตถุ ๔ แตกต่างกัน จำแนกตามอายุ

หลัก สังคหวัตถุ ๔	อายุ								F	Sig.
	๑๘-๓๐ ปี (๗๙ คน)		๓๑-๔๐ ปี (๑๒๙ คน)		๔๑-๕๐ ปี (๑๐๕ คน)		๕๐ ปีขึ้นไป (๕๕ คน)			
	$\bar{X}$	S.D	$\bar{X}$	S.D	$\bar{X}$	S.D	$\bar{X}$	S.D		
ด้านทาน	๓.๒๖	๐.๓๗	๓.๒๔	๐.๖๔	๓.๓๑	๐.๗๑	๒.๘๒	๐.๓๙	๙.๗๔**	๐.๐๐
ด้านปิยวาจา	๓.๒๖	๐.๔๒	๓.๓๙	๐.๖๒	๓.๓๘	๐.๖๙	๒.๙๘	๐.๕๖	๖.๙๓**	๐.๐๐
ด้านอัตถจริยา	๓.๑๘	๐.๔๗	๓.๒๘	๐.๗๗	๓.๒๒	๐.๘๖	๒.๗๓	๐.๒๓	๘.๘๕**	๐.๐๐
ด้านสมานัตตตา	๓.๐๕	๐.๖๐	๓.๑๘	๐.๗๓	๓.๔๒	๐.๖๕	๓.๐๘	๐.๕๕	๕.๙๐**	๐.๐๐
รวม	๓.๑๘	๐.๓๐	๓.๒๗	๐.๖๒	๓.๓๓	๐.๖๖	๒.๙๐	๐.๒๘	๘.๔๐**	๐.๐๐

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐ .๐๑

จากตารางที่ ๔.๘ พบว่า ประชาชนที่มีอายุต่างกัน เห็นด้วยต่อการให้บริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามหลักสังคหวัตถุ ๔ โดยรวม แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ประชาชนที่มี

อายุต่างกัน เห็นด้วยต่อการให้บริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ในทุกด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ดังนั้นจึงได้ทำการเปรียบเทียบ ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของประชาชนที่ เห็นด้วยต่อการให้บริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามหลักสังคหวัตถุ ๔ โดยรวม ด้านทาน ด้านปิยาวจา ด้านอรรถจริยา และด้านสมานัตตา ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD) รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ ๔.๙ - ๔.๑๓

ตารางที่ ๔.๙ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด โดยรวม

อายุ	$\bar{X}$	อายุ			
		๑๘-๓๐ ปี	๓๑-๔๐ ปี	๔๑-๕๐ ปี	๕๐ ปีขึ้นไป
		๓.๑๘	๓.๒๗	๓.๓๓	๒.๙๐
๑๘-๓๐ ปี	๓.๑๘		-๐.๐๙	-๐.๑๕	๐.๒๘**
๓๑-๔๐ ปี	๓.๒๗			-๐.๐๖	๐.๓๗**
๔๑-๕๐ ปี	๓.๓๓				๐.๔๓**
๕๐ ปีขึ้นไป	๒.๙๐				

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑

จากตารางที่ ๔.๙ พบว่า ประชาชนที่มีอายุ ๕๐ ปีขึ้นไป เห็นด้วยต่อการให้บริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามหลักสังคหวัตถุ ๔ โดยรวม น้อยกว่า ประชาชนที่มีอายุ ๑๘-๓๐ ปี ๓๑-๔๐ ปี และ ๔๑-๕๐ ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑

ตารางที่ ๔.๑๐ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายกลุ่มด้วยวิธีผลต่างนัยยะสำคัญน้อยที่สุด
ด้านทาน

อายุ	$\bar{X}$	อายุ			
		๑๘-๓๐ ปี	๓๑-๔๐ ปี	๔๑-๕๐ ปี	๕๐ ปีขึ้นไป
		๓.๒๖	๓.๒๔	๓.๓๑	๒.๘๒
๑๘-๓๐ ปี	๓.๒๖		๐.๐๑	-๐.๐๖	๐.๔๔**
๓๑-๔๐ ปี	๓.๒๔			-๐.๐๗	๐.๔๓**
๔๑-๕๐ ปี	๓.๓๑				๐.๕๐**
๕๐ ปีขึ้นไป	๒.๘๒				

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑

จากตารางที่ ๔.๑๐ พบว่า ประชาชนที่มีอายุ ๕๐ ปีขึ้นไป เห็นด้วยต่อการให้บริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ด้านทาน น้อยกว่า ประชาชนที่มีอายุ ๑๘-๓๐ ปี ๓๑-๔๐ ปี และ ๔๑-๕๐ ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑

ตารางที่ ๔.๑๑ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายกลุ่มด้วยวิธีผลต่างนัยยะสำคัญน้อยที่สุด

ด้านปิยวาจา

อายุ	$\bar{X}$	อายุ			
		๑๘-๓๐ ปี	๓๑-๔๐ ปี	๔๑-๕๐ ปี	๕๐ ปีขึ้นไป
		๓.๒๖	๓.๓๙	๓.๓๘	๒.๙๘
๑๘-๓๐ ปี	๓.๒๖		-๐.๑๓	-๐.๑๒	๐.๒๘**
๓๑-๔๐ ปี	๓.๓๙			๐.๐๑	๐.๔๑**
๔๑-๕๐ ปี	๓.๓๘				๐.๔๐**
๕๐ ปีขึ้นไป	๒.๙๘				

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑

จากตารางที่ ๔.๑๑ พบว่า ประชาชนที่มีอายุ ๕๐ ปีขึ้นไป เห็นด้วยต่อการให้บริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ด้านทาน น้อยกว่า ประชาชนที่มีอายุ ๑๘-๓๐ ปี ๓๑-๔๐ ปี และ ๔๑-๕๐ ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑

ตารางที่ ๔.๑๒ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยยะสำคัญน้อยที่สุด
ด้านอรรถจริยา

อายุ	$\bar{X}$	อายุ			
		๑๘-๓๐ ปี	๓๑-๔๐ ปี	๔๑-๕๐ ปี	๕๐ ปีขึ้นไป
		๓.๑๘	๓.๒๘	๓.๒๒	๒.๗๓
๑๘-๓๐ ปี	๓.๑๘		-๐.๑๑	-๐.๐๕	๐.๔๕**
๓๑-๔๐ ปี	๓.๒๘			๐.๐๖	๐.๕๕**
๔๑-๕๐ ปี	๓.๒๒				๐.๔๙**
๕๐ ปีขึ้นไป	๒.๗๓				

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑

จากตารางที่ ๔.๑๒ พบว่า ประชาชนที่มีอายุ ๕๐ ปีขึ้นไป เห็นด้วยต่อการให้บริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ด้านทาน น้อยกว่า ประชาชนที่มีอายุ ๑๘-๓๐ ปี ๓๑-๔๐ ปี และ ๔๑-๕๐ ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑

ตารางที่ ๔.๑๓ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยยะสำคัญน้อยที่สุด
ด้านสมานัตตตา

อายุ	$\bar{X}$	อายุ
------	-----------	------

		๑๘-๓๐ ปี	๓๑-๔๐ ปี	๔๑-๕๐ ปี	๕๐ ปีขึ้นไป
		๓.๐๕	๓.๑๘	๓.๔๒	๓.๐๘
๑๘-๓๐ ปี	๓.๐๕		-๐.๑๓	-๐.๓๗**	-๐.๐๓
๓๑-๔๐ ปี	๓.๑๘			-๐.๒๔**	๐.๑๐
๔๑-๕๐ ปี	๓.๔๒				๐.๓๔**
๕๐ ปีขึ้นไป	๓.๐๘				

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑

จากตารางที่ ๔.๑๓ พบว่า ประชาชนที่มีอายุ ๔๑-๕๐ ปี เห็นด้วยต่อการให้บริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ด้านทาน มากกว่า ประชาชนที่มีอายุ ๑๘-๓๐ ปี ๓๑-๔๐ ปี และ ๕๐ ปีขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑

ตารางที่ ๔.๑๔ ประชาชน ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการให้บริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักสังคหวัตถุ ๔ แตกต่างกัน จำแนกตามระดับการศึกษา

(n = ๓๖๘)

หลักสังคหวัตถุ ๔	ระดับการศึกษา						F	Sig.
	ต่ำกว่าปริญญาตรี		ปริญญาตรี		สูงกว่าปริญญาตรี			
	$\bar{X}$	S.D	$\bar{X}$	S.D	$\bar{X}$	S.D		
ด้านทาน	๓.๑๔	๐.๖๐	๓.๓๕	๐.๕๗	๓.๑๘	๐.๗๖	๔.๔๗**	๐.๐๑
ด้านปิยวาจา	๓.๒๒	๐.๕๗	๓.๕๔	๐.๖๒	๒.๘๖	๐.๖๐	๑๖.๓๙**	๐.๐๐
ด้านอัธยาศัย	๓.๐๙	๐.๖๕	๓.๓๗	๐.๗๒	๒.๘๘	๑.๐๔	๗.๙๗**	๐.๐๐
ด้านสมานัตตตา	๓.๒๑	๐.๖๖	๓.๑๔	๐.๖๘	๓.๔๖	๐.๖๒	๑.๘๓	๐.๑๖
รวม	๓.๑๗	๐.๕๔	๓.๓๕	๐.๕๖	๓.๐๙	๐.๖๘	๔.๖๘**	๐.๐๑

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑

จากตารางที่ ๔.๑๔ พบว่าประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน เห็นด้วยต่อการให้บริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามหลักสังคหวัตถุ ๔ โดยรวม แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า

ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน เห็นด้วยต่อการให้บริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ในด้านทาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ ด้านปิยวาจาซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ดังนั้นจึงได้ทำการเปรียบเทียบ ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของประชาชนที่ เห็นด้วยต่อการให้บริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามหลักสังคหวัตถุ ๔ โดยรวม ด้านทาน ด้านปิยวาจา ด้านอัตถจริยา และด้านสมานัตตา ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD) รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ ๔.๑๕ - ๔.๑๘

ตารางที่ ๔.๑๕ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยยะสำคัญน้อยที่สุด โดยรวม

ระดับการศึกษา	$\bar{X}$	ระดับการศึกษา		
		ต่ำกว่าปริญญาตรี	ปริญญาตรี	สูงกว่าปริญญาตรี
		๓.๑๗	๓.๓๕	๓.๐๙
ต่ำกว่าปริญญาตรี	๓.๑๗		-๐.๑๘**	๐.๐๗
ปริญญาตรี	๓.๓๕			๐.๒๖
สูงกว่าปริญญาตรี	๓.๐๙			

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑

จากตารางที่ ๔.๑๕ พบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี เห็นด้วยต่อการให้บริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามหลักสังคหวัตถุ ๔ โดยรวม น้อยกว่าประชาชนที่มีระดับการศึกษา ปริญญาตรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑

ตารางที่ ๔.๑๖ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยยะสำคัญน้อยที่สุด ด้านทาน

ระดับการศึกษา	$\bar{X}$	ระดับการศึกษา
---------------	-----------	---------------

		ต่ำกว่าปริญญาตรี	ปริญญาตรี	สูงกว่าปริญญาตรี
		๓.๑๔	๓.๓๕	๓.๑๘
ต่ำกว่าปริญญาตรี	๓.๑๔			
ปริญญาตรี	๓.๓๕		-๐.๒๑**	-๐.๐๕
สูงกว่าปริญญาตรี	๓.๑๘			๐.๑๖

มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕๑

จากตารางที่ ๔.๑๖ พบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี เห็นด้วยต่อการให้บริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ด้านทาน น้อยกว่าประชาชนที่มีระดับการศึกษา ปริญญาตรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑

ตารางที่ ๔.๑๗ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยยะสำคัญน้อยที่สุด
ด้านปียวาจา

ระดับการศึกษา	$\bar{X}$	ระดับการศึกษา		
		ต่ำกว่าปริญญาตรี	ปริญญาตรี	สูงกว่าปริญญาตรี
		๓.๒๒	๓.๕๔	๒.๘๖
ต่ำกว่าปริญญาตรี	๓.๒๒			
ปริญญาตรี	๓.๕๔		-๐.๓๒**	๐.๓๖**
สูงกว่าปริญญาตรี	๒.๘๖			๐.๖๘**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑

จากตารางที่ ๔.๑๗ พบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี เห็นด้วยต่อการให้บริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ด้านปียวาจา มากกว่าประชาชนที่มีระดับการศึกษา ต่ำกว่าปริญญาตรีและสูงกว่าปริญญาตรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑

ตารางที่ ๔.๑๘ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยยะสำคัญน้อยที่สุด
ด้านอัตถจริยา

ระดับการศึกษา	$\bar{X}$	ระดับการศึกษา		
		ต่ำกว่าปริญญาตรี	ปริญญาตรี	สูงกว่าปริญญาตรี
		๓.๐๙	๓.๓๗	๒.๘๘
ต่ำกว่าปริญญาตรี	๓.๐๙		-๐.๒๙**	๐.๒๑
ปริญญาตรี	๓.๓๗			๐.๕๐**
สูงกว่าปริญญาตรี	๒.๘๘			

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑

จากตารางที่ ๔.๑๘ พบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี เห็นด้วยต่อการให้บริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ด้านทาน มากกว่าประชาชนที่มีระดับการศึกษา ต่ำกว่าปริญญาตรี และสูงกว่าปริญญาตรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน

ตารางที่ ๔.๑๙ ประชาชน ที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการให้บริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักสังคหวัตถุ ๔ แตกต่างกัน
จำแนกตามอาชีพ(n = ๓๖๘)

หลักสังคหวัตถุ ๔	อาชีพ										F	Sig.
	เกษตรกร (๑๖๗ คน)		ข้าราชการ (๘๖ คน)		พนักงาน รัฐวิสาหกิจ (๒๕ คน)		ค้าขาย (๓๐ คน)		รับเจ้า (๖๐ คน)			
	$\bar{X}$	S.D	$\bar{X}$	S.D	$\bar{X}$	S.D	$\bar{X}$	S.D	$\bar{X}$	S.D		
ด้านทาน	๓.๑๑	๐.๖๕	๓.๔๓	๐.๕๘	๓.๔๐	๐.๖๗	๓.๐๘	๐.๓๑	๓.๐๙	๐.๕๐	๕.๖๒**	๐.๐๐
ด้านปิยวาจา	๓.๑๖	๐.๕๙	๓.๕๐	๐.๕๘	๓.๗๙	๐.๗๔	๓.๑๘	๐.๒๘	๓.๒๕	๐.๖๒	๑๐.๐๗**	๐.๐๐
ด้านอึดถจกรียา	๓.๐๕	๐.๗๓	๓.๔๐	๐.๖๗	๓.๕๓	๑.๐๓	๒.๘๖	๐.๑๗	๓.๑๑	๐.๕๙	๖.๘๓**	๐.๐๐
ด้านสมานัตตดา	๓.๑๒	๐.๕๘	๓.๒๕	๐.๕๐	๓.๑๗	๑.๒๗	๓.๐๓	๐.๓๒	๓.๓๕	๐.๖๑	๑.๔๑	๐.๒๓
รวม	๓.๑๒	๐.๕๘	๓.๓๙	๐.๕๑	๓.๔๗	๐.๘๐	๓.๐๔	๐.๒๑	๓.๒๐	๐.๔๔	๕.๗๔**	๐.๐๐

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑

จากตารางที่ ๔.๑๙ พบว่า ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน เห็นด้วยต่อการให้บริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามหลักสังคหวัตถุ ๔ โดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน เห็นด้วยต่อการให้บริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ในด้านทาน ด้านปิยวาจา และด้านอึดถจกรียา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนในด้านสมานัตตดา ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน ไม่เห็นด้วยต่อการให้บริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ดังนั้นจึงได้ทำการเปรียบเทียบ ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของ ประชาชนที่ เห็นด้วยต่อการให้บริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามหลักสังคหวัตถุ ๔ โดยรวม ด้านทาน ด้านปิยวาจา ด้านอัตถจริยา และด้านอัตถจริยา ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อย ที่สุด (Least Significant Difference: LSD) รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ ๔.๒๐ – ๔.๒๕

ตารางที่ ๔.๒๐ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยยะสำคัญน้อยที่สุด โดยรวม

อาชีพ	$\bar{X}$	อาชีพ				
		เกษตรกรกรม	รับราชการ	พนักงานรัฐวิสาหกิจ	ค้าขาย/นักธุรกิจส่วนตัว	รับจ้าง
		๓.๑๒	๓.๓๙	๓.๔๗	๓.๐๔	๓.๒๐
เกษตรกรกรม	๓.๑๒		-๐.๒๗**	-๐.๓๕**	๐.๐๙	-๐.๐๘
รับราชการ	๓.๓๙			-๐.๐๘	๐.๓๖**	๐.๑๙**
พนักงานรัฐวิสาหกิจ	๓.๔๗				๐.๔๓**	๐.๒๗**
ค้าขาย / นักธุรกิจส่วนตัว	๓.๐๔					
รับจ้าง	๓.๒๐					-๐.๑๖

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑

จากตารางที่ ๔.๒๐ พบว่า ประชาชนที่มีอาชีพเกษตรกรและค้าขาย/นักธุรกิจส่วนตัว เห็นด้วยต่อการให้บริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามหลักสังคหวัตถุ ๔ โดยรวม น้อยกว่าประชาชนที่มีอาชีพ รับราชการและพนักงานรัฐวิสาหกิจ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑

ตารางที่ ๔.๒๑ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยยะสำคัญน้อยที่สุด
ด้านทาน

อาชีพ	$\bar{X}$	อาชีพ				
		เกษตรกรกรม	รับราชการ	พนักงาน รัฐวิสาหกิจ	ค้าขาย / นักธุรกิจ ส่วนตัว	รับจ้าง
		๓.๑๑	๓.๔๓	๓.๔๐	๓.๐๘	๓.๐๘
เกษตรกรกรม	๓.๑๑		-๐.๓๑**	-๐.๒๙*	๐.๐๓	๐.๐๒
รับราชการ	๓.๔๓			๐.๐๓	๐.๓๔*	๐.๓๔**
พนักงานรัฐวิสาหกิจ	๓.๔๐				๐.๓๒	๐.๓๑*
ค้าขาย / นักธุรกิจ ส่วนตัว	๓.๐๘					-๐.๐๑
รับจ้าง	๓.๐๘					

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๒๑ พบว่า ประชาชนที่มีอาชีพเกษตรกร ค้าขาย/นักธุรกิจส่วนตัว และรับจ้าง เห็นด้วยต่อการให้บริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ด้านทาน น้อยกว่าประชาชนที่มีอาชีพ รับราชการและพนักงานรัฐวิสาหกิจ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ และ ที่ระดับ ๐.๐๕

ตารางที่ ๔.๒๒ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยยะสำคัญน้อยที่สุด
ด้านปียวจา

อาชีพ	$\bar{X}$	อาชีพ				
		เกษตรกรรวม	รับราชการ	พนักงานรัฐวิสาหกิจ	ค้าขาย / นักธุรกิจส่วนตัว	รับจ้าง
		๓.๑๖	๓.๕๐	๓.๗๙	๓.๑๘	๓.๒๕
เกษตรกรรวม	๓.๑๖		-๐.๓๕**	-๐.๖๔**	-๐.๐๒	-๐.๐๙
รับราชการ	๓.๕๐			-๐.๒๙*	๐.๓๒*	๐.๒๕*
พนักงานรัฐวิสาหกิจ	๓.๗๙				๐.๖๒**	๐.๕๔**
ค้าขาย / นักธุรกิจส่วนตัว	๓.๑๘					
รับจ้าง	๓.๒๕					-๐.๐๗

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๒๑ พบว่า ประชาชนที่มีอาชีพเกษตรกร ค้าขาย/นักธุรกิจส่วนตัวและรับจ้าง เห็นด้วยต่อการให้บริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ด้านปียวจา น้อยกว่าประชาชนที่มีอาชีพ รับราชการและพนักงานรัฐวิสาหกิจ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ และ ที่ระดับ ๐.๐๕

ตารางที่ ๔.๒๓ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยยะสำคัญน้อยที่สุด
ด้านอัตถจริยา

อาชีพ	$\bar{X}$	อาชีพ				
		เกษตรกร	รับราชการ	พนักงาน รัฐวิสาหกิจ	ค้าขาย / นักธุรกิจ ส่วนตัว	รับจ้าง
		๓.๐๕	๓.๔๐	๓.๕๓	๒.๘๖	๓.๑๑
เกษตรกร	๓.๐๕		-๐.๓๕**	-๐.๔๗**	๐.๒๐	-๐.๐๖
รับราชการ	๓.๔๐			-๐.๑๓	๐.๕๔**	๐.๒๘*
พนักงานรัฐวิสาหกิจ	๓.๕๓				๐.๖๗**	๐.๔๒*
ค้าขาย / นักธุรกิจ ส่วนตัว	๒.๘๖					-๐.๒๖
รับจ้าง	๓.๑๑					

จากตารางที่ ๔.๒๓ พบว่า ประชาชนที่มีอาชีพเกษตรกร ค้าขาย/นักธุรกิจส่วนตัว และรับจ้าง เห็นด้วยต่อการให้บริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ด้านอัตถจริยา น้อยกว่าประชาชนที่มีอาชีพ รับราชการและพนักงานรัฐวิสาหกิจ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ และ ที่ระดับ ๐.๐๕

ตารางที่ ๔.๒๔ ประชาชน ที่มีรายได้ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการให้บริการ
ขององค์กร

หลักสังค หวัตถุ ๔	รายได้								F	Sig.
	ต่ำกว่า ๕,๐๐๐ บาท (๓๖ คน)		๕,๐๐๑- ๑๐,๐๐๐ บาท (๗๒ คน)		๑๐,๐๐๑- ๒๐,๐๐๑ บาท (๑๒๕ คน)		๒๐,๐๐๑ บาทขึ้นไป (๑๑๕ คน)			
	$\bar{X}$	S.D	$\bar{X}$	S.D	$\bar{X}$	S.D	$\bar{X}$	S.D		
ด้านทาน	๒.๙๙	๐.๗๓	๓.๓๖	๐.๖๓	๓.๑๕	๐.๖๒	๓.๒๐	๐.๔๘	๔.๐๕**	๐.๐๑
ด้านปิย วาจา	๓.๐๑	๐.๖๗	๓.๕๐	๐.๕๘	๓.๒๐	๐.๕๒	๓.๕๐	๐.๖๗	๕.๙๖**	๐.๐๐
ด้านอัถ ถจริยา	๒.๘๕	๑.๐๒	๓.๓๖	๐.๖๔	๓.๑๓	๐.๖๔	๓.๑๓	๐.๖๙	๕.๑๔**	๐.๐๐
ด้าน สมานัต ตตา	๓.๑๔	๐.๖๓	๓.๒๕	๐.๘๐	๓.๑๘	๐.๖๔	๓.๒๒	๐.๖๐	๐.๓๓	๐.๘๐
รวม	๓.๐๐	๐.๗๑	๓.๓๔	๐.๕๗	๓.๑๖	๐.๕๔	๓.๒๔	๐.๔๙	๓.๙๙**	๐.๐๑

ปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักสังคหวัตถุ ๔ แตกต่างกัน จำแนกตามรายได้

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑

จากตารางที่ ๔.๒๔ พบว่า ประชาชนที่มีรายได้ต่างกัน เห็นด้วยต่อการให้บริการ
ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามหลักสังคหวัตถุ ๔ โดยรวม แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญ
ทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ประชาชน
ที่มีรายได้ต่างกัน เห็นด้วยต่อการให้บริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามหลักสังคหวัตถุ
๔ ในด้านทาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ส่วนด้านปิยวาจา และด้านอัถถจริยา
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนในด้านสมานัตต
ตา ประชาชนที่มีรายได้ต่างกัน ไม่เห็นด้วยต่อการให้บริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
ตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ดังนั้นจึงได้ทำการเปรียบเทียบ ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของ ประชาชนที่ เห็นด้วยต่อการให้บริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามหลักสังคหวัตถุ ๔ โดยรวม ด้านทาน ด้านปิยวาจา ด้านอัตถจริยา และด้านอัตถจริยา ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อย ที่สุด (Least Significant Difference: LSD) รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ ๔.๒๕ – ๔.๒๘

ตารางที่ ๔.๒๕ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยยะสำคัญน้อยที่สุด โดยรวม

รายได้	$\bar{X}$	รายได้			
		ต่ำกว่า	๕,๐๐๑- ๑๐,๐๐๐	๑๐,๐๐๑- ๒๐,๐๐๑	๒๐,๐๐๑ บาทขึ้นไป
		๕,๐๐๐ บาท	บาท	บาท	บาท
		๓.๐๐	๓.๓๔	๓.๑๖	๓.๒๔
ต่ำกว่า ๕,๐๐๐ บาท	๓.๐๐		-๐.๓๕**	-๐.๑๖	-๐.๒๔**
๕,๐๐๑-๑๐,๐๐๐ บาท	๓.๓๔			๐.๑๘**	๐.๑๑
๑๐,๐๐๑-๒๐,๐๐๑ บาท	๓.๑๖				-๐.๐๗
๒๐,๐๐๑ บาทขึ้นไป	๓.๒๔				

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๒๕ พบว่าประชาชนที่มีรายได้ ต่ำกว่า ๕,๐๐๐ บาท และ ๑๐,๐๐๑ – ๒๐,๐๐๑ บาท เห็นด้วยต่อการให้บริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามหลักสังคหวัตถุ ๔ โดยรวม น้อยกว่าประชาชนที่มีรายได้ ๕,๐๐๑ - ๑๐,๐๐๐ บาทและ ๒๐,๐๐๑ บาทขึ้นไป อย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑

ตารางที่ ๔.๒๖ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยยะสำคัญน้อยที่สุด
ด้านทาน

รายได้	$\bar{X}$	รายได้			
		ต่ำกว่า ๕,๐๐๐ บาท	๕,๐๐๑- ๑๐,๐๐๐ บาท	๑๐,๐๐๑- ๒๐,๐๐๑ บาท	๒๐,๐๐๑ บาทขึ้นไป
		๒.๙๙	๓.๓๖	๓.๑๕	๓.๒๐
ต่ำกว่า ๕,๐๐๐ บาท	๒.๙๙		-๐.๓๗**	-๐.๑๕	-๐.๒๑
๕,๐๐๑-๑๐,๐๐๐ บาท	๓.๓๖			๐.๒๒	๐.๑๖
๑๐,๐๐๑-๒๐,๐๐๑ บาท	๓.๑๕				-๐.๐๕
๒๐,๐๐๑ บาทขึ้นไป	๓.๒๐				

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๒๖ พบว่า ประชาชนที่มีรายได้ ต่ำกว่า ๕,๐๐๐ บาท เห็นด้วยต่อการให้บริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ด้านทาน น้อยกว่าประชาชนที่มีรายได้ ๕,๐๐๑ - ๑๐,๐๐๐ บาท อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ตารางที่ ๔.๒๗ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยยะสำคัญน้อยที่สุด
ด้านปิยวาจา

รายได้	$\bar{X}$	รายได้			
		ต่ำกว่า ๕,๐๐๐ บาท	๕,๐๐๑- ๑๐,๐๐๐ บาท	๑๐,๐๐๑- ๒๐,๐๐๐ บาท	๒๐,๐๐๑ บาทขึ้นไป
		๓.๐๑	๓.๔๐	๓.๒๐	๓.๔๐
ต่ำกว่า ๕,๐๐๐ บาท	๓.๐๑		-๐.๓๙**	-๐.๑๙	-๐.๔๐**
๕,๐๐๑-๑๐,๐๐๐ บาท	๓.๔๐			๐.๒๐*	๐.๐๐
๑๐,๐๐๑-๒๐,๐๐๐ บาท	๓.๒๐				-๐.๒๐*
๒๐,๐๐๑ บาทขึ้นไป	๓.๔๐				

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๒๗ พบว่า ประชาชนที่มีรายได้ ต่ำกว่า ๕,๐๐๐ บาท เห็นด้วยต่อการให้บริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ด้านปิยวาจา น้อยกว่า ประชาชนที่มีรายได้ ๕,๐๐๑ - ๑๐,๐๐๐ บาท และ ๒๐,๐๐๐ บาทขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ และประชาชนที่มีรายได้ ๑๐,๐๐๑-๒๐,๐๐๐ บาท และ เห็นด้วยต่อการให้บริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ด้านปิยวาจา น้อยกว่าประชาชนที่มีรายได้ ๕,๐๐๑ - ๑๐,๐๐๐ บาท และ ๒๐,๐๐๐ บาทขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ตารางที่ ๔.๒๘ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยยะสำคัญน้อยที่สุด
ด้านอัตถจริยา

รายได้	$\bar{X}$	รายได้			
		ต่ำกว่า ๕,๐๐๐ บาท	๕,๐๐๑- ๑๐,๐๐๐ บาท	๑๐,๐๐๑- ๒๐,๐๐๑ บาท	๒๐,๐๐๑ บาทขึ้นไป
		๒.๘๕	๓.๓๖	๓.๑๓	๓.๑๓
ต่ำกว่า ๕,๐๐๐ บาท	๒.๘๕		-๐.๕๑**	-๐.๒๗*	-๐.๒๗*
๕,๐๐๑-๑๐,๐๐๐ บาท	๓.๓๖			๐.๒๔**	๐.๒๔*
๑๐,๐๐๑-๒๐,๐๐๑ บาท	๓.๑๓				๐.๐๐
๒๐,๐๐๑ บาทขึ้นไป	๓.๑๓				

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๒๘ พบว่า ประชาชนที่มีรายได้ ๕,๐๐๑ - ๑๐,๐๐๐ บาท เห็นด้วยต่อการให้บริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ด้านอัตถจริยา มากกว่าประชาชนที่มีรายได้ ต่ำกว่า ๕,๐๐๐ บาท และ ๑๐,๐๐๑-๒๐,๐๐๐ บาท อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ และประชาชนที่มีรายได้ ๑๐,๐๐๑-๒๐,๐๐๐ บาท และ ๒๐,๐๐๐ บาทขึ้นไป เห็นด้วยต่อการให้บริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ด้านปียวจา มากกว่าประชาชนที่มีรายได้ ต่ำกว่า ๕,๐๐๐ บาท อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ส่วนประชาชนที่มีรายได้ ๕,๐๐๑ - ๑๐,๐๐๐ บาท เห็นด้วยต่อการให้บริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ด้านปียวจา น้อยกว่าประชาชนที่มีรายได้ ๒๐,๐๐๐ บาทขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ตารางที่ ๔.๒๙ ประชาชน ที่มีจำนวนครั้งที่มาใช้บริการต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการให้บริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตาม
หลักสังคหวัตถุ ๔ แตกต่างกัน จำแนก ตามจำนวนครั้งที่มาใช้บริการ

หลักสังคหวัตถุ ๔	จำนวนครั้งที่มาใช้บริการ								F	Sig.
	๑-๒ ครั้ง (๑๒๗ คน)		๓-๕ ครั้ง (๙๒ คน)		๖-๑๐ ครั้ง (๙๖ คน)		๑๑ ครั้งขึ้นไป (๕๓ คน)			
	$\bar{X}$	S.D	$\bar{X}$	S.D	$\bar{X}$	S.D	$\bar{X}$	S.D		
ด้านทาน	๒.๙๘	๐.๔๘	๓.๓๗	๐.๖๗	๓.๒๔	๐.๖๖	๓.๓๖	๐.๕๐	๑๐.๒๑**	๐.๐๐
ด้านปียวาจา	๓.๑๐	๐.๓๘	๓.๔๗	๐.๖๔	๓.๒๘	๐.๖๕	๓.๕๐	๐.๗๗	๙.๖๔**	๐.๐๐
ด้านอรรถจริยา	๒.๙๓	๐.๔๔	๓.๓๔	๐.๘๒	๓.๐๘	๐.๗๒	๓.๕๓	๐.๘๑	๑๒.๕๙**	๐.๐๐
ด้านสมานัตตตา	๓.๐๓	๐.๔๗	๓.๕๖	๐.๗๑	๓.๑๖	๐.๖๓	๓.๐๙	๐.๘๔	๑๓.๕๙**	๐.๐๐
รวม	๓.๐๑	๐.๓๘	๓.๔๔	๐.๖๕	๓.๑๙	๐.๕๗	๓.๓๗	๐.๕๑	๑๓.๒๕**	๐.๐๐

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑

จากตารางที่ ๔.๒๙ พบว่า ประชาชนที่มีจำนวนครั้งที่มาใช้บริการต่างกัน เห็นด้วยต่อการให้บริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามหลักสังคหวัตถุ ๔ โดยรวม แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ประชาชนที่มีจำนวนครั้งที่มาใช้บริการต่างกัน เห็นด้วยต่อการให้บริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ในทุกด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ดังนั้นจึงได้ทำการเปรียบเทียบ ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของ ประชาชนที่ เห็นด้วยต่อการให้บริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามหลักสังคหวัตถุ ๔ โดยรวม ด้านทาน ด้านปิยวาจา ด้านอติตจริยา และด้านอติตจริยา ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อย ที่สุด (Least Significant Difference: LSD) รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ ๔.๓๐ – ๔.๓๔

ตารางที่ ๔.๓๐ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยยะสำคัญน้อยที่สุด โดยรวม

จำนวนครั้งที่มาใช้ บริการ	$\bar{X}$	จำนวนครั้งที่มาใช้บริการ			
		๑-๒ ครั้ง	๓-๕ ครั้ง	๖-๑๐ ครั้ง	๑๑ ครั้งขึ้นไป
		๓.๐๑	๓.๔๔	๓.๑๙	๓.๓๗
๑-๒ ครั้ง	๓.๐๑		-๐.๔๓**	-๐.๑๘**	-๐.๓๖**
๓-๕ ครั้ง	๓.๔๔			๐.๒๕***	๐.๐๗
๖-๑๐ ครั้ง	๓.๑๙				-๐.๑๘
๑๑ ครั้งขึ้นไป	๓.๓๗				

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑

จากตารางที่ ๔.๓๐ พบว่า ประชาชนที่มีจำนวนครั้งที่มาใช้บริการ ๑-๒ ครั้ง เห็นด้วยต่อ การให้บริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามหลักสังคหวัตถุ ๔ โดยรวม น้อยกว่า ประชาชนที่มีจำนวนครั้งที่มาใช้บริการ ๓-๕ ครั้ง ๖-๑๐ ครั้ง และ ๑๑ ครั้งขึ้นไป อย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ และประชาชนที่มีจำนวนครั้งที่มาใช้บริการ ๓-๕ ครั้ง เห็นด้วย ต่อการให้บริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามหลักสังคหวัตถุ ๔ โดยรวม มากกว่า ประชาชนที่มีจำนวนครั้งที่มาใช้บริการ ๖-๑๐ ครั้ง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑

ตารางที่ ๔.๓๑ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยยะสำคัญน้อยที่สุด
ด้านทาน

จำนวนครั้งที่มาใช้ บริการ	$\bar{X}$	จำนวนครั้งที่มาใช้บริการ			
		๑-๒ ครั้ง	๓-๕ ครั้ง	๖-๑๐ ครั้ง	๑๑ ครั้งขึ้นไป
		๒.๙๘	๓.๓๗	๓.๒๔	๓.๓๖
๑-๒ ครั้ง	๒.๙๘		-๐.๓๙**	-๐.๒๖**	-๐.๓๘**
๓-๕ ครั้ง	๓.๓๗			๐.๑๓**	๐.๐๑
๖-๑๐ ครั้ง	๓.๒๔				-๐.๑๒
๑๑ ครั้งขึ้นไป	๓.๓๖				

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑

จากตารางที่ ๔.๓๑ พบว่า ประชาชนที่มีจำนวนครั้งที่มาใช้บริการ ๑-๒ ครั้ง เห็นด้วยต่อการให้บริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามหลักสังคหวัตถุ ๔ โดยรวม น้อยกว่าประชาชนที่มีจำนวนครั้งที่มาใช้บริการ ๓-๕ ครั้ง ๖-๑๐ ครั้ง และ ๑๑ ครั้งขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ และประชาชนที่มีจำนวนครั้งที่มาใช้บริการ ๓-๕ ครั้ง เห็นด้วยต่อการให้บริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามหลักสังคหวัตถุ ๔ โดยรวม มากกว่าประชาชนที่มีจำนวนครั้งที่มาใช้บริการ ๖-๑๐ ครั้ง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑

ตารางที่ ๔.๓๒ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยยะสำคัญน้อยที่สุด
ด้านปียวจา

จำนวนครั้งที่มาใช้ บริการ	$\bar{X}$	จำนวนครั้งที่มาใช้บริการ			
		๑-๒ ครั้ง	๓-๕ ครั้ง	๖-๑๐ ครั้ง	๑๑ ครั้งขึ้นไป
		๓.๑๐	๓.๔๗	๓.๒๘	๓.๕๐
๑-๒ ครั้ง	๓.๑๐		-๐.๓๗**	-๐.๑๘*	-๐.๕๐**
๓-๕ ครั้ง	๓.๔๗			๐.๑๙*	-๐.๐๓
๖-๑๐ ครั้ง	๓.๒๘				-๐.๒๒*
๑๑ ครั้งขึ้นไป	๓.๕๐				

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๓๒ พบว่า ประชาชนที่มีจำนวนครั้งที่มาใช้บริการ ๑-๒ ครั้ง เห็นด้วยต่อการให้บริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามหลักสังคหวัตถุ ๔ โดยรวม น้อยกว่าประชาชนที่มีจำนวนครั้งที่มาใช้บริการ ๓-๕ ครั้ง และ ๑๑ ครั้งขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ และประชาชนที่มีจำนวนครั้งที่มาใช้บริการ ๖-๑๐ ครั้ง เห็นด้วยต่อการให้บริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามหลักสังคหวัตถุ ๔ โดยรวม มากกว่าประชาชนที่มีจำนวนครั้งที่มาใช้บริการ ๑-๒ ครั้ง และ ๑๑ ครั้งขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ส่วนประชาชนที่มีจำนวนครั้งที่มาใช้บริการ ๖-๑๐ ครั้ง เห็นด้วยต่อการให้บริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามหลักสังคหวัตถุ ๔ โดยรวม มากกว่าประชาชนที่มีจำนวนครั้งที่มาใช้บริการ ๓-๕ ครั้ง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ตารางที่ ๔.๓๓ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยยะสำคัญน้อยที่สุด
ด้านอัตถจริยา

จำนวนครั้งที่มาใช้ บริการ	$\bar{X}$	จำนวนครั้งที่มาใช้บริการ			
		๑-๒ ครั้ง	๓-๕ ครั้ง	๖-๑๐ ครั้ง	๑๑ ครั้งขึ้นไป
		๒.๙๓	๓.๓๔	๓.๐๘	๓.๕๓
๑-๒ ครั้ง	๒.๙๓		-๐.๔๑**	-๐.๑๕*	-๐.๖๐**
๓-๕ ครั้ง	๓.๓๔			๐.๒๖**	-๐.๑๙
๖-๑๐ ครั้ง	๓.๐๘				-๐.๔๕**
๑๑ ครั้งขึ้นไป	๓.๕๓				

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๓๓ พบว่า ประชาชนที่มีจำนวนครั้งที่มาใช้บริการ ๓-๕ ครั้ง และ ๑๑ ครั้งขึ้นไป เห็นด้วยต่อการให้บริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามหลักสังคหวัตถุ ๔ โดยรวม มากกว่าประชาชนที่มีจำนวนครั้งที่มาใช้บริการ ๑-๒ ครั้ง และ ๑๑ ครั้งขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ และประชาชนที่มีจำนวนครั้งที่มาใช้บริการ ๖-๑๐ ครั้ง เห็นด้วยต่อการให้บริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ด้านอัตถจริยาน้อยกว่าประชาชนที่มีจำนวนครั้งที่มาใช้บริการ ๓-๕ ครั้ง และ ๑๑ ครั้งขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ส่วนประชาชนที่มีจำนวนครั้งที่มาใช้บริการ ๖-๑๐ ครั้ง เห็นด้วยต่อการให้บริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ด้านอัตถจริยา มากกว่าประชาชนที่มีจำนวนครั้งที่มาใช้บริการ ๑-๒ ครั้ง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ตารางที่ ๔.๓๔ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยยะสำคัญน้อยที่สุด
ด้านสมานัตตตา

จำนวนครั้งที่มาใช้ บริการ	$\bar{X}$	จำนวนครั้งที่มาใช้บริการ			
		๑-๒ ครั้ง	๓-๕ ครั้ง	๖-๑๐ ครั้ง	๑๑ ครั้งขึ้นไป
		๓.๐๓	๓.๕๖	๓.๑๖	๓.๐๗
๑-๒ ครั้ง	๓.๐๓		-๐.๕๓**	-๐.๑๓	-๐.๐๖
๓-๕ ครั้ง	๓.๕๖			๐.๔๑**	๐.๔๗**
๖-๑๐ ครั้ง	๓.๑๖				๐.๐๗
๑๑ ครั้งขึ้นไป	๓.๐๗				

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑

จากตารางที่ ๔.๓๓ พบว่าประชาชนที่มีจำนวนครั้งที่มาใช้บริการ ๓-๕ ครั้ง เห็นด้วยต่อการให้บริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ด้านสมานัตตตา มากกว่าประชาชนที่มีจำนวนครั้งที่มาใช้บริการ ๖-๑๐ ครั้ง และ ๑๑ ครั้งขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑

๔.๔ ข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงและพัฒนาการให้บริการประชาชนตามหลักสังคหวัตถุ ๔ : กรณีศึกษาการบริหารส่วนตำบลในอำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก

ความเหมาะสมในการนำหลักธรรมสังคหวัตถุ ๔ อันได้แก่ ทาน ปิยวาจา อุตถจริยา และสมานัตตา มาประยุกต์ใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการให้บริการแก่ประชาชน : กรณีศึกษาการบริหารส่วนตำบล ในอำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก ถือเป็นสิ่งที่มีความเหมาะสมเป็นอย่างมาก ทั้งนี้เนื่องจากประชาชนทุกคนที่มาติดต่องานราชการ ล้วนมีความแตกต่างกัน ทั้งด้านคุณวุฒิ วิทยุฒิ และอุปนิสัยใจคอ แต่สิ่งหนึ่งที่ทุกคนต่างมุ่งหวังและคิดเห็นไว้ก็คือ การได้รับการบริการเป็นอย่างดีที่สุด ซึ่งสิ่งนี้มีอาจเกิดขึ้นได้ในองค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก หากความรู้และความเข้าใจในหลักสังคหวัตถุ ๔ และขาดการนำไปปรับใช้จริง

ดังนั้น สิ่งที่เหมาะสมที่สุดก็คือ การสนับสนุนและส่งเสริมให้หลักธรรมดังกล่าว ให้เกิดขึ้นภายในหน่วยงานอย่างแท้จริง ผู้บังคับบัญชาต้องทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชาได้เห็นเป็นตัวอย่าง กระตุ้นเจ้าหน้าที่ให้เกิดความร่วมมือร่วมใจในการให้ความช่วยเหลือประชาชนที่มาใช้บริการ จนกระทั่งซึมซับเป็นส่วนหนึ่งของนิสัยใจคอ เมื่อผู้ที่มาใช้บริการเกิดความคิดเห็นของผู้ให้บริการก็จะพลอยมีความสุขและอึดอึดใจไปด้วย

๔.๔.๑ ปัญหาและอุปสรรคต่อการให้บริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักสังคหวัตถุ ๔

- ๑) จำนวนเจ้าหน้าที่และเครื่องมือเครื่องใช้มีไม่เพียงพอ ทำให้ประชาชนต้องเสียเวลารอนาน
- ๒) ประชาชนไม่ทราบระเบียบและขั้นตอน จึงทำให้เตรียมเอกสารมาไม่ครบ ทำให้เกิดความไม่สะดวกหรือเป็นอุปสรรคต่อประชาชน

๓) เจ้าหน้าที่เกิดความรู้สึกซ้ำซาก จำเจ ในการปฏิบัติงาน ทำให้ภาพลักษณ์ในการให้บริการดูไม่กระตือรือร้น

๔) การพัฒนาคุณภาพกำลังคน ซึ่งภาครัฐยังขาดทิศทางและนโยบายที่แน่ชัด ทั้งยังขาดความต่อเนื่อง ขาดการประสานงานและร่วมมือระหว่างหน่วยฝึกอบรมต่างๆ ทำให้การพัฒนาบุคลากรมีลักษณะต่างคนต่างทำไม่ตรงกับความต้องการ ผลที่ได้จึงตกอยู่กับประชาชนที่มารับการให้บริการ

๕) การฝึกอบรมด้านคุณธรรมและจริยธรรมในการพัฒนากำลังคนภาครัฐยังไม่เป็นที่ยอมรับว่ามีความสำคัญ เจ้าหน้าที่จึงปฏิบัติงานตามหน้าที่ แต่ปราศจากคุณธรรมที่อยู่ภายใน

๖) เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานโดยขาดความเสมอภาค เลือกปฏิบัติ และยึดเอาอารมณ์ตัวเองเป็นที่ตั้ง

๔.๔.๒ ข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงและพัฒนาการให้บริการประชาชนตามหลักสังคหวัตถุ ๔ : กรณีศึกษาการบริหารส่วนตำบล ในอำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก

๑) ความเป็นกัลยาณมิตร พุดจาทักทายด้วยน้ำเสียงที่จริงใจและให้บริการทุกคนอย่างเท่าเทียม เป็นธรรม

๒) ให้บริการโดยยึดผลของงาน มากกว่าการยึดติดกับกฎระเบียบ

๓) ลดขั้นตอนที่ไม่จำเป็นออกไป เพื่อให้เกิดความสะดวก รวดเร็ว

๔) ใส่ใจในปัญหาของประชาชน

๕) เจ้าหน้าที่นอกจากจะต้องยึดกฎระเบียบในการปฏิบัติงานแล้ว สิ่งที่ขาดเสียไม่ได้ คือ การมีคุณธรรมประจำใจในการปฏิบัติงาน

๖) การปรับปรุงกลไกและอัตราค่าบริการเพื่อให้สามารถบริการประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพขึ้น โดยอาจว่าจ้างกำลังคนเพิ่มเติมมาสนับสนุนการทำงานให้มีความคล่องตัวรวดเร็วมากยิ่งขึ้น

๗) เร่งพัฒนาความสัมพันธ์และความเข้าใจระหว่างหน่วยราชการและประชาชน โดยจัดระบบให้มีการแลกเปลี่ยนข้อมูล ข่าวสารและทัศนคติต่าง ๆ ในการพัฒนาการให้บริการ และรูปแบบการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ นอกจากนี้ ข้อมูลข่าวสารต่างๆ ที่เผยแพร่ออกไป ควรเน้นน้ำหนักในการดึงความสนใจของประชาชน ซึ่งถือเป็นกลุ่มเป้าหมายเพื่อให้เข้ามามีความคิดเห็นในการพัฒนาการให้บริการให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้

บทที่ ๕

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของประชาชนต่อการให้บริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักสังคหวัตถุ ๔ กรณีศึกษาองค์กรบริหารส่วนตำบลในอำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก โดยมีวัตถุประสงค์ในการวิจัย ดังนี้

๑. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อการให้บริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักสังคหวัตถุ ๔

๒. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการให้บริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักสังคหวัตถุ ๔ : กรณีศึกษาองค์กรบริหารส่วนตำบลในอำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

๓. เพื่อศึกษาแนวการพัฒนาและข้อเสนอแนะการให้บริการขององค์กรบริหารส่วนตำบลในอำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก ตามหลักสังคหวัตถุ ๔

สมมติฐานของการวิจัย คือบุคคลที่มีเพศ, อายุ, ระดับการศึกษา, อาชีพ, รายได้ และ จำนวนครั้งที่มาใช้บริการต่างกันจะมีความคิดเห็นของประชาชนต่อการให้บริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักสังคหวัตถุ ๔ : กรณีศึกษาองค์กรบริหารส่วนตำบลในอำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก แตกต่างกัน

โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือความคิดเห็นของประชาชนต่อการให้บริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักสังคหวัตถุ ๔ : กรณีศึกษาองค์กรบริหารส่วนตำบลในอำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก จำนวน ๓๖๘ คน โดยทำการศึกษาแบบเชิงพรรณนาและอธิบาย (Descriptive - explanatory Research) ผ่านการใช้แบบสอบถาม เพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการสรุป

การวิเคราะห์ข้อมูล โดยการประมวลผลทางสถิติด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์ เพื่อให้มีความเหมาะสมสอดคล้องกับข้อมูล ที่ได้รวบรวมมา สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ (Percentage) สำหรับวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean) สำหรับหาระดับความคิดเห็นจากการให้บริการตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) สำหรับวัดการกระจายของข้อมูลใช้การทดสอบ ค่าที (t - test), Independent Groups, One - way Anova ในการวิเคราะห์ความแปรปรวนสำหรับความคิดเห็นของประชาชนต่อการให้บริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักสังคหวัตถุ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล และเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยยะสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference LSD) จากผลการวิจัยสามารถสรุปผลการวิจัย การอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ดังนี้

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

๕.๑) ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ ๕๕.๒๐ มีอายุระหว่าง ๓๑-๔๐ ปี คิดเป็นร้อยละ ๒๑.๕๐ มีวุฒิการศึกษา ต่ำกว่าระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ ๖๕.๘๐ มีอาชีพเกษตรกร คิดเป็นร้อยละ ๔๕.๔๐ และมีรายได้ระหว่าง ๑๐.๐๐๑-๒๐.๐๐๐ บาท คิดเป็นร้อยละ ๓๔.๐ ตามลำดับ

๕.๒) ระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อการให้บริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักสังคหวัตถุ ๔ : กรณีศึกษาองค์กรบริหารส่วนตำบลในอำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก

ความคิดเห็นของประชาชนต่อการให้บริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย ๓.๒๒ และเมื่อจำแนกรายด้านเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่าประชาชนมีความคิดเห็น ต่อการให้บริการด้านปียวาจามากเป็นอันดับหนึ่ง โดยมีค่าเฉลี่ย ๓.๓๐ รองลงมา คือ ด้านสมานัตตตา มีค่าเฉลี่ย ๓.๒๑ ด้านทาน มีค่าเฉลี่ย ๓.๒๐ และลำดับสุดท้าย คือ ด้านอิตถจริยา มีค่าเฉลี่ย ๓.๓๐ โดยจำแนกเป็นรายด้านได้ ดังนี้

๑. ความคิดเห็นของประชาชนต่อการให้บริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ด้านทาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๒๐ เมื่อจำแนกเป็น รายข้อพบว่าประชาชนมีความคิดเห็นในระดับปานกลางข้อ

๒. ความคิดเห็นของประชาชนต่อการให้บริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ด้านปียวาจา โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๓๐ เมื่อจำแนกเป็น รายข้อพบว่าประชาชนมีความพึงพอใจในระดับปานกลางทุกข้อ

๓. ความคิดเห็นของประชาชนต่อการให้บริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ด้านอัตถจริยา โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๑๖ เมื่อจำแนกเป็นรายข้อพบว่าประชาชนมีความคิดเห็นในระดับปานกลางทุกข้อ

๔. ความคิดเห็นของประชาชนต่อการให้บริการตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ด้านสมานัตตตา โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๒๑เมื่อจำแนกเป็นรายข้อพบว่าที่ว่าท่านแต่งกายด้วยชุดที่สุภาพ สะอาดเรียบร้อยและเหมาะสมประชาชนมีความคิดเห็นในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๗๐ นอกนั้นประชาชนมีความคิดเห็นในระดับปานกลางทุกข้อ

๕.๓) ผลการการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการให้บริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักสังคหวัตถุ ๔: กรณีศึกษาการบริหารส่วนตำบลในอำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการให้บริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักสังคหวัตถุ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล นำไปสู่การตอบสมมติฐานที่ตั้งไว้ซึ่งสามารถแสดงรายละเอียดได้ ดังตารางที่ ๕.๑

ตารางที่ ๕.๑ สรุปผลการทดสอบสมมติฐานของการวิจัย

ตัวแปรอิสระ	ผลการทดสอบ	
	ยอมรับสมมติฐาน	ปฏิเสธสมมติฐาน
ปัจจัยส่วนบุคคล	ความคิดเห็นของประชาชนต่อการให้บริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักสังคหวัตถุ ๔	
เพศ	✓	
อายุ	✓	
ระดับการศึกษา	✓	
อาชีพ	✓	
รายได้	✓	
จำนวนครั้งที่มาใช้บริการ	✓	

๑. ปัจจัยด้านเพศ

ระดับความความคิดเห็นของประชาชนต่อการให้บริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ในภาพรวม เมื่อจำแนกตามเพศของกลุ่มตัวอย่างแตกต่างกัน (Sig. = .๐๐๖) นำไปสู่การยอมรับสมมติฐานของการวิจัย

๒. ปัจจัยด้านอายุของกลุ่มตัวอย่าง

ค่าเฉลี่ยจากระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อการให้บริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ในภาพรวม เมื่อจำแนกตามอายุของกลุ่มตัวอย่าง พบว่าแตกต่างกัน

๓. ปัจจัยด้านระดับการศึกษาของกลุ่มตัวอย่าง

ค่าเฉลี่ยจากระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อการให้บริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ในภาพรวม เมื่อจำแนกตามระดับการศึกษาของกลุ่มตัวอย่าง พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ แสดงว่ายอมรับสมมติฐานของการวิจัย

๔. ปัจจัยด้านอาชีพของกลุ่มตัวอย่าง

ค่าเฉลี่ยจากระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อการให้บริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ในภาพรวม เมื่อจำแนกตามอาชีพของกลุ่มตัวอย่าง พบว่าแตกต่างกัน

๕. ปัจจัยด้านรายได้ของกลุ่มตัวอย่าง

ค่าเฉลี่ยจากระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อการให้บริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ในภาพรวม เมื่อจำแนกตามรายได้ของกลุ่มตัวอย่าง พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ แสดงว่ายอมรับสมมติฐานของการวิจัย

๖. ปัจจัยด้านจำนวนครั้งที่มาใช้บริการของกลุ่มตัวอย่าง

ค่าเฉลี่ยจากระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อการให้บริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ในภาพรวม เมื่อจำแนกตามประสบการณ์ในการมาใช้บริการของกลุ่มตัวอย่าง พบว่าแตกต่างกัน

๕.๔) แนวทางการพัฒนาและการให้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก ตามหลักสังคหวัตถุ ๔

แนวทางในการพัฒนาในการให้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก มีความสำคัญอย่างมากที่จะต้องใช้หลักธรรมในเรื่องของสังคหวัตถุ ๔ เพราะว่าเป็นหลักธรรมที่ช่วยเหลือเกื้อหนุนกันในหน่วยงานและประชาชน ให้ได้รับบริการอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนี้

ด้านทาน ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก ต้องให้ความช่วยเหลือประชาชนโดยเป็นการให้ด้วยความเมตตาปราณีในลักษณะอนุเคราะห์ เพื่อยืดเหนี่ยวจิตใจ หรือให้โดยไม่ได้คิดหวังผลตอบแทนใดๆ สร้างไมตรีต่อกัน

มีความเสมอภาค ความรวดเร็ว ความเป็นธรรมเป็นมิติสำคัญที่ประชาชนคาดหวังที่จะได้รับจากบริการภาครัฐ นอกจากนี้ยังมีการให้ที่สำคัญอีกอย่างหนึ่ง นั่นก็คือ การให้อภัย ไม่ถือโกรธเคืองกัน มีจิตเมตตา ปรารถนาดีต่อกันหรือเรียกว่าภัยทาน คนเราอยู่ด้วยกัน ก็เป็นธรรมดาที่จะต้องมีการกระทบกระทั่งกันบ้าง ชัดใจกันบ้าง แต่เมื่อชัดใจกันแล้วก็ควรต้องมีการให้อภัยกัน ให้เรามองแต่ข้อดีของเขาเยอะๆ แล้วความไม่พอใจ ก็จะค่อยๆ ลดลง จนหายไป เราก็จะมีแต่ความสุขใจ สบายใจ มีความรักความเมตตาที่พร้อมจะมอบให้กับทุกคน จะไปที่ไหนใครๆ ก็รัก

ด้านปียวาจา ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก ต้องพูดจาที่ไพเราะ สุภาพ นอบน้อมและจริงใจต่อกัน เป็นข้อธรรมที่ช่วยผู้ประพฤติปฏิบัติให้สามารถผูกจิตใจประชาชนและสร้างมนุษยสัมพันธ์กับบุคคลอื่นๆ ได้

ด้านอัตถจริยา ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก ต้องประพฤติตนในสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่นและสังคม ธรรมข้อนี้ จะช่วยในการสื่อสารความสัมพันธ์และความรักใคร่ ตลอดจนความไว้วางใจในกันและกัน นั่นคือเราจะต้องฝึกตัวของเราเองให้เป็นคนมีประโยชน์ เพราะถ้าคนไหนเป็นคนที่มีประโยชน์ คนๆ นั้นจะเป็นที่รักของคนอื่น ใครๆ ก็อยากเข้าใกล้ วิธีทำให้เราเป็นคนมีประโยชน์ ก็ทำได้ การหมั่นปรับปรุง พัฒนาความรู้ ความสามารถของเราให้ยิ่งๆ ขึ้นไปตลอดเวลา และต้องต้องทำควบคู่ไปกับการพัฒนาคุณธรรมด้วย เพราะเราจะเป็นคนเก่ง อย่างเดียวไม่พอแต่ต้องเป็นคนดีด้วย เมื่อเราฝึกตัวเองให้เป็นคนมีประโยชน์แล้ว ก็ต้องสร้างประโยชน์ให้ กับคนอื่นด้วยการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน มีน้ำใจไมตรีต่อกัน เห็นอะไรช่วยได้ก็ช่วย ไม่เห็นเฉยดูตาย ก็จะเป็นที่รักของคนทั่วไปแม้แต่ในสังคมที่ถูกยกย่องให้เกียรติยอมเป็นบุคคลที่ทำคุณประโยชน์แก่หมู่ชนนั้นๆ เพราะฉะนั้นเมื่อเราอยู่ที่ใด เราควรทำตัวให้เกิดประโยชน์ บุคคลใดก็ตามเป็นบุคคลที่มีประโยชน์ บุคคลนั้น จะเป็นบุคคลที่น่ารักน่าเข้าใกล้

ด้านสมานัตตา ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก ต้องเป็นคนที่ไม่สมอดันเสมอปลาย ไม่ถือตัวและเยอหยิ่งจองหอง สามารถวางตัวได้เหมาะสมเข้ากับผู้อื่นได้ในทุกโอกาส จึงนับเป็นการเสริมสร้างมนุษยสัมพันธ์ที่ดีอีกทางหนึ่งสำหรับผู้ที่ยึดถือปฏิบัติเช่นกัน นั่นคือเราจะต้องทำตนให้เสมอต้นเสมอปลายด้วยคือ เราเคยวางตัวกับคนอื่นในทางที่ดียังไง เราก็ยังคงปฏิบัติอย่างนั้นไม่เปลี่ยน แม้ว่าเราจะได้ดีไปได้ดีแล้ว เราก็ไม่ลืมตัว หรือว่าเมื่อเราเห็นคนอื่นเขาได้ดี เราก็แสดงออกให้เขารับรู้ว่ามีมิตินดีกับเขาอย่างจริงใจ ไม่คิดกลั่นแกล้งใส่ร้ายป้ายสีเขา ถ้าใครทำได้แบบนี้ รับรองว่า ไม่ว่าจะอย่างไรทำอะไรที่ไหนก็จะเป็นที่รักไปถึงนั้น

ดังนั้น สำหรับผู้ให้บริการ หรือผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก ซึ่งมีบทบาทหน้าที่ในการให้บริการแก่บุคคลที่ต้องการรับบริการทุกคนด้วยความเต็มใจ และจริงใจเพื่อมุ่งสร้างความสุขและความประทับใจให้แก่ผู้รับบริการทุกคนตลอดไป จำเป็นต้องยึดหลักธรรม ๔ ประการ ที่เรียกว่าสังคหัตถ์ 4 เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานบริการของตนกล่าวคือ ต้องมีการให้บริการหรือความช่วยเหลือต่อผู้รับบริการ (ทาน) ต้องเจรจาพาทักกับผู้รับบริการด้วยความสุภาพ (ปิยวาจา) ต้องประพฤติตนให้เป็นประโยชน์ต่อผู้รับบริการ (อัตถจริยา) และต้องรู้จักการวางตัวได้อย่างเหมาะสมและเสมอต้นเสมอปลาย (สมานัตตา)

ข้อเสนอแนะการให้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก ตามหลักสังคหัตถ์ ๔ มีดังนี้

ควรมีการสนับสนุนและส่งเสริมให้ใช้หลักธรรมดังกล่าว ภายในหน่วยงานอย่างแท้จริง ผู้บังคับบัญชาต้องทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชาได้เห็นเป็นตัวอย่าง กระตุ้นเจ้าหน้าที่ให้เกิดความร่วมมือร่วมใจในการให้ความช่วยเหลือประชาชนที่มาใช้บริการ จนกระทั่งซึมซับเป็นส่วนหนึ่งของนิสัยใจคอ เมื่อ ผู้ที่ มา ใช้ บริการ เกิด ความ คิด เห็น ของผู้ให้บริการก็จะพลอยมีความสุขและอึดอึดใจไปด้วย มีความเป็นกัลยาณมิตร พุดจาทักทายด้วยน้ำเสียงที่จริงใจและให้บริการทุกคนอย่างเท่าเทียม เป็นธรรม ให้บริการโดยยึดผลของงานมากกว่าการยึดติดกับกฎระเบียบ ลดขั้นตอนที่ไม่จำเป็นออกไป เพื่อให้เกิดความสะดวกรวดเร็ว ใส่ใจในปัญหาของประชาชน เจ้าหน้าที่นอกจากจะต้องยึดกฎระเบียบในการปฏิบัติงานแล้ว สิ่งที่เขาเสียไม่ได้ คือ การมีคุณธรรมประจำใจในการปฏิบัติงาน

ควรมีการปรับปรุงกลไกและอัตราค่าบริการเพื่อให้สามารถบริการประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพขึ้น โดยอาจว่าจ้างกำลังคนเพิ่มเติมมาสนับสนุนการทำงานให้มีความคล่องตัวรวดเร็วมากยิ่งขึ้น

ควรเร่งพัฒนาความสัมพันธ์และความเข้าใจระหว่างหน่วยราชการและประชาชน โดยจัดระบบให้มีการแลกเปลี่ยนข้อมูล ข่าวสารและทัศนคติต่าง ๆ ในการพัฒนาการให้บริการและรูปแบบการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ นอกจากนี้ ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ที่เผยแพร่ออกไป ควรเน้นน้ำหนักในการดึงความสนใจของประชาชน ซึ่งถือเป็นกลุ่มเป้าหมายเพื่อให้เข้ามามีความคิดเห็นในการพัฒนาการให้บริการให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้

ด้านเศรษฐกิจ คือไม่มีพืชที่ยืนต้องหมุนเวียนราคาพืชผลทางการเกษตรตกต่ำ แต่ผลิตภัณฑ์เครื่องมือทางการเกษตรราคาแพง ไม่มีตลาดรองรับสินค้า และราคาผลผลิตที่ไม่แน่นอน

ปัญหาทางสังคมส่วนใหญ่เป็นปัญหาที่ทำกินเนื่องจากส่วนหนึ่งเป็นพื้นที่ของหน่วยอนุรักษ์รักษาพันธุ์สัตว์ป่า และชุมชนยังขาดความรู้ ขาดการศึกษา ขาดส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น ประสบกับการไหลบ่าของสังคมตะวันตกเพิ่มมากขึ้น

ปัญหาด้านการเมือง ขาดความรู้ ความเข้าใจทางการเมืองยังยึดอนุรักษ์ชนเผ่าอยู่ ขาดการเข้าถึงเจ้าหน้าที่ของรัฐ ภาคประชาชนและนักการเมือง

ดังนั้นในการนำหลักธรรมสังคหวัตถุ ๔ อันได้แก่ ทาน ปิยวาจา อุตถจริยา และสมานัตตา มาประยุกต์ใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการให้บริการแก่ประชาชน : กรณีศึกษาการบริหารส่วนตำบล ในอำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก ถือเป็นสิ่งที่มีความเหมาะสมเป็นอย่างมาก ทั้งนี้เนื่องจากประชาชนทุกคนที่มาติดต่องานราชการ ล้วนมีความแตกต่างกันทั้งด้านคุณวุฒิ วิทยุฒิ และอุปนิสัยใจคอ แต่สิ่งหนึ่งที่ทุกคนต่างมุ่งหวังและคิดเห็นไว้ก็คือ การได้รับการบริการเป็นอย่างดีที่สุด ซึ่งสิ่งนี้มีอาจเกิดขึ้นได้ในองค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก ขาดความรู้และความเข้าใจในหลักสังคหวัตถุ ๔ และขาดการนำไปปรับใช้จริง

๕.๒ อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยพบว่าบุคคลที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ และจำนวนครั้งที่ใช้บริการต่างกันมีความคิดเห็นต่อการให้บริการตามหลักสังคหวัตถุ๔ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ ซึ่งเพศเป็นสาเหตุที่ทำให้บุคคลมีความคิดเห็นแตกต่างกัน จากการมาใช้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลจะเห็นได้ว่า เพศชายมีทัศนคติและความคาดหวังในการที่จะได้รับการบริการจากเจ้าหน้าที่มากกว่าเพศหญิง และจะพบว่าความแตกต่างทางด้านอายุก็เป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ประชาชนมีความคิดเห็นที่แตกต่างกันด้วย ซึ่งจากการศึกษาพบว่าประชาชนมีอายุระหว่าง ๓๑-๔๐ ปีมีความคิดเห็นต่อการให้บริการของเจ้าหน้าที่แตกต่างจากระดับอายุอื่นๆ เป็นอันดับแรก ส่วนการศึกษาที่เป็นสาเหตุทำให้บุคคลมีความคิดเห็นแตกต่างกันเป็นเพราะว่าประชาชนที่มาใช้บริการ ซึ่งมีการศึกษาในระดับต่ำกว่าปริญญาตรี มีทัศนคติและมีความคาดหวังที่จะได้รับการให้บริการในระดับสูงจากเจ้าหน้าที่ มากกว่าความคิดเห็นของประชาชนที่มีการศึกษาในระดับปริญญาตรีลงมา อาชีพเป็นอีกสาเหตุหนึ่งที่ส่งผลต่อระบบความคิดของประชาชนที่ทำให้เกิดความแตกต่างทางความคิดเห็นจะเห็นว่าผู้ที่มีอาชีพเกษตรกรจะมีความคิดเห็นต่อการให้บริการของเจ้าหน้าที่แตกต่างกันมากกว่าอาชีพอื่น ๆ รายได้ก็เช่นเดียวกันผู้ที่มีรายได้มากกับผู้ที่มีรายได้น้อยก็จะส่งผลต่อการแสดงความคิดเห็นของประชาชนเช่นกัน ที่สำคัญที่สุดสำหรับประชาชนที่ส่งผลต่อการตัดสินใจคือการมาใช้บริการและ

การให้บริการของเจ้าหน้าที่เพราะจำนวนครั้งที่มาใช้บริการจะสามารถวัดได้ว่าเจ้าหน้าที่มีการให้บริการอยู่ในระดับใดซึ่งพบว่า ประชาชนที่มาใช้บริการจำนวน ๑-๒ ครั้งมีความคิดเห็นแตกต่างกันมากเป็นอันดับหนึ่งส่วนจำนวนอื่นๆ เป็นอันดับรองลงมา ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะแสดงให้เห็นถึงมาตรฐานค่านิยมทางสังคม ว่าบุคคลที่มีการเพศ อายุ ระดับศึกษา ย่อมต้องการการยอมรับและการปฏิบัติในการให้บริการแตกต่างจากบุคคลทั่วไป เช่นเดียวกับรายได้ อาชีพ และจำนวนครั้งที่มาใช้บริการที่เป็นสาเหตุทำให้บุคคลมีความคิดเห็นแตกต่างกัน เป็นเพราะว่าประชาชนที่มาใช้บริการ ซึ่งมีรายได้ต่อเดือนสูง ย่อมมองว่าฐานะทางสังคมของตนสูงกว่าบุคคลอื่น จึงมีความคิดเห็นว่าจะได้รับการให้บริการ ที่แสดงให้เห็นถึงความเป็นอภิสิทธิ์ชน กับอำนาจ พิรุณสาร ที่พบว่าความเสมอภาค ความเท่าเทียมและความเป็นธรรมในการได้รับการปฏิบัติ ถูกทอดทิ้งทางด้านการศึกษาและรายได้ต่อเดือนเป็นตัวปิดกั้น นำไปสู่การเกิดระดับความคิดเห็นในการได้รับการให้บริการด้านต่าง ๆ แตกต่างกันได้¹⁵⁷ Turton Andrew ที่กล่าวว่า หลักการกระจายอำนาจมีองค์ประกอบที่สำคัญ ๔ ประการ คือ ๑. ความเป็นนิติบุคคล ๒. มีอำนาจอิสระในการบริหารงาน ไม่ต้องรอคำสั่ง จากรัฐบาลหรือส่วนกลางเสมอ ๓. ประชาชนในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนแล้วในการปกครองตนเอง และ ๔. มีงบประมาณเป็นของตนเองกระบวนการประสานการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดน่าน ตามแนวคิดการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น ทางองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดน่านสามารถใช้หลักการของการกระจายอำนาจมาใช้ในการบริหารจัดการตนเองได้แต่ไม่สามารถดำเนินการได้อย่างคล่องตัวมากนัก โดยเฉพาะในหลักการกระจายอำนาจของ¹⁵⁸ โดยเฉพาะในหลักการกระจายอำนาจของ **Turton Andrew** ข้อ ๒. ที่ว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจอิสระในการบริหารงาน ไม่ต้องรอคำสั่งจากรัฐบาลหรือส่วนกลางเสมอซึ่งจากการศึกษายังพบว่ากระบวนการประสานการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดน่าน ยังไม่พ้นจากอำนาจของรัฐบาลและจากหน่วยงานราชการส่วนกลาง ดังจะเห็นได้จากการที่รัฐบาล หน่วยงานราชการส่วนกลางในพื้นที่ยังออกระเบียบกฎหมาย กฎเกณฑ์ขึ้นมาหลายฉบับเพื่อควบคุมการปฏิบัติงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดน่าน อย่างรัดกุม รวมถึงยังมีหนังสือชักชวนการจัดทำและการปฏิบัติการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขึ้นเพื่อใช้เป็นกรอบแนวทางการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใน

¹⁵⁷ อำนาจ พิรุณสาร, “ความเสมอภาคในมุมมองของผู้ชี้นำทางสังคม : กรณีพระนักวิชาการทางพระพุทธศาสนาในสังคมไทย” ภาคนิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนาสังคม), (คณะศิลปศาสตร มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, ๒๕๔๙), หน้า ๙๘ - ๙๙.

¹⁵⁸ Turton Andrew Turton Anderw. Power and participation in rural Thailand: experiences of poor farmers'groups. Participation Programme United Nations Research Institute for SocialDevelopment, 1987) หน้า 94.

ประเทศไทย และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดน่านก็ปฏิบัติตามเช่นกัน และปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด ทั้งเพราะเนื่องจากทางรัฐบาลกลาง และหน่วยงานราชการส่วนกลางต้นสังกัดยังมีเข้มงวดไม่ปล่อยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดำเนินการปฏิบัติเอง คิดเอง และดำเนินการเอง

นอกจากนี้ ยังพบว่าสอดคล้องกับสุคนธ์ เจียสกุล ซึ่งพบว่าการสร้างความคิดเห็นให้กับประชาชนที่มาใช้บริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดนันทบุรี ต้องอาศัยกระบวนการการมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีส่วนกำหนดและร่วมแก้ไขปัญหา การดำเนินการเพื่อให้ได้ข้อมูลความคิดเห็นที่แสดงออกต่อความพึงพอใจของประชาชนต่อการจัดบริการสาธารณะเป็นวิธีการหนึ่งที่จะนำไปสู่กระบวนการการมีส่วนร่วมของชุมชนในการกำหนดทิศทาง มาตรการและกลไกการบริหารจัดการให้การดำเนินงานมีคุณภาพและประสิทธิภาพที่ดีซึ่งจะส่งผลให้ประชาชนมีความพึงพอใจที่ดีขึ้น¹⁵⁹ ซึ่งสามารถนำมาประยุกต์ใช้ร่วมกันกับผลการศึกษาที่ได้จากงานวิจัยชิ้นนี้ ว่านอกจากจะมีการนำหลักสังคหวัตถุ ๔ มาใช้ในการสร้างความพึงพอใจให้แก่ประชาชนที่มารับบริการแล้ว ควรมีการสอบถามความคิดเห็นของประชาชนเพิ่มเติมว่าสิ่งใดที่ถือเป็นความต้องการอันแท้จริงของประชาชน

๕.๓ ข้อเสนอแนะ

๕.๓.๑ ข้อเสนอแนะสำหรับนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัยผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะซึ่งเป็นแนวทางในการยกระดับความคิดเห็นในการให้บริการประชาชน ตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ดังนี้

๑. ในการให้ความคิดเห็นของประชาชนควรมีการพัฒนาด้านการบริการอย่างไม่หยุดยั้งและเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานให้ดียิ่งขึ้น

๒. เจ้าหน้าที่ที่มีการแสดงออกที่เป็นมิตรและจริงใจมีความยืดหยุ่นในการให้บริการ

๓. ในการให้ความคิดเห็นของประชาชนควรมีการเน้นการบริการที่สามารถนำมาซึ่งความพึงพอใจแก่ผู้รับและส่งผลย้อนกลับไปยังผู้ให้บริการ โดยทำให้รู้สึกว่าการได้ช่วยเหลือผู้อื่นเป็นสิ่งที่มีความหมาย

๔. ในการให้ความคิดเห็นของประชาชนควรมีการยึดหลักสังคหวัตถุ ๔ ในด้านทาน โดยการเสียสละประโยชน์สุขของตนเองและยึดประโยชน์สุขของประชาชนที่มาใช้บริการเป็นกิจหลัก

---

¹⁵⁹ สุคนธ์ เจียสกุล, "วิถีชีวิตคนเมือง : ความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการสาธารณะขององค์กร", ภาคนิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนาสังคม), (คณะศิลปศาสตรมหาวิทาลัยสงขลานครินทร์, ๒๕๔๓), หน้า ๗๗ - ๘๒.

๕. ในการให้ความคิดเห็นของประชาชนควรมีการสนทนาและให้คำชี้แนะแก่ผู้ที่มาใช้บริการด้วยปียวาจา

๖. ในการให้บริการประชาชนควรมีการสงเคราะห์และอนุเคราะห์ในสิ่งทีเกอประโยชน์ ให้แก่ประชาชนทุกคนอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกัน อันเป็นการยึดตามหลักอรรถจริยา

๗. ในการให้บริการประชาชนควรมีความสม่ำเสมอในการปฏิบัติหน้าที่ หรือมีการประพฤตในสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่นด้านการให้บริการอย่างเสมอต้นเสมอปลาย ถือเป็นการยึดตามหลักสมานัตตา ซึ่งจะช่วยให้ผู้ปฏิบัติมีจิตใจหนักแน่นไม่โลเล รวมทั้งเป็นการสร้างความนิยมและไว้วางใจให้แก่ผู้อื่นอีกด้วย

๕.๓.๒ ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

จากการวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้ใช้พื้นที่ในการกรณีศึกษาการบริหารส่วนตำบล ในอำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก เป็นพื้นที่เดียวในการศึกษา สำหรับการวิจัยครั้งต่อไปนั้นควรทำการศึกษา ดังนี้

๑. ควรเปลี่ยนพื้นที่ศึกษาการยกระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อการให้บริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักสังคหวัตถุ ๔ : กรณีศึกษาการบริหารส่วนตำบลในอำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก ในพื้นที่ขนาดใหญ่ขึ้น ซึ่งอาจเป็นระดับจังหวัดหรือภายในองค์กรขนาดใหญ่

๒. ควรศึกษาผลสัมฤทธิ์หลังจากมีการนำหลักสังคหวัตถุ ๔ มาใช้ภายในองค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภออุ้มผาง

๓. ควรศึกษาระบบการคลังท้องถิ่น ที่ดีมีประสิทธิภาพ และความสามารถในการจัดเก็บภาษีในท้องถิ่น เพื่อนำมาพัฒนาเมืองนั้นๆ

๔. ควรมีศึกษาการบริหารจัดการเป็นการสร้างเสริมพลวัตในการขับเคลื่อนไปข้างหน้า ทำอย่างไรให้การบริหารจัดการท้องถิ่นมีความใกล้ชิดกับคนในเมืองมากที่สุด

๕. ควรมีศึกษาถึงความโปร่งใสและสัญญาประชาคม สิทธิและความรับผิดชอบต้องเป็นสิ่งที่คู่กันไป ดังนั้นการบริหารจึงต้องเป็นไปอย่างสุจริต

๖. ควรมีการศึกษาผลที่เกิดจากการนำหลักธรรมอื่นมาใช้ร่วมกับสังคหวัตถุ๔ เพื่อให้ผลของการปฏิบัติงานและการสร้างความคิดเห็นให้แก่ประชาชนเพิ่มขึ้น

บรรณานุกรม

๑. ภาษาไทย :

ก. ข้อมูลปฐมภูมิ

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๙.

ข. ข้อมูลทุติยภูมิ

(๑)หนังสือ :

กมลรัตน์ หล้าสูงรัง. จิตวิทยาสังคม. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร, ๒๕๒๗.

กฤษณี มหาวิรุฬห์. ทักษะในการดำเนินงานเบื้องต้นของประชาชนนกรรมการหมู่บ้านตาม
โครงการรณรงค์คุณภาพชีวิตและความจำเป็นพื้นฐาน ศึกษาเฉพาะกรณี
จังหวัดชัยนาท. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต. บัณฑิต
วิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๓๐.

กุลธน ธนาพงศ์ธร. ประโยชน์และบริการในเอกสารการสอนชุดวิชาการบริหารงานบุคคล
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. นนทบุรี โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
, ๒๕๓๐.

สำนักพิมพ์วิญญูชน, กระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. กรุงเทพฯ. สำนักงาน
ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี, ๒๕๔๕.

เอนก สุวรรณบัณฑิต และภาสกร อุดลพัฒน์กิจ. **Service Psychology** จิตวิทยาบริการ,
โกวิทย์ พวงงาม. การกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามรัฐธรรมนูญแห่ง
ราชอาณาจักรไทย, ๒๕๕๓.

โกวิทย์ พวงงาม. การปกครองท้องถิ่นไทย. บริษัท พิมพ์สวย จำกัด, ๒๕๕๐ .

โกวิท กระจ่าง. การกระจายอำนาจทางการศึกษา รำลึกถึงเหตุการณ์ ๖ ตุลาคม ๒๕๑๙
ในเอกสารคณะกรรมการกระจายอำนาจไปสู่ท้องถิ่น, ๒๕๔๖.

จิตรจำนง สุภาพ. **ทฤษฎีริชาร์ด**. กรุงเทพมหานคร ศูนย์การพิมพ์พลชัย, ๒๕๔๔.

ชูศักดิ์ เทียงตรง. การประเมินผลการปฏิบัติงาน. กรุงเทพมหานคร. คณะรัฐศาสตร์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๒๘.

ชูวงศ์ ฉายะบุตร, การปกครองท้องถิ่นไทย, กรุงเทพมหานคร สมาคมนิสิตเก่ารัฐศาสตร์
จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๙.

ธเนศวร์ เจริญเมือง. ๑๐๐ ปีการปกครองท้องถิ่นไทย พ.ศ. ๒๕๔๐-๒๕๕๐.

ธัญวัฒน์ รัตนศักดิ์. รายงานการติดตามผลการกระจายอำนาจสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเชียงราย ปี ๒๕๔๖, เชียงใหม่ ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๔๖.

บวรศักดิ์ อุวรรณโณ, ครบรอบ ๑ ปีของการเปิดประเด็นการเลือกตั้งผู้ว่า

ธเนศวร์ เจริญเมือง. การกระจายอำนาจที่แท้จริง กรอบวิเคราะห์แนวใหม่. คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๓๖.

บุศรา เข็มทอง. คุณลักษณะผู้บริหารตามความคิดเห็นของพนักงานธนาคารที่ตั้งในเขต อำเภอเมือง จังหวัดประกอบการประชุมวิชาการประเพณีมหิดล-ธรรมศาสตร์ ครั้งที่ ๕ เรื่องประชาธิปไตย คุณภาพชีวิตและสิทธิมนุษยชนในรอบ ๒๐ ปี: รำลึก ๖ ตุลาคม ๒๕๑๙. ๒๕๔๐.

ประภาเพ็ญ สุวรรณ. การจัดการเปลี่ยนแปลงและพฤติกรรมอนามัย. กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๒๐.

ปรัชญา เวสารัชช. แนวโน้มการกระจายอำนาจของรัฐ, เอกสารประกอบการสัมมนา เรื่องการกระจายอำนาจกับการพัฒนาการปกครองท้องถิ่นไทยในอนาคต. ๒๕๓๘.

ประหยัด หงส์ทองคำ. การปกครองท้องถิ่นไทย. กรุงเทพมหานคร ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๒๖.

ประทาน คงฤทธิ์ศึกษการ. ทฤษฎีการปกครองท้องถิ่น, กรุงเทพมหานคร . คณะรัฐศาสตรศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, ๒๕๔๒.

ปัญญาชัย เลื่อมประเสริฐ. ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดกาฬสินธุ์ ปี ๒๕๔๕. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สถาบันราชภัฏมหาสารคาม, ๒๕๔๔.

พิเชษฐ วรงค์เกียรติขจร. แนวคิด ยุทธศาสตร์ การบริหารการพัฒนา องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นอปท ในยุคโลกาภิวัตน์. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ปัญญาชน, ๒๕๕๒.

พระธรรมปิฎก(ป.อ. ปยุตโต). ธรรมนุญชีวิต. กรุงเทพมหานคร . มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๓.

_____. พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม. พิมพ์ครั้งที่ ๙. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. ๒๕๔๓.

_____. พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม.

_____. ธรรมนุญชีวิต, พิมพ์ครั้งที่ ๙๐. กรุงเทพมหานคร :

พระมหาภูมิจัย วชิรเมธี (ว. วชิรเมธี). คนสำราญงานสำเร็จ. พิมพ์ครั้งที่ ๓. กรุงเทพมหานคร : บริษัทอมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัดมหาชน, ๒๕๕๐.

พิณสุตา สิริรังสี. ประเด็นการกระจายอำนาจการบริหารการศึกษา, รายงานการวิจัย. ๒๕๔๕.

ไพฑูรย์ ขุนอาสา. ผู้บริหารกับการใช้สังคหวัตถุธรรม : ศึกษากรณีผู้บริหารโรงเรียน

พงษ์ศักดิ์ บุญธรรมกุล. พฤติกรรมด้านมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหารตามหลักพุทธธรรมในทัศนะครู
อาจารย์ในพระพุทธศาสนาในสังคมไทย ภาคนิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต.
พัฒนาสังคม. คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, ๒๕๔๙.

ราชบัณฑิตสถาน. พจนานุกรมสังคมวิทยาอังกฤษ-ไทย. กรุงเทพมหานคร : นานมีบุ๊ค
พับลิเคชั่น, ๒๕๔๖.

โรงพิมพ์สำนักงานเลขาธิการคณะรัฐมนตรี. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช
๒๕๕๐, กรุงเทพมหานคร: ๒๕๕๐.

ราชอาณาจักรไทย. กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน, ๒๕๔๖.

ลิขิต ซีรเวคิน. การกระจายอำนาจและการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชนบท
กรุงเทพมหานคร: คณะรัฐศาสตร์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๓๙

วัชรภรณ์ เกตุค่างพลู. ความคิดเห็นผู้ใช้บริการต่อการบริการหอพักหญิงในเขตชอย ๗ .
๒๕๔๒.

วรพจน์ วิศรุตพิศชญ์. หลักการรวบอำนาจ หลักการแบ่งอำนาจและหลักการกระจายอำนาจ
ผู้จัดการรายวัน ๑๔ ธันวาคม ๒๕๓๗.

วิลเลียม เอ. ร็อบสัน อังใน โกวิทย์ พวงงาม. การปกครองท้องถิ่นไทย หลักการและมิติใหม่
ในอนาคต. วิเชียร เกตุสิงค์, หลักการสร้างและวิเคราะห์เครื่องมือที่ใช้ใน
การวิจัย. กรุงเทพมหานคร : ศิริวัฒนาอินเตอร์พริ้น, ๒5๒4.

ศิริวรรณ เสรีรัตน์. การวิจัยการตลาด ฉบับมาตรฐาน. กรุงเทพมหานคร : A.N. การพิมพ์
๒๕๔๐.

ศุภนิตย์ โชครัตนชัย การบริหารการบริการสู่ความเป็นเลิศ. กรุงเทพมหานคร : สถาบัน
ข้าราชการพลเรือน, ๒๕๓๖.

ศูนย์พัฒนาการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น. การประเมินผลการกระจายอำนาจให้แก่องค์กร
ปกครอง ส่วนท้องถิ่นประจำปีงบประมาณ, เชียงใหม่: คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ๒๕๔๘.

สุวรรีย์ ศิริโกการภิมย์. การวิจัยทางการศึกษา. ลพบุรี : ฝ่ายเอกสารการพิมพ์ สถาบัน
ราชภัฏเทพสตรี, ๒๕๔๖.

สำนักงานคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. คู่มือการเข้ามามี
ส่วนร่วมของประชาชน. สำนักพิมพ์งานเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, ๒๕๒๔.

สำนักงานคณะกรรมการการกระจาย อำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น, สำนักงานคณะ
กรรมการการกระจายอำนาจไปสู่ท้องถิ่น. ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการ
กระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. ๒๕๔๓.

สมวงศ์ พงศ์สถาพร. **บริการด้วยใจที่ไม่ธรรมดา Service Unusual.** กรุงเทพมหานคร :

สำนักพิมพ์ดีเอ็มจี, ๒๕๔๘.

สมชาติ กิจยรรยง. **ยุทธวิธีครองใจลูกค้า.** กรุงเทพมหานคร : เอ็กเปอร์เน็ท, ๒๕๔๓.

สมิต สัจฉกร. **การต้อนรับและการบริการที่เป็นเลิศ.** กรุงเทพมหานคร: สายธาร, ๒๕๔๓.

สุชา จันท์เอม. และ สุรางค์ จันท์เอม. **หลักการศึกษาคิตวิทยา หลักการสอน**

กรุงเทพมหานคร : แพร์พิทยา, ๒๕๒๗ .

สุชา จันท์เอม. **จิตวิทยาสังคม.** กรุงเทพมหานคร : แพร์พิทยา อินเตอร์เนชั่นแนล, ๒๕๒๐.

สุโท เจริญสุข. **จิตวิทยาการศึกษา.** กรุงเทพมหานคร : แพร์พิทยา, ๒๕๒๕.

อุทัย หิรัญโต. **สังคมวิทยาประยุกต์.** กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์, ๒๕๒๙.

พิทยา บวรวัฒนา. **รัฐประศาสนศาสตร์ ทฤษฎีและแนวการศึกษา ค.ศ.**

๑๘๘๗ - ค.ศ. ๑๙๗๐. พิมพ์ครั้งที่ ๑๒. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์แห่ง
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๘.

โกวิท พวงงาม, **การปกครองท้องถิ่นไทย หลักการและมติใหม่ในอนาคต, 1986**

(๒) วิทยานิพนธ์ :

กำไร ภูหาด. **ความคิดเห็นของประชาชนในเขตเทศบาลเมือง อโยธยา จังหวัด
พระนครศรีอยุธยา ต่อยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดด้านการอนุรักษ์มรดก
ทางด้านวัฒนธรรม, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย :
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๔๘.**

เกรียงไกร บุญยะพุกกนะ. **ความคิดเห็นของประชาชนต่อการปราบปรามยาเสพติดของ
เจ้าหน้าที่ตำรวจ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี, วิทยานิพนธ์รัฐ
ประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีปทุม,
๒๕๔๗.**

จีระพัฒน์ หอมสุวรรณ. **การมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมของสภาตำบล : กรณีศึกษาสภา
ตำบลในเขตจังหวัดแม่ฮ่องสอน, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิต
วิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๓๙.**

นราลักษณ์ โฆษิตณรงค์. **การกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น: กรณีศึกษา
เทศบาลตำบลแสนสุข อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี, วิทยานิพนธ์รัฐศาสตร์
มหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๔๕.**

นารายณ์ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา. **วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, สาขาการ
จัดการทั่วไป, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต, ๒๕๕๑.**

- น้อยประเสริฐ ปฏิสังข์. ปัญหาอุปสรรคการถ่ายโอนภารกิจจากหน่วยงานของรัฐให้แก่องค์กรบริหารส่วนตำบล. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะ. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา, ๒๕๔๕.
- บุศรา เข้มทอง. คุณลักษณะผู้บริหารตามความคิดเห็นของพนักงานธนาคารที่ตั้งในเขต อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีปทุม, ๒๕๔๒.
- บุญยั้ง โหมตเทศน์. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองท้องถิ่น : กรณีศึกษาเทศบาลเมืองชุมพร. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรปริญญามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๓๐.
- ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดอุดรดิตถ์, วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๓๒.
- ปทุมรัตน์ ชูติมาวิทยาคม. บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลในการพัฒนาการเมืองของจังหวัดเชียงราย วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๔๑.
- มุกฉลิษฐ์ ชัยชมพู่. การเคลื่อนไหวทางการเมืองของสมาพันธ์ครูเชียงใหม่ในเรื่องการถ่ายโอนการจัดการศึกษาสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๔๓-๒๕๔๘ , วิทยานิพนธ์ รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเมืองและการปกครอง. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๕๐.
- มานิตา สุขสำราญ. การศึกษาพฤติกรรมของผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนพุทธศาสนาวินาศิตย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยในการนำหลักพุทธธรรม มาปฏิบัติภายในครอบครัว, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. พระพุทธศาสนา. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๘.
- วสันต์ สุวรรณ. การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบล : ศึกษาเฉพาะกรณีตำบลหนองจ้อม อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่, วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๔๗.
- วัชรภรณ์ เกตุค้ำพล. ความคิดเห็นผู้ใช้บริการต่อการบริการหอพักหญิงในเขตซอย ๗ ถึงซอย ๑๑ ถนนสุนทรารายณ์ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา, วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. สาขาการจัดการทั่วไป มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต, ๒๕๕๑.
- ศรีไพโร ชื่นชม. ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนเกี่ยวกับรูปแบบภาวะผู้นำ กับการใช้โรงเรียนเพื่อพัฒนาชุมชน กรณีศึกษา: ผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษา สังกัด

สำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดนครราชสีมา, **วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตร์มหาบัณฑิต**. สาขาสังคมสงเคราะห์ทางการศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๓๘.

ศรุดา ไพฑูรย์สวัสดิ์. การศึกษาความพึงพอใจของผู้โดยสารต่อการให้บริการของรถไฟฟ้า บีทีเอส. **วิทยานิพนธ์สังคมศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย, ๒๕๔๔.

สมคิด เรืองอร่าม. การศึกษาความพึงพอใจของผู้ป่วยนอกต่อการเข้ารับบริการโรงพยาบาลเอกชน ในเขตจังหวัดสมุทรปราการ. **วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต**. สาขาบริหารธุรกิจ บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยเซาท์อีสท์บางกอก, ๒๕๔๗.

สมหมาย บัวจันทร์. การวิเคราะห์และยกระดับความพึงพอใจในการให้บริการประชาชนตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ของสำนักงานเขตบางแค กรุงเทพมหานคร. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**. สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๑.

สามารถ ไชยพันธุ์. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมและความพร้อมในการจัด การศึกษาตามอัยาศัยของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดน่าน, **วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต**. สาขาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์, ๒๕๔๕.

สมโภช จัตุมพร. ความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานการไฟฟ้านครหลวง : ศึกษาเฉพาะกรณีพนักงานกองรายได้, **วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต**. สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๔๓.

สหัชชัย เรียงรุ่งโรจน์. ความคิดเห็นของประชาชนต่องานพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจขององค์การบริหารส่วนตำบล: ศึกษาเฉพาะกรณีบางกะดีและบ้านปทุม จังหวัดประทุมธานี. **วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๔๕.

สุคนธ์ เจียสกุล. วิถีชีวิตคนเมือง : ความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการสาธารณะขององค์กร. **ภาคนิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต**. พัฒนาสังคม. คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, ๒๕๔๓.

ณทพงษ์ วิยะรันดร์. ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองช้างคอก อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี. **วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีปทุม, ๒๕๓๘.

อนุสรณ์ สุวรรณสทิศกร. อ่างใน ประภาพรรณ จันท์ศิริ. บทบาทขององค์การบริหารส่วน
ตำบล และการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินโครงการเศรษฐกิจชุมชน
พึ่งตนเอง : ศึกษากรณีองค์การบริหารส่วนตำบลสุเทพ อำเภอเมืองเชียงใหม่.
วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัย
เชียงใหม่, ๒๕๔๕.

(๓) อินเทอร์เน็ต :

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. การกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น.

(๑๐ ธันวาคม ๒๕๕๐.) <http://www.thailocalgov.net/menu๔.๑.html> ๒๕๕๐.

การปกครองส่วนท้องถิ่น. สิงหาคม ๒๕๕๓. <http://th.wikipedia.org>.

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบล. (๒๐ กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๓.)

http://www.bpod.net/new_subject/library/research/document/sopida/research/business/accounting/๐๒.pdf

ประวัติอำเภออุ้มผาง (๑๗ พฤษภาคม ๒๕๕๓.) <http://th.wikipedia.org/wiki/>

องค์การบริหารส่วนตำบลแม่กลอง. (๑๖ พฤษภาคม ๒๕๕๓.) [http://laws.anamai.moph.go.th/
download/Green_Part%๒๐๑Chapter๒](http://laws.anamai.moph.go.th/download/Green_Part%๒๐๑Chapter๒).

องค์การบริหารส่วนตำบลโมโกร. (๑๖ พฤษภาคม ๒๕๕๓.) <http://www.mogroteelorsu.com>

องค์การบริหารส่วนตำบลแม่ละมุ้ง. (๑๖ พฤษภาคม ๒๕๕๓.) <http://www.thaitambon.com>,

(๔). ภาษาอังกฤษ

Best J.W. **Research in Education**. Englewood Cliffs, New Jersey : Prentice Hall Inc, 1977

Gronroos C. **Service Management and Marketing : Managing the Moment of Truth in
Service Competition**. Lexington : Lexington Books, 1990.

Katz, E. and D. Brenda, **Bureaucracy and the Public**. New York : Basic Books, 1973.

Kotler. Phillip. **Marketing Management : Analysis planning Implementation and
Control**. 8th ed. Englewood Cliffs. New Jersey : Prentice – Hall Inc.,
1997.

Lester W. Milbrath. Michael Rush and Phillip Althoff. Frank L. Wilson and David F.
Roth, 1986.

Millett. J.D., **Management in the public service**. New York : McGraw - Hill Book
Company, 1954

Parasuraman. A. Zeithaml. V.A. and Berry. L.L., **A Conceptual Model of Service Quality and Its Implications for Future Research.** Journal of Marketing, Vol.49,1985.

Turton Anderw. **Power and participation in rural Thailand: experiences of poor farmers'groups** Turton Andrew Turton Anderw. Power and participation in rural Thailand: experiences of poor farmers'groups. Participation Programme United Nations Research Institute for SocialDevelopment, 1987.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
ตรวจแก้ไขเครื่องมือแบบสอบถาม

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ โทร.โทรสาร๐๒๔๓๔-๒๑๒๓ (ภายใน ๒๑๓๐)

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๒๖๕

วันที่ ๘ กรกฎาคม ๒๕๕๓

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์

เรียน องค์การบริหารส่วนตำบลลำไทร อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ด้วยพระปลัดปิยศักดิ์ ฉายา ปิยธมฺโม รหัสประจำตัวนิสิต ๕๒๐๑๔๐๔๓๗๕ นิสิตปริญญาโทหลักสูตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศาสตรมหาวิทาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องความคิดเห็นของประชาชนต่อการให้บริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักสังคหัตถุ ๔: กรณีศึกษาการบริหารส่วนตำบลในอำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ โครงการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศาสตรพิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างไรจึงใครเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญพิจารณาแก้ไขเครื่องมือใช้ในการทำวิทยานิพนธ์ ดังที่ได้แนบมา

พร้อมแล้วนี้โครงการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์ จากท่านด้วยดี จึงขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้
จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

(ผศ.ดร.สุรพล สุยะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาประศาสนศาสตร์

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ โทร.โทรสาร๐๒๔๓๔-๒๑๒๓ (ภายใน ๒๑๓๐)

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๒๖๕

วันที่ ๘ กรกฎาคม ๒๕๕๓

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์

เรียน พระครูปลัดสุวัฒนจริยคุณ รองอธิการบดีฝ่ายประชาสัมพันธ์และเผยแผ่

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ด้วยพระปลัดปิยศักดิ์ ฉายา ปิยธมโม รหัสประจำตัวนิสิต ๕๒๐๑๔๐๔๓๗๕ นิสิต

ปริญญาโทหลักสูตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องความคิดเห็นของประชาชนต่อการให้บริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักสังคหวัตถุ ๔: กรณีศึกษาการบริหารส่วนตำบลในอำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ โครงการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศาสตร วิจารณ์แล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างไรจึงใครเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญพิจารณาแก้ไขเครื่องมือใช้ในการทำวิทยานิพนธ์ ดังที่ได้แนบมาพร้อมแล้วนี้โครงการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศาสตร มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี จึงขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

(ผศ.ดรสุรพล สุยะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาศิลปศาสตร

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ โทร.โทรสาร๐๒๔๓๔-๒๑๒๓ (ภายใน ๒๑๓๐)

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๒๖๕

วันที่ ๘ กรกฎาคม ๒๕๕๓

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์

เรียน ผศ.พิเศษ ร้อยเอก ดร.ประมาณเลิศ อัจฉริยปัญญากุล ผู้เชี่ยวชาญด้านกฎหมาย

อาจารย์พิเศษ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ด้วยพระปลัดปิยศักดิ์ ฉายา ปิยธมโม รหัสประจำตัวนิสิต ๕๒๐๑๔๐๔๓๗๕ นิสิตปริญญาโทหลักสูตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศาสตร มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องความคิดเห็นของประชาชนต่อการให้บริการขององค์กร

ปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักสังกัดวัตถุประสงค์ ๔: กรณีศึกษาการบริหารส่วนตำบลในอำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ โครงการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศาสตร ศึกษาศาสตร์ พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างไรจึงใคร่เรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญพิจารณาแก้ไขเครื่องมือใช้ในการทำวิทยานิพนธ์ ดังที่ได้แนบมาพร้อมแล้วนี้โครงการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศาสตรศาตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี จึงขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้
จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

(ผศ.ดร.สุรพล สุยะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาศิลปศาสตร

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ โทร.โทรสาร๐๒๕๓๔-๒๑๒๓ (ภายใน ๒๑๓๐)

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๒๖๕

วันที่ ๘ กรกฎาคม ๒๕๕๓

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์

เรียน ผศ.ดร.พรรษา พุฒยงกูร ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายประชาสัมพันธ์และเผยแพร่

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ด้วยพระปลัดปิยศักดิ์ ฉายา ปิยธมฺโม รหัสประจำตัวนิสิต ๕๒๐๑๔๐๔๓๗๕ นิสิตปริญญาโทหลักสูตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศาสตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องความคิดเห็นของประชาชนต่อการให้บริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักสังคหัตถุ ๔: กรณีศึกษาการบริหารส่วนตำบลในอำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ โครงการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศาสตรศาสตร์ พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างไรจึงใคร่เรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญพิจารณาแก้ไขเครื่องมือใช้ในการทำวิทยานิพนธ์ ดังที่ได้แนบมาพร้อมแล้วนี้โครงการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศาสตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี จึงขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

(ผศ.ดร.สุรพล สุยะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาศิลปศาสตรศาสตร์

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ โทร.โทรสาร๐๒๕๓๔-๒๑๒๓ (ภายใน ๒๑๓๐)

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๒๖๕

วันที่ ๘ กรกฎาคม ๒๕๕๓

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์

เรียน พิเชฐ ทังโต รักษาการรองหัวหน้าภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ด้วยพระปลัดปิยศักดิ์ ฉายา ปิยธมฺโม รหัสประจำตัวนิสิต ๕๒๐๑๔๐๔๓๗๕ นิสิตปริญญาโทหลักสูตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศาสตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องความคิดเห็นของประชาชนต่อการให้บริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักสังกัดหัวข้อ ๔: กรณีศึกษาการบริหารส่วนตำบลในอำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ โครงการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศาสตรศาสตร์ พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างไรจึงใคร่เรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญพิจารณาแก้ไขเครื่องมือใช้ในการทำวิทยานิพนธ์ ดังที่ได้แนบมาพร้อมแล้วนี้โครงการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศาสตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี จึงขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

(ผศ.ดร.สุรพล สุยะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาศิลปศาสตรศาสตร์

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ โทร.โทรสาร๐๒๔๓๔-๒๑๒๓ (ภายใน ๒๑๓๐)

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๒๖๕

วันที่ ๘ กรกฎาคม ๒๕๕๓

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์

เรียน ผศ.ดร.ภัทรพล ใจเย็น รักษาการหัวหน้าภาควิชาเศรษฐศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ด้วยพระปลัดปิยศักดิ์ ฉายา ปิยธมฺโม รหัสประจำตัวนิสิต ๕๒๐๑๔๐๔๓๗๕ นิสิตปริญญาโทหลักสูตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศาสตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องความคิดเห็นของประชาชนต่อการให้บริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักสังคหวัตถุ ๔: กรณีศึกษาการบริหารส่วนตำบลในอำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ โครงการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศาสตรศาสตร์ พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างไรจึงใคร่เรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญพิจารณาแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์ ดังที่ได้แนบมาพร้อมแล้วนี้โครงการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศาสตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี จึงขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

(**ผศ.ดร.สุรพล สุยะพรหม**)

ผู้อำนวยการหลักสูตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาศิลปศาสตรศาสตร์

ภาคผนวก ข
ขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๒๙๕

ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อาคารเรียนวัดศรีสุदारาม แขวงบางขุนนนท์
เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ๑๐๗๐๐
โทร/โทรสาร ๐ - ๒๔๓๔ - ๒๑๒๓

๕ สิงหาคม ๒๕๕๓

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน องค์การบริหารส่วนตำบลแม่กลอง

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ฉบับ

ด้วยพระปลัดปิยศักดิ์ ฉายา ปิยธมโม รหัสประจำตัวนิสิต ๕๒๐๑๔๐๔๓๗๕
นิสิตปริญญาโทหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัย
มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “ความคิดเห็นของประชาชนต่อการใช้
บริการของธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทยตามหลักสังคห
วัตถุ ๔” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้จำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากเจ้าหน้าที่และบุคลากรใน
สังกัดหน่วยงานของท่านจึงขอความอนุเคราะห์จากท่านเพื่อโปรดพิจารณาอนุญาตให้นิสิต
ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป

หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัย
มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี
และขอขอบพระคุณในควาเวื่อเพื่อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้คามอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุยะพรหม)

รักษาการหัวหน้าภาควิชารัฐศาสตร์

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์

โทร/โทรสาร ๐ - ๒๔๓๔ - ๒๑๒๓ ภายใน ๒๑๓๐

ที่ ศร ๖๑๐๕.๒/๒๕๕

ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อาคารเรียนวัดศรีสุदारาม แขวงบางขุนนนท์
เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ๑๐๗๐๐
โทร/โทรสาร ๐ - ๒๔๓๔ - ๒๑๒๓

๕ สิงหาคม ๒๕๕๓

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน องค์การบริหารส่วนตำบลโมโกร

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ฉบับ

ด้วยพระปลัดปิยศักดิ์ ฉายา ปิยธมโม รหัสประจำตัวนิสิต ๕๒๐๑๔๐๔๓๗๕
นิสิตปริญญาโทหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัย
มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “ความคิดเห็นของประชาชนต่อการใช้
บริการของธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทยตามหลักสังคห
วัตถุ ๔” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้จำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากเจ้าหน้าที่และบุคลากรใน
สังกัดหน่วยงานของท่านจึงขอความอนุเคราะห์จากท่านเพื่อโปรดพิจารณาอนุญาตให้นิสิต
ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป

หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัย
มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงจะได้รับความอนุเคราะห์หากท่านด้วยดี
และขอขอบพระคุณในควาเวื่อเพื่อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุยะพรหม)

รักษาการหัวหน้าภาควิชารัฐศาสตร์

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์

โทร/โทรสาร ๐ - ๒๔๓๔ - ๒๑๒๓ ภายใน ๒๑๓๐

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๒๕๕

ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

อาคารเรียนวัดศรีสุदारาม แขวงบางขุนนนท์

เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ๑๐๗๐๐

โทร/โทรสาร ๐ - ๒๔๓๔ - ๒๑๒๓

๕ สิงหาคม ๒๕๕๓

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน องค์การบริหารส่วนตำบลแม่ละมุ้ง

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ฉบับ

ด้วยพระปลัดปิยศักดิ์ ฉายา ปิยธมโม รหัสประจำตัวนิสิต ๕๒๐๑๔๐๔๓๗๕ นิสิตปริญญาโทหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “ความคิดเห็นของประชาชนต่อการให้บริการของธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทยตามหลักสังคหวัตถุ ๔” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้จำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากเจ้าหน้าที่และบุคลากรในสังกัดหน่วยงานของท่านจึงขอความอนุเคราะห์จากท่านเพื่อโปรดพิจารณาอนุญาตให้นิสิตดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป

หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงจะได้รับความอนุเคราะห์หากท่านด้วยดี และขอขอบพระคุณในควาเวื่อเพื่อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้คามอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุยะพรหม)

รักษาการหัวหน้าภาควิชารัฐศาสตร์

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชารัฐประศาสตร์

ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์

โทร/โทรสาร ๐ - ๒๔๓๔ - ๒๑๒๓ ภายใน ๒๑๓๐

ภาคผนวก ค

แบบสอบถามการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่องความคิดเห็นของประชาชนต่อการให้บริการขององค์กรปกครองส่วน
ท้องถิ่นตามหลักสังคหัตถุ ๔ : กรณีศึกษาในองค์การบริหารส่วนตำบลตาม

อำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก

คำชี้แจง ขอความอนุเคราะห์ในการกรอกข้อมูล

แบบสอบถามเพื่อการวิจัยฉบับนี้ทำขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเพื่อศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อการให้บริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักสังคหัตถุ ๔ : กรณีศึกษาในองค์การบริหารส่วนตำบลตามอำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งสำหรับเป็นข้อมูลและแนวทาง สำหรับผู้วิจัย เพื่อที่จะได้นำผลการวิจัยที่ได้ไปปรับให้เกิดประสิทธิภาพในการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบลอื่นๆ และหน่วยงานอื่นต่อไป

ข้อมูลที่ได้จะแปลผลการวิจัยในภาพรวมและจะเก็บข้อมูลฉบับนี้เป็นความลับและใช้ประโยชน์เฉพาะการวิจัยเท่านั้น ไม่มีผลกระทบใดๆ ต่อท่านหรือหน่วยงานของท่านแต่ประการใด

ตอนที่ ๑ ข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ ๒ ส่วนของการแสดงความคิดเห็นของประชาชนต่อการให้บริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักสังคหัตถุ ๔ : กรณีศึกษาในองค์การบริหารส่วนตำบลตามอำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก

ตอนที่ ๓ เพื่อศึกษาแนวการพัฒนาและข้อเสนอแนะการให้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก ตามหลักสังคหัตถุ ๔

หวังเป็นอย่างยิ่งว่า จะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านในการตอบแบบสอบถามครั้งนี้เป็นอย่างดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

(พระปลัดปิยศักดิ์ ปิยธมฺโม)

นิติตปริญาโท หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ ภาควิชารัฐศาสตร์
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัยเรื่องความคิดเห็นของประชาชนต่อการให้บริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักสังคหวัตถุ ๔ : กรณีศึกษาในองค์การบริหารส่วนตำบลตามในอำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก

คำชี้แจง โปรดกรอกเครื่องหมาย X ลงใน หน้าข้อความตามสภาพความเป็นจริงของผู้ตอบแบบสอบถาม (กรุณาตอบทุกข้อ)

ตอนที่ ๑ ข้อมูลส่วนบุคคล

๑. เพศ	☐ ชาย	☐ หญิง
๒. อายุ	☐ ต่ำกว่า ๒๐ ปี	☐ ๒๐-๓๔ ปี
	☐ ๓๕-๔๙ ปี	☐ ตั้งแต่ ๕๐ ปีขึ้นไป
๓. ระดับการศึกษา	☐ ต่ำกว่าปริญญาตรี	☐ ปริญญาตรี
	☐ สูงกว่าปริญญาตรีขึ้นไป	
๕. อาชีพ	☐ เกษตรกร	☐ ข้าราชการ
	☐ พนักงานรัฐวิสาหกิจ	☐ ค้าขาย / ธุรกิจส่วนตัว
	☐ รับจ้าง	☐ พนักงานบริษัท
๖. รายได้ต่อปี	☐ ต่ำกว่า ๕,๐๐๐ บาท	☐ ๕,๐๐๑- ๑๐,๐๐๐ บาท
	☐ ๑๐,๐๐๑- ๒๐,๐๐๐บาท	☐ ๒๐,๐๐๑ บาทขึ้นไป
๗. จำนวนครั้งที่ใช้บริการ	☐ ๕-๑๐ ครั้ง	☐ ๑๑-๑๕ ครั้ง
	☐ ๑๖-๒๐ครั้ง	☐ ๒๑ ครั้งขึ้นไป

ตอนที่ ๒ ส่วนของการแสดงความคิดเห็นของประชาชนต่อการให้บริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักสังคหวัตถุ ๔ : ในองค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก คำชี้แจง จงใส่เครื่องหมาย ลงในช่องระดับความคิดเห็นของท่านให้ตรงกับความเป็นจริงที่สุด โดยความหมายของแต่ละระดับมีดังนี้

๕ หมายถึง มีการปฏิบัติจริงในการบริหารงานระดับมากที่สุด

๔ หมายถึง มีการปฏิบัติจริงในการบริหารงานระดับมาก

๓ หมายถึง มีการปฏิบัติจริงในการบริหารงานระดับปานกลาง

๒ หมายถึง มีการปฏิบัติจริงในการบริหารงานระดับน้อย

๑ หมายถึง มีการปฏิบัติจริงในการบริหารงานระดับน้อยที่สุด

๒.๑ ด้านทาน : การให้ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เสียสละ ช่วยเหลือแบ่งปันให้ความรู้และแนะนำ	ระดับของความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
๑. อบต.ของท่านได้จัดสิ่งอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนเป็นอย่างดี เช่น มีที่จอดรถ, ที่นั่งพักรอ หรือห้องน้ำที่สะอาด					
๒. อบต.ของท่านได้จัดเจ้าหน้าที่ไว้คอยช่วยเหลือให้คำแนะนำแก่ประชาชนผู้มารับบริการ					
๓. อบต.ของท่านมีความสนใจ เอาใจใส่ ให้บริการประชาชนด้วยความถูกต้อง					
๔. เมื่อประชาชนเข้าไปติดต่อขอยืมอุปกรณ์ อบต.ของท่านได้ให้ความสะดวกเป็นอย่างดี					
๕. อบต.ของท่านมีการตรวจสอบเอกสารเมื่อดำเนินการเสร็จเรียบร้อยและแนะนำให้ประชาชนตรวจซ้ำอีกครั้งเมื่อเสร็จสิ้นการติดต่อราชการ					
๖. ประชาชนสามารถเข้าไปติดต่อใช้บริการครั้งเดียวและแล้วเสร็จ					
๒.๒ ด้านปียวาจา : พูดจาไร้ใคร่ วาจาสุภาพ อ่อนหวาน น่าฟัง ให้ข้อมูลถูกต้อง ไม่ปิดเบือนความจริง					
๑. ท่านทักทายและพูดจากับประชาชนด้วยถ้อยคำสุภาพ อ่อนหวาน					

๒. ท่านยิ้มแย้มแจ่มใส และให้ข้อมูลที่ เป็นประโยชน์แก่ประชาชน					
๓. ท่านพูดให้คำแนะนำด้วยถ้อยคำนุ่มนวล สุภาพ เป็นกันเอง					
๔. ท่านไม่แสดงความไม่พอใจด้วยถ้อยคำไม่สุภาพ					
๕. ท่านได้ให้ข้อมูลชัดเจนและถูกต้องตรงกับความเป็นจริง					
๖. ท่านไม่ใช้ถ้อยคำที่ทำให้ประชาชนรู้สึกโกรธ หรือเสียใจ					

๒.๓ อรรถจริยา คือ การทำประโยชน์ ขวนขวายช่วยเหลือ แก้ไขปัญหาต่าง ๆ ด้วยแรงกาย บำเพ็ญสาธารณประโยชน์	ระดับของความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
๑. ท่านได้ให้ความช่วยเหลือด้วยความเอื้อเฟื้อเหมาะสมกับลักษณะของงานบริการที่ท่านต้องการ					
๒. ท่านมีน้ำใจ ไม่นิ่งดูตายเมื่อประชาชนต้องการความช่วยเหลือ					
๓. ท่านมีความเต็มใจที่จะให้บริการแก่ท่านสุดความสามารถ					
๔. ท่านคอยดูแลเอาใจใส่ ให้บริการประชาชนตลอดเวลา					
๕. ท่านมีความเต็มใจในการช่วยเหลือให้บริการ					
๖. ท่านมีความกระตือรือร้นที่จะช่วยเหลือประชาชนทุกครั้งที่มีโอกาส					
๒.๔ สมานัตตตา คือ การเอาตัวเข้าไปสมานให้ ความเสมอภาคปฏิบัติต่อคนทั้งหลายอย่างเท่าเทียมกัน					
๑. ท่านแต่งกายด้วยชุดที่สุภาพ สะอาดเรียบร้อยและเหมาะสม					

๒. ท่านปฏิบัติตัวกับประชาชนที่มาติดต่อราชการทุกคนอย่างเหมาะสมทำให้ไม่รู้สึกอึดอัด					
๓. ท่านให้บริการด้วยความสะดวกเป็นกันเอง มีอัธยาศัยไมตรี					
๔. ท่านให้บริการแก่ประชาชนผู้มาใช้บริการทุกคนอย่างเสมอภาคเท่าเทียมกันโดยไม่มีการเลือกปฏิบัติ					
๕. ท่านให้บริการด้วยความยืดหยุ่นเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน					
๖.อบต.ท่านได้จัดเจ้าหน้าที่เข้าไปสอบถามดูแลประชาชนทุก ๆ หมู่บ้านอย่างเท่าเทียมกัน					

ตอนที่ ๓ เพื่อศึกษาแนวการพัฒนาและข้อเสนอแนะการให้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอดำรงวิทยะ จังหวัดตาก ตามหลักสังคหวัด ๔

๓.๑ ทาน คือ การให้ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เสียสละ ช่วยเหลือแบ่งปันให้ความรู้และแนะนำ

๓.๒ ปียวาจา คือ พูดจากรักใคร่ วาจาสุภาพอ่อนหวานน่าฟัง ให้ข้อมูลถูกต้อง ไม่ปิดบังเป็นความจริง

๓.๓ อุตถจริยา คือ การทำประโยชน์ ขวนขวายช่วยเหลือ แก้ไขปัญหาต่างๆ ด้วยแรงกาย บำเพ็ญสาธารณประโยชน์

๓.๔ สมานัตตตา คือ การเอาตัวเข้าไปสมาน ให้ความเสมอภาคปฏิบัติต่อคนทั้งหลายอย่างเท่าเทียมกัน

ภาคผนวก ง
พระราชบัญญัติ

พระราชบัญญัติ¹⁶⁰
ลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ ๑๑)

พ.ศ. ๒๕๕๑

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.

ให้ไว้ ณ วันที่ ๒๗ มกราคม พ.ศ. ๒๕๕๑

เป็นปีที่ ๖๓ ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ
ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยลักษณะปกครองท้องที่
พระราชบัญญัตินี้มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล
ซึ่งมาตรา ๒๙ ประกอบกับมาตรา ๓๔ และมาตรา ๓๕ ของรัฐธรรมนูญแห่ง
ราชอาณาจักรไทย

---

¹⁶⁰ เล่ม ๑๒๕ ตอนที่ ๒๗ ก ราชกิจจานุเบกษา ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๑

บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายจึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอมของสภานิติบัญญัติแห่งชาติดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ ๑๑) พ.ศ. ๒๕๕๑”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดหกสิบวันนับแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๑ แห่งพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ที่พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๔๒ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

มาตรา ๑๑ ราษฎรผู้มีสิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้านต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามดังต่อไปนี้

(๑) มีสัญชาติไทยและมีอายุไม่ต่ำกว่าสิบแปดปีบริบูรณ์ในวันที่ ๑ มกราคม ของปีที่มีการเลือก

(๒) ไม่เป็นภิกษุ สามเณร นักพรต หรือนักบวช

(๓) ไม่เป็นคนวิกลจริต หรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ

(๔) มีภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่ประจำ และมีชื่อในทะเบียนบ้านตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎรในหมู่บ้านนั้นติดต่อกันมาแล้วไม่น้อยกว่าสามเดือนจนถึงวันเลือก”

มาตรา ๔ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็น (๑๕) ของมาตรา ๑๒ แห่งพระราชบัญญัติลักษณะ

ปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๔๒

“(๑๕) ไม่เป็นผู้อยู่ในระหว่างเสียสิทธิในกรณีที่ไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งหรือถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง”

มาตรา ๕ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๓ และมาตรา ๑๔ แห่งพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ ๙) พ.ศ. ๒๕๓๕ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๓ การเลือกผู้ใหญ่บ้านต้องเป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม และให้กระทำโดยวิธีลับทึบนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กระทรวงมหาดไทยกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษาเพื่อประโยชน์ในการเลือกผู้ใหญ่บ้าน ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่งซึ่งนายอำเภอแต่งตั้งจากเจ้าหน้าที่ของรัฐไม่เกินสามคน และราษฎรผู้มีสิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้านใน

หมู่บ้าน ซึ่งเป็นที่ยอมรับนับถือของราษฎรในหมู่บ้านจำนวนไม่น้อยกว่าสี่คนแต่ไม่เกินเจ็ดคน เพื่อทำหน้าที่ตรวจสอบคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้สมัครรับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้าน

การแต่งตั้งกรรมการ วิธีการเลือกประธานคณะกรรมการ และวิธีการตรวจสอบตามวรรคสองให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กระทรวงมหาดไทยกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อราษฎรส่วนใหญ่เลือกผู้ใดเป็นผู้ใหญ่บ้านแล้ว ให้นายอำเภอออกคำสั่งเพื่อแต่งตั้งและให้ถือว่าผู้นั้นเป็นผู้ใหญ่บ้านนับแต่วันที่ได้รับแต่งตั้ง ในกรณีที่ผู้รับเลือกมีคะแนนเสียงเท่ากันให้ใช้วิธีจับสลาก ทั้งนี้ เมื่อนายอำเภอได้มีคำสั่งแต่งตั้งผู้ใหญ่บ้านแล้วให้รายงานให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเพื่อออกหนังสือสำคัญให้ไว้เป็นหลักฐานในกรณีที่มีการคัดค้านว่าผู้ซึ่งได้รับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้านตามวรรคสี่ได้รับเลือกมาโดยไม่สุจริตและเที่ยงธรรม ให้นายอำเภอดำเนินการสอบสวน และถ้าผลการสอบสวนได้ความตามที่มีผู้คัดค้านให้รายงานผู้ว่าราชการจังหวัดและให้ผู้ว่าราชการจังหวัดสั่งให้พ้นจากตำแหน่งโดยเร็ว ทั้งนี้ ภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่นายอำเภอมีคำสั่งแต่งตั้งการพ้นจากตำแหน่งของผู้ใหญ่บ้านตามวรรคห้า ไม่กระทบกระเทือนกิจการที่ผู้ใหญ่บ้านได้กระทำลงไปในขณะที่ดำรงตำแหน่ง

มาตรา ๑๔ ผู้ใหญ่บ้านต้องพ้นจากตำแหน่งด้วยเหตุใดเหตุหนึ่งดังต่อไปนี้

(๑) มีอายุครบหกสิบปี
(๒) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๒ เว้นแต่ในกรณีที่ได้รับอนุญาตจากผู้ว่าราชการจังหวัดให้ลาอุปสมบทหรือบรรพชาตามประเพณี มิให้ถือว่ามีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๒ (๕)

(๓) ตาย

(๔) ได้รับอนุญาตจากนายอำเภอให้ลาออก

(๕) หมู่บ้านที่ปกครองถูกยุบ

(๖) เมื่อราษฎรมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๑ ในหมู่บ้านนั้นจำนวนไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของราษฎรมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๑ ทั้งหมดเข้าชื่อกันขอให้ออกจากตำแหน่ง ในกรณีเช่นนั้นให้นายอำเภอสั่งให้พ้นจากตำแหน่ง

(๗) ผู้ว่าราชการจังหวัดสั่งให้พ้นจากตำแหน่ง เมื่อได้รับรายงานการสอบสวนของนายอำเภอว่าบกพร่องในหน้าที่ หรือประพฤติตนไม่เหมาะสมกับตำแหน่ง

(๘) ไปเสียจากหมู่บ้านที่ตนปกครองติดต่อกันเกินสามเดือน เว้นแต่เมื่อมีเหตุอันสมควรและได้รับอนุญาตจากนายอำเภอ

(๙) ขาดการประชุมประจำเดือนของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านที่นายอำเภอเรียกประชุมสามครั้งติดต่อกันโดยไม่มีเหตุอันควร

(๑๐) ถูกปลดออกหรือไล่ออกจากตำแหน่ง เนื่องจากกระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรง

(๑๑) ไม่ผ่านการประเมินผลการปฏิบัติหน้าที่ซึ่งต้องทำอย่างน้อยทุกห้าปีนับแต่วันที่ได้รับการแต่งตั้ง ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กระทรวงมหาดไทยกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

ในกรณีที่ผู้ใหญ่บ้านพ้นจากตำแหน่งตาม (๘) ให้นายอำเภอรายงานให้ผู้ว่าราชการจังหวัดทราบโดยเร็วด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการที่กระทรวงมหาดไทยกำหนดตาม (๑๑) ต้องกำหนดให้ราษฎรในหมู่บ้านมีส่วนร่วมในการประเมินผลการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านด้วย”

มาตรา ๖ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๙ แห่งพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ ๒) พระพุทธศักราช ๒๔๘๖ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๙ เมื่อปรากฏเหตุอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้ ให้เลือกผู้ใหญ่บ้านขึ้นใหม่

(๑) กรณีที่หมู่บ้านใดมีจำนวนราษฎรเพิ่มขึ้นไม่ว่าด้วยเหตุใดก็ตาม เมื่อกำหนดและผู้ใหญ่บ้านในตำบลนั้นปรึกษากันเห็นว่า จำนวนราษฎรนั้นเกินกว่าความสามารถของผู้ใหญ่บ้านคนเดียวจะดูแลปกครองให้เรียบร้อยได้ ให้กำหนดรายงานต่อนายอำเภอเพื่อพิจารณาและเสนอความเห็นไปยังผู้ว่าราชการจังหวัด ในกรณีที่ผู้ว่าราชการจังหวัดเห็นสมควร ให้ตั้งหมู่บ้านขึ้นใหม่และเลือกผู้ใหญ่บ้านเพิ่มเติมขึ้นใหม่ได้

(๒) กรณีที่ผู้ใหญ่บ้านของหมู่บ้านใดว่างลง ให้เลือกผู้ใหญ่บ้านภายในกำหนดสามสิบวันนับแต่วันที่ผู้ใหญ่บ้านของหมู่บ้านนั้นว่างลงในกรณีมีความจำเป็นไม่อาจจัดให้มีการเลือกผู้ใหญ่บ้านภายในกำหนดตาม (๒) ได้ ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดขยายเวลาออกไปได้เท่าที่จำเป็น และในระหว่างที่ยังมิได้มีการเลือกผู้ใหญ่บ้าน ผู้ว่าราชการจังหวัดจะแต่งตั้งผู้ใหญ่บ้านในตำบลนั้นคนหนึ่งเป็นผู้รักษาการแทนผู้ใหญ่บ้าน หรือจะแต่งตั้งบุคคลผู้มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๒ เป็นผู้รักษาการผู้ใหญ่บ้านจนกว่าจะมีการเลือกผู้ใหญ่บ้านก็ได้”

มาตรา ๗ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๒๗ แห่งพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ ๒) พระพุทธศักราช ๒๔๘๖ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๒๗ ผู้ใหญ่บ้านทำหน้าที่ช่วยเหลือนายอำเภอในการปฏิบัติหน้าที่และเป็นหัวหน้าราษฎรในหมู่บ้านของตน และมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้ด้วย

(๑) อำนวยความเป็นธรรมและดูแลรักษาความสงบเรียบร้อยและความปลอดภัยให้แก่ราษฎรในหมู่บ้าน

(๒) สร้างความสามัคคีและความสามัคคีให้เกิดขึ้นในหมู่บ้าน รวมทั้งส่งเสริมวัฒนธรรมและประเพณีในท้องที่

(๓) ประสานหรืออำนวยความสะดวกแก่ราษฎรในหมู่บ้านในการติดต่อหรือรับบริการกับส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

(๔) รับฟังปัญหาและนำความเดือดร้อนทุกข์สุขและความต้องการที่จำเป็นของราษฎรในหมู่บ้าน แจ้งต่อส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือองค์กรอื่นที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การแก้ไขหรือช่วยเหลือ

(๕) ให้การสนับสนุน ส่งเสริม และอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติหน้าที่หรือการให้บริการของส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

(๖) ควบคุมดูแลราษฎรในหมู่บ้านให้ปฏิบัติให้เป็นไปตามกฎหมายหรือระเบียบแบบแผนของทางราชการ โดยกระทำตนให้เป็นตัวอย่างแก่ราษฎรตามที่ทางราชการได้แนะนำ

(๗) อบรมหรือชี้แจงให้ราษฎรมีความรู้ความเข้าใจในข้อราชการ กฎหมาย หรือระเบียบแบบแผนของทางราชการ ในการนี้ สามารถเรียกราษฎรมาประชุมได้ตามสมควร

(๘) แจ้งให้ราษฎรให้ความช่วยเหลือในกิจการสาธารณประโยชน์เพื่อบำบัดภัยป้องกันอันตรายสาธารณะอันมีมาโดยฉุกเฉิน รวมตลอดทั้งการช่วยเหลือบรรเทาทุกข์ผู้ประสบภัย

(๙) จัดให้มีการประชุมราษฎรและคณะกรรมการหมู่บ้านเป็นประจำอย่างน้อยเดือนละหนึ่งครั้ง

(๑๐) ปฏิบัติตามคำสั่งของกำนันหรือทางราชการและรายงานเหตุการณ์ที่ไม่ปกติซึ่งเกิดขึ้นในหมู่บ้านให้กำนันทราบ พร้อมทั้งรายงานต่อนายอำเภอด้วย

(๑๑) ปฏิบัติตามภารกิจหรืองานอื่นตามกฎหมายหรือระเบียบแบบแผนของทางราชการหรือตามที่กระทรวง ทบวง กรม หน่วยงานอื่นของรัฐ ผู้ว่าราชการจังหวัด หรือนายอำเภอมอบหมาย”

มาตรา ๘ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๒๘ ตีรี้ แห่งพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๔๒ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๒๘ ตีรี้ ในหมู่บ้านหนึ่งให้มีคณะกรรมการหมู่บ้านประกอบด้วย ผู้ใหญ่บ้านเป็นประธาน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกสภาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีภูมิลำเนาในหมู่บ้านผู้นำ หรือผู้แทนกลุ่มหรือองค์กรในหมู่บ้าน เป็นกรรมการหมู่บ้านโดยตำแหน่ง และกรรมการหมู่บ้านผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งนายอำเภอแต่งตั้งจากผู้ซึ่งราษฎรในหมู่บ้านเลือกเป็นกรรมการหมู่บ้านผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนไม่น้อยกว่าสองคนแต่ไม่เกินสิบคนคณะกรรมการหมู่บ้านมีหน้าที่ช่วยเหลือแนะนำ และให้คำปรึกษาแก่ผู้ใหญ่บ้าน เกี่ยวกับกิจการอันเป็นอำนาจหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้าน และปฏิบัติหน้าที่อื่นตามกฎหมาย หรือระเบียบแบบแผนของทางราชการ หรือที่นายอำเภอมอบหมาย หรือที่ผู้ใหญ่บ้านร้องขอให้คณะกรรมการหมู่บ้านเป็นองค์กรหลักที่รับผิดชอบใน

การบูรณาการจัดทำแผนพัฒนาหมู่บ้าน และบริหารจัดการกิจกรรมที่ดำเนินงานในหมู่บ้าน ร่วมกับองค์กรอื่นทุกภาคส่วนผู้นำหรือผู้แทนกลุ่มหรือองค์กรใดจะมีสิทธิเป็นกรรมการหมู่บ้าน ตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กระทรวงมหาดไทยกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษากรรมการหมู่บ้านผู้ทรงคุณวุฒิต้องมีคุณสมบัติเช่นเดียวกับผู้มีสิทธิเลือก ผู้ใหญ่บ้านวิธีการเลือกและการแต่งตั้ง วาระการดำรงตำแหน่ง และการพ้นจากตำแหน่งของ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ และการปฏิบัติหน้าที่ การประชุม และการวินิจฉัยชี้ขาด ของ คณะกรรมการหมู่บ้านให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กระทรวงมหาดไทยกำหนดโดย ประกาศในราชกิจจานุเบกษาค่าใช้จ่ายในการจัดประชุมคณะกรรมการหมู่บ้าน ให้กระทรวงมหาดไทยจ่ายเป็นเงินอุดหนุนให้ตามหลักเกณฑ์ที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด โดย ความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง”

มาตรา ๙ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๓๐ แห่งพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่พระ พุทธศักราช ๒๔๕๗ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๖๔ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๕ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๓๐ ให้นายอำเภอเป็นประธานประชุมผู้ใหญ่บ้านในตำบลนั้น เพื่อปรึกษาหารือ คัดเลือกผู้ใหญ่บ้านคนหนึ่งในตำบลนั้นขึ้นเป็นกำนัน เมื่อผู้ใหญ่บ้านที่มาประชุมเห็นชอบ คัดเลือกผู้ใดแล้วให้นายอำเภอคัดเลือกผู้นั้นเป็นกำนันในกรณีที่มีผู้สมควรได้รับการคัดเลือกเป็น กำนันมากกว่าหนึ่งคน ให้นายอำเภอจัดให้มีการออกเสียงลงคะแนน เมื่อผู้ใหญ่บ้านคนใดได้รับ คะแนนสูงสุดให้นายอำเภอคัดเลือกผู้นั้นเป็นกำนันในกรณีที่ได้รับคะแนนเท่ากัน ให้ใช้วิธีจับ สลากการลงคะแนนต้องเป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม และให้กระทำโดยวิธีลับตามหลักเกณฑ์ และวิธีการที่กระทรวงมหาดไทยกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อคัดเลือกผู้ใดเป็น กำนันตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสองแล้ว ให้นายอำเภอรายงานไปยังผู้ว่าราชการจังหวัดเพื่อออก หนังสือสำคัญให้ไว้เป็นหลักฐานการประชุมผู้ใหญ่บ้านตามวรรคหนึ่งต้องมีผู้ใหญ่บ้านมาประชุม ไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนผู้ใหญ่บ้านทั้งหมดที่มีอยู่ในตำบลนั้น จึงเป็นองค์ประชุมให้นำ บทบัญญัติในวรรคห้าและวรรคหกของมาตรา ๑๓ มาใช้บังคับกับการเลือกกำนันด้วยโดย อนุโลม”

มาตรา ๑๐ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๓๒ แห่งพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๖๔ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๕ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๓๒ ในกรณีที่ตำแหน่งกำนันว่างลง ให้คัดเลือกกำนันขึ้นใหม่ภายใน กำหนดเวลาสี่สิบห้าวันนับแต่วันที่นายอำเภอได้ทราบการว่างนั้นหากมีความจำเป็นไม่อาจจัดให้

มีการคัดเลือกกำหนดภายในกำหนดตามวรรคหนึ่งได้ ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดขยายเวลาออกไปได้เท่าที่จำเป็น และในระหว่างที่ยังมิได้มีการเลือกกำหนด ผู้ว่าราชการจังหวัดจะแต่งตั้งบุคคลผู้มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๒ เป็นผู้รักษาการกำหนดจนกว่าจะมีการคัดเลือกกำหนดก็ได้”

มาตรา ๑๑ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๔๐ แห่งพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๔๐ กำหนดต้องร่วมมือและช่วยเหลือนายอำเภอและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการดูแลรักษาและคุ้มครองป้องกันที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน และสิ่งซึ่งเป็นสาธารณประโยชน์อื่นอันอยู่ในตำบลนั้น”

มาตรา ๑๒ ให้ยกเลิกมาตรา ๑๐๘ แห่งพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๒๗

มาตรา ๑๓ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๒๒ แห่งพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๒๒ นายอำเภอมีหน้าที่ร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการดูแลรักษาและคุ้มครองป้องกันที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินที่ประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกัน และสิ่งซึ่งเป็นสาธารณประโยชน์อื่นอันอยู่ในเขตอำเภอ นายอำเภอและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่มีอำนาจใช้หรือยินยอมให้บุคคลอื่นใช้ที่ดินตามวรรคหนึ่ง เว้นแต่จะได้รับความเห็นชอบจากผู้ว่าราชการจังหวัดและปฏิบัติตามประมวลกฎหมายที่ดินและกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องในกรณีที่มีข้อพิพาทหรือคดีเกี่ยวกับที่ดินตามวรรคหนึ่ง นายอำเภอและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะร่วมกันดำเนินการหรือฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งจะเป็นผู้ดำเนินการ ก็ให้มีอำนาจกระทำได้

ทั้งนี้ กระทรวงมหาดไทยจะวางระเบียบกำหนดหลักเกณฑ์เป็นแนวปฏิบัติด้วยก็ได้ ค่าใช้จ่ายในการดำเนินการตามวรรคหนึ่งและวรรคสามให้จ่ายจากงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามระเบียบที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด”

มาตรา ๑๔ ให้กำหนดและผู้ใหญ่บ้านซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่ในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับยังคงดำรงตำแหน่งต่อไปจนกว่าจะพ้นจากตำแหน่งตามวาระหรือด้วยเหตุอื่น ทั้งนี้ ตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ ก่อนการแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๑๕ บรรดาความแห่งซึ่งอยู่ในระหว่างการดำเนินการของนายอำเภอก่อนหรือในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้นายอำเภอมีอำนาจดำเนินการต่อไปจนแล้วเสร็จตามมาตรา

๑๐๘แห่งพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติ

ลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๒๗ ก่อนถูกยกเลิกโดยพระราชบัญญัตินี้ หรือจะดำเนินการตามกฎหมายอื่นที่บัญญัติในเรื่องดังกล่าวไว้เป็นการเฉพาะก็ได้

มาตรา ๑๖ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

พลเอก สุรยุทธ์ จุลานนท์

นายกรัฐมนตรี

ประวัติผู้ศึกษา

ชื่อ	พระปลัดปิยศักดิ์ ปิยธมฺโม (พืรมณีวงศ์)
วัน เดือน ปีเกิด	๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๖
ภูมิลำเนา	๑๘๘ หมู่ ๑ ตำบลแม่กลอง อำเภอกอฉก จังหวัดตาก ๖๓๑๗๐
ปัจจุบัน	๔๒ วัดวิเศษการ ถนนพรานนก แขวงศิริราช เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ๑๐๗๐๐
ประวัติการศึกษา	พ.ศ. ๒๕๕๐ สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี รัฐศาสตร์ (บริหารรับกิจ)
ประวัติการทำงาน	พ.ศ. ๒๕๔๒ – ถึงปัจจุบัน เป็นหัวหน้าโครงการบรรพชา สาธณภาคฤดูร้อนที่วัดวิเศษการ พ.ศ. ๒๕๔๓ – ถึงปัจจุบัน เป็นอาจารย์สอนนักธรรมชั้นตรีโท และเอก วัดวิเศษการ พ.ศ. ๒๕๕๐-๒๕๕๒ เป็นเจ้าหน้าที่ธุรการ กองกิจการนิสิต สำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช วิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๕๓ เป็นเจ้าหน้าที่ธุรการ ฝ่ายประชาสัมพันธ์และ เผยแผ่ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย